

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

RIGORÓZNÍ PRÁCE

2021

Mgr. Anna Drabová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Rigorózní práce

Mgr. Anna Drabová

PODPORA MATEŘSKÉHO JAZYKA
V MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOSTI ABU DHABÍ
Z POHLEDU RODIČE A MATEŘSKÉ ŠKOLY

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem Rigorózní práci vypracovala samostatně a pouze s využitím informačních zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu literatury.

V Olomouci dne :

Mgr. Anna Drabová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala všem osobám, které byly ochotny odpovědět na moje otázky týkající se výzkumu k rigorózní práci, předším matkám dětí a učitelkám mateřských škol.

Dále bych ráda poděkovala mému muži za pomoc a podporu při psaní této práce.

Abstrakt

Rigorozní práce se zaměřuje na poznání podpory mateřského jazyka u předškolních dětí, které žijí na území emirátu Abu Dhabí. Snaží se popsat, jak probíhá tato podpora ze strany rodičů a v prostředí mateřské školy, kterou děti navštěvují. V teoretické části předkládané rigorózní práce je popsána rodina, která je základním kamenem pro vývoj dítěte. Dále se autorka věnuje ontogenezi řeči a velkou pozornost zaměřuje na problematiku bilingvismu. V závěru teoretické části nastínila vzdělávací systém v Abu Dhabí a jako modelový příklad popsala jednu konkrétní mateřskou školu. V úvodu empirické části jsou popsány cíle práce, jejichž hlavním úkolem je zjistit, jak probíhá podpora mateřského jazyka u předškolních dětí. V dílčích cílech se autorka zaměřila na problematiku bilingvismu z pohledu rodiče, na to jak dítě komunikuje v domácím prostředí a zda mělo dítě problém s osvojováním dalšího jazyka. Průzkumem mezi učitelkami mateřských škol se autorka snažila také zjistit, kolik dětí expatů navštěvuje mateřskou školu, zda se učitelky mateřských škol orientují v problematice bilingvismu a zda je možné podporovat matřský jazyk dítěte v mateřské škole. Autorka použila tři metody pro získání dat: Pro rozhovory s rodiči dětí byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, který byl nahráván. Otevřené otázky formou dotazníku byly rozesílány učitelkám mateřských škol. Pro získávání dalších respondentů byla použita metoda sněhové koule. Pro analýzu dat autorka zvolila metodu otevřeného kódování a následně kategorizaci. Výzkum probíhal na území emirátu Abu Dhabí. V empirické části jsou uvedeny všechny překlady rozhovorů s matkami dětí, které proběhly. Na konci empirické části jsou také uvedeny výsledky, ke kterým autorka práce dospěla, a to jak z jednotlivých rozhovorů, tak i z dotazníků od učitelek mateřských škol. Vyplývá z nich, že matky dětí se opravdu snaží a dbají na to, aby děti uměly mateřský jazyk rodiny, a v mateřských školách se vyskytují možnosti pro podporu mateřského jazyka dětí. V přílohách lze poté najít vškerý postup, který autorka provedla při sběru dat a analyzování, jako je otevřené kódování a následná kategorizace. Jsou zde také uvedeny přepisy rozhovorů v originále a je zde popsáno místo, kde byl výzkum uskutečněn.

Klíčová slova: *předškolní dítě, bilingvismus, mateřský jazyk, rodina, vývoj jazyka, vývoj dítěte, Abu Dhabí*

Abstract

The rigorous thesis is focused on a knowledge of mother tongue support in pre-school children, who lives in the emirate of Abu Dhabi. The aim is to describe, how this support works from parents site and in nurseries, which children attends. The theoretical part of the rigorous thesis describes a family, which is the basis for a child's development. Author is continueing with speech ontogenesis and the main focus was put on issues of bilingualism. In the end of the theoretical part, author projected an educational system in the emirate of Abu Dhabi and as a model example, she described one specific nursery. The goals of the thesis are described in the preface of the empirical section. Their main task is to find out, how a mother tongue is supported in pre-school children. The partial goals are aiming to find out how the parents view the matters of bilingualism, how the child is communicating in a home environment and wether it had an issue with mastering an another language. Author conducted a research between nursery teachers with the aim on how many expats children are atteding nurseries, if the teachers are skilled in the matters of bilingualism, and wether it's possible to support child's mother tongue in nurserie's environment. Author used three methods of data collection: An half-structured recorded interview was chosen for a discussion with children's parents. An open question survey was sent to nursery teachers. For acquiring new respondents, a snowball sampling method was used. For data analysis, author used an open codification method and subsequent categhorization. The research was conducted on the territory of Abu Dhabi emirate. Empirical part involves translation of all the interviews with parents, which were conducted. At the end of the empirical part, Author's research results are stated for the interviews and also for the nursery teachers survey. The research results in knowledge, that all the interviewed mothers try to and endeavour children to know their mother tongue and nurseries have options to support the mother tongue in child. Attachments includes all the reseach steps, which author used while collecting data and analysis, like open codification and categorization. Original interview transcripts and reseach place are also stated in the attachment.

Key words: *pre-school child, bilingvism, mother tongue, family, language development, child development, Abu Dhabi*

Obsah

Obsah	7
Úvod	9
1 Rodina a její vliv na vývoj dítěte.....	11
1.1 Funkce rodiny	12
1.2 Výchovné styly	13
2 Vývoj dítěte	15
2.1 Novorozenecké období	15
2.2 Kojenecké období	16
2.3 Batolecí období	20
2.4 Předškolní období	22
3 Ontogeneze řeči	32
3.1 Přehled stádií v ontogenezi dětské řeči	32
3.2 Vývoj komunikace	33
3.2.1 Jednotlivé stádia vývoje řeči	33
3.2.2 Vývoj řeči u dítěte do osmého měsíce.....	34
3.2.3 Období od 8. – 12. měsíce života dítěte	36
3.2.4 Období od 12. – 18. měsíce vývoje dítěte	36
3.2.5 Období 18. – 24. měsíce	37
3.2.6 Děti od 24. - 36. měsíce	38
3.3 Jazykové roviny řeči	39
3.3.1 Lexikálně-semantická rovina.....	39
3.3.2 Morfologicko – syntaktická rovina	40
3.3.3 Foneticko – fonologická rovina.....	41
3.3.4 Pragmatická rovina	42
3.4 Myšlení a řeč.....	44
3.5 Teoretické přístupy k osvojování jazyka	46

3.5.1	Behavioristický přístup.....	46
3.5.2	Biologický přístup – nativistický přístup.....	46
3.5.3	Kognitivní přístup.....	47
4	Bilingvismus.....	48
4.1	Vybrané definice bilingvismu.....	48
4.2	Vysvětlení pojmů.....	50
4.3	Kritéria bilingvismu.....	51
4.4	Bilingvismus a kultura.....	54
4.5	Jak se vyvíjí jazyk u bilingvního jedince.....	56
4.6	Zvláštnosti bilingvního jedince.....	58
4.7	Střídání jazykového kódu.....	59
4.8	Míchání kódů.....	60
4.9	Výhody a nevýhody bilingvismu.....	61
4.10	Typy bilingvních rodin.....	65
4.11	Rady pro bilingvní výchovu.....	66
4.12	Mateřština.....	67
5	Vzdělávací systém v Abu Dhabi.....	72
5.1	Vzdělávací programy.....	Chyba! Záložka není definována.
5.2	Mateřské školy v Abu Dhabi.....	Chyba! Záložka není definována.
6	Empirická část.....	77
6.1	Formulace problému.....	77
6.2	Cíl výzkumu.....	77
6.3	Použité techniky sběru dat.....	78
6.3.1	Rozhovor.....	78
6.3.2	Dotazníková metoda.....	80
6.3.3	Metoda sněhové koule.....	82
6.4	Použité techniky analýzy dat.....	82

6.4.1	Metoda otevřeného kódování	82
6.4.2	Technika „vyložení karet“	83
7	Jednotlivé přepisy rozhovorů.....	84
7.1	Kolumbie	84
7.2	Japonsko.....	89
7.3	Ekvádor	93
7.4	Česká republika.....	97
7.5	Maďarsko	103
8	Výsledky výzkumného šetření-Rozhovor	110
8.1	Popis jednotlivých kategorií rozhovoru	110
9	Výsledky výzkumného šetření – Dotazník.....	116
10	Shrnutí výsledků kvalitativního výzkumu.....	121
10.1	Rozhovory	121
10.2	Dotazníky	122
	Závěr.....	123
	Seznam použité literatury	125
	Seznam příloh.....	131

Úvod

Tématem předkládané rigorózní práce je podpora mateřského jazyka u dětí v multikulturní společnosti Abu Dhabi z pohledu rodiče a mateřské školy. K tomuto tématu autorku práce inspirovalo období, kdy sama poznala, jaké je to žít v multikulturní společnosti a neovládat ve Spojených Arabských Emirátech ani jeden z jazyků jako svůj vlastní (angličtina, arabština). Velice ji fascinovalo poznávání ostatních kultur a setkávání se s těmito lidmi. Při četných rozhovorech byly často zmiňované i děti těchto expatů (slovo expat odvozeno ze slova expatriate – „a person living in a country that is not their own“ – člověk žijící v cizí zemi). (https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/expatriate_1?q=expatriate)

Autorka se setkávala převážně s matkami těchto dětí, které byly v různém věku. Při položení otázky, zda měly děti s angličtinou problémy, byla odpověď ve většině případů taková, že si děti velmi rychle zvykly a nyní již převážně používají jen angličtinu. Autorka se zabývala myšlenkou, zda jsou tyto děti schopné žít a mluvit nejméně dvěma jazyky a pocházet například zcela z odlišné kultury. Doma na dítě rodiče ve většině případů mluví jejich rodným jazykem a ve školním prostředí se dorozumívají jazykem anglickým. Přejít z domácího prostředí do školního prostředí musí být pro děti velkou změnou, aniž by si to uvědomovaly. Z pohledu autora této práce je až neuvěřitelné, jak se dokáží tak rychle adaptovat.

V odborné literatuře česky publikujících autorů je o vývoji řeči napsáno mnoho knih a textů, avšak ve spojitosti s podporou mateřského jazyka u expatů, konkrétně ve Spojených Arabských emirátech, už je knih a textů méně. Z toho důvodu se autorka práce rozhodla, že by ráda nastínila řešení této problematiky v daných podmínkách.

Bilingvismus je velmi diskutovaným tématem v celém světě. Ovšem málo se hovoří o tom, jak si udržet jazyk národa a kulturu, ze kterého dítě a rodiče pocházejí.

Předkládaná rigorózní práce je rozdělena do dvou částí: teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje pět kapitol. První kapitola se zabývá rodinou a pohledem na ni. Rodina je pro dítě to nejdůležitější. Dítě se v ní naučí vše potřebné pro jeho budoucnost.

V druhé kapitole je popsán vývoj dítěte od narození po období předškolního věku. Jelikož se rigorózní práce zabývá dítětem v předškolním věku, je důležité znát celý jeho vývoj už od narození. V kapitole je popisováno, jakými obdobími dítě prochází a jaké získává nové dovednosti. Nejvíce se autorka v této kapitole soustředila na předškolní věk dítěte.

V následující kapitole teoretické části se autorka věnuje ontogenezi řeči u dítěte, a to opět od jeho narození po vstup do mateřské školy. Jak bylo zmíněno výše, je nutné znát celé období od jeho začátku až po předškolní věk. Celé toto období je velmi dynamické a fascinující, jak pro

rodiče, tak pro dítě samotné. Tato kapitola je jednou ze stěžejních kapitol této rigorózní práce proto, že vývoj řeči je zde zcela zásadní. Po třetí kapitole, která se zabývá vývojem řeči, následuje kapitola o bilingvistice. Tato kapitola, je druhou stěžejní kapitolou v rigorózní práci. V této kapitole autorka popisuje, co to bilingvistika je, jeho terminologii, jaké druhy bilingvistiky existují, jaké má bilingvistika výhody či nevýhody a na konci této kapitoly také autorka uvedla doporučení pro bilingvní výchovu. Poslední kapitola obsahuje popis školského systému v Abu Dhabi a autorka práce pro podrobnější popis vybrala jednu z nejstarších mateřských škol na území tohoto emirátu.

Praktická část se zabývá podporou mateřského jazyka u dětí expatů. Po stanovení hlavního cíle, kterým je zjistit, jak podpora mateřského jazyka probíhá, si autorka následně stanovila i dílčí cíle a výzkumné otázky. Hlavním zdrojem informací jsou rozhovory s matkami dětí a dotazníky od učitelek mateřských škol, díky kterým byly získány doplňující informace.

Výsledkem bude zjištění, jaké metody používají rodiče pro podporu mateřského jazyka u svých dětí. Od učitelů bude zjištěno, zda je vůbec možné podporovat mateřský jazyk dítěte a jak učitelé přistupují k dětem, které vedle mateřského jazyka používají další jazyk.

Bilingvistika je velmi diskutované téma a snad každý rodič by si přál mít možnost bilingvní výchovy pro své dítě. Pokud tato situace nastane pro dítě žijící v cizině, naučí se jazyk daleko snadněji a lépe. Bohužel se méně diskutuje o tom, jak si je dítě schopno udržet svůj mateřský jazyk (mateřský jazyk rodičů). Autorka práce se tedy snažila poskytnout informace o této problematice zejména široké veřejnosti (rodičům dětí) a pedagogickým pracovníkům mateřských škol.

1 Rodina a její vliv na vývoj dítěte

„...v rodině, to je tam, kde se máme rádi, děláme jeden druhému radost bez zásluhy a odpouštíme si bez odčinění.“ (Matějček, 1996 s. 141)

Rodina je prvním a nejdůležitějším místem, kam dítě přichází. (Kantorová, 2010) Je jeho základním životním prostředím, které ho nejen obklopuje, ale se do něj promítá. (Helus, 2009) Pro dítě je rodina základní sociální jednotkou, která v sobě ukrývá zájmy, zvyky, sociální vztahy a cíle. Všechny tyto jednotlivé soubory ovlivňují vývoj dítěte. (Šmelová, 2004) Dle Dunovského (1999) můžeme chápat rodinu „jako malou primární sociální skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí, nebo vztahu jej substituujícím (osvojení), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití, a na souhrnu funkcí, jenž podmiňuje existenci tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jedincům i k celé společnosti“ (Dunovský 1999, in Šmelová 2004, s. 72)

Rodina představuje sociální zařízení, jehož základním účelem je vytvářet soukromý prostor pro reprodukci společnosti, stíněný proti vířícímu a nepřehlednému světu veřejnému. Chrání své členy a nemění svůj tvar, vnitřní uspořádání, habitus a změny ve svém okolí vyrovnává. (Možný, 2006)

Dále je jednou z nejdůležitějších sociálních skupin, která ovlivňuje jeho vývoj, a to zejména psychický. V rodině dochází k interakci mezi všemi členy rodiny a vzájemnému se ovlivňování, občas i nevědomě. Dítěti je v rodině poskytována individuální socializace, která je typická pro danou rodinu. Vágnerová uvádí jako příklad „chování otce k dítěti závisí na kvalitě rodičovského partnerského vztahu“. (Vágnerová, 2005 s. 18)

Rodinu můžeme rozdělit na nukleární, rozšířenou a velkou. V nukleární rodině jsou pouze rodiče a děti. Rozšířenou rodinu tvoří další členové z rodiny, většinou to bývají prarodiče a třetí variantou je rodina velká. Ve velké rodině figurují další příbuzní. (Kantorová, 2010)

Význam rodiny pro dítě

Pro dítě má rodina nezastupitelné místo a význam. Poskytuje mu zkušenosti, které potom ovlivní, jak bude chápat nové informace a také, jak na ně bude reagovat. Rodina je pro dítě také citovým základem, kde se mu dostává pocit bezpečí a jistoty. Podílí se také na rozvoji jeho sebedůvěry a sebejistoty. Dítě je ovlivněno rodinou sociálně i biologicky. Rodiče a děti mají podobné schopnosti a dovednosti, které jim byly dány genetickými předpoklady. V sociální

oblasti je důležité, jaké vzdělání a status mají rodiče, protože se to následně odrazí ve výchovném stylu, který zvolí. Rodiče se snaží u dítěte rozvíjet kompetence, které považují za důležité pomocí rozhovorů s dítětem, ukázkou svého chování a také tresty a odměny. (Vágnerová, 2005) Neméně důležitou roli zaujímají prarodiče v rodinném společenství. Prarodiče pro dítě znamenají velkou výchovnou hodnotu. Spojují minulost se současností a předávají dítěti tradice a hodnoty, které znají. (Matějček, 2017)

Ovšem ze všeho nejvíce by měla rodina dítěti dávat lásku. Nemělo by to znamenat jen rozmazlování a hýčkání, mělo by to znamenat, že dítě má v rodině pocit jistoty, že někam patří, že jej nikdo neopustí, že tam je někdo pro něho, na koho se může spolehnout. Mateřská láska by neměla být slabošská, měla by být důsledná, náročnější a někdy i přísná. Rodiče, kteří si ve svých představách mysleli, že tyto prvky do výchovy nepatří, mnohdy obětovali své síly a zdraví zbytečně. Mysleli si, že jejich děti budou mnohem šťastnější, ale opak je pravdou. V dospělosti se z nich nestaly vyspělé a pevné osobnosti. Obětaví rodiče, kteří jsou nešťastní, nemohou dítěti vytvořit prostředí plné zdravých citových vztahů. (Matějček, 2017)

1.1 Funkce rodiny

To, jakým způsobem funguje rodina, je ovlivněno souborem faktorů, které na ni působí. Mezi základní faktory můžeme uvést politiku daného státu, ekonomickou situaci, sociální vztahy, životní trendy. Rodiče jsou povinni o své dítě pečovat, zajistit mu dohled, chránit jeho zájmy, vytvořit podmínky pro tělesný, citový, rozumový a morální vývoj. (Šmelová, 2004) Funkčnost rodiny nám říká, že je to jeden z předpokladů harmonického a zdravého vývoje dítěte. (Kantorová, 2010)

Biologicko-erotická funkce má podstatu v zajišťování reprodukce a vyváření základních podmínek pro život dítěte a dalších členů rodiny. (Šmelová, 2004) Tato funkce rodiny je také důležitá pro společnost, aby se mohla dále perspektivně rozvíjet a být dle Krause & Poláckové „stabilní reprodukční základnou“. (Kraus, Polácková, 2001)

Ekonomicko-zabezpečovací funkce nám ukazuje, jak se členové rodiny zapojují do pracovního procesu ve společnosti. (Šmelová, 2004) Rodina významně přispívá k ekonomickému rozvoji celé společnosti. (Kraus, Polácková, 2001) Nedílnou součástí této funkce je také materiální a ekonomické zajištění rodiny. U zabezpečovací funkce se nejedná pouze o materiální zajištění, ale také zajištění v oblasti duchovní, sociální a duševní. (Šmelová, 2004)

Výchovná funkce zabezpečuje dlouhodobé a cílevědomé působení na dítě a respektování jeho potřeb a zájmů. Na výchovu dítěte významně působí kladné emocionální vztahy. (Šmelová, 2004) Kraus & Poláčková doplňuje výchovnou funkci, ještě o **socializační** prvek. Rodina dává dítěti první sociální skupinu, kde se dítě učí a poznává základní návyky a způsoby chování ve společnosti. Hlavním úkolem celého socializačního procesu je připravit dítě do běžného života. Od narození dítě přijímá velké spektrum informací, které zpracovává pomocí svých zkušeností, svými vlohami, psychickými a biologickými potřebami, ale také svými vzory, jako jsou rodiče, prarodiče a sourozenci. V tomto socializačním procesu dítě není jen pouhým pasivním posluchačem, ale uplatňuje své zájmy, vůli a přání. (Kraus, Poláčková, 2001) Nezastupitelnou funkci má rodina, kdy dítě poznává svoji roli a role ostatních členů rodiny, kde do hloubky poznává vztahy mezi lidmi. (Matějček, 2017)

Vlastnosti rodiny můžeme chápat, jako vlastnosti sociální skupiny, kterými jsou otevřenost, pružnost, stabilita, míra koheze a adaptability. Pro děti i dospělé jsou tyto vlastnosti skupiny mnohdy důležitější než materiální a vzdělanostní úroveň. Dítě se v rodině učí chápat a zároveň rozlišovat fungování rodinných vztahů, jako jsou vřelost a vazba. (Šmelová, 2004)

1.2 Výchovné styly

Výchovný styl je definován jako soubor spontánních a záměrných způsobů chování od vychovatele k vychovávanému. (Šmelová, 2004)

Nejčastěji se uvádí **tři typy výchovy**, kterými jsou **autoritativní, liberální a demokratický**. V autoritativním typu výchovy se nejčastěji používají příkazy a tresty. Zájmy a potřeby dítěte nejsou dostatečně uspokojeny a jeho iniciativa je potlačena. **Autoritativní styl** může vést ke zvýšení submisivity, závislosti na vychovateli anebo také v opačném směru k agresivitě dítěte. (Šmelová, 2004)

Styl liberální lze charakterizovat jako styl volný a svobodný. Je zde nedostatečné až žádné vedení dítěte a vychovává z něj dítě, které není schopno respektovat normy skupiny s dostatečnou zodpovědností. **Liberální styl** snižuje možnost integrace a organizované skupinové práce, což v konečném důsledku ovlivňuje celkový výsledek. (Šmelová, 2004) Poslední výchovný styl je **demokratický styl**. Můžeme o něm říci, že je to styl, ve kterém je důležité porozumění a uspokojování potřeb dítěte. Je to styl, který dává dobré příklady a nikoli tresty. Dává prostor pro dětskou spontánnost a diskuzi. U dítěte, které je vychováváno demokratickým stylem dochází k rozvoji zodpovědnosti, samostatnosti, iniciativy, kázně

a respektu k druhým osobám. (Šmelová, 2004) Tento styl můžeme pokládat za nejpříznivější pro vývoj dítěte. (Langmeier, 1998)

2 Vývoj dítěte

Pojem vývoj se používá v neměnném významu a znamená, že dítě roste, vyvíjí se a mění se. Osvojuje si také dovednosti charakteristické pro daný věk a kulturu, ze které pochází. Vývojové mezníky informují, co dítě dosáhlo v oblasti pohybové, kognitivní, jazykové a sociální. Za mezníky vývoje můžeme uvést tyto příklady, jako je úsměv a první slova. (Allen, Marotz, 2002)

2.1 Novorozenecké období

Je období, které se počítá od narození do jednoho měsíce věku dítěte. Je to doba velkých změn a prožitků pro celou rodinu. (Špaňhelová, 2004) Každé dítě, které se nově narodí do rodiny, ovlivní každého jejího člena. Každý tento člen rodiny má pro dítě důležitý význam, protože dítě je schopno přes něj poznávat a orientovat se v životě, který začal. (Kořátková, 2008) Prožívá se zde radost, euforie ale také i únava. Porod je náročný jak pro matku, tak i pro dítě. Dítě už není součástí matky, ale je samostatný organismus, který musí sám přijímat potravu, dýchat a vyměšovat. (Špaňhelová, 2004) I když dítě už není její součástí, stále je s matkou velmi silně propojeno a citlivě vnímá všechny emoční stavy. (Kořátková, 2008)

Chování novorozence je závislé na jeho biorytmu, kde se střídá bdění a spánek, přičemž bdění v tomto období směřuje k uspokojování biologických potřeb. (Vágnerová, 2005) Člověku se může zdát, že začátky života dítěte se odehrávají jen s biologickými potřebami, které jsou teplo, spánek výživa a hygiena. Dítě ovšem očekává mnohem více jako je pozornost, komunikace, budování vztahu s osobou, která o dítě pečuje a dostatek podnětů. (Kořátková, 2008) Postupem času se ve stavu bdělosti začíná dítě zajímat o podněty, které přicházejí z jeho okolí. Pozornost, kterou dítě věnuje těmto podnětům je však krátká, trvá přibližně jen několik sekund. Novorozenec může jen sám málo ovlivnit svoji bdělost, ale jiná osoba například matka, pokud novorozence zvedne (změna polohy), může jeho bdělost prodloužit.

Dítě je vybaveno reflexy, které mají různé významy. Jsou to například reflexy, které napomáhají jeho primární orientaci, adaptaci na prostředí, přežití a také zde můžeme zařadit reflexy sací a hledací. (Vágnerová, 2005) Tyto reflexy dítěti pomáhají uspokojit jeho základní potřeby. (Hornáková, Kapalková, Mikulajová, 2009) Dítě může od narození na základě reflexů kašlat, zívát, zvracet, polykat, mrkat a sát. (Allen, Marotz, 2002)

Další reflexy v tomto období nejsou pro dítě až tak významné. Jako příklad vrozených způsobů chování můžeme uvést reagování křikem, vnímání svého okolí různým způsobem a využívání sacích pohybů. Tyto způsoby chování nejsou vázány na specifické podněty. Aktivity

tohoto typu mají i sociální význam, mohou udržovat pozornost osob, které o dítě pečují a navazují s nimi kontakt. Novorozenec těchto aktivit využívá k orientaci v prostředí a k uspokojení potřeb. Sání neslouží poté jen primárně k příjmu potravy, ale také ke zkoumání svého nejbližšího okolí a ke kontaktu s matkou. (Vágnerová, 2005) Pro kojence jsou ústa orgánem, kterým poznává svět, „jakousi fyzikální a chemickou laboratoří“. (Říčan, 2014; s. 77) V tomto období je křik významným sociálním mechanismem a slouží jako významný signál k uspokojení jeho potřeb. Křikem dítě na sebe váže pozornost okolí a můžeme pozorovat, že jeho křik je různý, podle toho, co chce dítě vyjádřit. (Vágnerová, 2005)

Studie a moderní technologie ukázaly, že novorozenec je mnohem lépe připraven na sociální interakci, než si mnozí mysleli. Sluch jedince je tak dobře vybaven, že již při narození dokáže rozlišit, co je lidský hlas a co není řečového charakteru. Dítě ještě v prvním měsíci na řeč nijak viditelně nereaguje, nicméně bez těchto podnětů by nedocházelo k vyspívání řeči, její vnímání a produkování. (Dunovský, 1999) U rodičů, kterým se narodilo jejich první dítě, a nemají tolik zkušeností s péčí o něj, můžeme pozorovat jednu zajímavost, že na dítě mluví jiným způsobem než spolu navzájem. Jejich promluva k dítěti bývá zřetelnější, používají vyšší hlas, opakují slova, melodizují a rytmizují řeč. Jsou si vědomi toho, že dítě jim nemůže rozumět, ale přesto v nejrůznějších kulturách světa toto tzv. přimlouvání k dítěti je dítě schopno nejlépe zachycovat. (Matejček, 2005) Ve výzkumu bylo potvrzeno i to, že novorozenec od prvních dnů života je schopen déle fixovat lidský obličej. (Dunovský, 1999) Rádo se na něj dívá nebo také na to, co jej připomíná. (Hornáková, Kapalková, Mikulajová, 2009) Jedna z prvních výhradně lidské interakce je pohled z očí do očí. Dalším důležitým prvkem pro vztah dítěte a jeho vychovávající osobou je těsný kontakt, který je charakteristický pro mazlení, tulení, chování. Při tomto kontaktu dochází k pozitivní emoci jak u dítěte, tak u osoby, která o něj pečuje. (Dunovský, 1999)

2.2 Kojenecké období

Kojenecké období probíhá zhruba do jednoho roku života dítěte. Toto období se může zdát krátké, avšak děje se tu velice mnoho změn, které můžeme označit až za závratné. Ze změn můžeme uvést například váhu, která se více než dvojnásobí a délku, která se zvětší až o polovinu. V dalším růstu dítěte už nenajdeme takové rychlé tempo jako v prvním roce života. Nesmíme opomenout ani psychický vývoj dítěte, který udělal velký skok. Z malého novorozence, který byl v prvních měsících bezmocný, se po roce stala aktivní bytost, která

chodí, vydává zvuky, má řadu dovedností, které jsou spojené s jídlem, vyměšováním a hrou. Kromě probíhajících procesů zrání je v tomto období důležitá i podnětnost prostředí. (Helus, 2009)

Pro kojence je velmi důležitá přiměřená stimulace, kterou můžeme uvést v následujících třech bodech.

1. **Aktivizace bdělosti** znamená, že jedinec je připraven k nějaké činnosti, přičemž můžeme říci, že se stává jednou z podmínek učení v tomto smyslu. Přívod podnětů udržuje u jedince stav bdělosti.
2. Dalším důležitým bodem **přiměřené stimulace** je předpoklad rozvoje schopností a dovedností. Na dítě působí podněty, které přijímá takovým způsobem, jak mu dosavadní vývoj umožní a získává zkušenost, která ho dále rozvíjí. Dispozice, které dosáhly potřebnou úroveň zralosti, jsou stimulovány podněty různého charakteru.
3. Posledním bodem, který Vágnerová uvádí je **kontakt s prostředím**. Dítě se postupně seznamuje a orientuje v prostředí, ve kterém se pohybuje a nabývá pocit jistoty, že svět není ohrožující a nebezpečný. (Vágnerová, 2005)

Potřeba stimulace jedince probíhá za normálních okolních v běžném prostředí spontánně i za průměrného působení rodičů. Podněty, které se dítěti nabízejí, jsou pro správný vývoj dostačující. V případě, že neodpovídají potřebám dítěte na úrovni zralosti, které dosáhlo a jeho aktuální disponovanosti, můžeme říci, že se jedná o dvě extrémní varianty. A to o nedostatečný přívod podnětů, anebo jejich nadbytek. V případě, že dítě nedostává dostatek podnětů, tedy strádá, může se stát, že se jeho vývoj zpomalí tzv. deformuje. Naproti tomu, pokud se dítěti dostává přemíra podnětů a je přetěžované, může vše vést až k vyčerpanosti. Dítě potom odmítá podněty, které se k němu dostávají. (Helus, 2004) Vágnerová (2005) uvádí příklad, že může v takových situacích usnout. Ideální (pokud to můžeme takto uvést) podnět pro dítě je podnět komplexní, tzn., není ani příliš složitý, ani příliš jednoduchý. Každý jedinec má vývojově vrozený sklon k tomu, aby stále něco objevoval, tudíž každé dítě chce něco objevovat v komplexu nových podnětů. Při hledání něčeho nového se dítě rozvíjí a získává novou zkušenost. (Vágnerová, 2005)

Jak bylo zmíněno v dřívější podkapitole, dítě pláče, křičí, projevuje se hlasově. Obvykle dítě vydává hrdelní zvuky a občas je i ono samo překvapeno, co se děje. Mohlo by se stát, že u něj dojde až k leknutí. Zvuky, které přijdou z nenadání k dítěti, jsou poslouchány celým jeho tělem. Aktivitu, kterou bylo dítě zaměstnáno opustí a zaměří koncentraci na zvuk. Z tváře mu lze vyčíst výraz „Co to je?“. (Matějček, 2017)

Úsměv dítěte. První úsměv dítěte je spíše bezděčný. Dítě jím vyjadřuje svou spokojenost, ale ještě to není úsměv, který je adresován pečující osobě. Postupem času, jak se dítě vyvíjí je jeho úsměv roztomilejší a zřetelnější. (Říčan, 2014) Na dobré rozpoložení dítěte většinou okolí reaguje úsměvem a v dítěti se upevňuje prožitek, který mu dává souvislost mezi svým dobrým naladěním a pozitivní reakcí okolí. V dítěti se probouzí úsilí, aby také tuto odezvu navodilo a následně reagovalo svým úsměvem. Nyní dochází k přetváření z dění psychofyziologického na dění bio-psycho-sociální. Okolí, které se raduje z radosti dítěte, vrůstá do něj a do milujícího okolí vrůstá radost dítěte. (Helus, 2004)

Koťátková (2008) popisuje úsměv jako „silný lidský komunikační projev a prostředek“. Okolo prvního měsíce je úsměv náhodný a poté se přeměňuje do reakce na příjemné podněty a lidský obličej. „Úsměv je nesmírně silný sociální kontakt a je okolím posilován tím, že je opětován a odměňován. (Koťátková, 2008 s. 16) Profesor Matějček považuje období úsměvu za tak důležité, že říká: „Aby se dítě bez rodinného zázemí zdravě vyvíjelo, potřebuje být umístěno do náhradní péče již v období před prvním úsměvem. Tak zásadní je toto období pro vytvoření kvalitního základu pro vstup do lidského vztahového světa“. (Matějček, in Koťátková, 2008 s. 16) Matějček ještě dodává, „že jestliže se na někoho dítě usměje z tisíce lidí pouze jeden, dokáže úsměv neopětovat“. (Matějček, 2013 s. 12) Dítě je schopno se kolem pátého měsíce orientovat v tom, kdo je tzv. „jeho člověk“ a úsměv je schopno adresovat jen pro „své lidi“. (Koťátková, 2008)

Zlomovou událostí v životě dítěte je úchop a puštění. (Helus, 2004) Okolo čtvrtého a pátého měsíce si dítě nejprve hraje se svými prsty a rukama. Zkoumá je a ohmatává. Většinou dítě dovede držet chrastítka a občas se mu i podaří dát je do úst. (Matějček, 2017) Způsobnost něco přitáhnout, stisknout, držet nebo naopak odstrčit, odhodit, pustit. Tato událost probíhá mezi šestým a devátým měsícem a můžeme říci, že je prvním projevem autonomie dítěte. Dítě ji má velmi rádo, stále ji opakuje a neustále zaměstnává své okolí. Velký význam má poté, když už nejen odhazuje dudlíky a chrastítka, ale také odstrkuje či přitahuje k sobě osoby jemu blízké. (Helus, 2004) Celý proces uchopování a ohmatávání věcí má vývojový význam. Dítě se učí rozeznávat tvary, hmotnost předmětů, teplotu a povrch. Tento vývojový proces nás provází celý život. Dítě cvičí hlavně myšlení a paměť, nejen motoriku. Při pozorování dítěte můžeme vidět, že některým hračkám a předmětům dává přednost před ostatními. (Matějček, 2017)

V šesti měsících už dítě nechce jen ležet na zádech. Dokáže se převrátit na břicho a k tomu postupně zapojovat kolena, vzpírat se na dlaních a objevovat svět, ale ještě neleze.

Začíná další etapa vývoje. Skončilo období, kdy bylo dítě tzv. „stabilní“ a nepohybovalo se z místa na místo. Začíná se tedy nějakým způsobem pohybovat a bude více a více pohyblivější.

V oblasti učení dítě postoupilo zase o krůček dál. Dítě už se nelekne gumové hračky, která píská, a to z toho důvodů, že jí zná, má s ní zkušenost. (Matějček, 2017)

V tomto období (sedmý měsíc života dítěte) se také objevuje specifický citový vztah k osobě, která o dítě pečuje. Touto osobou může být otec, matka, babička, dědeček, nebo někdo jiný. Dítě si nevytváří vztah pouze k jedné osobě, ale hned k několika. Většinou se to projevuje tím, že dítě dává přednost těmto vybraným osobám před ostatními. (Dunovský, 1999) Tento citový příklon předznamenává jeho citové vztahy v budoucnosti. Je to vztah k přátelům, členům rodiny, jsou to ale také vztahy erotické, které potom mohou vyústit k založení rodiny. Je zde důležitý životní princip a to, jestli dítě bude mít důvěru nebo nedůvěru k okolnímu světu. (Matějček, 2017)

Ve stejném měsíci se u dítěte objevuje strach z cizí osoby. To znamená, že pokud je dítě v okolí lidí, která zná, cítí se v bezpečí, ale lidé, kteří jsou pro něj neznámí, u dítěte navozují pocit nejistoty. (Dunovský, 1999) Dokonce dítě se cítí nelibě i s osobou, kterou zná, jako je například i babička, a to z toho důvodu, že ji nevidělo nějakou dobu. Dítě rozděluje lidi a věci na blízké, známé, přátelské nebo nebezpečné, neznámé a zvláštní. (Matějček, 2017)

V devátém měsíci dítě již sedí a pokouší se ložit, či vyvinout nějakou pohybovou aktivitu, jako je lezení po čtyřech za předmětem, který jej zaujal. Další důležitá věc se odehrává v jemné motorice dítěte. Nesahá po předmětech hrabavým úchopem, ale nůžkovým. Nervové dráhy dozrály od středu těla až po konečky prstů. V této době dítě používá k prozkoumání věci konečky prstů a „strká“ je všude, kam to jen jde. Nejvíce ho zajímají například klíčové dírky a předměty, které jsou duté, jako hrnek a něco do něj dát. Rádo se snaží sbírat drobečky, korálky a nitky. (Matějček, 2017)

V desátém měsíci je dítě už schopno lézt. Je na všech čtyřech a ruce s nohama jsou ve společné souhře. Věci a předměty, které byly dítěti dříve nepřístupné, už teď nejsou a je schopno se k nim dopravit samo. S pevnou oporou jsou už některé děti schopné vstát. V desátém měsíci také přichází pokrok v učení. Dítě s velkým nasazením opakuje slovní hříčky, jako je například „paci, paci, berany duc.“ Bývá to označováno za univerzitu dětského věku. Podstatou je, že dítě udělá touto hříčkou radost druhé osobě a celý tento jev vnímá jako „pozitivní zpevnění předchozího výkonu“. Tento princip učení je bude provázet v dalších letech. (Matějček, 2017)

Na konci kojeneckého věku už dítě umí celkem dobře lézt a žvatlá. Okolo dvanáctého měsíce se mohou objevit první kroky a také první slova. (Matějček, 2017) V tomto období se rodina těší na to, že se s dítětem už bude lépe komunikovat a lépe porozumí tomu, co dělají lidé v jeho okolí. V tomto věku je dítě učenlivé a roztomilé. Snaží se vyjadřovat a napodobovat to, co vidí ve svém okolí. Má radost z toho, když člověk označí chybně věc, kterou dítě zná. Tato komunikace prohlubuje vztahy a dítě si pomocí tohoto humorného označení věcí více upevňuje to, co již zná. (Kořátková, 2008)

Interakce mezi dítětem a pečující osobou netrvá v prvních měsících déle než několik vteřin. Postupem času se prodlužuje a v období dvanáctého měsíce to může být již několik minut. (Dunovský, 1999)

V roce a půl už dítě většinou běhá samo a nepotřebuje k tomu žádnou pomoc od okolí. (Matějček, 2017) Jádrem této události je objevení iniciativy, ale pouze v jednoduché podobě. (Helus, 2004)

Dítě už je připraveno okolo patnáctého měsíce se učit chodit na nočník. Natolik dokáže ovládat močový měchýř, že zůstane suché i několik hodin. Důležité je, aby rodiče zachytili, když dítě dá signál k tomu, že se mu „chce“. Také je třeba dbát na to, aby celá situace byla pro dítě příjemná a srozumitelná. Je dobré, aby nočník byl na stejném místě a byl to ten samý nočník, který není studený nebo vratký. Nejdůležitější je, aby dítě bylo pochváleno. (Matějček, 2017)

2.3 Batolecí období

„Batole je malé dynamo plné neomezené energie, nadšení a zvědavosti.“ Poznávání okolního světa a pohyb v něm mu umožňuje neustálé vstávání a batolení se z místa na místo. Malá batolata mají stále něco na práci a zastaví se jen tehdy, když jsou unaveni anebo se potřebují najíst. Rychle se učí a může se zdát, že mají nevyčerpatelnou energii. V tomto období se do popředí dostává egocentričnost dítěte. Věří, že všichni a všechno je tu jen pro něj. Později tuto egocentričnost vystřídá úcta k ostatním lidem. (Allen, Marotz, 2002 s. 81)

Roční dítě většinu věcí pokládá za jeho a napodobuje hry ostatních dětí, ale zatím se k nim nepřidá. Velkým mezníkem v tomto období bývá tzv. „překročení středové čáry“. V praktickém životě to můžeme pozorovat na příkladu hračky, se kterou si dítě hraje. Dítě si hraje s jednou hračkou a z okolního prostředí mu někdo nabízí druhou. Dítě si přendá první hračku do druhé ruky, aby mohlo uchopit hračku první rukou. (Allen, Marotz, 2002)

Můžeme říci, že batolecí období probíhá od druhého do třetího roku dítěte. V tomto období dítě povyroste o 17 až 18 centimetrů a přibere v průměru o 4 kila. Pokud srovnáme batolecí a kojenecké období, tak můžeme říci, že v batolecím období se tempo vývoje mírně zpomaluje. V tomto období se prodlužuje doba spánku, a to z toho důvodu, že se zvyšuje výkonnost nervové soustavy. Fáze bdění se do 18. měsíce prodlužuje o 3 až 3,5 hodiny, do 24 měsíce je to až 5-6 hodin a okolo třetího roku zdravého dítěte je to 12 až 13 hodin spánku denně. Samozřejmě každé dítě je jiné a má jinou potřebu spánku. Spánek jako takový je velmi hodnotný pro obnovení sil a chrání před přetěžováním nervové soustavy. (Šimíčková Čížková a kol, 2003)

Hlavním nástrojem kontaktu se sociálním prostředím batolecího období se stává řeč. U chlapců bývá vývoj řeči pomalejší, není tak vyrovnaný jak u děvčat. A to z toho důvodu, že se odlišně utvářejí mozkové struktury. (Dunovský, 1999)

Rozhodujícím obdobím pro dítě je druhý a třetí rok. Dítě se identifikuje se svojí rodinou. Již v kojeneckém věku se u dítěte rozvíjelo povědomí o sobě samém, tedy „já“. V batolecím období „já“ dostává už mnohem širší rozměr. Dítě chápe, že se od ostatních liší svébytností a uvědomuje si, že pro ostatní lidi má určitou hodnotu. (Dunovský, 1999) Uvědomuje si samo sebe a zajímavostí je, že začíná říkat mnohem dříve než ano. Ve dvou a půl až třech letech se u něj začíná objevovat slovo ano. Než se toto slovo objeví, svůj souhlas projevuje tak, že vykoná, co je od něj požadováno anebo opakuje to, co řekl dospělý. (Matějček, 2002) Má povědomí o svém postavení v rodině a to, jak se k němu jeho blízcí budou chovat (sebevědomí, sebejistota) se bude odrážet v jeho dalších sociálních vztazích. (Dunovský, 1999)

V tomto období se dítě také učí přijímat svoji roli a začíná si uvědomovat roli ostatních členů rodiny. Poznává, že každý v rodině dělá jiné věci, mluví jiným hlasem, jinak jej drží za ruku, jinak v náručí. Maminka má jinou roli než tatínek a podobné je to i s prarodiči. Dítě je v tomto období i velmi vnímavé. Sleduje, jak se lidé k sobě vzájemně chovají a jak se chovají i k věcem. Poznává jednotlivé hodnoty, které má jeho rodina. (Matějček, 2017)

Výbuchy vzteku a záchvaty doprovázejí období, které se nazývá období vzdoru. Končí okolo čtvrtého roku dítěte. Tyto situace nastávají u dítěte tehdy, pokud je přerušena jeho činnost, kterou chce dokončit, nebo naopak je mu nějaká činnost vnučována. (Dunovský, 1999) Zpravidla to bývají projevy vlastní vůle, které jsou doprovázeny zlostnými výbuchy, záchvaty, kdy dítě například leží na zemi, křičí a kope nohama. Dalším projevem může být jeho uraženost a agresivita. Rodiče se nad tímto chováním dítěte trápí. Období vzdoru je vývojovou fází, kterou prochází každé dítě a u každého dítěte je průběh tohoto období jiný. Toto období ovšem nijak

nevyovídá o dítěti, jaké bude v budoucnu. V tomto období má možná jen více energie, kterou používá k tomu, když si chce prosadit svůj názor. K záchvatům většinou dochází kvůli tomu, že musí dělat, co nechce a nesmí dělat, co by chtělo. Nejlepší je, pokud možno výbuchům předcházet, ale ne tím, že dítěti je všechno dovoleno, spíše tím, že v domácnosti panuje klid a pohoda, vyrovnané vztahy v rodině a ujišťování dítěte, že jej máme rádi a že se může spolehnout na rodiče. V tomto období by se měl uplatňovat více kompromis, než „poslušnost na slovo“. (Matějček, 2017)

Děti okolo druhé roku začínají mít rády společnost, ale jen do té míry, než jim naruší jejich hru. V tomto období ještě přetrvává tzv. paralelní hra (dvě děti vedle sebe, ale každé si hraje samo, nehrají si spolu). Po třetím roce se tato hra mění, a to tak, že dítě si hraje už i s jinými dětmi, ale také si dokáže hrát samo vedle ostatních dětí. Spolupráce ve hře pokládá základy pro pozdější spolupráci a angažovanost na díle. (Dunovský, 1999)

2.4 Předškolní období

Předškolní období (tzv. kouzelné) se udává od 3 do 6-7 let věku dítěte. Konec tohoto období je určen především sociálně, a to z toho důvodu, že dítě poté nastupuje do základní školy a završuje tím jednu etapu. (Vágnerová, 2005; Matějček, 2017; Bednářová, Šmardová, 2011)

V tomto období od tří do pěti let jsou děti zvědavé, plné energie a mají nezkrotnou fantazii. Do všech věcí, které je zaujmou, se vrhají naplno. (Allen, Marotz, 2002) Hledají si svoji pozici ve světě. (Vágnerová, 2005) Dále se u dětí projevují a zlepšují motorické činnosti. (Allen, Marotz, 2002) Ty mu dávají možnost poznávat svět, manipulovat s předměty, hrát si a také se osamostatnit. (Bednářová, Šmardová, 2011) Jeho pohyby bývají mnohem přesnější a plynulejší. Je schopno v tomto období velmi dobře napodobovat sportovní aktivity, které vidí například u svých rodičů. Proto je vhodné započat v tomto období sportovní aktivity jako je jízda na kole, lyžování, plavání, ale vše by mělo být přiměřeno jeho věku. (Gillernová, Mertin, 2010; Bednářová, Šmardová, 2011)

Pohybová koordinace se nepohybuje jen na úrovni sportů, ale také v sebeobsluze. Dítě je schopno samostatně se oblékat a svlékat, uklízet, zavázat tkaničky a pečovat o svoji hygienu. (Gillernová, Mertin, 2010)

Ve všech věcech, které vytvoří lze zároveň pozorovat i velkou kreativitu. Dítě v předškolním věku je pevně přesvědčeno, že vše, co říká je pravda, ale také si postupně uvědomuje, že i ostatní lidé v jeho okolí mají své potřeby a začíná pomalu kontrolovat své

chování. Předškolák chce získávat nezávislost, ale potřebuje stále cítit, že mu dospělá osoba pomůže a bude mu vždy na blízku, pokud to bude potřeba. (Allen, Marotz, 2002)

Okolo třetího roku bývají děti už více klidnější, uvolněnější a poslušnější. Konflikty s dospělými nejsou tak časté jako u dětí dvouletých, které chtějí získat nezávislost. Již nepotřebují mít všechno hned, ale dokáží počkat na to, co chtějí. Stále mají potřebu prozkoumávat a poznávat svět a jak napsaly autorky Allen & Marotz (2002) „přijít všemu na kloub“. (Allen, Marotz, 2002)

Vágnerová (2005) také poukazuje na to, že předškolní věk je jakousi přípravou na budoucí život ve společnosti. Aby dítě bylo schopno ve společnosti žít a uplatňovat se, musí přijmout řád, který je v dané společnosti nastaven. Další důležité věci, které by se dítě mělo naučit je umět se prosadit a také spolupracovat. Spolupráce je důležitá především ve vrstevnické skupině. V mateřské škole to můžeme pozorovat při hře, kdy děti vzájemně sdílí aktivitu, ve které je nutné jak sebezprosažení, tak i prosociální chování. (Vágnerová, 2005)

Dítě ve svém vývoji prochází určitými stádii. Dle Eriksona (1968) dítě v předškolním období prochází stádiem, které nazývá „**Iniciativa proti vině**“. Což v jeho pojetí znamená, že dítě je aktivní a postupně si vytváří zdravé sebevědomí anebo může dojít k tomu, že jeho sebevědomí se postupně stává nezdravým a jsou zde pocity viny. (Šmelová, 2004)

Erikson (1968) také nazývá toto období obdobím iniciativy. Dítě je v tomto období velmi aktivní. Aktiva se rozvíjí v činnostech jako jsou hry s vrstevníky, či navazování kontaktu s dospělými. Můžeme to jednoduše zjistit, když budeme dítě pozorovat při hře. Vidíme, jak jsou děti nadšené z pohybu a z toho, že stále něco nového objevují. Dítě může pomocí senzomotoriky vykonávat různé činnosti. (Šmelová, 2004 s. 67) Pro představu si můžeme uvést pár příkladů, jako je např. kop do většího míče, na pár sekund je dítě schopno stát na jedné noze, různé poskoky na místě, je schopno chytit velký míč do předem nastavených rukou. (Allen, Marotz, 2002)

Toto období bývá mnohými autory označováno, jako „věk otázek“. Zvědavost předškolního dítěte je opravdu veliká. (Šmelová, 2004) Zajímá se o příčinné souvislosti okolního světa. (Gillernová, Mertin, 2010) Neustále se na vše ptá, snaží se říci a prosadit svůj názor. Odezva od rodičů se většinou nese v pozitivním směru. Dítě chválí a povzbuzují, což postupně vede ke kultivaci jeho chování. Postupně v tomto období dítě začíná kontrolovat své chování a začíná respektovat pravidla. Dalším velkým charakteristickým prvkem předškolního období je představivost a fantazie. Dítě z nich získává nové poznatky, byť jsou na úrovni předlogického myšlení. Při hře dítě přejímá různé role jako je maminka, lékař, stavitel, nějaký

druh zvířete (dinosaur). Při hře dítě navazuje s vrstevníky kontakt a rádo si v tomto prostředí hraje. (Šmelová, 2004)

V tomto období je také velmi důležitá výchova dítěte. Pokud rodič, nebo kdokoli jiný, učitel, prarodič, uplatňuje nesprávné výchovné styly, jako je například podceňování dítěte, nebo se u něj vyvolávají pocity viny, dochází bohužel k tomu, že je jeho dětská iniciativa utlačována a vše vede k nezdravému vývoji dítěte. (Šmelová, 2004)

Celé toto období je obdobím výrazných změn. Znamý psycholog Jean Piaget (1970) rozlišuje pět vývojových stádií myšlení. 1. Stádium senzomotorické inteligence (do 18 měsíců), 2. Předoperační období (2-7 let), 3. Stádium konkrétních myšlenkových operací (7-11/12 let) a poslední 4. Stádium formálních myšlenkových operací (od 12 let do konce adolescence). (Šmelová, 2004)

Autorka se bude v této kapitole zabývat **obdobím předoperačním**, které se týká dítěte předškolního věku. Toto období můžeme rozdělit ještě na dvě podobdobí. Ve věku od 2 do 4 let je období **předpojmové a symbolické**. Dítě si začíná osvojovat řeč a charakteristické je toto období především tím, že myslí v předpojmech. Předškolní dítě má určitou zásobu slov, které zná, ale ještě není schopno je logicky uspořádat. Tady tímto tzv. předpojmem dítě označí objekt, ale tento objekt není obecně platný. Poznatky, které dítě má ze svého okolí, jsou neúplné a nejsou v nich uplatňována pravidla.

Druhé podobdobí se nazývá **názorného a intuitivního myšlení**, které u dětí bývá zpravidla mezi 4 a 7 rokem. Myšlení dítěte je přímo vázáno na to, co si umí představit a co vnímá. Hlavním charakteristickým prvkem v myšlení dítěte je jeho egocentrismus a intuitivnost. (Šmelová, 2004)

Egocentrismus dítěte spočívá v tom, že věří jen svému názoru a názory ostatních nepřijímá. V tomto období ještě neposuzuje situaci z více hledisek a nechápe, proč by mělo. Pokud zde není představa o možnosti více názorů, pak zde tady také není impuls k tomu, aby byla nalezena objektivní pravda. (Vágnerová, 2005) Do jaké míry je dítě zaujato věcí, nebo jak je silné jeho přání, aby se něco událo, tak to potom tak je. Zvířata, která má dítě rádo, žijí stejně jako on v krásné a milující rodině, aby jeho auto, tak ho nakrmí benzínem a králík, který se záhadně ztratil z králíkárně, je se svými dalšími kamarády v lese. (Helus, 2004)

U dítěte převažuje antropomorfní myšlení, kdy dítě přenáší na zvířata a předměty vlastnosti lidí. (Šmelová, 2004) Vlastním prožíváním a chováním vysvětluje různá dění okolo sebe. Děti předškolního věku již rozlišují živé a neživé předměty, ale stále tyto parametry mohou přehlížet a mohou dávat neživým předmětům vlastnosti živých. Strašíková (2000) uvádí

příklad: „Předškolní chlapec ostříhal plyšové kočce chlupy a velice se divil, když se jeho matka zlobila. Argumentoval tím, že jí přece znovu narostou, tak jako jemu narostly vlasy.“ (Strašíková, 2000 in Vágnerová, 2005 s. 175)

Myšlení předškoláka je magické. Přání je to, co u dítěte rozhoduje. Dítě má v tomto věku velmi rádo pohádky a rádo na ně navazuje své vyprávění. (Helus, 2004) Magičnost dítěti pomáhá při interpretaci věcí, které se dějí kolem něj, avšak jeho poznání může být zkreslené. U dítěte nenajdeme velký rozdíl mezi skutečností a fantazií. (Vágnerová, 2005) Fantazie dítěte většinou pracuje jen s tím, co dítě vidělo a zažilo, čerpá ze zkušeností dítěte, kterých má velké množství. Dítě při svých hrách většinou opakuje to, co vidělo v rodině (jak se chová maminka s tatínkem), v mateřské škole (chování a jednání paní učitelky), u lékaře. Jak zmiňuje Helus, předškolní období je obdobím pohádek, ať už jsou to pohádky klasické (O Honzovi, princeznách, dracích) nebo skutečné (o dětech, detektivky). (Helus, 2004) V tomto období děti mají rády tajemství a tajemno, chtějí se trochu bát, ale většinou pokud jsou v náručí mateřské nebo jiné pečující osoby (babička, maminka). (Matějček, 2017)

Dítě mladšího školního věku ještě nedokáže zcela pochopit vztahy a souvislosti mezi jednotlivými věcmi. V tomto období děti přikládají větší váhu svého přesvědčení na vnější vzhled než na podstatu skutečnosti. Pokud dítě vidí nějakou věc či osobu, vnímá a chápe, že to tak skutečně je. Můžeme si uvést konkrétní příklad: „když by se někdo převlékl za čerta nebo Mikuláše, tak by si myslely, že se v něj proměnil.“ (Vágnerová, 2005 s. 178) Okolo pátého roku už dítě dokáže pochopit, že podstata člověka se nezměnila a je to stále on, jen si sundal masku. Zde dochází k tomu, že dítě uvažuje v obou směrech, je to počátek chápání vratnosti. Myšlení má dlouhodobý vývoj. Dítě tedy začíná chápat vratnost různých proměn, ale záleží na složitosti těchto proměn. Pokud se změní jen jedna vlastnost, dokáže to už pochopit, ovšem pokud se jich změní více, dítě nepochopí jejich vzájemný vztah. Můžeme si uvést příklad s korálky. „Piaget se svou spolupracovnicí Szemiňskou (1966) vzali dvě skleničky téhož tvaru a naplnili je do stejné výše stejným množstvím identických korálků. Pak vzali třetí skleničku, která měla užší dno, a v přítomnosti dítěte tam přesypali korálky z jedné ze dvou sklenic. Sloupec korálků byl v úzké skleničce samozřejmě vyšší a dítě si proto myslelo, že je v ní i víc korálků. Bylo o tom jednoznačně přesvědčeno, přestože vidělo, jak experimentátor korálky přesypal a nic nepřidal ani neubral.“ (Vágnerová, 2005 s. 178) Informace, které by dětem překážely a komplikovaly pohled na svět, jednoduše ignorují. Dítě ještě v tomto období nemá vytvořený „pojem trvalosti množiny předmětů“. Stále v tomto období věří tomu, že pokud se změní vizuální podoba, změní se také množství. Takže, jak bylo řečeno v experimentu, pokud je jeden

sloupec korálků vyšší, tudíž je i větší. Děti se dívají většinou na objekt globálně a detaily nechávají stranou. Pokud se zaměří na detail, tak detail musí být hodně nápaditý a musí dítě zaujmout. To, co je nejvíce nápadné, to zaujme dětskou pozornost. (Vágnerová, 2005)

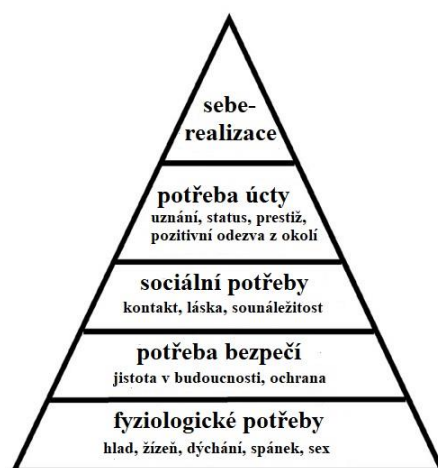
Předškolní věk je z hlediska rozvoje inteligence nejslibnější. Vychází se z toho, že je zde existence tzv, senzitivních etap. Charakterizují se zejména tak „že organismus v určitém období svého vývoje reaguje na některé vnější vlivy intenzivněji, než v jiných obdobích a dosahuje určitých úspěchů.“ Reakce organismu odpovídat na podněty v senzitivním období je zvýšená. V tomto období se rozvíjí zejména řeč, poznávací schopnosti a percepce. Důležité je, aby dítě mělo podnětné prostředí. (Šmelová, 2004 s. 69) „Dědičné dispozice zakládají určitý typ osobnosti a vybavenost pro mnohvrstevnou oblast inteligence na jedné straně, ale neobejdou se ani bez přiměřené výchovy a podnětného lidského prostředí na straně druhé“. (Koťátková, 2008 s. 29)

Čtyřleté dítě je již více vnímáno jako partner. Dokáže se samo vyjádřit a více porozumí, když se mu něco vysvětluje. Spokojenost je tedy na obou stranách a dítě je navíc pozitivně oceňováno. Charakteristickým znakem je zájem o širší společnost, který má základ v úzké i širší rodině. Je již dostatečně vyzrálé k tomu, aby navazovalo nové vztahy. (Koťátková, 2008)

Nejpřirozenější činností pro dítě předškolního věku je hra, a to v nejrůznějších podobách. (Šmelová, 2004) „Souvisí s rozvojem motoriky, s rozvojem kognitivních struktur, s motivačně-volními vývojovými faktory, s rozvojem a naplňováním sociálních vztahů“. (Gillernová, Mertin, 2010 s. 21) Charakteristickým prvkem pro hru dítěte je jeho hluboké a vážné zaujetí. Mnohokrát se stane, že zapomene na všechno a na chvíli žije „v jiném světě“. (Matějček, 2017) Jeho zájem o hru pramení z jeho potřeb. Hra je tedy pro dítě potřebou. Je to forma činnosti, která se liší od práce a učení. Prostřednictvím hry se člověk učí celý život, avšak v předškolním vzdělávání má hra svůj specifický význam. Jak popisuje pedagogický slovník „je vůdčím typem činnosti“. Ve hře můžeme najít spoustu aspektů, jako je například poznávací, emocionální, pohybový, sociální, fantazijní a samozřejmě další. Hra jako činnost může být prováděna jednotlivcem, dvojicí, malou či velkou skupinou. Ve většině her dochází k sociální interakci a v samotné hře je kladen důraz na její průběh. Hru mohou doprovázet pravidla, která si účastníci vytvoří, nebo jsou dána společenskou normou. (Průcha, Walterová & Mareš, 2003)

V předškolním období má dítě určité zájmy a potřeby, které by měly být respektovány a chápány. Potřeba je pro člověka jakousi formou motivace, je jeho hnací silou. Potřeby nám pomáhají žít život plnohodnotným stylem a zároveň udržují základní životní funkce. Pokud nejsou uspokojeny potřeby, dochází k frustraci (negativní citový prožitek) (Havlíková, 2000 in

Šmelová, 2004, s. 71). Model Abrahama Maslowa patří k nejznámějšímu modelu lidských potřeb. Maslow vytvořil pyramidu, do které uspořádal lidské potřeby. Postupují od základních potřeb k těm vyšším. Na dně pyramidy jsou potřeby fyziologické (strava, spánek, kyslík, vyměšování), na to navazují potřeby bezpečí (jistota, pravidla, pořádek), třetím stupněm je potřeba sounáležitosti (láska, mít pocit někam patřit), předposlední místo zaujímají potřeby uznání (sebeúcta, sebedůvěra) a posledním místem na špičce pyramidy jsou potřeby seberealizace (sebenaplnění). S vývojem dítěte se mění i jeho aktuální potřeby. (Šmelová, 2004)

Obr. 1 Maslowova pyramida potřeb.

Zdroj: (<https://mocvedomi.cz/4-zpusoby-jak-prekonat-sebedestruktivni-myslenky/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>)

Další členění základních potřeb dítěte je dle J. Dunovského (1999). Poukazuje na to, že některé potřeby jsou trvalé a potřebují plně uspokojit. Pokud tyto potřeby nejsou uspokojeny, je narušený vývoj dítěte. Čím mladší dítě, tím je vyšší závažnost tohoto postižení. Prvotní potřebou dítěte je dobře se narodit. U této potřeby se J. Dunovský shoduje s J. A. Komenským a jak uvádí ve své knize, tuto potřebu můžeme brát s jistou nadsázkou. Stále více je stírán rozdíl mezi prenatálním a postnatálním obdobím a je zdůrazňováno propojení těchto dvou období a nastává zde potřeba toho, aby dítě bylo zdravé, chtěné a nadané všestrannými schopnostmi. (Dunovský, 1999)

1. Biologické potřeby

Důležitá složka z biologických potřeb je kvalitní a dostatečná strava dítěte. Kojení, které není spjato jen s biologickou potřebou, zažívá opět renesanci. V počátečním stádiu života dítěte by měly být uspokojeny i potřeby hygienické. To je čistota, teplo, ochrana před nežádoucími

vlivy z okolního prostředí. K této potřebě můžeme zařadit i potřebu obranyschopnosti, ať už přirozené nebo získané. Dostatek stimulace je další významnou potřebou pro správné fungování organismu v oblasti nervové soustavy a lokomočních aktivit. Mělo by zde být zahrnuto dostatečně podněcující prostředí. Na další rozvoj organismu dítěte navazuje další potřeba uspokojivá péče, která zabezpečuje rozvoj všech sil organismu v oblasti imunobiologické, psychosociální a psychomotorické. Ze zdravotního hlediska rozhoduje komplexní péče léčebně preventivní garantovaná společností. K této péči se řadí nejen potřeba zdravě se vyvíjet, ale také potřeba uzdravení. (Dunovský, 1999)

2. Psychické potřeby

Psychické potřeby souvisí se sociálními potřebami a samozřejmě jdou ruku v ruce s biologickými potřebami. Při uspokojování těchto potřeb dochází k přiměřenému rozvoji v oblasti citů, vůle, intelektu, porozumění sobě samému i druhým lidem, interakce s okolním prostředím a společenskými hodnotami, kdy se dítě stává samotným plnoprávným jedincem. Tento složitý proces, který je také celostním procesem závisí na tom, aby byly uspokojeny alespoň základní duševní potřeby. (Dunovský, 1999)

V první řadě zde patří „potřeba náležitého přívodu podnětů“ včasná stimulace s dostatečným množstvím a kvalitou. Aby centrální nervový systém dítěte mohl pracovat na plno, musí být směřován na určitou stimulaci, a to následně vede k aktivitě. Dítě je přirozeně zvědavé a tato zvědavost by měla být uspokojována co nejvíce a co možná nejdříve, můžeme říci, že hned po porodu. (Dunovský, 1999)

Druhé místo zaujímá potřeba smysluplnosti světa. Dítě přijímá spoustu poznatků a zkušeností, které by měly být organizovány a zpracovány. Je nutné, aby zde byl řád a smysl. Pokud jsou u dítěte podněty předkládány pravidelně a svět, ve kterém se dítě nachází, se nemění (lidé kolem něj se nemění a nemění se ani jejich jednání) a chování dítěte, které je požadováno, bývá odměněno vychovatelem, pak se snadno rozvíjí proces učení a bere se jako samozřejmost. (Dunovský, 1999)

Další psychickou potřebou, kterou nelze vynechat, je potřeba jistoty. Je důležitá především v citových vztazích mezi dítětem a člověkem, který dítě vychovává. Podle výzkumu se už v sedmém měsíci života objevuje specifický vztah k mateřské osobě, a to je základem pro utváření dalších vztahů dítěte (důvěry) k druhým osobám. Vědomí vlastní identity je čtvrtou potřebou (vlastní „já“). Začíná se zde tvořit představa dítěte o sobě samém, jak ho vidí ostatní

lidé, co u něho oceňují, co naopak odmítají. To, jak je jeho identita utvářena a co je prožíváno dítětem, ovlivňuje vývoj dalších vztahů a postojů. (Dunovský, 1999)

Jako pátou potřebu autor uvádí „potřebu otevřené budoucnosti“. Může mít také název „životní perspektiva“. Tato potřeba se objevuje jen u lidí, v přírodě se s ní nesetkáme. Uspokojení této potřeby přináší lidem jakési časové rozpětí mezi minulostí, přítomností a budoucností. Z psychologického hlediska to znamená, že toto rozpětí dává člověku naději či beznaděj. Když má člověk otevřenou budoucnost, udržuje to jeho životní aktivitu. Uzavřená budoucnost pro člověka znamená pravý opak, jako je apatie, zoufalství. Tyto reakce mohou provázet lidi, kteří se setkali s těžkými životními situacemi, jako je například ztráta blízkého člověka. Může tím být také být ztráta naděje na normální a zdravý vývoj dítěte, postižení dítěte či nepříznivá prognóza na další vývoj. Výhled do budoucna (těšení se) mají děti jen v krátkém časovém horizontu. Jak se dítě postupně vyvíjí, tak se prodlužuje i jeho pohled do budoucna. Vrchol časové perspektivy nastává v mladším dospělém věku (vrcholící reprodukce) a s přicházejícím stářím se zase začíná zkracovat. (Dunovský, 1999)

3. Sociální potřeby

Sociální potřeby jsou spojeny s psychickými potřebami. Někteří autoři tyto dvě potřeby spojují a nazývají je potřebami psychosociálními. U dítěte jsou sociální potřeby důležité z hlediska jeho socializace, bez uspokojení sociálních potřeb by to nebylo možné. Mezi nevýznamnější potřeby patří láska a bezpečí, které jsou poskytovány mateřskou osobou. Dále je zde potřeba identifikace s ním. To znamená zabezpečení, aby byly rozvinuty všechny jeho schopnosti a síly. Také je důležité, aby umělo překonávat všechny zábrany a potíže, které v životě nastanou. A neméně významnou poslední sociální potřebou je zdravý životní styl, který by se měl praktikovat již od útlého dětství. (Dunovský, 1999)

4. Vývojové potřeby

Jak se dítě postupně vyvíjí v čase, tak se mění i jeho potřeby, které jsou vázány na dynamiku zvláštnosti vývoje. Potřeby, které jsou uvedeny v předchozích řádcích je třeba udržet v optimálním stavu. Pokud se tento stav naruší například tím, že dítě má hlad, projeví se to takovou činností, aby tato potřeba byla naplněna. K základním znakům vývojových potřeb můžeme zařadit to, že mají dlouhodobý charakter a nejsou jednorázově ukončeny. Dále můžeme říci, že jak dítě roste, roste i jeho motivace k činnostem. Motivace je vyvolána vývojovými potřebami, je plastická a mění se v čase. A poslední znak, který je pro dítě velmi

důležitý je, že vývojové potřeby jsou jakýmsi hnacím motorem pro dítě, které chce zkoušet a poznávat nové věci a činnosti. (Dunovský, 1999)

Posledním členěním zde autorka uvede potřeby malého dítěte dle Langmajera (1974) a Matějčka (2005):

1. Potřeba přiměřené stimulace

Důležité pro dítě je mít dostatek podnětů v přiměřeném množství a v dostatečné kvalitě. Pro mozek je důležité, aby byl podněcován a naladil se na správnou výkonost. Podněty, které k dítěti přicházejí, by neměly být ani silné, ani slabé, ale proměnlivé, aby si organismus na ně nezvykl. (Matějček, 2005) Dítě samo vyhledává od nejútlejšího věku nějakou hladinu stimulace. Stimulace by měla probíhat v oblasti taktilní, kinestetické a pro nejtělejší věk je to zejména nošení, houpání lechtání, zpívání a další. Většinou bývají zprostředkovány matkou nebo osobou, která o dítě pečuje. Pro stimulaci dítěte lze také použít hračku nebo jinou věc, ale musí mít dostatek rozmanitosti a podnětnosti (vzbuzovat zájem, aktivitu). Tato potřeba také souvisí s potřebou porozumění světu, aby se dítě začlenilo do jeho běhu. (Langmeier, 1974)

2. Potřeba smysluplného světa

Navazuje na předcházející potřebu. Dítě potřebuje, aby mělo okolo sebe smysluplný svět, ze kterého získává podněty a zkušenosti. Tím se něco nového naučí. Například dítě se usměje nebo udělá „paci paci“ a dospělí ho odmění také úsměvem nebo potleskem. (Matějček, 2005) Dítě chce objevovat, zkoušet a procvičovat nové věci, které mu umožní poznávat svět. Stálost sociálního a věcného světa poznává prostřednictvím své matky. Pro dítě je nejzajímavějším objektem člověk, respektive jeho obličej. Styk s lidmi u dítěte posiluje aktivitu sociální. Také má velmi rádo, když se v jeho životě objeví nějaká pravidelnost, nějaký systém a svět pro něj není chaos. (Langmeier, 1974)

3. Potřeba životní jistoty

Tuto potřebu dávají dítěti předšší lidé z jeho blízkého okolí tzv. „jeho lidé“. Tato potřeba zahrnuje citové vztahy, které dávají dítěti jistotu, že k někomu patří. Především se jedná o kladný vztah k mateřské osobě a nemusí to být nutně matka, dále je to potřeba, aby zde byl opětovaný kladný vztah zbytku rodiny k dítěti. Matka pro dítě reprezentuje celý svět. Smějí se společně, dítě naslouchá hlasu jejímu hlasu, natahuje se po ní, sahá na její obličej. Matka přináší

dítěti pocit uspokojení, libosti a také ho podněcuje k učení a aktivitě. Matka by měla rozumět potřebám dítěte a dítě nějak rozumět matce. „V tom je intimita kontaktu, ve které mizí i hranice světa“. (Langmeier, 1974 s. 286)

4. Potřeba pozitivní identity neboli vlastního já

Dítě, si uvědomuje vlastní JÁ, a to velmi brzy. Rodiče to poznají podle toho, že „má dítě svou vůli“. (Matějček, 2005) Bude například odmítat pomoci při oblékání, při jídle a bude používat formulaci slov „já sám“. (Langmeier, 1974) Jak bude dítě růst, bude si více uvědomovat své JÁ a podle toho, jak se k němu budou chovat lidé z jeho nejbližšího okolí, bude jeho sebedůvěra a sebevědomí slabší nebo silnější. (Matějček, 2005) Klade si vlastní cíle a také může odmítat cíle, které od něho očekávají ostatní. Ty cíle, které si sám vytyčil, naplňují jeho vlastní „já“. To poté přináší pro dítě uspokojení a posiluje motivaci k dalším aktivitám. Dítě potřebuje také pochvalu a ocenění za své výkony. (Langmeier, 1974)

5. Potřeba otevřené budoucnosti

V této potřebě je pro dítě určitá životní perspektiva, naděje, něco, co táhne život dopředu a dává člověku jakési časové rozpětí. Uvědomuje si plynutí času, že je někde začátek a také konec. Právě tuto otevřenou budoucnost má dítě v rodině. (Matějček, 2005)

Závěrem od profesora Matějčka, který ve své knize Co nejvíce děti potřebují, říká, že nejdůležitější je láska, vztah a k někomu patřit. „Zkrátka, aby lidské mládě přežilo, potřebovalo tu mít „svoje lidi“, kteří by mu poskytovali ochranu a pomoc, protože ono samo by bylo velmi dlouho a přespříliš bezmocné. Těm „jeho lidem“ na něm však muselo současně obrovsky záležet.“ (Matějček, 2013 s. 9)

3 Ontogeneze řeči

Dítě, které vyrůstá v normálním prostředí rodiny či náhradním, se naučí rozumět a mluvit řečí jiných osob. Tento proces se odehrává ve všech zemích, jazycích a kulturách. Předává se z generace na generaci, a to od doby kdy byl Homo Sapiens obdařen řečovou dovedností. V běžném chápání společnosti je osvojení řeči (složitý systém symbolů) něčím tak samozřejmým a zdánlivě snadným, jako jíst nebo chodit. Vědecký pohled nám však říká něco jiného. Může to vypadat, že probíhá spontánně či automaticky, ale vědci si už po stovky let kladou otázky, na které ještě ani dnes neznají odpovědi. (Průcha, 2011) Mnoho jazykovědců se domnívá, že osvojování jazyka u lidí je geneticky zakódováno. Toto tvrzení je podpořeno faktem, že u lidí probíhá proces osvojení, který si je velmi podobný. Při osvojování jazyka jedinci procházejí stádií téměř ve stejném věku a jinak tomu není ani s etapami jazyka, které přicházejí ve stejném období u dětí. O tom, jak se osvojuje jazyk se vedou stále rozsáhlé a kontroverzní debaty. (Harding-Esch, Riley, 2008)

Pro příklad, jak je osvojování jazyka nesmírně zajímavé a náročné, můžeme uvést několik otázek z publikace Dětská řeč a komunikace od Jana Průchy. „Jak je možné, že dítě je schopno si takto osvojit kterýkoliv asi z 6000 jazyků existujících na naší planetě? Jak je možné, že dítě je schopno osvojit si současně dva, nebo dokonce tři jazyky a komunikovat jimi? Jak je možné, že dítě si osvojí jazyk bez zjevné námahy, téměř jako zábavnou činnost, zatím co dospělí se tak obtížně a leckdy neúspěšně učí nějaký cizí jazyk?“ V dnešní době se touto problematikou zabývá poměrně nový vědecký obor vývojová psycholingvistika. (Průcha, 2011 s. 9)

3.1 Přehled stádií v ontogenezi dětské řeči

V literatuře můžeme najít mnoho rozličných přístupů k řečovému vývoji dítěte. Ten autoři mohou popisovat z hlediska jazykových rovin nebo popisují jednotlivá stádia.

Lechta (2003) uvádí pět jazykových stádií:

1. Období pragmatizace (asi do jednoho roku dítěte)
2. Období sémantizace (1. – 2. rokem života)
3. Období lexemizace (2. – 3. rokem života)
4. Období gramatizace (3. – 4. rokem života)
5. Období intelektualizace (po 5. roku života)

3.2 Vývoj komunikace

Člověk je od nepaměti tvorem společenským a je schopen komunikovat s ostatními lidmi. Každá živá bytost potřebuje různé formy dorozumívání, přičemž člověk je spojován s komunikací sociální. (Klenková, 2006) Komunikace, jako pojem nemá jednotnou definici, a to z toho důvodu, že přesahuje do jiných pojmů, jako je například reakce. Dle Vybírala (2000) není možné vytvořit jednotnou definici, která by byla schopná plně zahrnout všechny aspekty mezilidské komunikace.

Jak uvádí Lechta, celý vývoj komunikace je nejpozoruhodnějším procesem v životě člověka, jedna z fascinujících schopností, která začíná v prenatálním vývoji a končí smrtí. Člověk svoji komunikační schopnost zdokonaluje po celý život, ale stěžejní období je do šestého roku. Tato schopnost je jakousi pomyslnou hranicí mezi člověkem a živočišnou říší. (Lechta, 2002) Dítě se má kromě jiných důležitých věcí naučit svůj mateřský jazyk. Autor porovnává situaci novorozence se situací dospělého člověka, který by se měl naučit jazyk cizí, jemu vzdálený. Dospělý člověk má možná trochu výhodu, protože umí psát i číst ve svém rodném jazyce. Navíc už se u něho vyvinuly myšlenkové procesy, jakými jsou analýza, syntéza a další. Zdá se to neuvěřitelné, ale dítě si dokáže osvojit (plynule hovořit) pro něho cizí jazyk (v průměrném prostředí) za čtyři roky. Dospělý člověk nemá po čtyřech letech takto osvojený, jemu vzdálený cizí jazyk. (Lechta, 1990)

3.2.1 Jednotlivé stádia vývoje řeči

Vývoj řeči má určitá stádia a souvisí s celkovým vývojem dítěte. (Lechta, 2002) Můžeme si vývoj řeči představit jako pomyslnou čáru, která ovšem nezůstane rovná, ale bude mít tvar schodů, a to na základě toho, jak dítě začíná postupně mluvit. (Kerekretiová, 2009) V průběhu vývoje řeči dochází k obdobím, kde je větší akcelerace nebo stagnace. Pojem stagnace by se neměl brát zcela doslova, vývoj stále probíhá, avšak v jiné oblasti než právě řečové, například v oblasti porozumění. (Lechta, 2002)

Souvisí to také s tím, že **vývoj řeči je předvídatelný**. Každé dítě si postupně ve vývoji řeči, prochází určitými stádii, které v jeho vývoji nelze přeskočit. Dítě nejdříve žvatlá, poté řekne své první slovo a potom ze slov vytvoří větu. (Kerekretiová, 2009) Také se může stát, že chronologický věk neodpovídá mezníkům, kterých má dítě dosáhnout, objeví se například později, ovšem vývoj si vždy zachová vnitřní předvídatelnou posloupnost. (Lechta, 2002)

Děti dosahují mezníků v podobném časovém horizontu. Kerekretiová (2009) uvádí příklad, že u devítiměsíčního dítěte v ontogenezi jazyka mohou být určité milníky, ale nebývají

až tak výrazné. Člověk je schopen tyto mezníky pozorovat lépe při vývoji jednoho určitého dítěte. Každé dítě je jiné, a proto u něj nelze očekávat, že se bude vyvíjet, tak, jako je to popsáno v odborné literatuře. (Lechta, 2002)

Individualita je na místě. Tzv. tabulkové mezníky plátí zhruba u 50 % dětí. Tedy každé druhé dítě může dosáhnout ten jistý mezník, jak uvádí literatura. (Kerekretiová, 2009). Příkladem může být, že dítě řekne své první slovo v 10. či 11. měsíci. Při vývoji řeči je důležitý dostatek podnětů a stimulací. (Lechta, 2002)

Vývojová zralost je u dítěte důležitá, aby se mohla rozvinout daná schopnost dítěte. Bez dosažení určitého stádia motoriky, kognice a socioemocionálního vývinu se další nová komunikační schopnost neobjeví. Například šestiměsíční dítě nemá kognitivní a fyzické schopnosti na to, aby bylo schopné číst. (Kerekretiová, 2009) Dalším proměnným faktorem může být také to, kolikáté je dítě v pořadí, zda navštěvovalo institucionální zařízení, kolik má dítě sourozenců, status rodičů a další. (Lechta, 2002)

3.2.2 Vývoj řeči u dítěte do osmého měsíce

Začátek komunikace můžeme pozorovat již v těhotenství, a to od druhého měsíce, kdy dítě vnímá náš hlas ještě před narozením. Po narození dítěte bývá toto období označováno za období neznáme komunikace, ale nelze říci, že by dítě vůbec nekomunikovalo. V průběhu tohoto období se utvářejí vztahy a vazby s lidmi, kteří jsou dítěti nejbližší. Nejprve je to neverbální způsob komunikace a později se hlavním komunikačním prostředkem stává jazyk. U dítěte do dvanáctého měsíce převažuje pragmatické období. Prostředkem pragmatické roviny je pohled dítěte. Jako základ vzájemné komunikace je oční kontakt matky a dítěte. (Kerekretiová, 2009) Nejčastější a zároveň první jazykovou učitelkou bývá zpravidla matka. (Slančová, 1999)

Chování novorozence ještě není zcela specifické. Na různé podněty okolí a na své vlastní potřeby reaguje stejným způsobem, většinou pláčem anebo neurčitým křikem. (Kerekretiová, 2009) Od dítěte zpočátku jeho nejbližší okolí slyší monotónní zvuk, který připomíná písmenko á. Jeho úroveň se pohybuje v poloze komorního a. Některé děti bývají hlasově aktivnější a mohou proplakat celé hodiny, zatímco druhé děti pozorují okolí a hlasově se až tak neprojeví. (Kutálková, 2002) Pokud má dítě hlad, potřebuje přebalit nebo ho něco bolí, popřípadě přivolat osobu, která o něj pečuje, tak začne plakat nebo křičet. V prvních šesti týdnech má křik dítěte spíše negativní zabarvení, od šestého týdne se to začíná pomalu měnit a křik dostává pozitivní zabarvení. (Kerekretiová, 2009)

Během šestého týdne se u dítěte neprojevuje jen křik a pláč, ale také broukání. To bývá často spojováno s pozitivním naladěním dítěte, většinou se jedná o měkký hlasový začátek. Broukání dítě spojuje s nějakou činností, jako je například vyměšování nebo usilovná práce. (Červenková, 2019) Koncem druhého měsíce se u dítěte mění charakter křiku. Už zde není jen pláč s měkkým hlasovým začátkem, ale objevuje se i pláč a křik s tvrdým hlasovým začátkem. Bývá to většinou signál, že něco není v pořádku. (Kutálková, 2002) Okolo třetího měsíce dítě začíná experimentovat se svými mluvidly a mohou se objevit artikulované zvuky. (Kerekrétiová, 2009) Zatím se v tomto období nejedná o vědomou činnost dítěte, ale spíše o pudovou. Každé dítě, bez ohledu na národnost si pudově brouká, a to i neslyšící děti. Pudové žvatlání trvá asi půl roku a začíná se ztrácet, když dítě napodobuje zvuky a pohyby z jeho okolí. (Kutálková, 2002) Dítě reaguje na zvuky a to tím, že se odmlčí nebo přestane kňourat. Tyto zvuky mohou být například chrastítka či lidský hlas. Hledá tento zdroj zvuku a otáčí se za ním. Dítě se dokáže také hlasitě smát. (Allen, Marotz, 2002)

Nejčastěji bývá kombinována hláska A s nejsnadnějšími artikulačními hláskami (retnice) P, B, M, T. z toho spojení vznikají slova: „mama, tata, papa“. (Kutálková, 2002) Tyto retnicové hlásky převládají z toho důvodu, že novorozenec má zkušenosti se sáním. (Morgensternová, 2011)

Od šestého měsíce začíná pro mnoho dětí nový pohled na svět, a to ze sedu. Tedy okolo šestého měsíce už dítě může sedět. Je to velký pokrok, jak v motorickém, tak i řečovém vývoji. Mění se postavení mluvidel dítěte. Zatímco v leže dítěti jazyk zapadal v sedě se jeho postavení mění. Dítě se dotýká prsty svých rtů, zubů, obličejů a mohou se zvyšovat jeho artikulované zvuky. V tomto období, jak dítě experimentuje se všemi zvuky, začíná u něj i sluchová kontrola. Postupně dítě poté začne produkovat (opakovat) zvuky ze svého okolí. Tento proces bývá často označován, jako „napodobovací žvatlání“. (Kerekrétiová, 2009) Má také rádo rytmus a napodobuje například mlaskání, kýčání a pleskání rty. (Allen, Marotz, 2002; Kutálková, 2002) Dítě tedy opakuje to, co slyší ze svého okolí a u dítěte vzniká vnitřní jazyková schopnost tzv. „Fonemický sluch“. Pojem fonemický sluch znamená, že dítě je schopno rozlišit distinktivní rysy hlásek mateřského jazyka. Vyvíjí se a zdokonaluje až do šestého roku dítěte. (Kerekrétiová, 2009) V tomto období si dítě už začíná „povídat“ s hračkami. Na zvuky v jeho okolí jako štěkot psa, zvonění telefonu, nebo zvuk vysavače reaguje individuálně. Může se rozplakat, rozfňukat a ve většině případů potřebuje dítě uklidnit pečující osobou. (Allen, Marotz, 2002)

3.2.3 Období od 8. – 12. měsíce života dítěte

Pokud dítě chce na sebe přitáhnout pozornost ze svého okolí, použije k tomu explicitní komunikaci, jejíž počátek začíná v sedmém až osmém měsíci. Tato komunikace se děje prostřednictvím odlišného chování ve formě pohybu. V této komunikaci můžeme najít tři důležité prvky, kterými jsou: dítě, matka a předmět. Komunikace má proto dva směry. První z nich je **imperativní** a druhý **deklarativní**. U imperativního stylu chce dítě za pomoci dospělého získat předmět. U druhého stylu je to přesně naopak. Pomocí předmětu chce dítě získat pozornost pečující osoby. Konverzace začíná pomocí gest a očního kontaktu. Gesta fungují na principu znaků (semiotizace). Jako příklad imperativní komunikace uvádí autorka, že dítě se natahuje za hračkou a tento proces mohou doprovázet zvuky (vokální, či nevokální). Příklad deklarativního chování uvádí autorka, že dítě ukáže na předmět, který chce získat od osoby, která je v jeho okolí anebo také svému okolí ukazuje, jakou má novou hračku. (Kerekretiová, 2009)

Gesto samo osobě ukazuje důležitý mezník ve vývoji dítěte a objevuje se okolo osmého měsíce. U dítěte se objevují i gesta jako je například kroucení hlavou, mávání ruky na rozloučenou (pápá) a natahování rukou dítěte. Dítě tyto gesta (pohybové projevy) používá pro odpověď dospělému člověku. (Kerekretiová, 2009)

V tomto období se kromě žvatlání u dítěte objevují i první slova. Nejsou to ovšem slova, jaká produkuje dospělý člověk, ale jsou to první známky slov, je to tzv. předstupeň skutečných slov. Tato začínající slova se liší od žvatlání zvukem vyslovených hlásek. (Kerekretiová, 2009)

Allen & Marotz (2002) uvádějí, že v tomto období dítě reaguje na své jméno, tedy pokud na něj někdo zavolá, otočí se za hlasem. Rádo tančí na hudbu a „zpívá“, nejvíce jsou u něj oblíbeny rytmické písničky. (Allen, Marotz, 2002)

K porozumění řeči (před nástupem jeho vlastní) dítě stále potřebuje melodii a mimiku, aby porozumělo tomu, co se mu sděluje. Ještě nerozumí přesně obsahu slov. Začíná se pomalu učit rozumět prvním básničkám, jako „Paci paci“ atd. (Kutálková, 2002)

3.2.4 Období od 12. – 18. měsíce vývoje dítěte

U dítěte se okolo dvanáctého měsíce objevují první slova, která jsou významným mezníkem proto, aby bylo dítě schopno říci své opravdu první slovo (vztah slova a předmětu). Než dítě řekne své první slovo, prochází dlouhým procesem a je důležité, aby v tomto procesu byl tzv. fenomén stálost objektu. Tento fenomén pro dítě znamená, že tento objekt zde bude pořád. Pokud je tento objekt osoba pro dítě důležitá, dítě ví, že tam je i v momentální nepřítomnosti. Srze tento fakt se u dítěte začne objevovat nová činnost – hledání. Kerekretiová

(2009) uvádí příklad láhve na mléko a plenky, pokud matka přikryje láhev na mléko plenkou, dítě stále vnitřně ví, že tam láhev je, i když ji nevidí. Proto dítě rádo hledá a odkrývá předměty. (Kerekretiová, 2009)

První slova dítěte se týkají věcí a témata rozhovoru jsou především ta, zda je dítě spokojeno, manipulace s hračkami, ukazování na předměty. Děti v tomto období mají fázi hypergeneralizace. To znamená, např. „haf“ dělá jak pes, tak kočka, koza, králík. Později už je schopno diferenciaci a každý objekt má pojmenování. (Kerekretiová, 2009) V období prvního roku jsou u dítěte již položeny základy mateřského jazyka. První slovo, které dítě vědomě vysloví, bývá krátké a zpravidla se jedná o jedno nebo dvouslabičné slovo. Jedná se o slova, která dítě něčím zaujala a zastupuje i celou větu. Melodie zde opět hraje velkou roli, protože podle toho, jak je slovo vyslovené znamená to nebo ono. Dítě slovo přiřazuje k předmětu, který zná, ale i k jevům podobným. Pro příklad Kutálková uvádí „haf“ není už jej náš pes Alík, ale i ostatní psi. (Kutálková, 2002)

Okolo šestnáctého měsíce dítě používá zhruba čtyřicet slov a čtyřicet gest (nejen na Slovensku, ale v jiných zemích je to podobné). (Kerekretiová, 2009) Dítě v tomto období je také schopno odpovědět na jednoduché otázky „ano a ne“ a tato odpověď bývá doprovázena gestem (kývnutí nebo zavrtění hlavou). Řeč bývá pro jeho okolí srozumitelná zhruba od 25 % do 50 %. Autor také uvádí, že dítě je schopno určit tři části těla, když jej dítěti někdo označí „Ukaž mi, kde máš ucho?“ (Allen, Marotz, 2002)

3.2.5 Období 18. – 24. měsíce

Jakousi pomyslnou hranicí, kdy dítě vstupuje do dalšího období, jsou dvouslovné odpovědi. (Kerekretiová, 2009) Dítě také ovládne slova, která se často vyskytují a označují se jako slova prvotní (moje, dá, je, víc) a kombinuje je se substantivy (auto, mlíčko, táta). (Morgensternová, 2002) Tím, že dítě vytváří tyto dvouslovné odpovědi, ovlivňuje další vývojové prvky. V aktivní komunikaci má asi 50 slov. (Kerekretiová, 2009) Slova, která dítě užívá, se ve většině případů vztahují k věcem, které dítě zná a také k jídlu, hračkám a zvířatům. (Allen, Marotz, 2002)

Při hře je dítě schopné kombinovat dvě činnosti zároveň. Kerekretiová (2009) uvádí příklad dítěte, které míchá v hrnečku vodu a potom dá lžičku s vodou kocourovi. Jako další příklad je uvedeno, že dítě je schopno kombinovat řeč a gesto (vidí na stole čaj a řekne doj). V rámci dvouslovných výpovědí dítě dává na první místo vždy to, které je pro něho emocionálně nejdůležitější. Je to tzv. psychický syntax, který je typický pro toto období. V pozdějším období tento psychický syntax přejde to objektivního syntaxe, kde dítě už nedává

na první místo to slovo, které má pro něj emocionální význam. První kombinace slov jsou nedokonalé, protože dítě v nich často nepoužívá kontextový význam, a to z toho důvodu, že dítě mluví právě o tom, co vidí, jeho řeč je kontextově vázaná. Pochopení minulého a budoucí času se v řeči dítěte objeví až u dalšího vývojového období. Dítě nejčastěji při dvouslovných větách užívá syntax typu sloveso s gestem (dáme + ukáže na něco, co chce), další může být subjekt + sloveso (táta dá), objekt + sloveso (dudu + dá) a posledním typem může být sloveso a příslovce (dá + tam). Může se začít objevovat otázka „Kde je?“. Která se vztahuje k místu určitého objektu, a to z toho důvodu, že potřebuje vědět, kde se objekt nachází. (Kerekrétiová, 2009)

U dítěte také dochází při formulování prvních slov k formování morfologických struktur. Jednou z prvních gramatických struktur dítě používá 3. osobu jednotného čísla rozkazovacího tvaru. Akuzativ jednotného čísla používá v podstatných změnách a později začíná používat akuzativ s předložkou na určení místa (dítě užívá místo předložky spíše gesto). (Kerekrétiová, 2009)

3.2.6 Děti od 24. - 36. měsíce

Dítě rádo poslouchá, když mu někdo předčítá a když se může do čtení nějakým způsobem zapojit, jako například ukazovat na obrázky, otáčet stránky knihy nebo doprovázet četbu zvuky. Začíná chápat, že jazyk mu může napomoci říci, co potřebuje, co si přeje, aby to bylo splněno. V jeho slovní zásobě je okolo padesáti až tří set slov a pořád se učí nové. To, co dítě říká, má pro něj konkrétní význam. U dvouletých dětí je pasivní znalost jazyka větší, než aktivní část. Rozumí více, než je schopno říci. Většinou skládá věty ze tří až čtyř slov. Označení „já“ používá pro označení sebe samého a užívá i pojem „moje“. Svého okolí se stále ptá otázkou „Co to je?“ a zápor ve větách vytváří tak, že přidá „ne“ („Víc zeleniny ne“.). (Allen, Marotz, 2002) Důležitým mezníkem pro toto období je otázka „Proč?“ a to z toho důvodu, že u dítěte dochází k rozvoji a chápání kauzálních vztahů. Dítě se otázkou „Proč?“ na ně ptá. (Kerekrétiová, 2009)

Porozumění dítěte se s věkem zlepšuje. Lexikálně – sémantické porozumění vystřídá gramatické porozumění. Děti si začínají více všimnout gramatických přípon a předpon. Tím totiž mohou pozměnit význam slov. V tomto období, okolo dvou a půl let, děti začínají vytvářet souvětí, tím začíná dítě postupně používat spojovací výrazy. Je možné sledovat délku odpovědi dítěte kvantitativní délkou. Všeobecně platí, že čím je dítě starší, tím bude delší jeho odpověď. Dítě je schopno do konce třetího roku používat i čtyřslabičná slova. Konsonanty, které jsou pro

dítě náročnější, se upevňují v dalším období vývoje. V tomto období je dítě může měnit za jednodušší které zvládne nebo je úplně vynechá. (Kutálková, 2002)

Okolo třetího roku má dítě v aktivní slovní zásobě zhruba 400 slov a podstatně větší je pasivní slovní zásoba, kterou dítě nepoužívá, ale rozumí jim. Poté se čísla velmi liší a to z toho důvodu, že slov přibývá velmi rychle. Děti si v tomto věku velmi rády hrají se slovy. Předělávají slova, přehazují hlásky a slabiky. Někdy mohou vzniknout i nová slova neologismy, například židle byla pojmenována „tua-tua“. Tento jev, hraní se slovy, se přibývajícím věkem vytrácí. (Kutálková, 2002)

U předškolního dítěte vystřídá otázku „Co to je?“ otázka „Proč?“ a to z toho důvodu, že je zde vyjadřování vzájemných vztahů a příčinných souvislostí. V tomto období je důležitá trpělivost pečující osoby. Dítě totiž chce znát odpovědi o světě, který jej obklopuje, jeho souvislosti a příčiny. Okolo třetího věku nastupuje u dítěte první gramatika. Řeč bývá podřizována určitým pravidlům. (Allen, Marotz, 2002)

3.3 Jazykové roviny řeči

Spolu s ontogenezí řeči se postupně vyvíjejí i jazykové roviny. V lidské řeči se rozlišují celkem čtyři. První je lexikálně sémantická, druhou rovinou je morfologicko-syntaktická, jako třetí si uvedeme foneticko-fonologickou a poslední rovinou je pragmatická. (Býtešnicková, 2007)

3.3.1 Lexikálně-semantická rovina

Tato rovina zahrnuje pozorování v běžném hovoru, ale také v oblasti instrukcí, sdělení a vyprávění. (Bednářová, Šmardová, 2011) Slovní zásobu je možné rozdělit do tří malých podskupin. Patří do ní všechna slova (pes, hruška, dům), slovní spojení (mateřská škola, beach volejbal) a poslední podskupinou jsou frazeologické významy (neříkej hop, dokud jsi nepřeskočil). Slovní zásoba je u každého člověka různorodá. Platí ale, že člověk používá některá slova více a některá méně. (Kerekrétiová, 2009)

V této rovině se projevuje aktivní a pasivní slovní zásoba. (Býtešnicková, 2007) Do pasivní slovní zásoby spadají slova, kterým rozumíme, ale nepoužíváme tak často. Aktivní slovní zásoba je přesným opakem. Tato slova používá v komunikaci velmi často. Z toho lze usoudit, že pasivní složka může být větší než aktivní, ale u každého člověka je to samozřejmě odlišné. (Kerekrétiová, 2009) Dále se sleduje, jaká je úroveň zobecnování a jak se definují pojmy. Okolo desátého měsíce je možné u dítěte již zaznamenat začínající pasivní slovní zásobu. (Býtešnicková, 2007)

Aktivní slovní zásoba se u dítěte začne projevovat okolo prvního roku, kdy začíná dítě pomalu říkat i první slova. Nelze přesně říci, kolik slov má dítě ve své slovní zásobě, protože každé se vyvíjí individuálně a slovní zásoba tedy roste u každého jinou rychlostí. Tím, jak se zdokonaluje slovní zásoba u dítěte, převládá komunikace verbální nad neverbální. U prvních slov dítěte převažuje hypergeneralizace, všechno, co je chlupaté a má čtyři nohy dělá mňau, mňau, jak se uvedeno v předchozí podkapitole. Ovšem s nástupem a rozvojem slovní zásoby dítě přechází do hyperdiferenciace, (opak hypergeneralizace) kdy každý objekt má své pojmenování, jako například „mami“ je označení jen pro maminku. Během vývoje řeči dítě postupně prochází dvěma obdobími kladení otázek. První období otázek je okolo 1,5 roku a jsou to například věty „Co to je?“, „Kdo to je?“, „Proč?“. Do třetího roku je u dítěte největší nárůst slovní zásoby. (Býtešnicková, 2007)

První slova se u dítěte objevují okolo prvního roku a slovní zásoba roste. Okolo druhého roku má dítě ve své slovní zásobě průměrně 270–300 slov. U tříletého dítěte se slovní zásoba pohybuje přibližně okolo 1000 slov a u čtyřletého dítěte je to 1500. Pětileté dítě má ve svém slovníku zhruba 2000 slov a šestileté 2500–3000 slov. (Býtešnicková, 2007)

Slova jsou v naší mysli uspořádána (organizována) a to z toho důvodu, abychom je mohli při komunikaci co nejrychleji používat (dvě až tři slova za sekundu). Kdyby byly v naší mysli jen „poházené“ nebylo možné si je rychle vybavit. Další důvodem je, že náš mozek je schopen dokončit slovo, které jsme neslyšeli úplně celé. Existuje více možností toho, jak jsou slova v naší mysli uspořádána. První možností je, že slova, která patří do jednoho slovního druhu jsou pohromadě jako například slovesa. Druhou variantou je, že jsou pohromadě slova, která mají stejný lexikální kořen. Jako jediná se lexikální rovina nedá ohraničit věkem. Tedy pokud je člověk schopen stále se vzdělávat, lexikální rovina se rozvíjí. (Kerekrétiová, 2009)

3.3.2 Morfologicko – syntaktická rovina

Tato rovina se zabývá problematikou správné gramatiky daného jazyka, a jak v názvu vidíme, tato rovina se dělí na dvě skupiny, a to morfologie a syntax. Morfologie dává dítěti povědomí o slovních druzích a možnosti jejich ohýbání (skloňovat, časovat, stupňovat). Gramatickou stavbou se zabývá syntax. Každá gramatická stavba má svoji formu a obsah. V každém jazyku má stanovený počet větných a gramatických staveb. Můžeme uvést větný model se slovosledem objekt, sloveso, subjekt (dítě hladí kočku). V anglickém jazyce tato větná konstrukce není povolena a to proto, že v anglickém jazyce nenajdeme morfém u, kterým se odlišuje první a čtvrtý pád. (Kerekrétiová, 2009)

Základní komunikační jednotka v jazyce je věta. Je prostředkem k vyjádření naší myšlenky. Sloveso je základním slovním druhem, protože určuje ve větě, kdo co dělá. (Kerekrétiová, 2009)

Z mluvního vzorce a jeho následného přenosu si dítě osvojuje základy gramatiky jeho mateřského jazyka, napodobuje tak své mluvní vzory. Dítě tedy napodobuje, ale také si pamatuje to, co už slyšelo a uplatňuje to ve své řeči. Nejdříve produkuje slova samotná, tedy jednoslovné věty. Zpočátku jsou to zvukomalebná citoslovce, slovesa a podstatná jména. Jak dítě roste, slovních druhů přibývá a z jednoslovných vět se stávají dvouslovné. Okolo druhého a třetího roku u dítěte prudce stoupá užívání slovních druhů. Objevují se přídavná jména, zájmena, číslovky, spojky, předložky a po čtvrtém roce života dítě užívá již všechny slovní druhy. Mezi třetím a čtvrtým rokem můžeme u dítěte slyšet i souvětí (souřadné). Do čtvrtého roku dítěte mohou být patrné odchylky od správně gramatiky, je to tzv. fyziologický dysgramatismus. Po čtvrtém roce by měla být řeč dítěte správná z gramatického hlediska, mělo by užívat všechny druhy slov. (Býtešnicková, 2007; Bednářová, Šmardová, 2011)

3.3.3 Foneticko – fonologická rovina

Každé dítě, které se narodí je schopno si osvojit kterýkoliv jazyk na Zemi. Sluchem je dítě do určitého věku schopno vnímat různorodost všech jazyků. Prostředím, ve kterém dítě vyrůstá je ovlivňováno a vnímá ty zvuky, které rozlišují význam slov. Tyto zvuky se nazývají fonémy. Kerekrétiová (2009) uvádí příklad „nos a noc“ kde se slova liší jen u jednoho zvuku a tato změna rozlišuje podstatu slova. Fonémy mají svůj fonematický systém, které si je dítě schopno osvojit do šesti let, popřípadě o něco později. Dítě se učí s fonémy vyslovovat i jednotlivé zvuky, a to podle jazyka, ve kterém vyrůstá. Jeho výslovnost není hned zcela bez chyby a postupem času se zlepšuje a zlepšuje, samozřejmě i díky tomu, že dítě rozlišuje jednotlivé fonémy sluchem (fonematická diferenciacie). Dítě si osvojuje později i ty zvuky, které jsou pro něho těžší, jako je například „s“ a „r“. Fonetický systém se skládá z artikulačních a akustických jednotek. Každá jednotka má přesně uvedeno, jak ji správně vyslovit. Tedy místo artikulace, jaké artikulační orgány se mají zapojit a samotný způsob artikulace. Jak si dítě osvojuje daný systém jazyka, nesprávnost výslovnosti pomalu končí a vyskytuje se jen například při zjednodušování. (Kerekrétiová, 2009)

V této rovině se jedná o zvukovou stránku řeči. Základem jsou fonémy a hlásky. Foneticko – fonologickou rovinu můžeme zkoumat nejdříve, a to již od sedmého týdne života dítěte (vokalický křik). Vývojový mezník přichází, když dítě přejde z pudového žvatlání na napodobivé. Od toho mezníku můžeme říci, že se jedná o vývoj výslovnosti, a to z toho důvodu,

že v předcházejícím čase dítě produkovalo hlásky pudově bez sluchové a zrakové kontroly. Přejít dítěte z neartikulovaných fonémů do artikulovaných probíhá pozvolně. Každý foném potřebuje dostatek času, aby bylo dítě schopno si jej zapamatovat a užívat při komunikaci. Celý tento proces začíná nápodobou, kdy si dítě zvukově ztotožní foném s určitým vzorem, který slyší od svého okolí. (Býtešnicková, 2007)

Charakteristické pro dětskou výslovnost je, že začíná od nejjednoduššího po to nejsložitější. V tomto případě se začíná od nejjednodušších artikulačních struktur po hláskový systém mateřského jazyka. Samozřejmě, že tento proces je u každého dítěte jiný a má jinou délku. (Býtešnicková, 2007) Za horní hranici bývá považován věk mezi sedmým a osmým rokem. Nesprávná fyziologická výslovnost je považována do pěti let. Tedy od pátého roku do sedmého je prodloužená výslovnost fyziologická, a právě v této době je důležité věnovat dítěti odbornou péči. (Bednářová, Šmardová, 2011)

Jako první si dítě pamatuje samohlásky a tou je hlásky „a“ je jednoduchá na napodobení. Nejpozději se u dítěte fixuje vokál „i“. Jakmile jsou zapamatovány a ustáleny všechny vokály, začínají se fixovat dvojhlásky (au, ou, eu). (Býtešnicková, 2007)

3.3.4 Pragmatická rovina

V pragmatické rovině je člověk schopen vyjádřit své komunikační záměry. Je to rovina sociální aplikace jednotlivce a je složena z psychologických a sociálních aspektů komunikace. Jde o oblast, kde se jedná o správné užívání jazyka v komunikaci. „Dochází zde tedy ke správné aplikaci a propojení toho, co chce jedinec sdělit neoptimálnějším způsobem a vhodným okamžikem realizace tohoto sdělení v rámci určité společenské interakce.“ (Býtešnicková, 2007 s. 81)

Do popředí vstupují v této rovině tyto aspekty: aktivní účast jedince při konverzaci, reagovat na neverbální komunikaci a zároveň ji užívat ve vhodných chvílích, udržet téma rozhovoru, užívat vhodné styly komunikace a chování. (Býtešnicková, 2007)

Neméně důležitý je paralingvistický kontext v řeči, který obsahuje mimiku, gesta, schopnost vnímat a prozodické faktory. Díky nim jsme schopni vyjádřit naše emoce (radost, smutek). Melodie řeči nám pomáhá k tomu, abychom rozeznali, jestli se jedná o otázku nebo oznamovací větu. (Kerekrétiiová, 2009)

Dalším faktorem při komunikaci je extralingvistický koncept. Označuje, kde se komunikace nachází, kolik je zde komunikačních partnerů, psychický a fyzický stav, vědomosti o daném tématu. Jak se vyvíjí komunikační schopnost člověka, je postupem času schopen spojovat jednotlivé složky komunikace dohromady. (Kerekrétiiová, 2009)

Verbální projevy dítěte předškolního věku

Tři roky

Pokládá stále více otázek. Je schopno správně odpovědět na jednoduché otázky. Ve slovní zásobě má dítě více než 1000 slov a stále se slovní zásoba rozšiřuje. Zpívá písničky a dokáže recitovat jednoduché básničky. Pomalou se v řeči objevuje minulý čas a je schopno rozlišit množné a jednotné číslo. Dítě je schopno se představit, říci své jméno, příjmení a popřípadě jména sourozenců. V tomto období se objevuje druhý věk otázek. (Býtešnicková, 2007)

Čtyři roky

Z gramatického hlediska by měl být projev dítěte správný. Je schopno používat všechny slovní druhy. Z předložek užívá například „v“, „pod“, „na“ a ze zájmen „jejich“, „její“, „mámino“. Slovní zásoba se pohybuje okolo 1500 slov a pokračuje její další růst. Řeč dítěte je srozumitelná a začíná se intelektualizovat. Při komunikaci se u dítěte ještě mohou vyskytovat prvky nesprávnosti. (Býtešnicková, 2007)

Pět let

Dítě je schopno podle obrázku vyprávět a převyprávět pro něj známý příběh dle předlohy. Zpřesňuje slovní obsah a ve slovní zásobě má dítě okolo 2000 slov. Je schopno říci, kde bydlí a jak se jmenují jeho rodiče. Proces fonematické diferenciaci se začíná pomalu ukončovat. (Býtešnicková, 2007)

Šest let

Slovní zásoba je okolo 2500-3000 slov a jeho mluvní pohotovost se více rozvíjí. S minimální dopomocí je dítě schopno převyprávět krátký příběh. Intelektualizace řeči dále pokračuje a její zvuková stránka by měla být v pořádku, i když stále může být problém s výslovností hlásek Ř a R. (Býtešnicková, 2007)

3.4 Myšlení a řeč

Vztah mezi těmito dvěma procesy byl zkoumán už ve starověku. Myslitelé tehdejší doby se snažili tento vztah vymezit a analyzovat. Není tedy náhoda, že *logos* znamená v řečtině jak slovo, tak i myšlenku, rozum a zákon. (Lechta, 2002)

Vztahem mezi vývojem řeči a vývojem myšlení se zabývali vývojoví psychologové, zejména pak Kuric (1986). Ten říká, že u batolete je myšlení konkrétní a koncem prvního roku dítě dokáže jednoduché myšlenkové operace. Ve dvou a třech letech dítě poznává, že mezi předměty je určité spojení, i když jej reálně nevidí. O sémiotické funkci mluví Piaget a Indelherová, (1970) která má podstatu „ve schopnosti představit si něco prostřednictvím něčeho jiného“. Podle názoru těchto dvou vědců se tato schopnost objevuje okolo 1,5 a 2. roku dítěte.

Dle Kurice (1986) ve vývoji řeči přichází přelom ve 3. roce života dítěte. V tomto období jedinec postupně začíná chápat znaky. Schopnost tyto znaky používat vzniká při praktických činnostech, kdy se dítě učí názvy předmětů, které ho obklopují a se kterými se setkává. Po třetím roce života přechází senzomotorické myšlení do více konkrétního, názorného myšlení. Je spojeno s činností, na které dítě pracuje. Okolo čtvrtého a pátého roku je myšlení ovlivněno řečovými projevy. Dítě postupně uspořádává jednotlivé pojmy do jejich kategorií. V tomto období se také mohou objevit první elementární induktivní soudy. (Lechta, 2002)

Motorika sama o sobě není důležitá jen pro řeč, ale také pro poznávací činnosti a sociální chování. Pokud se budeme dívat na proces mluvení jako na mechanický akt, můžeme pozorovat, že se velmi precizně a koordinovaně zapojuje jemná motorika řečového aparátu. Jednou ze specifických motorických schopností je například vzpřímená chůze a vědomá řečová komunikace, řadí se mezi nejtypičtější lidské znaky. Motorika mluvních orgánů byla pozorována již v prenatálním období. Dle Příhody například už v pátém měsíci plod špulí rty a na ně v dalších měsících navazují další. I když aktivity novorozence a kojence nesouvisí zcela s mluvním projevem, sehrávají důležitou roli. Například sání a žvýkání představují určitý trénink motoriky mluvních orgánů. (Lechta 2002)

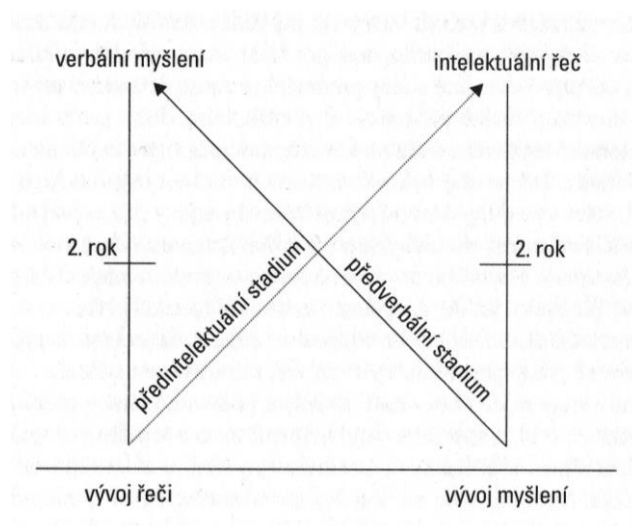
Experimentální důkazy říkají, že myšlení dítěte prochází předřečovým stádiem. Köhler, který dělal pokusy na šimpanzích, udělal pro srovnání i pokusy na dětech. „Docházelo k činnosti zcela podobné činnosti šimpanzů“. Proto lze tedy říci, že tato fáze se může pojmenovat „šimpanzovitým“. Je to období od desátého do dvanáctého měsíce. Dítě provádí první zjištění, která jsou pro duševní vývoj nesmírně důležitá. Z těchto pokusů vyplývá, že je zde nezávislost prvních intelektuálních reakcí na řeči. Ve vývoji dítěte byly zjištěny předintelektuální kořeny již velmi dávno. První slovo, žvatlání a křik dítěte jsou jednotlivými

etapami ve vývoji řeči, ale jsou i etapami předintelektuálními. V tomto období (předintelektuálním) se nachází bohatý postupný vývoj sociální funkce řeči. Z toho tedy vyplývá, že bohatý sociální kontakt vede k časnému vývoji prostředků komunikace. To nejdůležitější ve vývoji řeči a myšlení u dítěte je jistý okamžik. Přibližně ve věku okolo dvou let se vývojové linie myšlení a řeči protnou (doposud šly odděleně) a způsobí zcela novou formu chování, pro člověka tak charakteristickou. (Průcha, 2011) Stern in Vygotskij říká, že v této době dítě „provádí největší objev svého života. Objevuje, že každá věc má své jméno“. (Vygotskij, 2004 s. 62) Objevují se znaky, podle nichž lze říci, že řeč se stává intelektuální a myšlení nabývá charakteru řeči. Prvním znakem je, že dítě aktivně rozšiřuje svůj slovník. Ptá se, jak se nové věci jmenují. Druhým znakem je rychlé až skokové zvětšení slovní zásoby. (Průcha, 2011)

Tedy závěrem lze říci, že:

Dle Lechty (2002) tento dialektický vztah popsal nejuvěstižněji Vygotskij (1971):

1. U vývoje myšlení a řeči existují odlišné kořeny obou procesů.
2. Vývoj řeči má předintelektuální stádium a u vývoje řeči se jedná o předřečové stádium.
3. Jejich vývoj probíhá do určitého věku v odlišných liniích nezávisle na sobě.
4. Okolo druhého roku se tyto dvě linie protnou. Řeč se stává intelektuální a myšlení verbální.

Obr. 2 Vzájemný trend řeči a myšlení (na základě Vygotského pojetí)

Zdroj: Symptomatické poruchy u dětí, str. 17 (Lechta 2002)

3.5 Teoretické přístupy k osvojování jazyka

Principy osvojování mateřského nebo cizího jazyka zkoumala současná psycholinguistika, respektive psychologie. Tyto dvě vědy a další, které se zabývají lidským chováním, si kladly otázku vlivu okolního prostředí a vlivu dědičnosti. „V současné době je nejvíce přijíman nároz, že jazyk vzniká na biologickém základě a vyvíjí se v důsledku interaktivního působení vrozených a získaných faktorů“. (Thorová, 2015 s. 234) V následujících podkapitolách autorka nastíní vhlad do čtyř přístupů, kterými je behavioristický přístup, biologický přístup, kognitivní přístup a interakcionistický přístup. (Lachout, 2017)

3.5.1 Behavioristický přístup

Stoupenci tohoto přístupu říkali, že jazyk je formou naučeného chování. Hlavním reprezentantem tohoto přístupu byl Burrhuse Frederic Skinner, který napsal knihu Verbal behavior (Verbální chování, 1957) a v této publikaci uvádí, že řeč je dovednost, která je rozvíjena tréninkem, posilováním a nápodobou. (Thorová, 2015) Dle jeho nározu neexistují vrozené mechanismy pro osvojení mateřského jazyka. Osvojení jazyka je realizováno na základě operativního podmiňování, a to podle Pavlova modelu ovšem ignorují vnitřní obsahy a procesy myšlení. Soustřeďují se na vztahy mezi podnětem a reakcí. Po podnětu, který jedinec získává ze svého okolí a stále se opakuje, následuje reakce. Celý tento proces se opakuje do té doby, dokud se reakce nestane návykem. Děti si tedy osvojují řeč na základě výpovědi svých rodičů, sourozenců a okolí. Pochvalou bývá umocňováno to, že když se výpověď dítěte podobá výpovědi dospělého. Dítě se saží vědomě či nevědomě svoji výpověď přizpůsobovat okolními světu a úspěšně si osvojuje mateřský jazyk. Chování dítěte je formováno jeho posilováním. (Lachout, 2017)

3.5.2 Biologický přístup – nativistický přístup

Hlavním představitelem tohoto přístupu byl lingvista Noam Chomsky. Koncepce, kterou napsal (Generativní transformační gramatiky) vyvolala velké změny v teorii jazyka. Základem této koncepce jsou vrozené dispozice člověka pro osvojení jazyka. Tato koncepce byla přijata, ale získala také kritiku. (Průcha, 2011) Dle Chomského mají lidé v mozku kognitivní podsystémy, které jsou organizovány do domén. Tyto domény jsou propojené a vytvářejí kognitivní strukturu. Člověk disponuje od svého narození LAD Language acquisition device (Jazykový mentální model) a tento model umožní člověku, aby byl schopen si osvojit jazyk. Je přesvědčen o „vrozené biologické podstatě jazyka“. (Thorová, 2015 s. 237)

3.5.3 Kognitivní přístup

Představitelem tohoto směru je vývojový psycholog Jean Piaget. (Lachout, 2017) Tento směr se zabývá především poznávacími a mentálními procesy. (Plhánková, 2004) Zastánci tohoto směru popírají, že je jazyk geneticky předprogramován a také nesouhlasí s tím, že si lze jazyk osvojit imitací a posilováním. Piaget je toho názoru, že myšlení jedince a osvojování jazyka je vzájemně provázáno. Jeho teorie má základy v ontogenezi řeči a myšlení. Paralelně s tím se rozvíjí i inteligence dítěte. Při osvojování řeči jedinec prochází několika stádii. (Lachout, 2017) Prvním stádiem je senzomotorické, kde dítě poznává a učí se rozumět okolnímu prostředí. Manipuluje s objekty a tím získává poznatky o jejich vlastnostech. (Plhánková, 2004) Další stádium Piaget nazval sémiotická funce a označováno je jako předoperační myšlení, kde si dítě osvojuje řeč a dochází k rozvoji aktivní řečové činnosti. Předposledním stádiem je stádium konkrétních a formálních operací, kde dochází k dalšímu vývoji řeči. Posledním stádiem je stádium abstraktního myšlení. (Lachout, 2017)

Kromě tohoto dělení Piaget rozdělil dětskou řeč na dvě skupiny, a to na egocentrickou řeč a na socializovanou řeč. Egocentrická řeč neslouží ke komunikaci, ale je to řeč „pro sebe“. V projevu této řeči se odráží myšlení, ale neformuje ho. Pomocí sociální řeči dítě vyjadřuje své myšlenky. „Dle Piageta platí následující schéma vývoje řeči: mimojazykové autistické myšlení – egocentrická řeč a egocentrické myšlení – socializovaná řeč a logické myšlení.“ (Morgensternová, 2011 s. 23)

Autoři publikaci uvádějí další přístupy/teorie jako je například Interakcionistická teorie, či přístup jazykového neutrálního závazku a jazykového managementu Patricie Kulhové. (Lachout, 2017; Thorová, 2015)

Dřívější výzkumy je možné rozdělit do dvou skupin-sociální determinanty x biologické determinanty. Aktuální výzkumy chápou řečový vývoj jako interakční proces a prosazují interdisciplinární přístup. Je sledována jak interakce jedince a okolí, tak biologické možnosti dítěte a přicházející podněty z jeho okolí. Důležité tedy je, jaké předpoklady má dítě a také jaké podněty k dítěti přijdou. (Morgensternová, 2011)

4 Bilingvismus

Bilingvismus je rozšířený po celém světě a lze předpokládat, že se bude stále více rozlišovat vzhledem ke kulturním, ekonomickým a politickým podmínkám, ve kterých celý svět žije. Bilingvismus můžeme vidět i monolingválních zemích jak u dětí, tak i u dospělých. (Lechta, 2016)

Ve světě existuje okolo 6000 jazyků v přibližně 200 suverénních zemích, kde až dvě třetiny populace vyrůstají v bilingvním prostředí. (Morgensternová, 2011)

V České republice problematiku bilingvismu zkoumal například Václav Příhoda, který uskutečnil terénní výzkum u dětí. Také poukazuje na to, že tento pojem nemá ještě stále jednotnou definici a sám se přiklání k názoru prof. Průchy. Definice od něho je uvedena v pedagogickém slovníku. Dalšími významnými osobnostmi, které se věnovaly tématu bilingvismu je lingvista J. Černý (Univerzita Palackého), prof. V. Kovaříček, (Univerzita Palackého) který se zaměřil na historický aspekt, bohemista prof. K. Kamiš (Univerzita E. Purkyně), J. Mareš (Univerzita Hradec Králové), S. Kořátková (Katedra primární pedagogiky tamtéž) a další. Velkým odborníkem na Slovensku je Jozef Štefánik. Dle Kropáčové je jeho výzkum a odbornost srovnatelná se zahraničními výzkumy a autory. (Kropáčová, 2006)

4.1 Vybrané definice bilingvismu

Obyčejní lidé si pod pojmem bilingvismus představí, že jedinec umí oba dva jazyky dokonale. Ovšem žádný člověk nepoužívá svůj jazyk úplně v celém rozsahu, ale pouze jeho část. Bilingvní člověk také nepoužívá oba jazyky v jejich celém rozsahu, ale jen jejich část. Nelze tedy jazyky srovnávat. Proto je také velmi náročné vytvořit jednotnou definici bilingvismu, která vyjadřuje vše, co bilingvismus obnáší. (Harding-Esch, Riley, 2008) Z toho důvodu se autorka rozhodla uvést několik definic bilingvismu.

První definice bilingvismu vznikla v začátku 20. století napsal Bloomfield (1993). Dle jeho názoru je „bilingvismus schopnost používat dvou jazyků na úrovni rodilého mluvčího. Samozřejmě nelze definovat míru dokonalosti na níž se stane z nerodilého mluvčího mluvčí bilingvista: hranice je relativní“. (Bloomfield, 1993 in Lachout, 2017 s. 21)

Další definice, která popisuje bilingvismus je od výše zmiňovaného prof. Průchy a jeho kolegů, kteří říkají: „Bilingvismus je obecně schopnost jedince mluvit dvěma jazyky. V přesnějším psycholingvistickém vymezení je bilingvismus druh komunikační kompetence umožňující realizovat různé komunikační potřeby jak prvního, tak druhého jazyka.

Z pedagogického hlediska je bilingvismus důležitý zvláště v těch teoriích, kde souběžně používají dva jazyky“ (Průcha, Walterová, Mareš in Kropáčková, 2006 s. 18)

Oxfordský slovník definuje bilingvismus jako: „a person who can speak two languages equally well“. Volně přeloženo „Člověk, který mluví stejně oběma jazyky.“ (https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/bilingual_1?q=bilingual)

Další definicí, která přesně vystihuje i naši problematiku popsala ve své disertační práci E. Hermannová (1988) a definuje bilingvismus jako „somebody who lives with two languages, somebody who experiences the two languages in his/her everyday life“. Volně přeloženo: Jedinec, který žije se dvěma jazyky a má s nimi zkušenost v každodenním životě. (Hermannová, 1988 in Kropáčková, 2006 s. 22)

Podle již zmiňovaného slovenského odborníka Jozefa Štefánik je bilingvismus: „schopnosť alternatívneho používania dvoch (alebo viacerých) jazykov pre komunikáciu s ostatnými v závislosti od situácie a prostredia, v ktorom sa táto komunikácia uskutočňuje, charakterizuje jazykové vedomie u individua.“ (Štefánik, 2000 in Kropáčková, 2006 s. 21)

Pedagogický slovník definici pojmu bilingvismus popisuje jako: „Obecně schopnost jedinice mluvit dvěma jazyky. V přesnějším psycholingvistickém vymezení je bilingvismus druh komunikační kompetence umožňující realizovat různé komunikační potřeby pomocí jak prvního, tak i druhého jazyka. Z pedagogického hlediska je bilingvismus důležitý zvláště v těch kategoriích, kde se souběžně používají dva jazyky a kde se proto také vyučují ve školách např. německo-francouzský bilingvismus ve Švýcarsku.“. Pojem bilingvní (bilingvální) výuka: „výuka zaměřená na to, aby si žáci vytvořili komunikační kompetenci v jiném jazyce, než je jejich mateřský. U nás realizována na několika alternativních školách, v nichž se všechny nebo některé předměty vyučují v cizím jazyce, např. na gymnáziích s dvojjazyčnými třídami nebo gymnáziích připravujících žáky k mezinárodnímu bakalariátu.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003 s. 25)

Lachout uvádí, že kompromisem těchto pohledů by mohla definice autorů Kielhöfera a Jonekeitové (1995), která říká: „Bilingvní mluvčí je ten, kdo je schopen užívat dvou (nebo více jazyků) v jednojazyčných i dvojjazyčných komunitách v souladu se sociokulturními požadavky těchto komunit (či mluvčího samotného) na jedincovu komunikační a kognitivní kompetenci na stejné úrovni jako rodilí mluvčí a zároveň je schopen se jednoznačně identifikovat s oběma (či se všemi) jazykovými skupinami (a kulturami) či jejich částmi“ (překlad Lachout 2017, s. 23).

Baker a Jones (1998) in Morgensternová (2011) uvádějí, že bychom měli mít na paměti pět aspektů při používání termínu bilingvismus:

1. Mělo by se rozlišovat, nakolik jsou jazyky jedincem ovládnuty a nakolik je používá.
2. Čtyři základní jazykové kompetence (čtení, psaní, porozumění, mluvení) mohou být u jedince rozvinuty v různé míře.
3. Existuje málo bilingvních jedinců, kteří mají znalost obou jazyků stejnou. Jeden z jazyků má tendenci být silnějším tedy dominantnějším jazykem a nemusí se jednat o jazyk, který byl osvojen jako první.
4. Bilingvní jedinci nemají zcela stejnou kompetenci jako monolingvní. Dotýká se jak silnějšího, tak i slabšího jazyka a je to také tím, že jazyky u bilingvního jedince mají různé použití a funkce.
5. Bilingvní kompetence se může u jedince časem měnit a ze slabšího jazyka se může stát jazyk dominantní.

4.2 Vysvětlení pojmů

Existují dva způsoby, jak je možné si osvojit jazyk. První způsob je monolingvní a druhý je bilingvní. Ve světě se užívá pro označení jazyka mnoho různých termínů jako je mnohojazyčnost, vícejazyčnost, dvojjazyčnost a jednojazyčnost. Každý z těchto termínů má však jiný význam a neměli by se zaměňovat. (Lachout, 2017)

Monolingvismus – jednojazyčnost, jedinec komunikuje pouze v jednom jazykovém kódu, zpravidla to bývá jazyk mateřský. (Lachout, 2017)

Plurilingvismus – vícejazyčnost, jedinec je schopen mluvit dvěma a více jazyky. Mluví tedy užívá jazykový soubor, který obsahuje jazyk mateřský a další jazyky, případně jejich varianty. (Lachout, 2017)

Multilingvismus – mnohojazyčnost, na velkém území existuje více jazykových variant, které jsou užívány např. nějakou sociální skupinou. Může se jednat například o dialekty. (Lachout, 2017)

Bilingvismus – dvojjazyčnost, který je možné rozdělit do dvou podskupin, a to na bilingvismus individuální a bilingvismus kolektivní. Obecně si lze pod tímto pojmem představit, že jedinec je schopen používat dva jazykové kódy a nerozlišuje při tom komunikační prostředí, ve kterém se nachází. (Lachout, 2017)

Bilingvismus individuální – je jazyková schopnost jednoho mluvčího. Dodnes není známá jednotná definice toho pojmu. Názory odborníků se při tomto pojmu velmi rozcházejí.

(Lachout, 2017) Může také vznikat v rodinách, které patří do jazykové menšiny, a to spojením dvou lidí s odlišnými jazyky. (Kropáčová, 2006)

Bilingvismus kolektivní – v rámci jedné země se mluvčí stále setkávají s jiným jazyky. (Lachout, 2017) Je ho také možné dále dělit na částečný nebo úplný dle toho, zda se dotýká všech obyvatel či jen jejich části. (Kropáčová, 2006)

Diglosie – tento termín se často používá pro označení společenského bilingvismu. V řečtině znamená Diglossia dva jazyky. Původně byl tento termín spojován u dvou forem téhož jazyka, později se tento pojem rozšířil na dva jazyky, které jsou ve stejné geografické oblasti, ale každý jazyk má svoji funkci a oblast, kde se používá. Jazyk menšiny bývá užíván doma a jazyk většiny se užívá v médiích, vzdělávacích institucích a v zaměstnání. (Morgensternová, 2011)

4.3 Kritéria bilingvismu

1. Kritérium původu (pohled sociologický)
Jedinec od svého narození používá oba dva jazyky současně a používá je ke komunikaci.
2. Kritérium kompetence (pohled lingvistický)
Při používání druhého jazyka je jedinec schopen mluvit v smysluplných větách, ovládá jednotlivé kódy jazyků jako rodilý mluvčí a osvojil si i gramatiku druhého jazyka. (Lachout, 2017)
3. Kritérium funkce (pohled sociologů)
Pro sociolingvisty je bilingvismus schopnost jedince, který je schopen často užívat dva jazyky bez toho, aniž by nechtěl a nebylo to v souladu s požadavky společnosti. (Lachout, 2017)
4. Kritérium identifikace
Zde se jedná o identifikaci vnitřní a vnější. Dvojjazyčný jedinec se ztotožňuje s tím, jestli užívá dva jazyky nebo dvě kultury nebo jejich části. (Lachout, 2017)
 - a) Vnitřní identifikace mluvčího
„Mluvčí se identifikuje s oběma jazyky, jazykovými komunitami a jejich kulturou“.
(B. Malbert in Lachout 2017 s. 35)
Jedinec se sám identifikuje s dvojjazyčností. Pojem vnitřní identifikace mluvčího se používá většinou v sociální psychologii a psychologii, kdy je okolím jedinec označován za dvojjazyčného rodilého mluvčího. (Lachout 2017)

b) Vnější identifikace mluvčího

„Mluvčí musí být při používání druhého jazyka akceptován rodilými uživateli tohoto jazyka.“ (B. Malberg in Lachout 2017 s. 35)

Vnější identifikace se využívá v psychologii a sociologii. Tento pojem je sám o sobě dosti komplikovaný a Lachout (2017) ve své knize doplňuje další kritéria, která se týkají problematiky bilingvismu. (Lachout 2017)

Období – v jaké době si jedinec osvojil jazyky

a) Bilingvismus simultánní

- Oba jazykové kódy se jedinec učil paralelně od narození. (Lachout, 2017)

b) Bilingvismus sukcesivní, sekvenční

- Jedinec se začíná učit druhá jazyk až v té době, kdy už má osvojený první jazyk. (Lachout, 2017)

Dominance jazyka

a) Bilingvismus kordinativní

- Jedinec je schopen mluvit oběma jazyky na úrovni mateřského jazyka. Ve skutečnosti jedinec nehovoří zcela stejně oběma jazyky. Jeden z jazyků je vždy dominantnější než ten druhý. Role jazyků se liší podle toho, v jakém prostředí se jedinec nachází a podle toho jazyky střídá. (Lachout, 2017)

b) Bilingvismus subordinativní

- Mluvčí má více osvojený první jazyk než druhý. Tedy první jazyk je druhému podřízen. Můžeme také říci, že jeden jazyk je slabší a druhý silnější. (Lachout, 2017)

c) Bilingvismus složený

- Užívají lidé, kteří mají dva lingvistické znaky. Jeden systém významu, ale dva oddělené systémy vyjadřování. Každý jazyk si jedinec osvojuje v jiném kontextu. Jedinec si druhý jazyk osvojil později, než jako malé dítě a většinou mimo rodinu (Harding-Esch, Riley, 2008).

Věk jedince

a) Bilingvismus infantilní (malé děti)

- Oba jazyky si jedinec osvojuje od narození současně. (Lachout, 2017)

b) Bilingvismus dětský (starší děti)

- Jedná o bilingvismus následný. Dítě si postupně osvojuje oba dva jazyky. (Kropáčová, 2006)

c) Bilingvismus adolescentní

- Jazyk si jedinec osvojuje až později. Zpravidla to bývá spojováno s příchodem na základní školu (procesem učení) a po období adolescence. (Lachout, 2017; Harding-Esch, Riley, 2008; Kropáčová, 2006).

d) Bilingvismus pozdní

- Jedinec si osvojuje jazyk až v dospělosti. (Lachout, 2017)

Použití a funkce

a) Bilingvismus produktivní (aktivní)

- Jedinec je schopen v jazyce mluvit i rozumět, dovede v něm psát i číst. Ve všech čtyřech jazykových oblastech je zdatný. (Kropáčová, 2006)

b) Bilingvismus receptivní (pasivní)

- Jedinec je schopen jazyku rozumět ve zvukové nebo písemné formě. Stává se, že jedinec jen rozumí, ale nemluví v něm. U dětí, které se přestěhovaly do země, kde je úřední jazyk jiný než jejich mateřský jazyk, se stává, že se jazyk rychle naučí, ale po příjezdu zpět do domovské krajiny rychle zapomenou druhý jazyk. (Kropáčová, 2006)

Prostředí – kde byly jazyky osvojeny

a) Bilingvismus přirozený

- Jedinec si jazyk osvojil v rodině již od narození. (Lachout, 2017) Vyvinul se tedy ve dvojjazyčném prostředí. Jedinec si v každodenním setkávání osvojuje jazyk s rodilým mluvčím (například jeden z rodičů). (Kropáčová, 2006)

b) Bilingvismus umělý (školní)

- Jedinec si jazyk osvojil v institucionálním vzdělávání. Druhý jazyk se jedinec učí ve škole. Většinou se druhý jazyk osvojuje v uměle vytvořeném prostředí oproti bilingvistu přirozenému. (Lachout, 2017; Kropáčová, 2006)

Bilingvismus lze také ještě rozdělit na bilingvismus adiktivní a subtraktivní. Oba tyto typy se vztahují k emocionálním a kognitivním schopnostem mluvčího. U adiktivního bilingvismu jsou děti více tolerantnější, otevřenější, zvědavější a také mají lepší schopnost pracovat s jazykem než děti monolingvní. Má pozitivní vliv na dítě a projevuje se u dětí, které jsou dvojjazyčné, které patří do majoritní skupiny. Autor uvádí příklad českých dětí, které studují na rakouských nebo německých školách a jsou součástí české společnosti. Do skupiny adiktivního bilingvismu patří také děti, které jsou bilingvní od narození. (Lachout, 2017)

Subtraktivní bilingvismus má pro děti spíše negativní následky. Děti, které se nacházejí v této skupině, mají problémy ve srovnání s ostatními dětmi s emoční labilitou, opožděným jazykovým vývojem a ve školním prostředí dosahují horších výsledků. Těmito dětmi jsou děti migrantů anebo děti z rodin se sociálním znevýhodněním. (Lachout, 2017)

Bilingvismus kolektivní nám říká, že v jednom společenství je možné mít dva jazyky vedle sebe a nezáleží na tom, kolik lidí jej používá, zda většina či menšina. Mluvčí může tedy používat první jazyk v rodinném prostředí a druhý využívat ve škole či pracovním prostředí. Typickými zeměmi, kde se používá kolektivní bilingvismus je Švýcarsko, Belgie a Kanada. (Lachout, 2017)

Dvojjazyčná společnost často vznikla z důvodů ekonomických či obchodních, kde se setkávají dva jazyky. Příkladem může být španělsky mluvící Mexiko a anglicky mluvící USA. Dalším důvodem ke vzniku dvojjazyčných zemí mohou být politické a historické změny. Dalším příkladem může být i vzdálená Tanzanie, kde je bilingvismu mnohem více rozšířen. Na základních školách výuka probíhá ve svahilštině a mateřštinou dětí může být jeden z deseti místních jazyků. (Harding-Esch, Riley, 2008)

4.4 Bilingvismus a kultura

„Kultura je celistvý systém významů, hodnot a společenských norem, kterými se řídí členové dané společnosti a které prostřednictvím socializace předávají dalším generacím.“ (Murphy, 2004 s. 32)

To, že umíme jednat a zdvořile o něco požádat nám umožnila komunikace s ostatními lidmi společnosti. Bez toho, aniž bychom znali jazyk, to není možné. Také by nebylo možné navazovat vztahy, vyjadřovat své myšlenky a sdílet názory s ostatními. Úzce spolu souvisí bilingvismus a bikultura. Příkladem může být bývalé Československo, kde v jednom státu žili dva národy, kdy každý z nich měl svůj jazyk, ale kulturu měli převážně stejnou. Soffiatti ve svém článku upozorňuje na to, že je spojitost mezi jazykovým systémem a kulturou. Dle jeho

názoru, pokud člověk zná jednu a více kultur rovná se to znalosti jednoho a více jazyků. Samozřejmě se liší to, do jaké míry ji jedinci chápou a rozumějí. Soffietti rozděluje bilingvní jedince do čtyř skupin. (Lachout, 2017 s. 41)

1. Monokulturně monolingvní

Jedinec mluví jen jedním jazykem a žije v prostředí s jednou kulturou. Příkladem je Čech, který žije v České republice.

2. Monokulturně bilingvní

Jedinec hovoří dvěma jazyky, ale patří do jedné kultury. Příkladem mohou být rodiče, kteří se rozhodli vychovávat své dítě bilingvně, ale kulturu mají stejnou.

3. Bikulturně jednojazyční

Příkladem je Němec, který pochází ze severního Německa a odstěhuje do Rakouska (Tyrolsko). Stále mluví stejným jazykem, ale kultura se liší.

4. Bikulturně bilingvní

Příkladem jsou převážně komunity, jako je vietnamská v České republice a turecká v Německu. (Lachout, 2017)

Člověk, který se náhle ocitne v jiné kultuře, zažívá tzv. „kulturní šok“. Prochází úzkostmi a frustrací ze ztráty přátel, domova, blízkých a tradic. Při probíhajícím kulturním šoku je velmi nepravděpodobné naučit se jazyk. Kulturním šokem mohou procházet jak jedinci, kteří ještě jazyk neovládají, tak jedinci, kteří jsou velmi zdatní. Příkladem mohou být studenti, kteří odjeli na nějakou dobu studovat do zahraničí a k zemi, ve které pobývali, dostali odpor z důvodů kulturních rozdílů. Paradox tkví v tom, že i když umějí dobře jazyk společnosti, je jim to spíše na obtíž. Když použijete špatné slovo ve větě, každý si řekne, že neumíte mluvit, ale když uděláte kulturní omyl, všichni si pomyslí, že se neumíte chovat. Děti kulturním šokem procházejí s větší lehkostí. Zemi, do které přišly, se přizpůsobují snadněji. Chodí do školy, učí se jazyk mnohem intenzivněji, setkávají se spolužáky, to všechno dětem umožňuje rychlejší adaptaci než jejich rodičům. (Harding-Esch, Riley, 2008) Ovšem i tak je to pro děti velmi náročné. Příkladem může být dítě, které je obklopeno celý den jazykem, kterému nerozumí a nedokáže v něm vyjádřit své myšlenky. Od dvojjazyčných dětí se očekává, že budou bikulturní, tedy identifikují se dvěma kulturami. Studie, které byly provedeny v Kanadě, na konci sedmdesátých let dvacátého století nám říkají, že dospívající děti mohou být bikulturní, tedy nemají negativní chování ani k jedné z kultur. (Harding-Esch, Riley, 2008).

Kulturní identitu, uvědomění si, že patří do určité kultury, si dítě vytváří postupně. To vše vyplývá ze skupinové identity, takové, se kterou sdílíme sociální a kulturní charakteristiky. Tříleté dítě je schopno si uvědomit své pohlaví, dokazují to a utvrzují hry, (holčičky si hrají na princezny a chlapci zase na piráty) ale příslušnost k určité kultuře si dítě začne uvědomovat v mladším školním věku. Stává se pro dítě „hmatatelnou“, pokud potká člověka z jiné kultury. Začne si všimnout odlišných znaků jako je barva pleti, řeč má například odchylky, jiný způsob oblékání. Rodiče jsou povětšinou ti, kteří předávají dítěti kulturní normy, jsou tedy jejími nositeli. Každá kultura, ať již vyspělá nebo nevyspělá vštěpuje dítěti jiné návyky, které jsou v souladu s duchem společnosti. (Morgensternová, 2011)

4.5 Jak se vyvíjí jazyk u bilingvního jedince

Osvojení jazyka je u bilingvního jedince podobné jako u monolingvního, jen je zde rozdíl v tom, že bilingvní jedinec se učí jazyky dva. (Lachout, 2017) V některých případech může nastat to, že vývoj obou jazyků je pomalejší než u monolingvních jedinců. (Bosma, Blom, 2019) Důležité je, aby přirozené osvojování jazyka proběhlo do jedenáctého roku dítěte, ale dle H. Gardnera tím úplně nejlepším obdobím, je tzv. vpečetování, které probíhá okolo pátého a šestého roku. (Kropáčová, 2006) Tyto dva jazyky se učí stejným způsobem a ve stejném časovém sledu, jako monolingvní děti. (Harding, Esch, 2008) A tyto dva jazykové kódy se musí naučit od sebe rozlišovat. Zatím se však nezjistilo, jak bilingvní jedinec pracuje s oběma jazykovými kódy. Zda jsou to dva oddělené systémy nebo jen jeden systém, který se skládá ze dvou jazykových kódů. Autor v publikaci uvádí, že podle zjištěných dat a výzkumů se příkládá k verzi druhé, tedy jeden systém se dvěma jazykovými kódy. (Lachout, 2017) U bilingvistu není zapotřebí mít výjimečné duševní procesy, ale najít ty, které jsou společné jak pro monobiligvního jedince, tak pro bilingvistu. Lze říci, že podobností ve vývoji jazyků je více než rozdílů. (Harding, Esch, 2008)

V prvním stádiu jazykového vývoje, které trvá zhruba do dvou let a nachází se zde první řečová aktivita (Lachout, 2017) je prokázáno, že pouze v dětském období je schopno si dítě osvojit jazyk s výslovností rodilého mluvčího. Důvodem je, že dítě si v období broukání ukládá stejné zvuky, které vydávají lidé v jeho okolí. (Kropáčová, 2006) Bilingvistus u nemluvnat se může zdát trochu nesmyslným, ale toto období má svůj opodstatněný význam. Dítě tedy nemluví vůbec, ale potom hned dvěma jazyky. U nemluvnat dochází k simultánnímu osvojování obou jazyků. Harding & Esch uvádí, že dle jejich výzkumu byl tento typ bilingvistu nejúspěšnější. Existují případy raného bilingvistu, kdy se dítě setkává s jedním jazykem doma

a druhým v okolním prostředí a ten na něj působí pouze receptivně. Příkladem je, že dítě chodí na procházky, nakoupit, sleduje televizi, poslouchá rozhovory. Jazyk okolního světa dítě moc nepoužívá, a to do té doby, než jej bude samo potřebovat (nástup do mateřské školy, mateřského centra, stýkání se s vrstevníky). Rodiče se nemusejí bát toho, že dítě nezačne mluvit ve stejném období jako jeho monolingvní vrstevníci. Bilingvní děti začínají podle obecných statistik mluvit o něco později, avšak stále je to v normě i s monolingvními dětmi. (Harding, Esch, 2008)

Do roku a půl dítě používá zejména slova izolovaně. Ve dvou letech používá již dvouslovné spojení. V tomto období dítě již chápe, že je zde jazykový soubor, který obsahuje oba dva jazykové kódy. Slovní zásoba dítěte je omezena, a to z toho důvodu, že pokud dítě vysloví slovo v jednom jazyce, už není schopno říci jej v druhém jazyce. V tomto stádiu dítě také bezmyšlenkovitě v jakémkoli jazyce pojmenovává věci, které kolem sebe vidí. Toto pojmenovávání se nazývá „indeterminované kódování“. Rodiče nemusí mít obavy, pokud dítě neužívá gramaticky správně oba dva jazyky, a to z toho důvodu, že oba dva jazyky vnímá jako jeden systém. (Lachout, 2017)

Nejčastější příčinou, proč si děti osvojují další jazyk sukcesivně, je přestěhování rodiny. Rodina se adaptuje spolu s dítětem a bývají zde velké obavy o to, jak se dítě naučí jazyk země, do které se přestěhovali. Z praxe vyplývá, že dítě je schopno se naučit druhý jazyk velmi rychle a bez velkých obtíží. Autoři uvádí příklad portugalské rodiny, která se přestěhovala do francouzsky mluvící země s dvěma dětmi (pět a půl a tři a půl roku). Děti za pět měsíců uměly jazyk stejně, jako jejich vrstevníci. Samozřejmě velkou roli zde hrála pomoc učitelů, spolužáků a také velká motivace, aby byli schopni komunikovat se svými kamarády. Důležitou věcí je, že se jazyk musí stále udržovat v paměti, protože platí, že jak se rychle děti jazyk naučily, tak mohou zase rychle zapomenout. (Harding, Esch, 2008)

Od dvou let začíná druhé stádium a dítě si mnohem více rozšiřuje slovní zásobu v obou jazycích. V této fázi se učí používat a rozlišovat jazyk podle toho, s kým zrovna mluví, ale dítě stále může míchat oba dva jazykové kódy. Je to z toho důvodu, že stále nejsou dostatečně osvojeny oba dva lexémy, i když se dítě pořád snaží pojmenovávat věci v obou jazycích. Dítě chápe, že existují dva jazyky, ale ještě není natolik zralé, aby bylo schopné mezi nimi rozlišovat, a problémem také může být, že si není schopno uvědomit, který jazyk vybrat pro komunikaci s recipientem. V tomto stádiu dochází k rozšíření slovní zásoby u dítěte v obou jazycích, ale ještě zde nedochází k úplnému osvojení a používání gramatických pravidel. (Lachout, 2017)

Dítě je ve třetím stádiu již schopno odlišovat gramatiku a slovní zásobu u obou jazyků. Již je schopno přepínat jednotlivé jazykové kódy dle toho, s kým dítě mluví. (Lachout, 2017) Je zde minimální prolínání jazyků. (Morgensternová, 2011)

Okolo čtvrtého roku u dítěte dochází k odlišování jazyka v závislosti na komunikačním partnerovi. K tomu, aby dítě bylo schopno rozlišit jazyky od sebe je podstatné, jaká je to osobnost, jaké má schopnosti, jak dlouho na něj jazyky působí a jak se k celé věci stavějí rodiče. (Lachout, 2017)

U bilingvních dětí může být rizikem nedostatečně promyšlený celý postup spolu s obavami o vývoj řeči u dítěte. Rodiče mohou mít velké nároky, požadavky, a právě toto může u dětí vyvolat špatný vývoj řeči. Je nutné u dítěte sledovat, jak prožívá přítomnost dvou jazyků a jak je schopno se ztotožnit s jazykem a jeho kulturou. (Lachout, 2017) Rodiče by také měli dostatečně podnitit řečovou aktivitu u dětí a používat jazyk s více rozvinutou slovní skladbou. Pokud je to opačně (rodiče nemají dostatek času, jejich jazyk je chudý na skladbu a slovní zásobu), úspěšnost osvojeného jazyka nemusí být tak vysoká. (Kropáčová, 2006) Nemělo by se také zapomínat na psychogenetické faktory vývoje řeči. (Lachout, 2017)

Z posledních výzkumů vyplývá, že i malé děti jsou schopny oba jazyky rozlišovat. (Bosch, Sebastián-Gallés 2001 in Morgensternová 2011 s. 44) Současné poznatky nám ukazují, že odlišování jazyků v raném stádiu je normální. Děti, které jsou simultánně bilingvní, jsou schopny od raného věku diferencovat gramatické systémy. (Miesel 2006 in Morgensternová 2011 s. 41)

4.6 Zvláštnosti bilingvního jedince

Bilingvní jedinci na rozdíl od monolingvních jedinců stále musí rozlišovat mezi dvěma a více jazykovými kódy. Pokud pozorně nasloucháme projevu bilingvního jedince, uslyšíme zvláštnosti, které se u monolingvních jedinců vyskytují jen zřídka anebo vůbec. Většinou bývají problémy s mícháním jazyků, střídání jednotlivých kódů, jazykové výpůjčky a interference. Tyto projevy nejsou nijak patologické a jsou přirozené pro vývoj řeči u bilingvního dítěte. (Lachout, 2017)

Jazyková interference bývá popisována jako vliv jednoho jazyka na druhý a také může být ukazatelem dominance z jednoho z jazyků, a to v případě, kdy oba jazyky nejsou v rovnováze (Lachout, 2017; Harding-Esch, Riley, 2008). Jedinec přenáší prvky z jednoho jazyka do druhého. Může to být jak v jazykové struktuře, tak i v gramatických pravidlech. Příkladem může být používání koncovek z jednoho jazyka v jazyce druhém. Také to může mít

vliv na přenos slov a výslovnost. Okolím bývá interference vnímána jako chyba při jazykovém projevu, ale určitě by neměla být vnímána jako deficit při vývoji jazyka. Chyby, které se objevují při vývoji řeči, mají přechodný charakter a časem odezní. Odchytky také mohou nastat v intonaci a rytmu řeči. Příčiny vzniku interference mohou být z důvodů podobnosti jazyků také u složitých jazykových struktur či ve špatném emočním stavu (únava, stres). Závisí také na komunikační situaci (komunikační partner, téma rozhovoru). (Lachout, 2017) Interference nemá obvykle vliv na porozumění při komunikaci, většinou si jich všimnou monolingvní jedinci. (Grosjean 1995 in Morgensternová 2011 s. 47)

Dle Heredia & Altarriba (2001) je dominance jazyka dynamický nikoli statický jev. Z výzkumu od Pearson, Fernandez, Ledeweg a Oller vyplývá, že jazyk, který je u dítěte prvním zatím dominantní nemusí být dominantní natrvalo. Může se stát, že jazyk druhý nahradí jazyk první a stane se dominantním. I tak jsou v mysli uloženy koncepty prvního jazyka. Tím, jak jedinec používá často jazyk, může být způsobena změna jeho dominance. Který jazyk bude u dítěte dominantní, rozhodují rodiče. Oni svým rozhodnutím určí, jak často bude jejich dítě v kontaktu s jednotlivými jazyky. (Morgensternová, 2011 s. 50)

4.7 Střídání jazykového kódu

Střídání jednotlivých jazykových kódů je typický projev bilingvních jedinců (dětí). Mluví si toto přepínání vůbec neuvědomuje, přepíná jazyky, a přitom vůbec není narušen tok řeči a mluvčí zachovává rychlost bez velkých pauz. Přepínání se může týkat jednotlivých slov, frází, ale i celých vět. Rozlišuje se tedy mezi střídáním jazykových kódů (code – switching) a jejich mícháním (code – mixing). Když jedinec střídá jazykové kódy, dochází ke změně mimiky, prozodických faktorů, tempa řeči a gestikulace. Lachout (2017) uvádí příklad italsky mluvícího jedince česky. Při přechodu z jednoho jazyka (čeština) do druhého (italština) bude jeho komunikace mnohem více živější a energičtější. U bilingvních jedinců je střídání jednotlivých jazyků zcela přirozené a určitě se nejedná o narušenou komunikační schopnost.

Jazykové kódy nemusejí střídát jen děti, ale i dospělí. Je to případ například dospělých jedinců, kteří emigrovali, ale ještě nehovoří zcela plyně jazykem cílové země. Důvodů, proč dochází ke střídání jazykových kódů, je hned několik. (Lachout, 2017) Nejčastěji je to způsobeno tím, že jedinec nemá ve svém slovníku dostatek slov z jednoho či druhého jazyka, nebo také dané slovo v jednom z jazyků neexistuje a mluvčí jej použije z jazyka druhého. Tyto slova se snaží poté nahradit slovy z druhého jazyka. Nazývá se tzv. **slovní výpůjčkou**. (Harding-Esch, Riley, 2008) To, že má mluvčí výpadek slov může být zapříčiněno vysokým

emočním vypětím, stresem, nervozitou či rozčilením. Dalším důvodem, proč mluvčí změni jazykový kód, může být situace, při níž druhý komunikační partner ovládá jeden z obou jazyků, a proto zvolí jednotný komunikační jazyk. (Lachout, 2017)

Spouštěcí mechanismus je dalším typem, proč se přepne z jednoho jazyka do druhého. Slovo, které toto způsobí, je podobné v obou jazycích, nebo je to název výrobku či jméno. Příkladem může být syn (angličtina/francouzština), který říká své matce: „Dej mi ještě cornflakes, please.“ Při vyslovení slova cornflakes syn použil anglický přízvuk. Tedy z toho lze usuzovat, že slovo cornflakes bylo spouštěčem přepnutí kódu do angličtiny. Toto přepínání bývá spíše mechanickým a mluvčí se opět vrací do původního jazyka, v jakém promluva začala. (Harding-Esch, Riley, 2008)

4.8 Míchání kódů

Míchání kódů si lze představit tak, že děti ve své výpovědi používají slovní druhy z jednoho jazyka do druhého. Příkladem je míchání českého a německého jazyka („Mama, přines mi můj Kopfkissen.“ – Mami přines mi můj polštářek.). Slova, která jsou tímto způsobem složena, působí rušivě a mají vliv na plynulost projevu. Nejčastěji dochází k míchání jazyků kolem druhého a třetího roku (raná fáze bilingvní výchovy) a může pokračovat až do mladšího školního věku. Z toho lze usoudit, že dítě používá oba dva jazykové systémy, jako by to byl pouze jeden. Čím je dítě starší, tím se výskyt míchání jazyků snižuje. Samozřejmě, že každé dítě jiné a výskyt míchání jazyků taky. To, že dítě začalo míchat jazyk, závisí na mnoha proměnných, jakými jsou komunikační partner, komunikační situace atd. Největší příčinou, proč dochází k míchání jazyků je nedostatečná lexikální vybavenost dítěte a také neschopnost dítěte nahradit daný lexém jiným např. synonymem. Během osvojování jazyka u dítěte je tento jev považován na normální. V pozdějším věku už může být označován jako patologický. Na straně druhé jsou si bilingvní děti vědomy toho, že mluví dvěma různými jazyky, ve kterých jsou jistá gramatická pravidla. Děti tedy do své promluvy zařazují slova z druhého jazyka, ale stále zachovávají správnou gramatickou strukturu. (Lachout, 2017) Pro rodiče by mělo být důležité, že „míchání“ jazyků je jednou ze složek procesu vývoje řeči, kdy si děti pomalu zjišťují, jak si jazyky utřídit. (Harding-Esch, Riley, 2008)

Jakým způsobem jsou bilingvní děti schopny oddělit dva jazyky, informace neexistuje. Praxe ukázala, že děti nakonec dva jazyky oddělí a smíšené věty se již moc nevyskytují. Důležitou roli při vývoji jazyka hrají faktory jako je oddělení kontextu, možnost rozhovoru v jazycích a také jejich kvalita. Posledním bodem je, jak se rodiče staví k míchání jednotlivých

jazyků. Dominance jazyka není statická, záleží, kam se bilingvní rodina přestěhuje. Příkladem může být, že dítě žilo v zemi, kde společnost mluvila jeho jazykem a pouze jeden z rodičů mluvil druhým. Po přestěhování byl jeho první jazyk nahrazen druhým a prvním jazykem mluvil už jen s jedním z rodičů. Dominance se vystřídalala. (Harding-Esch, Riley, 2008)

Zajímavostí může být, že laik vnímá přepínání a míchání kódů za nedostatečné ovládnutí jazyka mluvčím, zatímco odborníci toto vnímají jako mimořádnou dovednost. Z toho tedy vyplývá, že mluvčí volí jazyky podle dané situace. (Kropáčová, 2006)

4.9 Výhody a nevýhody bilingvismu

V historii se názory na bilingvismus rozcházely. Odborná veřejnost na sklonku dvacátého století byla přesvědčena o tom, že bilingvismus dítěti spíše škodí, než prospívá, a to z toho důvodu, že dítě nemá dostatečnou mentální kapacitu a tím je ovlivněn jak jeho mentální, tak i jazykový vývoj. Nejčastější argumenty, které byly namířeny proti bilingvní výchově, jsou tyto (Weinreich 1977 in Lachout 2017 s. 88)

- Kognitivní systém dítěte je přetěžován, a to z důvodu, že se učí paralelně dva jazyky.
- Děti, které se vychovávají bilingvně, jsou v jazykovém vývoji opožděné.
- Bilingvní děti často koktají, jsou leváci a nejsou zručné.
- Děti nejsou kreativní, nemají fantazii, jsou citově oploštělé a trpí pocitem méněcennosti.
- Z důvodu bilingvismu může dítě trpět poruchou učení a pozornosti.

Hlavní nevýhody bilingvismu:

- Problémy s jazykovým vývojem jako je například neobvyklý slovosled, nedostatečná slovní zásoba, chyby v pravopise.
- Možné opoždění ve vývoji oproti vrstevníkům.
- Nedostatek jazykových znalostí může jedinci stěžovat komunikaci a následně postoj ve společnosti.
- Bilingvní děti mohou být pro své spolužáky terčem posměchu.
- Děti se mohou potýkat s předsudky například, že nemají svoji identitu, mateřštinu, která je často spojena s vlastní a kulturou. (Kropáčová 2006)

Negativně může školní docházku ovlivňovat i novodobý fenomén migrace rodičů z ekonomických důvodů. Praxe ukazuje, že pokud přechod do zahraničí není správně načasován rodiči, mohou mít děti velmi ztížený start v novém prostředí. Příkladem mohou být

děti, které ukončí povinnou školní docházku a jejich jazykové kompetence nejsou dostatečné pro dobrý prospěch v následujícím studiu. U dítěte to může vyvolat pocit selhání. Nejdůležitější proto správnou edukací je, aby bylo dítěti zabezpečeno dostatečné vzdělání v mateřském jazyce. Tato metoda je známá a podporována organizací UNESCO (Lechta, 2016)
Mýty, které bohužel přetrvávají dle Grosjena (2010):

- a) Bilingvismus je vzácným jevem.
Což není úplně pravda. Dle odhadů je bilingvní až půlka světové populace.
- b) Bilingvní lidé se naučili mluvit dvěma jazyky v dětství.
Člověk se může stát bilingvním v dětství, ale i v dospívání nebo dospělosti. A to například, že se dospělí přestěhují do jiné země.
- c) Bilingvní jedinci ovládají všechny své jazyky stejně.
Jedinci ovládají jazyky do té míry, do které je potřebují ovládat. Jeden z jazyků může být dominantní a ten další například pasivní.
- d) Praví bilingvní jedinci nemají přízvuk ve svých jazycích.
Zda jedinec přízvuk má nebo nemá je jen známka toho, jak se jazyk naučil.
- e) Bilingvní lidé jsou rozenými překladateli.
Bilingvní lidé překládají slova z jednoho jazyka do druhého, ale mají problémy ve specializovaných oblastech.
- f) Míchání jazyků je známkou lenivosti.
Přepínání jednotlivých jazyků a půjčování si slov z druhého jazyka se objevuje velice často. A to z toho důvodu, že v jednom jazyce jde to, co chce jedinec říci vyjádřit lépe.
- g) Bilingvní lidé jsou bikulturní.
Mohou být, ale také nemusejí. Někteří bilingvisté žijí se dvěma kulturami a jiní jsou monokulturní.
- h) Bilingvní lidé mají dvojí nebo rozpolcenou osobnost.
Bilingvní jedinci mění své chování úplně stejně jako monolingvní jedinci, a to podle situace a lidí.
- i) Bilingvní lidé vyjadřují své pocity a emoce ve svém prvním jazyce.
Mnoho bilingvních jedinců vyrostlo se dvěma jazyky současně, tedy mají dva první jazyky a vyjadřují emoce úplně stejně v obou jazycích. Jedinci, kteří se naučili nejprve jeden jazyk a po několika letech druhý, zde to není úplně jasné. (<https://www.bilingvni-vychova.com/francois-grosjean-myty-o-bilingvismu/>)

Mýty o bilingvistu u dětí dle Grosjena (2010):

- a) Bilingvistus bude u dětí důvodem k opožděnému osvojení jazyka.
Studie dokázaly, že děti nemají opožděný jazykový vývoj, ale je důležité si uvědomit, že bilingvní děti se musejí vypořádat se dvěma, možná i více jazyky. Což může mít vliv na osvojování jazyka.
- b) Jazyk, kterým mluvíme doma, bude mít negativní vliv na naučení se jazyka školního, pokud se jazyky liší.
Domácí jazyk může být lingvistickou základnou pro některé z aspektů jazyka školního. Děti mohou pomocí domácího jazyka komunikovat například se svými prarodiči či rodiči).
- c) Pokud rodiče chtějí, aby jejich dítě bylo bilingvní, měli používat metodu OPOL (jedna osoba x jeden jazyk).
Dítě se může stát bilingvním mnoha různými metodami, nejen touto jednou. Každý rodič používá jiný jazyk a mluví jím na dítě. Nebo jedním jazykem se mluví doma a mimo domov se mluví druhým jazykem. Důležité je, aby si dítě uvědomilo, že pro svůj každodenní život používá dva jazyky. Problém nastane, když dítě zjistí, že minoritní jazyk nepotřebuje. Je tedy důležité, aby bylo dítě vystaveno i slabšímu jazyku a muselo v něm komunikovat.
- d) Děti, které byly vychovány bilingvně, budou vždy míchat jazyky.
Děti se naučí míchat jazyky jen za určitých okolností. Když například mluví s babičkou, která nemluví anglicky, rychle se naučí používat jen jeden jazyk. Je důležité, aby ta situace byla opravdu monolingvní, ale ne, že jen rodič předstírá, že tím jazykem nemluví. Pokud dítě ví, že musí použít opravdu ten jazyk, aby byla komunikace úspěšná, bude se snažit mnohem více. (<https://www.bilingvni-vychova.com/francois-grosjean-myty-o-bilingvistu/?subscribe=success#457>)

V. Lechta (2016) ve své publikaci zmiňuje, že přelomová byla studie z roku 1962 od autorů E. Peala a W. E. Lamberta, které poukázala na metodologické nedostatky dosavadních výzkumů. Výzkumy, které proběhly do tohoto roku, srovnávaly věci, které spolu srovnávány být neměly. Těmto autorům se podařilo, že názory na bilingvistus začaly být více pozitivní než negativní.

V dnešní době můžeme říci, že bilingvní výchova má pro dítě více pozitivní než negativní vliv. Jabůrek (1988) uvádí tyto výhody bilingvistu:

- Dítě má větší kreativní myšlení, je schopno oddělit význam od formy.
- Bilingvní děti mohou mít větší jazykovou kognitivní kreativitu a dosahovat vyšších výkonů v intelektové sféře.

Lachout (2017) uvádí další argumenty, které podporují výhody bilingvismu, kterými jsou:

- Děti, které jsou bilingvní, mají větší povědomí o jednotlivých jazycích a zároveň mají usnadněno si osvojovat další jazyky.
- Bilingvní děti jsou schopny si osvojit další jazyk mnohem komplexněji než děti monolingvní, dále jsou bilingvní děti více otevřenější vůči ostatním kulturám a samotný bilingvismus pro ně může být prostředkem k tomu, že poznají nové kultury.
- Děti, které hovoří více než jedním jazykem, bývají flexibilnější a jsou schopny s jazykem zacházet lépe a více se zajímají o jazyk.
- Bilingvní děti mají větší úspěšnost při řešení selektivních úloh, a to z toho důvodu, že když používají více jazyků, tak jedinci musí minimalizovat jejich vzájemné působení. (Lachout, 2017)

Morgensternová (2011) uvádí tyto pozitiva bilingvismu:

- Bilingvismus pozitivně působí na kognitivní funkce jedince.
- Děti mohou mít lepší schopnost selektivní pozornosti a inhibici zavádějících podnětů. Tato aktivita je důležitá při řešení problémů.
- Také je více rozvinuto metalingvistické vědomí, to znamená přemýšlet o funkci jazyka v analýze lingvistických vědomostí a kontroly lingvistických procesů. Toto vědomí je také důležité pro čtení.
- Jednou z největších výhod je, že i malé dítě je schopno pojmenovat stejnou věc různě. (Harding-Esch, Riley in Morgensternová 2011 s. 39)
- Z výzkumu od Genesee, Tucker, Lambert (1975) vyplývá, že bilingvní děti mají větší sociální citlivost v komunikačních situacích. Stále vyhodnocují komunikační kontext a na tomto základě volá jak komunikačního partnera, tak správný jazyk. (Genesee, Tucker, Lambert 1975 in Morgensternová 2011 s. 39)

Zda je dvojjazyčnost přínosem nebo více překážkou se názory odborníků v některých případech rozcházejí. Jedná se nejvíce o oblast inteligence a kognitivního vývoje. Nejdůležitější věcí stále zůstává dítě jako takové a jak je ono samo schopno se s tou situací vyrovnat. Bilingvní

děti jsou často obdivovány pro své jazykové dovednosti, ale také bývají pro společnost terčem předsudků a posměchu. (Kropáčová, 2006)

4.10 Typy bilingvních rodin

Bilingvní rodina je taková rodina, která používá ke komunikaci více než jeden jazyk. Rodiny mohou být rozděleny do jednotlivých kategorií, a to podle mateřského jazyka rodičů. Ten může být u obou rodičů stejný nebo se lišit. Dále to může být odlišný jazyk sociálního prostředí anebo také způsob výchovy. Existuje popsanych až šest typů bilingvních rodin.

1. Typ bilingvní rodiny, kdy matka a otec nehovoří stejným jazykem, ale jsou do jisté míry schopni komunikovat v jazyce svého partnera a zároveň jazyk jednoho z rodičů je jazykem společnosti. Každý rodič používá svůj mateřský jazyk při komunikaci s dítětem. Autor uvádí tento příklad: matka mluví česky, otec mluví německy, jazyk společnosti je čeština a jazyky uplatňované v rodině jsou čeština a němčina. (Lachout, 2017)
2. Typ bilingvní rodiny, kdy rodiče mají každý svůj mateřský jazyk. Jeden z jazyků rodičů je jazykem společnosti, ale oba rodiče hovoří s dítětem jiným jazykem, než je jazyk společnosti. S druhým jazykem se dítě setkává pouze mimo domov, a to v době, kdy navštěvuje mateřskou školu (pokud ji navštěvuje). Příkladem je rodina, kde matka hovoří česky, otec hovoří německy, společnost hovoří česky a rodiče na dítě hovoří německy. (Lachout, 2017)
3. Rodiče mají stejný mateřský jazyk, ale jazyk společnosti je odlišný. Rodiče s dítětem komunikují ve svém rodném jazyce a také mezi sebou. Příkladem pro tento typ rodiny je, že matka hovoří německy, otec také hovoří německy, jazyk společnosti je čeština a v domácím prostředí používají německý jazyk. (Lachout, 2017)
4. Typ bilingvní rodiny je, když rodiče mají každý rozdílný jazyk a ani jeden z jejich jazyků není jazykem společnosti. S dítětem rodiče komunikují každý svým rodným jazykem. Publikace uvádí tento příklad: „Matka hovoří česky, otec hovoří německy, společnost mluví anglicky a jazyky výchovy jsou čeština a němčina.“ (Lachout, 2017 s. 109)
5. Typem je rodina, kde rodiče hovoří stejným jazykem a zároveň tento jazyk je jazykem společnosti. Jeden z rodičů komunikuje s dítětem jiným jazykem a to záměrně. V polední době tuto výchovu začíná uplatňovat více rodičů, ovšem může se stát, že rodič nemá dokonale zvládnutý jazyk, kterým na dítě mluví (chyby a nedostatky v jazyce) a

později to může znamenat problém pro dítě (odstranění špatných návyků). Příkladem je tedy to, že matka hovoří česky, otec hovoří česky, jazyk společnosti je také čeština, ale pro výchovu se používá němčina. (Lachout, 2017)

6. Typ bilingvní rodiny je takový, kdy sami rodiče jsou bilingvní, prostředí, ve kterém žijí je bilingvní a komunikace, která je uplatňovaná s dítětem je také bilingvní (střídání dvou jazyků). Příkladem pro tento typ rodiny může být Švýcarsko. Matka mluví německy a francouzsky, otec také mluví německy a francouzsky, společnost mluví také těmito dvěma jazyky a domácím prostředí jsou tyto dva jazyky také uplatňovány. (Lachout, 2017)

Pro tuto práci je stěžejní strategie výchovy jazyk rodiny – jazyk společnosti. Tato metoda bývá uplatňována, kdy členové rodiny v domácím prostředí hovoří jedním jazykem a ve společnosti druhým. Do této skupiny rodin patří především rodiny imigrantů a také těch, kteří v zemi pracují dočasně. Dle autorů, tato metoda může být úspěšná. (Morgensternová, 2011)

Typy bilingvních rodin, které jsou uvedeny v této podkapitole, nejsou konečným číslem, jen se tak často nevyskytují. Například, když bilingvní výchova je v rodinném prostředí, kdy rodina využívá služeb au pair, nebo se jazyk střídá, když děti mění rodinné prostředí (návštěva prarodičů a jiných příbuzných, kteří hovoří jiným jazykem). (Lachout, 2017)

V posledních letech bylo odborníky navrženo několik typologií bilingvních rodin. Typologie od Susanne Döpke (1992), která na základě svých poznatků a interakcí s bilingvními rodinami uplatňuje zásadu „Jeden rodič, jeden jazyk“. Dalším typem bilingvní rodiny je podle Masayo Yamamoto, že děti mohou být bilingvní na základě interlingvní rodiny. Tento typ bilingvní rodiny více platí pro Japonsko. (Harding-Esch, Riley, 2008)

4.11 Rady pro bilingvní výchovu

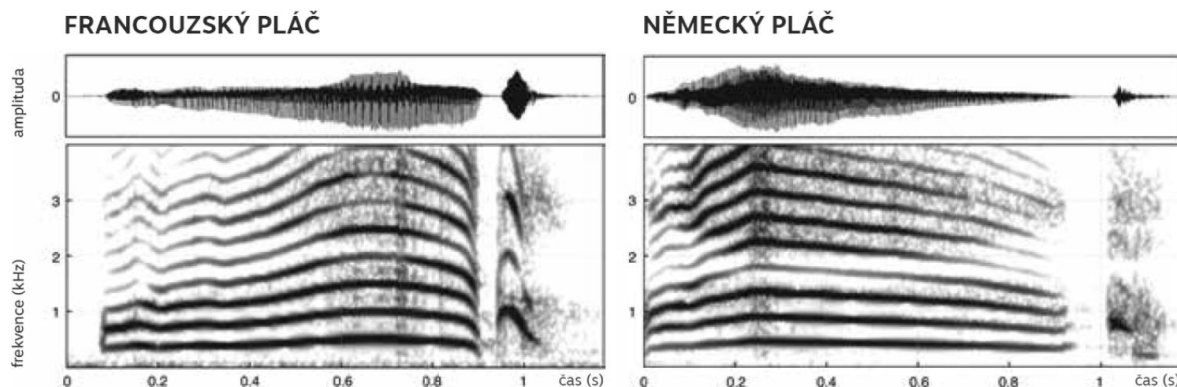
- Nejdůležitější ze všeho je, aby bylo dítě šťastné, bilingvismus by ho neměl nijakým způsobem trápit.
- Ihned po narození dítěte začněte používat svůj jazyk.
- S dítětem mluvejte ve svém jazyce co možná nejvíce.
- Pokud chcete, aby se u dítěte co nejvíce rozvinul bilingvismus, je důležité, aby jazykům byla věnována stejná míra pozornosti a nestalo se, že jeden z jazyků je používán více, než ten druhý.

- Je důležité, aby rodič při komunikaci s dítětem mluvil svým jazykem a nestřídal je. Při střídání jazyků může dojít k tomu, že potom dítěti nastane zmatek a bude se ptát, proč má s vámi mluvit jinak, než jak mluví jeho sociální okolí. Příkladem může být, že vy na dítě mluvíte jen německy, ale všichni ostatní česky.
- Celá bilingvní výchova by měla probíhat co možná nejpřirozeněji. Na dítě by neměly být kladeny velké nároky a u dítěte by neměl být pocit, že je do něčeho nuceno. To by mohlo způsobit, že k druhému jazyku dítě dostane odpor.
- V případě, že dítě nechce mluvit jedním z jazyků, by nemělo být nuceno do jeho užívání. Jedná se o přirozený jev. Rodič by mohl i nadále mluvit sabotovaným jazykem a měla by mu stačit odpověď druhého jazyka. Alternativou může být, že dítě je často vystavováno jazyku, který sabotuje a mělo by v něm mluvit. Mohou to být různé kroužky, případně příbuzní, kteří mluví tímto jazykem.
- Při používání druhého (slabšího) jazyka u dítěte mohou nastat menší obtíže, jako je koktání, zadržávání, interference. V tomto případě rodiče nemusejí mít strach. Tyto obtíže by měly vymizet samy, pokud ale přetrvávají do pátého roku dítěte, měli by rodiče s dítětem navštívit odborníka (logopeda).
- Rodiče by u dítěte měli podporovat pozitivní vztah k samotnému bilingvistu, popřípadě k více jazykům, a to současně i s kulturami těchto jazyků.
- Dalším jevem, který se může u bilingvního člověka vyskytnout, je střídání nebo míchání jazyků. Rodiče nemusejí mít obavy, protože je to zcela přirozené.
- Dalším z důležitých prvků výchovy bilingvního jedince je udržovat bilingvnost i mimo domov, jako jsou například kroužky. Pokud bude dítě stále jen v monolingvním prostředí, druhý jazyk pro dítě nemá význam.
- Tím, že všechno nejde přesně dle plánu, by se rodiče neměli trápit. (Lachout, 2017; Harding-Esch, Riley, 2008)
- Pokud dítě žije v zemi, kde je jazyk společnosti jiný než jeho mateřský a nastupuje do mateřské školy, kde se mluví jiným jazykem, neměli by rodiče přestat mluvit na dítě jeho mateřským. Na jeho základě se může stavět. (Morgensternová, 2011)

4.12 Mateřština

Neméně důležitým podtématem této kapitoly je vedle bilingvistu také mateřský jazyk, od něj se všechno odvíjí. Dítě je schopno vnímat mateřský jazyk již v děloze. Jen neslyší úplně

zcela detaily, ale je citlivé na melodiku a rytmus. Právě díky rytmu, je schopno již před narozením rozeznat svůj mateřský jazyk. První projevy novorozence jsou křik a pláč, jak víme z textu výše. V těchto zvukových projevech je již vztah k rodnému jazyku. Jiný pláč můžeme slyšet u malého Němce, Čecha nebo Francouze. (Smolík, 2020)

Výzkum německo-francouzské skupiny vědců z roku 2009 dokázal, že melodická struktura typického pláče čerstvě narozených dětí odpovídá intonaci v jejich mateřštině. Spektrogram typického francouzského breku se tak liší od německého.

Obr. č. 3 Porovnání francouzského a německého pláče dítěte.
Zdroj: Periodikum AV ČR (<http://pdf.avcr.cz/A/2020-02/#page=34>)

Kojenci jsou velmi citliví na hlasové kontrasty v jejich mateřském jazyce. Dá se říci, že každý novorozenec je rodilým mluvčím svého jazyka. Kateřina Chládková uvádí příklad desetiměsíčního miminka z anglicky mluvícího prostředí. Dítě je schopno rozeznat souhlásky „v“ a „w“. U Českého dítěte je to „t“ a „č“ nebo „ř“ a „ž“, ale jeho vrstevník, který žije v Anglii tento rozdíl neslyší tak, jak české dítě neslyší rozdíl mezi anglickým „v“ a „w“. Dítě v tomto období neví, co dospělý říká, nerozumí obsahu, ale to samotné vyprávění umožňuje dítěti se učit strukturu a později rozeznávat slova v proudu řeči. K identifikování jednotlivých slov jim pomáhá přízvuk. Například v Českém jazyce končí spoustu slov na „a“ a to umožňuje dítěti hádat, kde jednotlivá slova končí. Jak v článku uvádí Filip Smolík, je lepší na děti mluvit pomalu a nešišlat. Miminka se učí nápodobou a je dobré zvolit variantu „baby talk“ tedy řeč, který je zaměřena na dítě. (Smolík, 2020)

Dle K. Kamiše v publikaci od Kropáčové je „mateřská řeč z ontogenetického hlediska jako řečovou schopností probíhající v raném dětství, v níž si dítě prvotně osvojuje schopnost verbálně komunikovat“. Dále je možné přesněji definovat mateřskou řeč z několika přístupů, jako je lateralizace, socializace, biolingvistika. Ovšem dvojjazyčně mluvící jedinci mají často problém říci, který jazyk je pro ně ten mateřský. Tato otázka může být důležitá například z toho důvodu, v jakém jazyce se bude dítě vzdělávat ve škole. (Kropáčová, 2006) Mateřský jazyk

bývá většinou spojován s jazykem matky, a to z toho důvodu, že ona zabezpečuje jazykové stimuly pro dítě, ovšem není to tak ve všech případech. (Lechta, 2016)

T. Skutnabb-Kangasová navrhuje čtyři kritéria:

1. kritérium – Původ
 - Je ten mateřský jazyk, který si jedinec osvojil jako první.
 - Další možností mateřského jazyka je ten, kterým mluví jeho matka nebo nejbližší rodinní příslušníci.
2. kritérium – Kompetence
 - Za mateřský jazyk je považovaný ten, který umí jedinec nejlépe.
3. kritérium – Použití (funkce)
 - Je považován ten mateřský jazyk, kterým jedinec mluví nejlépe.
4. kritérium – Identifikace
 - Je pro jedince ten mateřský jazyk, se kterým se on sám identifikuje nebo mu je připisován ostatními rodilými mluvčími daného jazyka. (Kropáčová, 2006 s. 37)

V terminologickém slovníku bilingvistu je mateřský jazyk vymezen jako ten jazyk, který je osvojen od matky jedince, dále jazyk, který si jedinec osvojil jako první, jako jazyk, který je nejbližší nebo který jako jazyk nejčastěji používá. (Lechta, 2016)

Mateřský jazyk je možné chápat dvěma způsoby. V prvním případě je to jazyk, který je osvojen jako první angl. first language a označován jako L1. V druhém případě je to také jazyk, se kterým se člověk identifikuje. Encyklopedický slovník češtiny uvádí příklad posovětských zemí, kde označují mateřským jazykem jako „rodný jazyk“ a to je jazyk, který je pro něj etnickým dědictvím. V tomto případě můžeme říci, že je to mateřský jazyk druhého případu (identifikace). Jsou to například Bělorusové, kteří za svůj mateřský jazyk považují běloruštinu, ale jejich prvním osvojeným jazykem byla ruština. Běloruštinu se později naučili ve škole. Z toho lze tedy říci, že jeden a ten samý člověk může mít různé mateřské jazyky. Mateřský jazyk nemusí být jen jeden. Tato situace je typická pro imigranty a lidi ze smíšených rodin. (<https://www.czechency.org/slovník/MATE%C5%98SK%C3%9D%20JAZYK>)

Pro upevnění mateřského jazyka je důležité, aby mu bylo dítě co nejvíce vystaveno. (Hoff, 2006 in Bosma & Bloom, 2019 s. 289) A to hlavně v domácím prostředí. (De Houwer, 2007; Dijkstra, Kuiken, Jorna, & Klinkenberg, 2016; Gathercole & Thomas, 2009; Hammer, Davison, Lawrence, & Miccio, 2009 in Bosma & Bloom, 2019 s. 289-290). Velmi pozitivní účinky má dle Whitehurst a kolegové (1988) sdílené čtení. Tyto účinky lze pozorovat při

výpovědi dítěte, která se prodloužila. (Bosma & Bloom, 2019 s. 291) Zlepšení je možné pozorovat i v morfologických znalostech (Sénéchal a kolegové, 2008 in Bosma & Bloom, 2019 s. 291). V dětských obrázkových knihách můžeme najít různorodější slova, než která se mohou později objevit v konverzaci mezi rodičem a dítětem. (Montag a kolegové, 2015 in Bosman & Bloom, 2019 s. 291) Můžeme tedy říci, že čtení má velmi dobrý vliv na rozvoj jazyků u dětí. (Farrant & Zubrick, 2012 in Bosma & Bloom, 2019 s. 291)

Také vyprávění příběhů, například u večeře či oběda, má také pozitivní vliv na osvojování slovní zásoby. Bylo zjištěno, že se u dětí mnohem více rozvíjí slovní zásoba jazyka, pokud rodiče dítěti povídají o věcech, které se staly nebo vysvětlují následující události, které se stanou. (Beals 2001 in Bosma & Bloom, 2019 s. 292). Ústní vyprávění je důležitým faktorem ve vývoji a užívání dekontextualizované řeči (Curenton et al., 2008; Rowe, 2013 in Bosma & Bloom, 2019 s. 292) Tato řeč se většinou vyvíjí až ve školním prostředí a bývá využívána v konverzaci o věcech, které se už staly nebo teprve nastanou a také ve všech abstraktních věcech. Dítě je již schopno mluvit o věcech, které momentálně nejsou schopny vnímat jeho smysly. Je to tedy taková jazyková kompetence, která přesahuje aktuální realitu (Abbeduto & Elliott, 1998 in Vágnerová, 2005 s, 261).

Zatímco čtení knih a vyprávění příběhů jsou spojeny s pozitivním vývojem řeči, tak u sledování televize jsou zjištěné poznatky smíšené. Většina studií nenalezla vztah mezi osvojením slovní zásoby a sledováním televize (Hudon, Fennell, & Hoftyzer, 2013; Patterson, 2002; Schmidt, Rich, Rifas-Shiman, Oken, & Taveras, 2009; Zimmerman, Chistakis a Meltzoff, 2007 in Bosma & Bloom, 2019 s. 292) Jedním z mnoha vysvětlení je chybějící sociální interakce a nedostatek komunikace při vykonávání činností (Chonchaiya & Pruksananonda, 2008 in Bosma & Bloom, 2019 s. 292). A když už se tedy dítě dívá na televizi, měly by to být pořady určené pro něho (vzdělávací pořady, pohádky), aby bylo možné rozvíjet slovní zásobu. Důležité je také, aby byly v pořadu uplatněny správné jazykové modely (Linebarger & Walker, 2005; Wright et al., 2001 in Bosma & Bloom, 2019 s. 292)

Lze tedy říci, že sdílené čtení a vyprávění příběhů má pozitivní vliv na rozvoj slovní zásoby, a to nejen u monolingvních dětí, (Mol & Bus, 2011; Uccelli et al., 2018 in Bosma & Bloom, 2019 s. 292) ale také i bilingvních. (Patterson, 2002; Scheele et al., 2010 in Bosma & Blom 2019 s. 292) Neméně důležitou roli při osvojování jazyka hrají rodiče, kteří jej mohou stimulovat. (Blom & Bosma 2019)

Dítě je schopno se naučit další jazyka na úrovni mateřského do pěti let. Je to období, kdy je vnímavost řeči nejvyšší. Od pátého roku se vnímavost cizího zvuku zmenšuje. Pokud se

na dítě od mala hovoří různými jazyky, je to pro něho výhodou. Je schopno se díky tomu naučit, že na světě je mnoho jiných jazykových kódů a jen jeden z nich je jeho mateřská řeč. (Smolík, 2020)

5 Vzdelávací systém v Abu Dhabí

Odvětví vzdělávání v Abu Dhabí je velmi dynamické, těší se velkému rozkvětu a je pomáhajícím sektorem k celému rozvoji SAE. (<https://www.adek.gov.ae/Education-System>) Spojené arabské emiráty využívají finanční prostředky, které jim přinesla ropa ke zvýšení vzdělání a vytvoření kvalitního vzdělávacího systému. Již první prezident SAE Sheikh Zayed Bin Sultan Al Nahyan řekl, že vzdělání je klíčový prvek pro budoucnost národa. (<https://www.adek.gov.ae/en/Education-System/Nurseries>)

5.1 Vzdelávací programy

V Abu Dhabí je vzdělání poskytováno ve státních nebo soukromých školách. Ve školním roce (2019/2020) je na území emirátu Abu Dhabí celkem 536 škol. Z toho soukromých je 233, veřejných je 13 a mateřských škol je celkem 290. (<https://www.tamm.abudhabi/journeys/get-education/schools?byMyAddress=false&loading=false>)

Veřejné školství je financováno vládou a kurikulum je postaveno tak, aby odpovídalo postojům a hodnotám UAE. Výuka na těchto školách probíhá v arabském jazyku, ale velký důraz se klade na druhý jazyk, kterým je angličtina. Pro občany Spojených Arabských Emirátů jsou veřejné školy bezplatné. Vzdělávání na primární a sekundární rovině je povinné. Mateřské školy děti navštěvují ve věku od 3 měsíců – 5 let, od 6 – do 11 let děti navštěvují základní školu (primary school) a od 12 – do 17 let navštěvují střední školu. (<http://www.uaecd.org/k-12-education>) Velké zastoupení zde mají i vysoké školy, které jsou zahraniční nebo lokální. New York University, Masdar Institute of Science and Technology, New York Institute of Technology, Higher Colleges of Technology, New York Film Academy, Paris-Sorbonne University Abu Dhabi and Abu Dhabi University. (<https://www.edarabia.com/universities/abu-dhabi/>)

Soukromé školy mají bohatou škálu vzdělávacích programů, ze kterých si rodiče dětí mohou vybrat. Ministerstvo školství schválilo čtrnáct vzdělávacích programů. Patří mezi ně americké, britské, německé, francouzské, bangladéšské, filipínské, japonské, indické, pákistánské, íránské, italské a sabid kurikulum. Všechny soukromé školy musejí dodržovat výuku předmětů v rámci kurikula, který si daná škola vybrala a byla schválena ministerstvem školství. (<https://www.adek.gov.ae/Education-System/Private-Schools/Curriculum>)

Mnoho studentů emirátského původu také studuje v zahraničí. Nejvíce se jezdí vzdělávat do U.K. a USA.

Všechny školy veřejné, tak i soukromé spadají pod vzdělávací koncil Abu Dhabí (the Abu Dhabi Education Council), který dohlíží na školství, uděluje licence a provádí inspekci i u škol soukromých.

(<https://web.archive.org/web/20100620200727/http://www.adec.ac.ae/en/news/36-winners-awarded-at-abu-dhabi-public-schools-jiu-jitsu-cup.html>)

5.2 Mateřské školy v Abu Dhabí

Vláda Abu Dhabí se snaží dětem předškolního věku věnovat velkou pozornost, protože v předškolních dětech spatřuje budoucnost, především jeho Výsost Sheikh Zayed bin Sultan Al Nahyan. A proto byl vydán zákon o mateřských školách v roce 1983. Ministerstvo školství dohlíží na správný chod mateřských škol, poskytuje licenci novým mateřským školám a také se stará o obnovení nových licencí. (<https://www.adek.gov.ae/Education-System/Nurseries>)
Mateřské školy v Abu Dhabí používají dvojjazyčné učební osnovy. Jejich program je sestaven ze dvou úrovní:

- a) První ročník (KG1): je určen pro děti, které 31. prosince akademického roku dosáhnou věku 4 let.
- b) Druhý ročník (KG2): je určen pro děti, které 31. prosince akademického roku dosáhnou věku 5 let.

(<https://www.tamm.abudhabi/en/aspects-of-life/educationtraining/schools/EducationDevelopment/education-system-in-abu-dhabi>)

Školní rok pro mateřské školy je rozdělen do tří semestrů, každý trvá přibližně 12 týdnů. Děti navštěvují mateřskou školu pět dní v týdnu a školní den začíná 8:30 a končí 12:30. Během dne by děti měly rozvíjet sociální, jazykové, fyzické a akademické dovednosti.

(<https://www.tamm.abudhabi/en/aspects-of-life/educationtraining/schools/EducationDevelopment/education-system-in-abu-dhabi>)

Denní program zahrnuje tyto aktivity:

- Uvítání a komunitní kruh
- Čas na čtení
- Čas pro arabské a islámské vzdělávání
- Prostor pro počítání

Jak bylo řečeno v předešlé kapitole, předškolní vzdělávání je poskytováno ve veřejných nebo soukromých mateřských školách. Pro lepší představu, jak mateřská škola v Abu Dhabi pracuje a funguje, autorka práce vybrala jednu mateřskou školu k popisu.

Tato soukromá mateřská škola je jedna z nejstarších a nejrozšířenějších na území Spojených arabských emirátů. Její pobočky se nacházejí v Dubaji (10 poboček), v Abu Dhabi (2 pobočky), a v Sharjah (1 pobočka), také na území Velké Británie-Oxford. Mateřská škola nese název British Orchid Nursery. Autorka na jejich internetových stránkách zjistila, že tato mateřská škola získala řadu ocenění a cen (25) včetně ceny Sheikh Khalifa Excellence Award, the Mohammed Bin Rashid Al Maktoum Award, the Dubai Human Development Appreciation Award). (<https://britishorchardnursery.com/profile>)

Zakladatelkou této sítě mateřských škol je Dr. Vandana Gandhi, které se narodila ve Spojených arabských emirátech. Získala diplom z matematiky a postgraduální diplom v mezinárodním obchodě. Také získala doktorát z pedagogiky ve Velké Británii. Dr. Vanda má mnoho zájmů, jako je například jóga, kaligrafie, studium bible a jiné. Dříve pracovala v obchodním prostředí, ale to ji nenaplnovalo a chtěla dělat něco inovativního. Zakladatelka Dr. Vanda měla vždy velkou touhu se starat a pečovat o děti a také chtěla zvýšit kvalitu vzdělávání dětí. (<https://vandanagandhi.net/index.php?module=about-us>)

Disponuje certifikátem ISO (International Organization for Standardization) v oblastech: životní prostředí, zdraví, bezpečnost a kvalita. Mateřská škola vzdělává děti pomocí britského kurikula (British Early Years Foundation Stages), které se zaměřuje na vzdělávání předškolních dětí, prostřednictvím hry. Toto vzdělávání je podporováno hlubokým plánováním a zaměřeno na individuální hodnocení dítěte. (<https://britishorchardnursery.com/iso-certification>, <https://britishorchardnursery.com/profile>)

Mateřská škola nabízí rozmanité prostředí, jako jsou venkovní prostory, tělocvičny, smyslové místnosti a také nabízí celou řadu mimoškolních aktivit, jako je například hudba, tanec, fotbal a další. V mateřské škole se děti mohou učit i jiným jazykům než pouze angličtině, kterými jsou například arabština a francouzský jazyk. Vzdělává děti od 6 měsíců do 4 let. Je tedy nursery i pre-school. (<https://britishorchardnursery.com/faq>)

British Orchard Nursery dbá na komunikaci s rodiči, která by se měla uskutečňovat v přátelském duchu. Hlavní metodou, kterou mateřská škola používá je email a aplikace Communicator. Další komunikační prostředky, které mateřská škola používá jsou také sociální média (Facebook, Instagram a Twitter). Mateřská škola každý měsíc posílá Newsletter rodičům, ten je také dostupný na recepci každé mateřské školy. Dalším prostředkem je Home

School Book, kde se rodiče mohou dozvědět, jaké aktivity absolvuje dítě následující týden. Ten také slouží pro rodiče k tomu, pokud se nemohou setkat s učitelem osobně. (<https://britishorchardnursery.com/faq>)

Vize této mateřské školy spočívá v tom, že chtějí poskytovat co nejlepší předškolní vzdělávání, rozvoj potenciálu dítěte a péče o něj. Hodnoty této mateřské školy jsou respekt, integrita, rovnost, rozmanitost, práva, povinnosti, zlepšení a inovace. (<https://britishorchardnursery.com/profile>)

Jak bylo zmíněno výše, mateřská škola následuje britský vzdělávací program. Tento program je tvořen sedmi oblastmi. První oblastí je komunikace a jazyk, druhou fyzický rozvoj, třetí oblast se zabývá osobním, sociálním a emočním rozvojem, čtvrtá oblast je zaměřená na porozumění světu, pátou oblastí je matematika, umění a design. Osnovy, které se mateřská škola vypracovala, obsahují všech těchto sedm oblastí. Jde o kombinaci učení a zábavy, kde jsou také přítomny jazyky jako je mandarínština a plnohodnotné studium angličtiny, francouzštiny, islámu a arabštiny. Také věří tomu, že každé dítě přichází do mateřské školy s řadou silných stránek a pomocí zkušených pedagogů, jsou schopni dítě dále rozvíjet. (<https://britishorchardnursery.com/curriculum>)

V mateřské škole také probíhá různé slavení svátků, jak místních, tak celosvětových. Například je to muslimský Ramadán, ale i Velikonoce, Den matek, Den otců, čínský Nový rok, Den bez světél a mnoho dalších. (<https://britishorchardnursery.com/events>)

Nošení uniforem bývá zvykem až v primery school, ale British Orchard nursery doporučuje rodičům, ale děti nosily uniformu již v mateřské škole. Uniforma poskytuje pocit jednoty a rovnosti a také slouží pro bezpečnost dětí, například při školních výletech. Uniformy jsou jak v provedení pro léto, tak i pro zimní období a rodiče je mohou zakoupit v mateřské škole. (<https://britishorchardnursery.com/faq>)

Mateřská škola také poskytuje transport dětí do všech svých poboček pomocí autobusů, které jsou vybaveny klimatizací a pásy. O vše se stará koordinátor pro přepravu dětí. (<https://britishorchardnursery.com/faq>)

Autorka se snažila tuto mateřskou školu kontaktovat pomocí emailu, avšak nedostala žádnou zpětnou vazbu (viz. příloha č. 9) Chtěla se zeptat, ještě na pár otázek, které na internetových stránkách nenalezla. Kolik má mateřská škola tříd, kolik učitelů pracuje v mateřské škole, kolik asistentů je ve třídě. A také doufala v to, že by se mohla setkat s vedoucí této mateřské školy.

Teoretická část obsahuje celkem 5 kapitol, kde autorka nastínila důležitost rodiny pro dítě, jeho vývoj od narození až po předškolní období, které je nejobsáhlejší podkapitolou kapitoly Vývoj dítěte. Další kapitola, která na ni navazuje, nese název Vývoj řeči, a to opět od narození dítěte až po předškolní období. Autorka se v předposlední kapitole zabývá problematikou bilingvismu, což je jedna ze stěžejních kapitol a ke konci teoretické části je popsán vzdělávací systém na území emirátu Abu Dhabi.

Po teoretické části následuje část empirická, která si kladla za cíl zjistit, jak je podporován mateřský jazyk dítěte, které nehovoří anglicky ani arabsky. Data pro získání odpovědí autorka sbírala pomocí rozhovorů s matkami dětí, které jsou součástí této práce a pomocí dotazníků vyplněných učitelkami mateřských škol, které jsou umístěny v příloze práce. Metody analýzy dat použila autorka dvě, a to otevřené kódování a metodu otevřených karet. Obě tyto metody jsou popsány v empirické části práce. Z otevřeného kódování vznikly jednotlivé kategorie, kde jsou uvedeny výsledky, které byly zjištěny.

6 Empirická část

Úvodní kapitola empirické části popisuje formulaci problému a cíl výzkumu. Ten se zaměřuje na to zjistit, jak probíhá podpora mateřského jazyka ze strany rodičů a mateřských škol na území emirátu Abu Dhabí. Pomocí rozhovorů a dotazníků autorka práce nastíní názor rodičů a mateřských škol na podporu mateřského jazyka u předškolních dětí. Hlavní výzkumnou metodou byl polostrukturovaný rozhovor. Tyto rozhovory byly získány převážně od matek dětí, a to v dopoledních a odpoledních hodinách.

6.1 Formulace problému

Jako učitelka mateřské školy ze zkušenosti vím, jak je pro děti náročné přejít z domácího prostředí do toho školního. A velmi náročné pro něj musí navíc být, že se v mateřské škole mluví jiným jazykem. Jiným jazykem na dítě mluví paní učitelka, asistenti, a i jeho potencionální kamarádi. Dítě ve vzdělávací instituci začne mluvit jiným jazykem, kterým mluví všichni v jeho školním okolí a celá společnost. Autorku tedy zajímalo, jak si je dítě schopno udržet svůj mateřský jazyk, který se váže i k jeho kultuře.

Záměrem této práce je tedy zjistit, jak rodiče podporují mateřský jazyk u dítěte v domácím prostředí a zda vůbec chtějí. Dále autorku jako učitelku mateřské školy zajímalo, jak se k této otázce staví samotné mateřské školy, zda umožní dítěti se nějakým způsobem v tomto jazyce zdokonalovat a jak řešily celou situaci při nástupu dítěte do mateřské školy z domácího prostředí.

6.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem této práce je zjistit, jak funguje podpora mateřského jazyka. Při rozhovorech s rodiči se zjišťuje, jak tato podpora probíhá v domácím prostředí. V mateřských školách se podpora mateřského jazyka zjišťuje pomocí dotazníků.

Dílčí cíle pro rozhovor s rodiči:

- zjistit, které prostředky rodiče používají k podpoře mateřského jazyka u dítěte.
- zjistit, kterým jazykem dítě komunikuje v domácím prostředí.
- zjistit, zda nastaly problémy při osvojování druhého jazyka.
- zjistit, jaký mají rodiče názor na bilingvismus.

Dílčí cíle pro mateřské školy (dotazník):

- zjistit, jestli existuje možnost podporovat u dítěte jeho mateřský jazyk v mateřské škole.
- zjistit, jaké procento dětí z rodin expatů (jaké národnosti)
- zjistit, zda mají učitelé vzdělání i v oblasti bilingvismu a výchovy dvojjazyčných dětí.

6.3 Použité techniky sběru dat

Výzkum pracoval se třemi metodami sběru dat. Metody, které byly použity v tomto výzkumu, popisuje tato kapitola. Data, které byla získána, byla následně zpracována pomocí kvalitativních metod výzkumu, a to otevřeným kódováním a metodou otevřených karet. První a stěžejní metodou je rozhovor. Druhou a doplňkovou metodou byl dotazník pro učitelky mateřských škol. Při tomto šetření byla také použita metoda sněhové koule.

6.3.1 Rozhovor

Vzhledem k tomu, že chceme získat subjektivní názor člověka, se autorka práce rozhodla pro kvalitativní výzkum. „Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat kompletní obraz těchto jevů, založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidí chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.“ (Švaříček, Šed'ová et al., 2007 s. 17)

První metodou, která byla vybrána je polostrukturovaný rozhovor. Rozhovor je jednou z nejčastěji používaných metod v kvalitativně orientovaném výzkumu. Hlubkový rozhovor je definován jako nestandardizované dotazování, zpravidla jedním badatelem jednoho účastníka výzkumu, kdy badatel používá otevřených otázek. Hlubkový rozhovor je definován jako metoda „jejímž účelem je získat vyličení živého světa dotazovaného s respektem k interpretaci významu popsaných jevů“ (Kvale 1996, in Švaříček, Šed'ová et al., 2007 s. 159) Pomocí rozhovoru je badatel schopen zkoumat členy určitého prostředí, specifické sociální skupiny. Cílem je pochopit jednání, kterým disponují členové určité skupiny. Otevřené otázky mohou pomoci badateli porozumět dotazovaným bez toho, aniž by byli omezeni výběrem otázek v dotazníku. V polostrukturovaném rozhovoru jsou předem připravená témata a otázky. Celý rozhovor se skládá z mnohem více částí, než pouze ze samotného rozhovoru a přepisu. „Celý popis získání dat prostřednictvím této metody sestává z výběru metody přípravy rozhovoru,

průběhu vlastního dotazování, přepisu rozhovoru, reflexe, analýzy dat a z psaní a prezentace výzkumné zprávy.“ (Švaříček, Šeďová et al., 2007 s. 160)

Autorka metodu zvolila z důvodu toho, který je popsán výše a také z důvodu osobního kontaktu s rodičem, který mluví o svém dítěti. S těmito respondentkami se autorka práce zná osobně a rozhovor může být v tomto případě mnohem pravdivější a přirozenější metodou než například dotazník. (Švaříček, Šeďová et al., 2007)

V první části rozhovoru byly použity otázky obecného charakteru, na to navazovaly otázky, které se týkaly dítěte a jeho mateřského jazyka, další část obsahovala otázky ohledně bilingvismu a mateřské školy. Poslední část se týkala otázek a rad na téma bilingvismu od dalších rodin, které jsou na tom podobně (jeden jazyk doma a druhý ve škole). Samozřejmě autorka také kladla doplňující otázky, které se vztahovaly k samotnému rozhovoru. Rozhovory probíhaly v anglickém jazyce (čtyři) a jeden v českém jazyce. Všechny rozhovory byly nahrávány a následně překládány do českého jazyka, poté analyzovány a vyhodnoceny.

6.3.1.1 Výzkumný vzorek pro rozhovor

Polostrukturovaný rozhovor byl veden s pěti respondentkami (Kolumbie, Japonsko, Ekvádor, Česko, Maďarsko) obsahoval 21 otázek, kdy se autorka snažila položit otázku tak, aby matky měly prostor k odpovědi a nebyly nijak ovlivňovány ze strany autorky. Otázky byly kladeny tak, aby byly co možná nejvíce srozumitelné pro matky. V některých případech byly otázky poslány předem, aby matky věděly, jak se ně připravit a aby věděly, čeho se rozhovor bude týkat. (Bylo to pouze u dvou respondentek). Podmínkou při výběru respondentů bylo, aby jejich dítě navštěvovalo mateřskou školu v Abu Dhabí. Dále dítě muselo být z rodiny, kde angličtina není mateřským jazykem ani jednoho z rodičů a ani dítěte.

6.3.1.2 Otázky, které byly použity pro rozhovor s respondentkami.

1. Odkud pocházíte?
2. Můžete mi říci, kolik máte dětí?
3. Jaká je úroveň Vaší angličtiny?
4. Jak dlouho bydlíte v Abu Dhabí?
5. Líbí se Vám tady?
6. Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání?
7. Kolik má dítě roků?
8. Jaký je Váš mateřský jazyk?
9. V domácím prostředí mluvíte v s dítětem jeho mateřským jazykem nebo angličtinou?

10. Má dítě problém s přepínáním jednoho jazyka do druhého?
11. Pokud má dítě sourozence, jaký jazyk používá ke komunikaci?
12. Jak u dítěte podporujete mateřský jazyk?
13. Můžete popsat, jak se u dítěte vyvíjel jeho mateřský jazyk?
14. Četla jste knihy o bilingvismu?
15. Jak na Vás bilingvismus působí, jaký je Váš názor na něj.
16. Myslíte si, že je bilingvismus výhoda či nevýhoda a proč?
17. V mateřské škole dítě používá angličtinu, mělo problém se naučit anglicky?
18. Za jakou dobu se dítě naučilo anglicky?
19. Mluvila jste na dítě anglicky předtím, než šlo do mateřské školy?
20. Hledala jste nějaká doporučení a tipy pro bilingvní výchovu?
21. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?

6.3.1.3 Místo šetření

Rozhovory s matkami dětí probíhaly v kavárnách. Autorka práce se vždy snažila najít místo, které nebude hlučné, bude více soukromé, a hlavně aby zde byla příjemná atmosféra. A to z toho důvodu, že všechny rozhovory byly nahrávány. Autorka práce potřebovala, co nejlepší nahrávku pro následný přepis a přeložení do českého jazyka. Před rozhovorem byly matky informovány o tom, kdo autorka je a odkud pochází. Samozřejmě jim také byla představena rigorózní práce, a to jak teoretická, tak i praktická část, které jsou ony samy součástí. Byly také informovány o tom, že rozhovor bude nahráván, následně přepsán a vše bude anonymní. To bylo uvedeno v souhlasu se zpracováním dat, které matky podepsaly. Vzor souhlasu respondentek je umístěn v přílohách práce. Originály souhlasů jsou uschovány u autorky a nemohou být zveřejněny z důvodu ochrany osobních údajů. (viz. příloha č. 10)

6.3.2 Dotazníková metoda

Druhou metodou, která byla zvolena je již zmiňovaný dotazník. Dotazník, jak už samo slovo napovídá, je od slova dotazovat se otázkami. Otázky jsou kladeny písemně a odpovědi jsou od respondenta získávány také písemně zpět. Je jednou z metod, která je nejčastěji používána pro výzkum a bývá užívána pro hromadné získávání údajů. Respondentem se míní osoba, která vyplňuje dotazník. V dotazníku jsou jednotlivé prvky označovány jako otázky. (Gavora, 2008) Respondent obvykle vyplňuje dotazník sám a jak zmiňuje F. Zich: „Znamená to, že komunikační tok mezi badateli a respondentem je zprostředkován sériemi písemných otázek, které pokrývají zkoumanou oblast problému“. Tato technika umožňuje výzkumníkům získat velké množství informací od respondentů. (Zich, 2004 s. 47)

6.3.2.1 Tvorba dotazníku a typy otázek

Dotazník by měl mít promyšlenou strukturu a u začátku jeho přípravy je nutné položit základní otázku a tu poté rozdělit do jednotlivých podotázek. Ve většině případů se skládá ze tří částí. První část je vstupní část, kde tazatel představí sám sebe (kdo je, odkud pochází, co studuje za obor) poté představí zjednodušeně výzkum a jeho cíl. Také naznačí časový interval dotazníku (jak dlouho bude trvat jeho vyplnění). (Gavora, 2008)

V druhé části jsou obsaženy otázky samotné. Nejdříve se většinou řadí otázky, které jsou obecnějšího charakteru, poté se objevují otázky, které se vztahují ke zkoumané problematice. Na konci dotazníku je obvykle poděkování za spoluúčast na výzkumu. (Gavora, 2008) Dotazník by měl být přiměřeně dlouhý a formulace otázek by měla být jasná, a to z toho důvodu, že dodatečné vysvětlení není možné. Grafická úprava by měla být pro respondenta přehledná pro snadnou orientaci. Na kvalitu informací má také vliv jeho anonymita. (Zich, 2004)

Otázky v dotazníku jsou rozděleny podle stupně otevřenosti. Jsou to otázky uzavřené, polouzavřené a otevřené. Uzavřené otázky nabízejí respondentovi předem připravené odpovědi, z nichž si vybere. V otevřené otázce má respondent volnost při odpovědi a není ničím svazován. Polouzavřené otázky nabízejí respondentovi možnosti výběru otázky a poté vysvětlení toho výběru, a to v podobě otevřené otázky. (Gavora, 2008)

Autorka práce vytvořila pro cílovou skupinu jeden dotazník v anglickém jazyce, který obsahoval sedmnáct otázek (viz. příloha č. 5).

6.3.2.2 Distribuce dotazníku

Distribuce dotazníku je možná třemi základními způsoby. První možností je, že zadavatel rozdává respondentům dotazník a počká, až jej respondenti vyplní. Druhou možností je rozdání dotazníku respondentům, ale již nečeká, na jeho vyplnění a respondenti jej sami odevzdají tazateli. Třetí možností je zaslání poštou. Ve druhém a třetím případě je nutné přemýšlet o návratnosti. (Gavora, 2008)

Další možností distribuce dotazníku je webový dotazník. „Webový dotazník je synchronní“. Jednotlivé odpovědi respondentů jsou přenášeny přímo do databáze, která je následně vyhodnocuje. V uzavřeném dotazníku jsou jednotlivá pole, kde jsou uvedeny odpovědi, ze kterých si respondent může vybrat odpověď, která je pro něj nejvhodnější. U otevřených otázek je pole, kde respondent může napsat svoji odpověď. (Gavora, 2008 s. 136)

Pro distribuci autorčina dotazníku byl zvolen elektronický způsob. Pomocí moderních technologií byl vytvořen dotazník na Google Forms a následně byl rozeslán respondentům.

Respondenti dotazník vyplnili a následně odeslali zpět a tazatel již měl před sebou vyplněný a vyhodnocený dotazník.

6.3.2.3 Výzkumný vzorek pro dotazník

Výzkumný vzorek pro dotazníkové šetření byl vybrán na základě toho, že se jedná o předškolní děti, které jsou bilingvní. Tedy cílovou skupinou byli především učitelé a asistenti mateřských škol, kteří žijí na území města Abu Dhabí a mají zkušenosti z mateřských škol. Celkem se na dotazníkovém šetření podílelo jedenáct učitelek, které pochází z Filipín, Nizozemska, Řecka, Sýrie, Nigérie, Austrálie-Jihoafrická republika. Nezbytnou podmínkou bylo také to, aby hovořily anglicky.

6.3.3 Metoda sněhové koule

„Metoda sněhové koule je určena pro získávání nových případů na základě procesu postupného nominování dalších osob již známými případy“. Je vybrán tedy jedinec, který splňuje daná kritéria pro účast ve výzkumu a následně je požádán o to, zda by mohl „nominovat“ vybrat další osoby, které splňují kritéria pro výzkum a zprostředkovat kontakt na tuto osobu. Hlavním účelem, proč se využívá metoda sněhové koule je, aby bylo možné kontaktovat co největší heterogenní soubor. Tuto metodu lze použít pro účely vědecké, při průzkumu ve školách nebo také při akčním výzkumu (Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule, 2003 s. 19)

Pro potřeby autorčina výzkumu byla tato metoda využita při hledání více respondentů pro dotazník. Jakmile autorka práce získala kontakt na vhodného respondenta, odeslala mu dotazník s prosbou o vyplnění a také s prosbou o to, pokud má ve svém okolí další vhodné jedince, kteří by byli ochotni se zúčastnit výzkumu, ať jí pošle kontaktní údaje na tohoto jedince.

6.4 Použité techniky analýzy dat

Pro analýzu dat byly použity dvě techniky. První technikou byla metoda otevřeného kódování a druhou technikou byla technika otevřených karet.

6.4.1 Metoda otevřeného kódování

Tato metoda je jednou z velmi rozšířených metod v kvalitativních projektech, a to kvůli její jednoduchosti a účinnosti. Je to metoda, která je pracnější, ale vyplatí se, protože se zabývá detailní a hloubkovou prací s textem. Tato metoda vzešla z metody „analytického aparátu zakotvené teorie od Strauss, Corbinová (1999)“. (Švaříček, Šedřová et al., 2007 s. 211)

Kódování je operace, která rozebere a následně se nově složí. Text, se kterým výzkumník pracuje je rozbit na jednotky a každá jednotka má přiděleno nové jméno. S těmito nově pojmenovanými jednotkami výzkumník pracuje dále. Jednotkou je zde myšleno slovo, věta, odstavec. Jakmile tato jednotka vznikne, je k ní přidělen kód. Kód bývá zpravidla slovo, krátká fráze, která vystihuje danou myšlenku a liší se od ostatních. Pro označení kódem, musí výzkumník myslet na to, co o čem dané jednotka vypovídá. Může se také stát, že výzkumník by měl kódovat i to, co nebylo řečeno. Některé odpovědi mohou být jen modifikované, tudíž je možno je označit stejnými kódy. Nemělo by se také zapomínat na to, že výzkumník by měl být schopen vždy dohledat jednotlivý kód. To lze zabezpečit tak, že například očísluje řádky a poznačí si, na kterém řádku se kód nachází. V tu chvíli, pokud je vytvořený seznam kódu, provádíme jejich systematizování a vznikají jednotlivé kategorie kódů, které spolu souvisí. Výsledkem je především popis nasbíraných dat. (Švaříček, Šed'ová et al., 2007)

6.4.2 Technika „vyložení karet“

Tato technika je jednou z nadstaveb na otevřené kódování a pokládá se za jednu z těch nejjednodušších. Výzkumník již předtím vytvořil kategorizovaný seznam kódů. Tento seznam uspořádá do nějaké linky a na základě tohoto uspořádání vznikne text. Výsledný text je převyprávěním jednotlivých kategorií, tedy jejich obsahu. Do výsledné analýzy nemusejí být umístěny všechny kódy. Ovšem ty, které se tam objeví, musí být spolu vzájemně nějakým způsobem spjaté. Technika vyložení karet také vede k tomu, že jednotlivé kapitoly se jmenují podle jednotlivých kategorií a jejich obsahem se stává podrobný popis a interpretace kódů, které spadají do té dané kategorie. (Švaříček, Šed'ová et al., 2007)

7 Jednotlivé přepisy rozhovorů

V této kapitole autorka uvádí jednotlivé přepisy rozhovorů. Ty byly následně analyzovány, pomocí metod kvalitativního výzkumu. Všechny rozhovory byly nahrávány a následně přepsány. Rozhovory, které autorka vedla v anglickém jazyce, byly přeloženy do jazyka českého. Před každým rozhovorem respondentky podepsaly souhlas s rozhovorem. Vysvětlivky pro zkratky v rozhovoru: R – Research (výzkumník), M – Mother (matka)

7.1 Kolumbie

První rozhovor, který autorka práce absolvovala, byl s respondentkou z Kolumbie. Tento rozhovor byl proveden v blízkosti místa bydliště respondentky v co možná nejtěšším místě kavárny. Autorka práce se snažila o příjemnou atmosféru po celou dobu rozhovoru.

R: Okay, můžeme začít?

M: Ano.

R: Perfektní, tak. Odkud pocházíte?

M: Já jsem z Columbie.

R: Můžete mi říci, kolik máte dětí?

M: Já mám pouze jedno dítě.

R: Jakou máte úroveň angličtiny?

M: Já myslím, že středně pokročilou.

R: Ano, souhlasím s Vámi. Jak dlouho jste v Abu Dhabi?

M: Dva roky

R: Líbí se Vám Abu Dhabi?

M: Ano, ano, líbí se mi.

R: Jaké je Vaše nevyšší vzdělání?

M: Okay, nevím jak to říci v angličtině. Studovala jsem univerzitu.

R: Kolik roků má Vaše dítě?

M: Má tři roky.

R: Jaký je Váš rodný jazyk?

M: Španělština.

R: V domácím prostředí mluvíte na dítě jeho rodným jazykem?

M: Hodně často. Občas musím mluvit v angličtině, když on něco v angličtině řekne. Občas, když mu něco řeknu ve španělštině a on nerozumí, musím mu to zopakovat v angličtině. Ale 98 % mluvíme ve španělštině.

R: Takže v domácím prostředí preferujete Váš mateřský jazyk.

M: Ano, ano, ano.

R: Má Vaše dítě problémy se střídáním jazyků?

M: Myslím, že problém pro něj je, že nerozezná jazyky, když mluvíme anglicky nebo když mluvíme španělsky. Například: řeknu mu, mohl by, jsi spočítat tyto hračky ve španělštině a on začne v angličtině. Jedna, dva, tři. A já mu řeknu, teďka ve španělštině. Tak musím začít počítat ve španělštině a on pokračuje. Ale myslím, že jazyky nerozezná, toto je angličtina a toto je španělština. Když mluvíme ve španělštině, automaticky v ní mluví také.

R: Ano. Nemusíte mít žádné starosti. Každé dítě je jiné a jinak přemýšlí o jazycích a on je malý. Má tři roky, tak...

M: Ano. On neidentifikuje, že toto je španělština a toto angličtina. Například: On mi řekl jednu barvu. Toto je červené auto a teď mi to řekni ve španělštině.

R: Ale vy musíte začít.

M: Já musím říct (španělské slovo) nebo se ho zeptat ve španělštině. Například: Jakou barvu má toto auto ve španělštině? On mi rozumí a řekne mi barvu ve španělštině.

R: Ano, perfektní. Vaše dítě nemá sourozence. Takže. Jak podporujete u dítěte jeho mateřský jazyk? Například nějaké videa v rodném jazyce nebo knihy nebo zvukové hračky?

M: Přinesla jsem nějaké knihy ve španělštině. Populární pohádky a básničky. Občas používáme aplikaci Duolingo. Nevím, jestli to znáte.

R: Ano, znám to.

M: Ano, tak tuto aplikaci máme ve španělštině.

R: Jen ve španělštině?

M: Jen ve španělštině. Také máme další aplikace v angličtině. Vzpomínám si, že Duolingo a nějaké další mají jen ve španělštině. Občas sledujeme filmy a YouTube videa ve španělštině.

R: Mohla byste popsat. Jak se vyvíjel mateřský jazyk u Vašeho dítěte?

M: Nevím.

R: Okay. Můžete popsat jak váš mateřský jazyk.

M: Jaké bylo učení pro něho?

R: Když se narodil, tak Vy jste...

M: Okay. Měli jsme problém, protože když jsme se přestěhovali sem, náš syn měl jeden rok a čtyři měsíce. On moc nemluvil, jen pár slov (španělská slova) jako...

R: Klíčová slova.

M: Ano, ano. V začátcích byl trochu frustrovaný, protože jeho řeč se nerozvíjela. Četla jsem, že když se přestěhujete do země, kde je jiný jazyk, jazykové schopnosti budou větší. Nevím, rozvoj je pomalejší, když se snaží rozumět oběma jazykům. Když začal chodit do školky, pozorovali jsme, že mluví více anglicky.

R: Ano, jistě.

M: Když to začalo, přestali jsme doma mluvit anglicky. Začali jsme mluvit španělsky. A nyní mluví více anglicky, ale zaznamenala jsem, že má také více španělských slov ve slovní zásobě, protože máme kamarády a oni mají dvě děti a ony také mluví španělsky. Hrají si spolu a on se snaží mluvit anglicky, ale občas mluví španělsky a on se to snaží opakovat.

R: To je perfektní.

M: Ano, myslím, že obecně je to v pořádku, on má tři roky. Začal mluvit mnohem správněji, je to v pořádku.

R: Četla jste nějaké knihy o bilingvistice?

M: Ne, ne nyní.

R: Jaký je váš pohled na bilingvistiku? Líbí se Vám nebo myslíte si, že to výhoda nebo ne?

M: Omlouvám se, můžete?

R: Jaký je Váš pohled na bilingvistiku?

M: Jaký mám názor na bilingvistiku?

R: Omlouvám se.

M: Co si myslím o bilingvistice?

R: Ano.

M: Myslím si, že musíme být více otevření, protože nyní je mnohem více jednodušší přestěhovat se do jiné země. Myslím, že učit jiný jazyk je důležité. Například v Columbii se učíme anglicky, ale ne bilingválně.

R: Ano, rozumím.

M: Je to v pořádku. Základní věci. Některé školy jsou bilingvální. Začala jsem nyní, když jsme se přestěhovali a cítila jsem se frustrovaná, jako začátečník jsem nerozuměla, ale to prostředí. V Columbii se můžeš učit anglicky v institutu nebo ve škole, ale jazyk procvičuješ jenom dvě nebo tři hodiny. Když odejdeš ze školy, už anglicky nemluvíš. Takže rozumím a mluvím. Když jsme přijali tuto nabídku a přemýšleli o naší budoucnosti, věděli jsme, že on bude tady vyrůstat a bude bilingvní. V prostředí školy se učí anglicky a doma se učí španělštinu. Je to velmi důležité.

R: Okay. Vaše dítě používá angličtinu ve školce.

M: Ano.

R: Měl problémy naučit se anglický jazyk?

M: Myslím, že v začátcích, v prvním, druhém měsíci, protože učitelka mu nerozuměla. Řekla, že může být frustrovaný. Vypadal frustrovaný, protože se snažil něco říct a rozumět. Potom to pro něho bylo jednoduché. Každý den získával nová a nová slova. Řekl mi, že má učitelku rád.

R: Je to pro něho velmi dobré.

M: Myslím, že pro některé děti je to mnohem více jednodušší. Ty dvě děti z druhé rodiny nemají žádný problém. Když je jejich matka vyzvedne ze školy, mluví anglicky a angličtinu mají na dobré úrovni. Když srovnám naši...

R: Protože obvykle mají rodilého mluvčího ve škole.

M: Ano.

R: Je to velmi rozdílné. Jak dlouho se Vaše dítě učilo angličtinu? Bylo to tři, čtyři měsíce. Můžete říci...

M: Ano, ano na jednu stranu. Převážně rozvoj jazyka a myslím, že mluví velmi dobře. Tedy předtím, než přišel Covid. Pozoruji, že jeho věty jsou mnohem více úplné po šesti, sedmi, osmi měsících.

R: Takže kompletní věty začal tvořit po sedmi měsících, když byl ve školce.

M: Nyní je ve školce jeden a půl roku.

R: Kdy začal s úplnými větami? Po sedmi měsících ve školce?

M: Jeden rok.

R: Mluvila jste na dítě anglicky předtím, než šlo do školky?

M: Ano. Zkoušela jsem to, protože jsme se rozhodli dát ho do školky. Snažili jsme se s ním mluvit v klíčových slovech, a to jak v angličtině, tak ve španělštině. Toto je plenka. Chci vodu, toto je tvoje jídlo, je čas jíst. První jsem to řekla ve španělštině a potom v angličtině.

R: Myslím, že je to dobrý nápad. Hledala jste nějaká doporučení nebo průvodce pro bilingvální vzdělávání?

M: Okay, právě teď, když začal Covid, myslím, že musím hledat. Nevím, jak to říct. Učit je pro mě velký problém. Snažím se dělat, co nejvíc můžu. Plnit program ze školky s aktivitami v angličtině. Nechci, aby ztratil angličtinu, protože příští rok nastupuju do školy. (FSY1)

R: Školka.

M: Ano, učit se španělsky vyžaduje jiný přístup než učit angličtinu, protože španělština a angličtina mají jinou výslovnost. Proto je pro mě těžké učit ho správně jak angličtinu, tak i

španělštinu. Snažím se dělat, co můžu. Zkousím ho učit a ukazovat mu ta slova v angličtině i ve španělštině. Nevím, toto je kousek papíru.

R: Poznám tu aplikaci.

M: Ano, zkousím mu to ukazovat, to dělám nyní. Občas se přízvuky jazyků promíchají, španělská slova říká s anglickým přízvukem. Je to velmi náročné říkat slova ve španělštině. Ukážu mu jedno písmeno z angličtiny a on si jej nepamatuje, tak jej nahradí španělským a naopak.

R: Ano. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?

M: Ano, ano. Když do této země můj manžel přišel, znal tady své spolupracovníky a jejich rodiny.

R: To je pěkné.

M: Jsme tři rodiny, které mají děti, potkáváme se o víkendech nebo na nějakých narozeninách.

R: Takže to jsou rodiny z Columbie?

M: Ano, jsou z Columbie.

R: Takže oni hovoří Vaším rodným jazykem.

M: Ano.

R: Je to velmi dobré pro děti.

M: Ano, ano je to pro ně velmi dobré. Občas spolu mluví anglicky. My se snažíme na ně mluvit ve španělštině. Řekneme jim, že angličtinu se učí ve škole, proto musíme mluvit v angličtině, měli bychom mluvit ve španělštině, protože je chceme naučit španělštinu.

R: Okay. Myslím, že jsme u konce. Chcete něco více říci o bilingvistu nebo například co je pro vás obtížné nebo jsem možná na něco zapomněla. Maté nějaký nápad?

M: Je to o tom, jak rozumí. Před dvěma dny mi ve španělštině řekl: „Jdi ven a zavři dveře“. Ten samý den mi říká v angličtině: „Mami, jdi ven a zavři dveře“. Je úžasné, jak rozumí, jak probíhají procesy, nápady. Zeptám se, jestli by toto mohl říci v angličtině, on mi řekne, že ne. Můžeš to tedy říci ve španělštině? Jak rozumí slovům? Jsem v úžasu z toho, jak je to pro něj jednoduché mluvit ve dvou jazycích a přepínat je. Například řekne dvě slova ve španělštině a dvě slova v angličtině. Například: I want (španělské slovo). Zaznamenala jsem, že když mluví ve španělštině, používá anglickou gramatiku. V angličtině řeknete červené auto, ve španělštině je to naopak.

R: Takže mluví správnou gramatikou.

M: Ano v angličtině. Když zkouší mluvit ve španělštině, používá anglickou gramatiku, ale španělskými slovy. Takže ho musím opravit a opakovat. Nevím, proč to tak je, možná je pro

něho angličtina více známější. Má ji ve školce, v televizi. Nyní jak přišla pandemie, neučím ho gramatiku. On pozná slova, není možná všechno správně, ale rozhodla jsem a zkouším mu všechno opakovat do té doby, než to není správně. Na začátku to pro něho bylo náročné rozumět oběma jazykům, ale nyní už je to jednodušší.

R: Všechno potřebuje čas.

M: Ano. Je to náročné pro nás. My umíme náš mateřský jazyk, a to je vše. Učíme se druhý jazyk, až jsme větší. Je to mnohem více náročnější a komplikovanější učit se něco nového. Toto je toto a toto zas toto.

R: Protože my se učíme gramatiku, nepravidelná slovesa....

M: Ano, gramatika a toto a toto. Ale děti ne. Děti se učí angličtinu, jako jejich mateřský jazyk. Myslím si, že je to mnohem více jednodušší.

R: To je pravda. Mají mozek jako houbu.

M: Přesně.

R: Všechno je pro ně jednodušší. Ano to je pravda. Myslím si, že bude dobré, když budete v tomto pokračovat. Španělsky mluvit doma a angličtina bude ve škole.

M: Ano, zkoušíme to takto dělat. Mluvila jsem se svým manželem, nevím, možná neumí španělsky na 100 %. Možná neumí dobře psát, možná neumí dobře číst, ale rozumí a já se cítím dobře. Vidím, že rozumí, občas neřekne všechny slova správně, ale snaží se a já jsem šťastná.

R: Perfektní! Ještě jednou díky.

7.2 Japonsko

Druhý rozhovor, který se uskutečnil probíhal poblíž místa bydliště respondentky. V tomto případě bylo o něco obtížnější najít tišší kavárnu nebo místo, kde by rozhovor mohl proběhnout. Odehrál se v centru pro mládež. V tomto rozhovoru se objevuje překladatelka, protože matka neovládá dostatečně angličtinu.

R: Doufám, že to funguje, možná ano. Prosím, můžete mi říci, odkud pocházíte?

M: Já jsem z Japonska.

R: Japonsko. Můžete mi říci, kolik máte dětí?

M: Mám jedno dítě.

R: Jedno. Okay. Jaká je Vaše úroveň angličtiny?

M: Začátečník.

R: Dobře, děkuji. Jak dlouho bydlíte v Abu Dhabí?

M: Okay. Jeden a půl roku žiji v Abu Dhabí.

R: Jeden a půl roku. Líbí se Vám tady?

M: Ano, líbí se mi tady.

R: Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

M: Chodila jsem na univerzitu v Japonsku.

R: Velmi dobré. Kolik roků má Vaše dítě?

M: Moje dítě má tři roky.

R: Tři roky. Jaký je Váš mateřský jazyk?

M: Japonština.

R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem nebo anglicky?

M: Japonsky.

R: Jen Vaším mateřským jazykem. Mluvíte s Vaší dcerou jen Japonsky.

M: Nemluví anglicky příliš dobře.

R: Dobře. Má Vaše dítě problém přepínat jazyky. Přepínat japonštinu a angličtinu. Má problém s touto věcí?

Mluví Japonsky s překladatelkou.

M: Jen nějaká slova. Někdy nějaká slova. Začne s angličtinou a ne japonštinou, ale jen pár slov.

R: Dobře. Má problém s přepínáním, jestli chcete mluvit v angličtině? Má s tím to problém?

M: Překladatelka: Jestli mluví anglicky.

R: Ano.

M: Překladatelka: Má problém s přemýšlením.

Mluví japonsky.

M: Překladatelka: Má problém s tím, aby rozuměla celým větám, protože je příliš malá. Mluví anglicky i japonsky (mix). Pár slov v angličtině a pár slov v japonštině. Její matka nehovoří příliš dobře anglicky, takže nemá moc příležitostí střídat jazyky.

R: Dobře, nemá s tímto problémy.

M: Překladatelka: Nemá problém.

R: Dobře.

M: Překladatelka: Pokud začne mluvit v angličtině, tak užívá pouze pár slov.

R: Dobře, děkuji. Jak podporujete mateřský jazyk Vašeho dítěte? Například používáte nějaká videa nebo pohádky nebo jí čtete knihy ve Vašem mateřském jazyce nebo nějaké zvukové hračky s japonštinou?

M: Ukazuje jí nějaká videa v japonštině.

R: V japonštině a nějaké jiné věci jako hračky nebo knihy.

M: Knihy? Ale jen v japonštině.

R: Všechno je v japonštině, všechno jak hračky s hlasem.

Mluví japonsky.

M: Překladatelka: Ne všechno.

R: Dobře, ale hodně věcí.

M: Ano, hodně věcí je v japonštině.

R: Okay.

M: Znáte Hungry Caterpillar?

R: Neznám.

M: Je to velmi známá kniha. Japonské ideje v angličtině. Mám tuto knihu a čtu jí.

R: Okay. Velmi pěkný nápad. Můžete mi popsat, jak se u Vaší dcery vyvíjel její mateřský jazyk. Myslím tím, zda neměla žádné problémy s mateřským jazykem a mluví plynně v jejím mateřském jazyku.

M: Překladatelka: Nemá problémy s mateřským jazykem.

R: Dobře, na to se ptám.

Mluví japonsky.

M: Ne.

R: Dobře, nemá žádné problémy. Četla jste nějaké knihy o bilingvistu?

Překladatelka: Je to jak Korea a Japonsko. Mohou mluvit oběma jazyky.

M: Překladatelka: Ne.

R: Takže ne. Dobře.

M: Překladatelka: Ona neví, že existuje.

R: Jako bilingvistus? Nyní můžete začít, jestli chcete, je zde mnoho věcí.

M: V japonštině?

R: Poznám pouze v angličtině, ale můžete hledat na Googlu, jen zadáte do vyhledávače bilingvní děti, bilingvní rodiny nebo něco takového a máte mnoho, mnoho článků. Co si myslíte o bilingvistu? Nebo jaký je Váš pohled na něj? Myslíte si, že dobrý nebo ne?

M: Velmi dobrý.

R: Velmi dobrý?

Mluví japonsky.

M: Překladatelka: Myslí si, že děti budou velmi chytré.

R: Dobře, souhlasím. Vaše dítě používá angličtinu ve školce. Měla nějaké problémy naučit se anglicky?

Mluví japonsky.

M: No.

R: Takže Vaše dcera nemá problémy s angličtinou ve školce.

M: Nemá problémy.

R: Dobře. Víte, za jak dlouho se naučila anglicky? Zda potřebovala jeden měsíc, dva, půl roku nebo jeden rok. Za jak dlouhou dobu se naučila anglicky.

M: Překladatelka: Myslíte ve školce?

R: Ano. Protože doma mluví pouze japonsky, takže proto myslí v mateřské škole.

Mluví japonsky.

M: Překladatelka: Do šesti let by se měla naučit anglicky. Bude to pro ni dobré mluvit anglicky.

R: Po šesti letech může mluvit plyně anglicky.

M: Protože ona již mluví.

R: Jen se chci zeptat, zda potřebuje hodně času, když byla v mateřské škole, protože mluví s učitelkou anglicky. Takže ona rozumí?

M: Ne, ano, rozumí.

R: Takže rozumí, rozumí i jiným dětem. Takže nemá problém se učit angličtinu. Například rozumět. Nemluví plyně, protože, ano.

M: Překladatelka: Nemá ale problémy si hrát s ostatními dětmi.

R: Dobře.

M: Překladatelka: Nemá problémy, protože si s dětmi hraje v angličtině.

R: Dobře, žádný problém. Mluvila jste se svým dítětem anglicky předtím, než začalo chodit do mateřské školy?

M: Překladatelka: Předtím?

R: Před nástupem do mateřské školy.

Mluví japonsky.

M: Překladatelka: Když byli v Japonsku, dala ji do anglické mateřské školy.

R: Anglická mateřská škola.

M: Anglická mateřská škola na šest měsíců. V tomto čase měla rok a půl a byla v mateřské škole do dvou let. Takže to je šest měsíců.

R: Šest měsíců.

M: Překladatelka: Anglická mateřská škola v Japonsku.

R: Ale nemluvila jste s ní anglicky.

M: Možná nějaké japonské mámy. Každý mluví japonsky.

R: Takže odpověď je ne. Hledala jste nějaké doporučení pro bilingvní výchovu? Možná ne, protože.

M: Překladatelka: Možná ne, protože nevěděla o bilingvismu.

R: Ano, jistě. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?

M: Ano. Jedna Japonka si vzala muže z Kanady nebo Japonka si vzala...

R: Dobře, můžete se potkat s japonskými rodinami, které mluví japonsky a jejich děti také mluví jen japonsky a anglicky?

M: Ano. Oooo.

Mluví japonsky.

M: Překladatelka: Řekla, že děti preferují angličtinu.

R: Myslím, bilingvní rodiny jako japonské rodiny s dětmi a jejich děti mluví japonsky a anglicky, oběma jazyky. Je možné se potkat s těmito rodinami?

Mluví japonsky.

R: Myslím, ve stejném mateřském jazyce.

M: Děti velmi dobře mluví anglicky.

R: Dobře. Například, když jste s ostatními japonskými rodinami, tak děti mluví anglicky? Jen děti mluví anglicky mezi sebou nebo používají jejich mateřský jazyk?

M: Mix.

R: Mix. Takže používají pár slov z japonštiny a pár slov z angličtiny.

M: Ano, ano, a když moje dcera nerozumí, tak začne mluvit v japonštině.

R: Dobře, myslím, že jsme u konce. Nemám už více otázek.

M: Okay.

R: Nemám více otázek. Ještě jednou moc děkuji. Tobě děkuji za překlad.

7.3 Ekvádor

Třetí rozhovor se opět odehrál v kavárně, kde bylo mírně hlučněji, než autorka práce předpokládala. Zato proběhl s velmi milou respondentkou z Jižní Ameriky. Rozhovor nebyl tak dlouhý, jako rozhovory předešlé, ale autorka se dozvěděla vše, co potřebovala ke svému výzkumu. Celý rozhovor byl velmi příjemný.

R: Položím telefon zde, protože je tu trochu více rušněji. Později to budu přepisovat a bude pro mě jednodušší.

M: Dobře.

R: Tak, první otázka. Odkud jste?

M: Já jsem z Ekvádoru.

R: Můžete mi říci, kolik máte dětí?

M: Mám dvě děti, dva chlapce.

R: Jaká je úroveň Vaší angličtiny?

M: Myslím, že moje úroveň angličtiny je dobrá, protože jsem ji studovala v Ekvádoru.

(Smích)

R: Perfektní. Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

M: Šest let.

(Smích)

R: Šest let? Wow. Líbí se Vám?

M: Miluji ho.

R: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

M: Já jsem inženýr.

R: Inženýr. A nyní začneme o Vašich dětech. Jak staré je Vaše dítě?

M: Má pět let.

R: Jaký je Váš mateřský jazyk?

M: Je to španělština. My mluvíme španělsky.

R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem nebo preferujete angličtinu?

M: Ne, mluvíme španělsky.

R: Dobře. Má Vaše dítě problémy se střídáním jazyků, když musíte občas přepnout do angličtiny?

M: Ne, jen v případě, když si nějaké slovo nepamatuje nebo neví ve španělštině, tak jej řekne v angličtině.

R: Dobře.

M: Ne celé věty, jen slova.

R: Paráda. Jestliže má dítě sourozence, v kterém jazyce komunikuje?

M: Mezi nimi?

R: Ano, mezi sourozenci.

M: Znáte to, je to trochu divné. Během snídaně každý den mluví španělsky, ale když si hrají, používají angličtinu.

R: Možná je to pro ně jednodušší.

M: Je to pro ně normální, nevím proč. (Smích)

R: Dobře. Další otázka. Jak podporujete u Vašich dětí jejich mateřský jazyk? Můžete jim ukázat nějaká videa nebo pohádky ve španělštině nebo nějaké hračky ve španělštině.

M: Co zkusím je, že se díváme na filmy ve španělštině. Tohle zkusím dělat, aby slyšeli španělštinu.

R: Čtete dětem nějaké pohádky?

M: Ano, ano. Čteme knihy. Máme je ve španělštině.

R: Dobře, perfektní. Mohla byste popsat, jak se vyvíjel mateřský jazyk u Vašeho dítěte? Bylo to normální nebo má nějaké problémy. Protože každý mluví v angličtině a doma je španělština.

M: Je to pro něho normální. V našem případě jsme já i můj manžel z Ekvádoru a oba dva mluvíme španělsky. Denní věci řešíme a probíráme ve španělštině. Možná zpočátku měl problémy, když začal chodit do mateřské školy.

R: Ano, jistě je to odlišné.

M: Ano.

R: Dobře. Četla jste nějaké knihy o bilingvismu?

M: Ne, ne.

R: Další otázka je možná trochu zvláštní. Jaký je Váš pohled na bilingvismus? Myslíte, že je pro děti dobrý nebo ne?

M: Myslím, že je dobrý. Občas jsou zmateni, protože mluví dvěma jazyky, ale je to pro ně jednoduché.

R: Myslíte, že to pro děti velká výhoda?

M: Ano.

R: Protože další otázka je, jaký je Váš pohled na bilingvismus. Je to výhoda nebo nevýhoda?

M: Výhoda, ano.

R: Vaše dítě používá angličtinu v mateřské škole. Měl problémy naučit se anglicky?

M: Ne velké, protože je to pro něho přirozené. Celé okolí mluví anglicky a velmi rychle se naučil mluvit anglicky, ale na začátku měl samozřejmě problémy.

R: Ano, jistě.

M: Učitelky používaly překladač, aby mu rozuměly, protože občas nemluvil srozumitelně ve španělštině a snažily se mu rozumět.

R: Ano, rozumím.

M: Ony překládaly.

R: Proč ne, dobrý nápad.

M: Ano.

R: Když chcete rozumět dětem, tak musíte použít všechno, co můžete.

M: Ano.

R: Víte, jak dlouho mu trvalo se naučit anglicky?

M: Myslím, že pro něho to byl tak jeden měsíc, jeden a půl měsíce.

R: Rychle.

M: Ano, ano. Nevěděl nic.

R: Mluvila jste s Vaším dítětem anglicky předtím, než šel do mateřské školy?

M: Ne, nemluvila. Zpívali jsme, četli jsme, ale nepoužívali jsme ji pořád.

R: Pěkné. Myslím, že je to dobrá cesta. Hledala jste nějaké doporučení něco příručky o bilingvistu?

M: Nedělali jsme to, protože jsme měli zkušenosti od našeho prvního dítěte. U prvního dítěte jsem dostala pár doporučení od učitelky. Snídat ve španělštině a říci i něco v angličtině, aby to pro něj bylo přirozené.

R: Můžete stáhnout všechno.

M: Ale pro mého staršího syna to bylo velmi náročné. Když jsme se sem přestěhovali byly mu čtyři roky.

R: Ano, protože všechno pro něho bylo nové, prostředí...

M: Bojoval s tímto i s ostatními dětmi.

R: Rozdílná kultura.

M: Ano, ale je to rozdíl. Můj druhý syn se narodil tady a je to velký rozdíl.

R: Protože jazyk spolupracuje s kulturou.

M: Ano.

R: Víte, když je oddělíte, je to pro dítě náročné.

M: Ano.

R: Rozumím. Setkáváte se s jinými španělskými rodinami?

M: Ano.

R: Když si spolu děti hrají, tak jaký jazyk užívají?

M: Na začátku spolu hovoří španělsky, ale jak si začnou hrát, tak začnou mluvit v angličtině.

R: Takže si hrají v angličtině.

M: Je to pro ně jednodušší.

R: Jedna otázka navíc. Přemýšlím například o prarodičích. Když cestujete do Ekvádoru, Vaše děti mluví?

M: Musí mluvit španělsky, protože moji rodiče nemluví anglicky. Moje děti to ví a musí mluvit španělsky, protože moji rodiče jim anglicky nerozumí.

R: Mají jeden důvod, proč musí mluvit španělsky, protože ví, že prarodiče jim rozumět nebudou.

M: Můj první syn s nimi zkouší mluvit anglicky, znáte děti.

R: V pořádku.

M: Řekla jsem mu, že nemůže, že jsme v Ekvádoru a mluvíme španělsky.

R: Je to pravidlo.

M: Ano, je to pravidlo.

R: Okay. Jsme u konce. Moc děkuji.

M: Pěkně prosím.

7.4 Česká republika

Celý rozhovor se opět odehrál v kavárně, poblíž místa bydliště respondentky. V českém jazyce byl rozhovor pro autorku práce nejjednodušší a z toho důvodu je také obsahově nejdelší. Po celou dobu rozhovoru panovala velmi příjemná atmosféra.

R: Odkud jste?

M: Jak to myslíte. Odkud pocházím v České republice? (smích)

R: Že jste z České Republiky.

M: Jsem z České Republiky.

R: Kolik máte dětí?

M: Tři.

R: Jaká je úroveň angličtiny?

M: Pauza, pokročilý (smích)

R: Dobře. Jak dlouho bydlíte tady v Abu Dhabí?

M: Jedenáctým rokem.

R: Očividně se Vám tady asi líbí.

M: Ne, no, jako vždycky jsme tady na dva roky a pak si vždycky řekneme, ještě dva ještě dva líbí. Líbí se nám tady, ale zároveň vidíme ty limity, samozřejmě po těch letech.

R: Vaše dosažené nejvyšší vzdělání?

M: Vysokoškolské.

R: Tak a teď přejedeme k dětem.

M: Já jsem bohemista.

R: O jej.

M: Takže já (smích)

R: Ach. (smích) Kolik má Vaše dítě roků? Budeme se bavit vlastně asi o tom posledním.

M: Dobře, to nejmladší má pět let. Prostřední a ta nejmladší se tady narodily vlastně jakoby.

R: Dobře.

M: Jsou přímo narozeny tady.

M: Nejstarší bylo narozené v Česku, ale první rok jsme žili v Rusku. Takže žila první rok v Rusku.

R: Jaký je Váš mateřský jazyk?

M: Čeština.

R: V domácím prostředí mluvíte s dítětem...

M: Výhradně česky.

R: A mám problém s přepínáním jazyků, když přepínáte z češtiny do angličtiny.

M: Ne, v tom vůbec nemá problém. Prostě doma se mluví česky. A ve škole nebo ve školce se tedy mluví anglicky. Nicméně musím říct, že teď s pandemií, když byla zavřená školka od března, tak je to hodně na angličtině znát. Vlastně půl roku byla v ryze českém prostředí, takže vlastně jakoby teď převládá v tuhle chvíli čeština.

R: Pokud má dítě sourozence, jaký jazyk oni používají ke komunikaci spolu, když si hrají?

M: Běžně používají češtinu, někdy si hrají prostě na školu a pak si většinou hrají v angličtině, ale v naprostém běžném hraní pouze v češtině.

R: A třeba v běžných věcech jako u snídane, u oběda.

M: Čeština. Pouze čeština. Akorát když něco vypráví ze školy, tak jakoby některá slovíčka, třeba ta, která se týkají školního prostředí nebo některé skutečnosti, které se týkají školního prostředí, řekne v angličtině. Takže někdy používají takové ty czech-anglismy, ale to se týká hlavně těch starších. Čtyřletá dcera, respektive pětiletá, ta ještě angličtinu nemá tak úplně vžitou.

R: Zakořeněnou.

M: Jak ta nejstarší, ta už je vlastně fluent úplně včetně přízvuku? To byste nepoznala, že je Češka. Jo.

R: A jak u dítěte podporujete mateřský jazyk?

M: Tak my odmalicka dětem čteme i v češtině i v angličtině někdy, ta nejmladší preferuje čtení v angličtině. Myslím si, že jí to chybí ta angličtina. Právě ten výpadek tím Covidem. Takže ta si radši před spaním preferuje angličtinu, nicméně odmalicka čteme česky, zpíváme česky.

R: Nějaké pohádky?

M: Koukáme se na pohádky většinou v češtině. No, když koukáme celá rodina tak v češtině, když si holky vybírají třeba samy, tak si vyberou, ta starší už raději v angličtině, ale ty menší jakoby, jak kdy. Jim to je v podstatě jedno to nevidí rozdíl. (smích)

R: Můžete nám popsat, jak se u dítěte vyvíjela čeština? Měli nějaké problémy, že třeba.

M: Já musím říct, že jako by, co se týče češtiny, jako komunikačního jazyka, tak tam to opravdu nebyl vůbec problém. Oni odmalicka, jako jejich první slova byla česká, začínaly mluvit česky, komunikují česky. Já jsem u dvou svých mladších dětí toho dle toho pětiletého a teď i té 8leté holčičky, co vlastně taky se tady narodila, žije tady vlastně od narození, narazila na největší problém v té oblasti logopedie. Kdy se mi jednalo o to, že tady vlastně nemáte přístup k českému klinickému logopedovi, takže nemáte absolutně šanci jakoby začít včas pracovat s tím dítětem. Sice existují nějaký online, ale většinou vám ani neodpoví, prostě pro někoho to není zajímavé dlouhodobě pracovat s někým, navíc tady nefunguje Skype, takže prostě dostat nějakého logopeda je problém. Takže jsme jako by na tom pracovali spolu a ta nejstarší setra, ta neměla v této oblasti vůbec problém, tak se všechno naučila sama, jako kdyby prostě přirozeně, ale ta druhá a teď ta nejmenší s tou teda strašně bojujeme. V podstatě je problém správná výslovnost českých hlásek, Já nechci, nechci prostě využívat místní speech therapy, protože já nechci, aby je učila místní.

R: Jasně, protože ty hlásky jsou jiné, než v češtině.

M: Chtěla bych, aby jako základ měla českou výslovnost, tak máme teda každý den jako spolu, ale je to teda očistec.

R: Já se k tomu potom vrátím, až dokončíme rozhovor.

M: Dobře.

R: Četla jste knihy o bilingvismu?

M: Ne. Nečetla, protože já se nepovažuji, nás nepovažují za bilingvní rodinu. My i děti se považujeme za českou rodinu. A prostě jako druhý jazyk mají angličtinu u toho staršího je

pravda, že my jsme totiž z počátku ani neuvažovali, že tady budeme tak dlouho. Tak jsem ani neřešila školu, do které budou chodit, prostě jsem vybrala tu nejbliž domu, je docela dobrá, ale neřešila jsem. A teď už jako by se to překlátilo a už vlastně vidím, že pro ni a pro budoucnost v tom školním prostředí je ta angličtina jako prostě první volba. Ona je schopna napsat prostě 3000 slov esej v angličtině, ale v češtině už by, no jako napíše to, ale bojovala by. Českou rodinu a bilingvismus jsem moc neřešila, spíš jako by u těch malých dětí je pro mě základní ta logopedie, protože to je teda průšvih tady v zahraničí.

R: A jen okrajově. Jak se Vám líbí bilingvismus? Myslíte si, že pro děti je to výhoda nebo nevýhoda?

M: Stoprocentně výhoda, protože to vidím na sobě. Jsem tady 10 let a stejně nikdy ta moje angličtina nebude taková, jako je té mojí desetileté dcery. Takže pro ně to je výhoda. Obecně pro rodinu, možná do budoucna tak výhoda nemusí být, protože díky tomu bilingvistu je jí otevřený celý svět, ona prostě může, když se rozhodne, že bude studovat v Austrálii nebo v Americe, prostě pro ni je to úplně jako jedno. To znamená, ta rodina je, možná existuje to riziko, že se pak ta rodina jako trochu roztrhne. Že vlastně, když umíte jen česky nebo mizerně anglicky, tak je větší šance, že jakoby ty děti zůstanou někde blízko vás (úsměv) A vím, že to hodně řešíme i s kamarádkami, jestli je to do budoucna dobře, že ty děti jsou takoví světoběžníci.

R: Vidíte, to mě vůbec nenapadlo.

M: Jako já jsem, to je tak snadný. Odjede studovat někde do Británie, tam se zamiluje a budu ji vídat jednou ročně. Nevím, jestli to je dobře nebo špatně. Pro takový ten tradiční model rodiny i ten český, kdy prostě čekáte, že vy se staráte o prarodiče a tak dál se tímto může docela narušit, ale jinak jako pro život samozřejmě výhoda pro ně.

R: Dobře. Takže v té mateřské škole používá angličtinu. Měla problém se angličtinu naučit nebo šlo to rychle, bez problému, za půl roku už uměla anglicky?

M: Já jsem děti dávala do školy, školky na místní poměry relativně pozdě. Všechny asi ve dvou letech. Chtěla jsem, aby byly prvně v českém prostředí a češtinu měli jako mateřský jazyk a protože nepracují, tak do těch asi dvou let byli jen se mnou, víceméně v českém prostředí, takže ta čeština opravdu se v nich zakořenila. A potom, když jsem viděla, že už potřebují sociální kontakt, tak šli do školky a v podstatě to bylo u všech u stejné. Relativně rychle se vytvořila pasivní znalost angličtiny. Kde ona rozuměla, tak mi vždycky říkaly učitelky, že rozumí, co má udělat přesně, ale u té aktivní to trvalo relativně dlouho, to až třeba po roce se začaly samy vyjadřovat, že by měli potřebu vyprávět nebo něco shrnout. Takže.

R: Po tom roce používaly jenom slova, nebo se snažily říct nějakou větou?

M: Jo. Jo. Věty jo. Začaly hned větami, protože ony rozuměly tomu pasivně, takže ony ty jednotlivá slova znaly a potom začaly používat věty i když samozřejmě jako gramatika ne gramatika, tak jak se ty děti učí.

R: Určitě.

M: Ale očividně to funguje, protože jak říkám, to vidím to prostě na těch svých třech dětech, jak to jde, ony jsou přesně o tři roky od sebe, takže vidím přesně, jak to vlastně funguje.

Přibližně se to pak mění kolem těch sedmi let, osmi let, když se jako úplně rozletí a pak už to pro ně není problém najednou.

R: Mluvila jste na svoji dceru anglicky před tím, než šla do školky nebo byla výhradně jenom čeština?

M: Četli jsme některé knížky v angličtině třeba takové ty základní barvy, počítání a asi slyšela angličtinu třeba od svojí starší sestry, když si někdy děti hrály v angličtině třeba na tu školu si rády hrají, speciálně když ta nejmladší dcera chodit do školky už a začala jakoby víc mluvit, tak si začaly hrát najednou víc na školu. Kdy jí učily jako barvy, zvířata a tady ty věci. Je to bavilo, takže.

R: Nějaká slovíčka.

M: Nějaká slovíčka, ale jako že bych jí dávala, že bych ji vyloženě pérovala, aby uměla anglicky, to ne a vím, že to některá maminky dělají, že se snaží i na děti mluvit anglicky, že jim chtějí pomoci. Já jsem toho názoru, že já jako rodilý Čech nemůžu prostě svému dítěti s angličtinou pomoci, naopak ji můžu spíš jako zkazit. Já si prostě myslím, že oni jsou jak houby a nasají to od těch rodilých mluvčích a já jsem tady proto, abych jim dala tu rodilou češtinu. A taky díky tomu prostě, když přijedeme do Čech, tak na nich nepoznáte, že na přízvuku, na slovní zásobě nepoznáte, že jsou v jiné zemi. Ony jsou trochu mimo jo, jako třeba vidí, když byly malé, viděly malé jablíčko na stromě, je mámi hele to je velký citrón, že jakoby nemají ty český realie.

R: Ano, ale to.

M: Ale jako slovní zásoba, to fakt nepoznáte.

R: Není problém.

M: Ne.

R: Hledala jste nějaká doporučení pro bilingvní výchovu? Teda čeština byla doma, angličtina byla ve školce a nebo to šlo po citu, že jste cítila, že takhle to bude nejlepší, tak jste to takto udělala?

M: Asi po tom citu. Brala jsem to tak, že jsme tady jakoby jenom na chvíli a že naše rodná země i rodný jazyk jsou v Česku. Ale hodně jsem přemýšlela i radila ohledně té speech Therapy, jestli to nemá cenu tady, ale v podstatě jsem se nějak jako rozhodla, že tady nebudu nevyhledávat.

R: Dobře. Stýkáte se s nějakými jinými českými rodinami, které jsou zde?

M: Intenzivně.

R: Ve stejném rozpoložení. Čeština doma a angličtina škola a okolní prostředí.

M: Intenzivně, i když teda za těch deset let se těch rodin vystřídalo v našem okolí hodně.

Vždycky přijedou, odejedou. Ale instinktivně děti vyhledávají české kamarády. (delší pauza)

R: A bavíte se spolu česky?

M: Česky.

R: Jenom česky?

M: Baví se spolu česky, ale vždycky, když je tam někdo třetí, třeba kamarád některého z nich třeba, který nemluví česky, tak automaticky přepnou do angličtiny, není to pro ně sebemenší problém.

R: Uděláme model, že jsou jenom české rodiny a české děti.

M: Baví se česky.

R: Dobře. S prarodiči používají si myslím jenom češtinu.

M: Výhradně.

R: Když jste říkala, že nemají problém. Vlastně vaše poslední dcera začala chodit do školky okolo dvou až tří let?

M: Ne, ne. Dřív. Ona je zářijová, takže začala v září těsně před svými druhými narozeninami.

R: Takže před druhými.

M: Ano. Dva roky chodila vlastně. Na to se ptám pokaždé. Máte ještě nějaký postřeh, cítíte, že je potřeba něco sdělit? Za tu dobu, co tu jste, v rámci bilingvismu pozorovala jste ještě nějaké věci, na které jsem já nezeptala?

M: Hodně jsem sledovala, nebylo to třeba vše v češtině, ale ve slovenštině u přátel ze Slovenska, že se to snažili dětem ulehčit, jako by ten vstup do toho anglicky vzdělávacího systému v angličtině. Snažili se jakoby na ně mluvit doma mluvit anglicky a ty děti jim pak vlastně odmítali ten rodný jazyk se jako klidně naučit. Že vlastně najednou ho potom už nepotřebovali, když vlastně, což já si myslím, že to je prostě chyba, že ty děti jsou schopny naučit opravdu ty jazyky dva na plně srovnatelné úrovni. A navíc si myslím, že pokud angličtina není můj rodný jazyk, tak vlastně dítěti nejsem schopná nijak pomoci. Myslím v té

první fázi, když to dítě jako jenom odposlouchává, učí se, a pak jsem to zažila ještě u rodin, které sem přijely a měly děti už relativně větší. Třeba sem přijely už vlastně třeba osmileté, devítileté děti, které se angličtinu začaly učit, tak tam je to podle mě daleko větší problém. Rodiče se snaží děti učit jazyk tak, jak se učili oni ve škole. To znamená, gramatiku a tak dále.

R: Učebnicově.

M: Což je vlastně podle mě, já nevím, jak bych jednala, kdybych byla v takové situaci. Já jsem v té situaci nikdy nebyla, ale pro ty děti je to výrazně víc stresující, když se vlastně od nich očekává, že budou fungovat v obou jazycích rovnocenně a teď i ty rodiče učí pomalu ty slovíčka a gramatiku. Já jsem tohle nikdy nedělala, my jsme to nechali, ať se učí jazyk jako rodný jazyk. Ať se to učí nápodobou, v životě jsem s dětmi neřešila gramatiku životě, jako jo, že bych řešila. Naopak, je to pro mě jako pro toho, kdo se učil z učebnice v Česku, jako problém třeba jako vůbec přijmout a jakým způsobem oni se učí ten spelling. Pro mě, to je úplně jako, je úplně proti přesvědčení. Jako akceptují to, že ty děti ten spelling neumí, není to pro ně prioritní, proto ně je důležité, aby ty děti psaly, ale je jim jedno, že to dělají úplně špatně, já u toho jako trpím, protože já jsem to učila v té škole jako slovíčka, však to víte.

R: Dokážu si to představit.

M: Takže věřím, že potom je to jiný přístup, když přiletíte do té země v pozdějším věku dítěte. Teď vlastně jak zvolit ten správný postup, protože oni v té škole musí fungovat.

R: Musí to být náročnější každopádně pro rodiče a pro celou rodinu. Dobře, děkuji moc.

7.5 Maďarsko

I poslední rozhovor se uskutečnil v kavárně v místě bydliště respondentky. Rozhovor byl předem domluven a respondentce byly předem odeslány otázky. Respondentka byla velmi milá a vstřícná. Odpovídala velmi otevřeně. Celý rozhovor se nesl v příjemné atmosféře.

R: Tak začneme. Odkud pocházíte?

M: Já jsem z Maďarska.

R: Můžete mi říci kolik máte dětí?

M: Mám dvě děti.

R: Jaká je úroveň Vaší angličtiny.

M: Začátečník.

R: Ne. Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

M: Jeden rok a půl roku.

R: Líbí se Vám Abu Dhabí?

M: Ano, je to náročné žít v jiné zemi. Není to má domovská země, ale ano je pěkná.

R: Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání?

M: Univerzita.

R: Můžete mi říci jak staré je vaše dítě. Myslím, vaše mladší dítě.

M: Můj syn má pět let.

R: Jaký je Váš mateřský jazyk?

M: Je to maďarština.

R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem?

M: Ano.

R: Nebo občas použijete angličtinu?

M: Občas použijeme angličtinu, začali jsme ji používat před dvěma měsíci. Ale mluvíme maďarsky.

R: Převážně.

M: Převážně.

R: Takže během večeře, snídaně.

M: Ano.

R: V jakých situacích používáte angličtinu?

M: Je to náhodné. Během hry občas během večeře.

R: Dobře, takže angličtina je jen pár vět a pár slov.

M: Ano, pár vět, ale z 99 % mluvíme maďarsky.

R: Má vaše dítě problémy při přepínání jazyků? Když váš syn musí přepínat z maďarštiny do angličtiny? Je zde problém nebo není?

M: Ne, bylo to jednoduché.

R: Je to jednoduché. Jak podporuje mateřský jazyk vašeho dítěte? Používáte nějaké knihy?

M: Ano, čtu knihy každý den.

R: To je velmi pěkné.

M: Máme zde hodně knih a učitelku z Maďarska dvakrát týdně. Podporuje jeho mateřský jazyk, jeho fonetiku a hlasy a čistý mateřský jazyk, protože je malý. Potřebuje se dobře učit.

R: Takže učitelka přijde do vašeho bytu?

M: Ne, je to on-line.

R: Je to on-line.

M: Ano, on-line. Nemáme na vybranou, protože je z Maďarska.

R: Takže používáte Zoom nebo něco...

M: Yes, Zoom.

R: A ona ho učí všechno? Nějaké témata nebo něco takového. To je velmi dobrý nápad.

M: Tady je arabština a angličtina. Je to náročné.

R: Velmi pěkné. Takže máte učitelku. Máte doma nějaké pohádky nebo něco v maďarštině?

M: Ano, hodně knih.

R: Hodně knih.

M: Čekáme, až bude samostatně číst.

R: Ano.

M: Ano.

R: Dobře. A nějaké hračky?

M: Ano.

R: Audio hračky v mateřském jazyce.

M: Ano, máme všechno.

R: Paráda

M: Je to pro nás důležité.

R: Ano. Jestli má dítě sourozence, který jazyk používají ke komunikaci?

M: Ano, on má starší sestru. Ona má devět let. Tak 3-4 měsíce zpět začali mluvit v angličtině při hře spolu, ale používají i maďarštinu.

R: Takže během hry používají angličtinu.

M: Ano je to zábavné.

R: Hrají si se vším, myslím, protože má zkušenosti, že děti používají angličtinu mezi sebou, když si například hrají na školu. Takže oni si hrají na školu, například já jsem učitel, ty jsi žák a používají angličtinu. Takže při různém druhu hry?

M: Možná při psaní diáře anebo komiksů nebo básniček, také loutkové divadlo. Je to luxusní doma a používají angličtinu. Ano, nevím, při hraní karet nebo s při hře s koňmi.

R: Takže si hrají.

M: Ano.

R: Všechno, jako já nevím, na obchod nebo něco jako na lékaře a používají angličtinu?

M: Ano, když mají problém, během hry změní jazyk. Protože když potřebují říct něco rychle, použijí maďarštinu.

R: Ano rozumím. Zajímavé. Můžete popsat, jak se vyvíjel mateřský jazyk u vašeho dítěte? Myslím tím vašeho syna. Nějaké problémy nebo je všechno v pořádku?

M: Máme tuto učitelku, protože když jsme sem před rokem a půl přijeli, mluvil velmi pěkně, ale A a S tyto hlásky nejsou ustáleny a od té doby, co používáme angličtinu je to těžší. Maďarsky nemluvil už tak dobře. Bylo to těžké a my jsme potřebovali učit ho slova znovu.

R: Dobře. Takže potřebuje logopedii.

M: Ano.

R: Ale v maďarštině, ne v angličtině.

M: Ano, ne v angličtině.

R: Takže jen maďarština.

M: Ano byla odpověď na vaši otázku?

R: Ano, myslím vývoj jazyka. Jste tady rok a půl?

M: Ano.

R: Takže mluvil maďarsky.

M: Ano.

R: Takže neměl problém přepínat angličtinu a maďarštinu.

M: Ano.

R: Takže všechno v pořádku do té doby. Problém začal s výslovností?

M: Ano.

R: Dobře, skvělé. Četla jste nějaké knihy o bilingvistu?

M: Ano. Měla jsme knihu bilingvismus v mozku. Nevím ten název.

R: Ano, žádný problém.

M: Ale mám hodně Facebook skupin, je to zábavné.

R: Takže jste v tomto problému aktivní?

M: Ano.

R: Takže jste četla nějaké články a mluvila s jinými matkami nebo učiteli?

M: Ano.

R: Dobře, paráda. Co si myslíte o bilingvistu? Myslíte, že je dobrý pro děti?

M: Je dobrý. Je to náročné, ale dobré. Ano. Protože jste jiný člověk, když mluvíte jiným jazykem. Takže můj syn byl velmi zábavný v maďarštině, ale už není tak zábavný v angličtině. Je to pro něho náročné mluvit. On zkusí říct něco zábavného, ale není to zábavné v jiném jazyce. Takže je trochu plachý a je jiným člověkem. Nevím, je brzo to říct, ale zdá se mi to.

R: Ano, můžete to srovnat?

M: Ano.

R: Pro mě je to také těžké, když chci něco říci v angličtině.

M: Ano.

R: A je to hodně náročné pro mě.

M: Ano.

R: Nevím, jak popsat situaci v angličtině. Takže rozumím a bude to lepší.

M: Ano, uvidíme.

R: Dobře. Vaše dítě používá angličtinu v mateřské škole?

M: Ano, pouze angličtinu.

R: Měl váš syn nějaké problémy s angličtinou?

M: Ne, vůbec.

R: Bylo to jednoduché.

M: Dříve byl trochu našťvaný. Nerozuměl a chtěl poslouchat příběhy a básničky, ale nerozuměl.

Ale bylo to jednoduché. Potom to bylo náročné kvůli Covidu.

R: Ano, zvláště nyní. Ano, byl našťvaný že nerozuměl.

M: Ano.

R: Nebo byl možná...

M: A smutný.

R: Zklamáný.

M: Není tiché dítě, ale musel.

R: Takže pár měsíců, možná září, říjen.

M: Byly to tři měsíce,

R: Za jak dlouho se váš syn naučil anglicky?

M: Bylo to tři a půl měsíce. Potom začal používat slova. Takže po šesti měsících začal mluvit správnými větami.

R: Správnými větami?

M: Ano, jednoho dne vstal a mluvil anglicky, já nevím jak.

R: Takže on nemíchá maďarskou gramatiku s anglickou?

M: Ne.

R: Ne, maďarské věty jsou správně, anglické také.

M: Ano, téměř.

R: Ano, je mu pět.

M: Ano.

R: Vít, e občas děti používají gramatiku z jejich mateřského jazyka a vloží ji do anglické věty.

M: Ano, učitelka mi psala. Je to zábavné.

R: Zajímavé, opravdu zajímavé a ne tak časté.

M: Ano.

R: Víte, obvykle je to to jiný případ. Mluvila jste na vaše dítě anglicky, než začal chodit do mateřské školy?

M: Ne, vůbec. Byla to chyba myslím si, žádné slova.

R: Nic, dobře. Hledala jste nějaká doporučení pro bilingvní výchovu?

M: Ano.

R: Jako, co je dobré pro dítě, co není dobré nebo jak pracovat s jazykem?

M: Ano, proto máme tu učitelku.

R: Ano, dobře. Setkáváte se s jinými bilingvními rodinami?

M: Ano, našli mě pomocí Facebooku.

R: Myslím rodiny se stejným mateřským jazykem.

M: Ano.

R: Jako maďarština.

M: Máme tři rodiny, se kterými se stýkáme zde v UAE a oni také mluví maďarsky.

R: A děti mezi sebou mluví anglicky nebo maďarsky?

M: Anglicky i maďarsky.

R: Takže je to mix. Dala vám mateřská škola nějaká doporučení, jak pracovat například během září s dítětem, které je nové v mateřské škole?

M: Ano.

R: Protože několik měsíců nerozuměl.

M: Ano.

R: V mateřská škola vám to řekli nebo učitel?

M: Ano, téměř každý den, učitelka je velmi milá.

R: Dala nějaká doporučení?

M: Ano, take doporučení.

R: Takže víte, jak pracovat s vaším synem?

M: Ano, vím vše.

R: Skvělé. Nevím, máte něco na mysli, co by jste mi ráda řekla o bilingvismu nebo o jazyku? Co nemám v tady v otázkách? Co vás zaujalo a já jsem se nezeptala?

M: Nevím, možná si myslím, že není dobré mít maďarské kamarády tady.

R: Opravdu?

M: Je to těžší mluvit anglicky. V tomto čase je potkáváme každý týden dvakrát, nevím. My mluvíme maďarsky každý týden, je to náročné mluvit anglicky, ale nyní vidím, že je to dobré, mít kamarády, kteří mluví stejným mateřským jazykem.

R: Souhlasím. A také když voláte s prarodiči, mluví s nimi děti maďarsky?

M: Ano. Prarodiče mluví jen maďarsky.

R: Myslím, že jsme u konce. Moc děkuji.

M: Prosím.

8 Výsledky výzkumného šetření-Rozhovor

Rozhovorů se účastnilo celkem pět respondentek (Kolumbie, Japonsko, Ekvádor, Česká republika a Maďarsko). K analýze rozhovorů byla použita metoda otevřeného kódování a jejich následná kategorizace. Všechny rozhovory jsou umístěny výše. Otevřené kódování a jednotlivé kategorie jsou umístěny v příloze.

Vzniklo celkem dvacet kategorií, a ne všechny kategorie jsou plně obsazeny všemi zeměmi, a to z toho důvodu, že odpovědi respondentek jsou různé. Objevily se zde i kategorie, ve kterých figuruje jen jedna země.

8.1 Popis jednotlivých kategorií rozhovoru

1. Kategorie – Obecné informace

Jednotlivé respondentky pocházejí z Maďarska, Kolumbie, Ekvádoru, Japonsko a České republiky. Mají od jednoho do tří dětí a jejich úroveň angličtiny je ve třech případech velmi dobrá a ve dvou případech se jedná o začátečníky. Délka pobytu rodin těchto respondentek v Abu Dhabí je od 1,5 roku do 11 let a v tomto městě se jim líbí a jsou spokojené. Město je bezpečné, ale město má i své zápory, jak uvedly dvě z respondentek. Všechny matky dosáhly vysokoškolského vzdělání. Děti, které byly v tomto výzkumu zkoumány jsou ve věku od 3 do 5 let. Mateřské jazyky těchto rodin jsou velmi různorodé, a to od japonštiny, přes maďarský jazyk, český jazyk až po španělštinu.

Další poznatky, které autorka zařadila do kategorie Obecné informace, zjistila od matky z České republiky. Ta uvedla příklad svých tří dcer, na kterých pozorovala, jak se velmi jednoduše naučily anglicky v předškolním věku a uvedla příklad svých přátel, kteří měli již starší děti, jak to pro tyto starší děti muselo být náročné. Také hovořila o tom, že díky angličtině mají děti otevřený celý svět.

Autorka zde také zařadila informaci o době, kdy byly mateřské školy uzavřené z důvodu Covidu. Dvě respondentky se shodly na tom, že v tomto období to bylo velmi náročné a děti ztrácely angličtinu.

2. Kategorie – Sourozenec

Sourozence mají tři děti z pěti a je to velmi různorodé. Většina sourozenců těchto dětí se narodila v domovské zemi. Sourozenci mají ve všech případech plynulou angličtinou díky škole, kterou navštěvují. Angličtina je již jejich první volbou při výběru, zda se budou dívat na film v angličtině nebo v jejich mateřském jazyce. Všechny tři matky se shodují na tom, že

mladší sourozenec slyší angličtinu od svého staršího sourozence. Matka v jednom případě pozorovala přelom angličtiny, který u sourozence nastal zhruba okolo sedmého roku.

Respondentka (Ekvádor) také při rozhovoru zmínila, že u jejího staršího dítěte se vyskytl problém adaptace v nové zemi (UAE).

3. Kategorie – Mateřský jazyk rodin

Respondentky a jejich rodiny hovoří v domácím prostředí španělsky, japonsky, česky a maďarsky. Rodný jazyk používají například při společném stolování, sledování pořadů v televizi, při sledování videí, také čtením knih a při řešení běžných záležitostí. Další možností, kterou jedna z respondentek uvedla je používání jazykové aplikace nebo učení se mateřského jazyka od kamarádů, kteří mají stejný mateřský jazyk. Většina matek (4 z 5) je spojená s úrovní mateřského jazyka u svých dětí.

Jedna z respondentek také uvedla, že chtěla, aby její děti měly doma opravdu jen mateřský jazyk, a tudíž si nenajala nikoho, kdo by jí v péči o děti pomáhal, tak, jak je to tady zvykem. Také dodala, že chybí základy její mateřského jazyka dětem, převážně úplně správná výslovnost.

Další respondentka uvedla, že k podpoře mateřského jazyka využívá služby maďarské učitelky.

4. Kategorie – Vývoj mateřského jazyka

Většina respondentek se shoduje na tom, že děti neměly výraznější problémy při vývoji jejich mateřského jazyka. Jedna respondentka uvedla, že její syn začal mluvit později, uměl říci jen klíčová slova. Respondentka si myslí, že důvodem bylo přestěhování rodiny do Abu Dhabi. Postupem času jeho mateřský jazyk zlepšil a zlepšila se i jeho angličtina.

5. Kategorie-Rodiny se stejným mateřským jazykem

Při setkávání se s rodinami, které mají stejný mateřský jazyk jako respondentky, děti používají mix jazyků. Používají jak svůj mateřský jazyk, tak i angličtinu. V jednom z rozhovorů se vyskytlo, že děti spolu začnou hovořit svým mateřským jazykem, ale potom plynule přecházejí do angličtiny („Je to pro ně jednodušší.“ – uvedla jedna z matek). Další respondentka uvedla, že se s rodinami stýkají velmi intenzivně a samy děti vyhledávají kamarády, kteří mají stejný mateřský jazyk.

6. Kategorie – Přepínání jazyků

Matky uvádějí, že ve většině případů děti nemají problém s přepínáním jazyků a přepínají je podle prostředí. Jedna z respondentek uvedla, že si její dcera půjčuje slova z obou

jazyků, to je z jejího mateřského a angličtiny. Další z respondentek uvedla, že pokud děti nejsou samy a je zde někdo, kdo neumí jejich mateřský jazyk, tak automaticky přepínají do angličtiny a nemají s tím vůbec žádný problém. Také se zde objevil poznatek o tom, že dítě nerozezná, zda se jedná jeho mateřský jazyk nebo o angličtinu. Tyto jazyky nerozlišuje (neidentifikuje) a ze začátku se u něj objevily i problémy, ale s přibývajícím věkem se vše daří lépe. Také se matky shodují na tom, že je důležité, aby měly jazyky pravidla, například angličtina v mateřské škole/škole a doma jejich mateřský jazyk. Objevila se zde také shoda v tom, že děti ještě nemají ustálenou gramatiku jednotlivých jazyků, ale domnívají se, že se vše ustálí s přibývajícím věkem.

Bohužel nyní v tomto období, které prožíváme, mají děti v domácím prostředí oba dva jazyky. Tedy angličtinu i jejich mateřský jazyk. Jedna z matek uvedla, že s dítětem mluví anglicky, aby svoji angličtinu nezapomněl, a tím porušuje pravidlo, které bylo nastavené. Zařazuje doma bilingvní výchovu, říká mu jednotlivá slova, jak v jeho mateřském jazyce, tak i v angličtině, k tomu používá pro podporu obrázky. Dítě také míchá jednotlivé přízvuky a písmenka, která si nepamatuje v jednom jazyce, nahradí písmenkem z druhého jazyka. Matka v tom případě také vyjádřila úžas a velmi kladné emoce k přepínání jazyků u jejího syna. Je fascinována tím, jak je to pro děti jednoduché.

7. Kategorie – Angličtina

Děti používají na začátku svého mluvení jen anglická slova, ne celé věty a angličtinu vnímají pasivně. To uvedla většina matek. Jedna matka odpověděla, že její dítě začalo mluvit hned celými větami a ne slovy. U většiny dětí není gramatika ve větách úplně správná, ta se získá postupem času.

Respondentka z Maďarska uvedla, že její syn v angličtině není tak vtipný jako v maďarštině. Snaží se říci něco vtipného, ale vtipné to není. Také uvedla, že se jí zdá, že je jiným člověkem, když používá angličtinu.

Rychle si anglický jazyk osvojí díky prostředí, které je obklopuje, ale hlavně díky angličtině v mateřské škole. Ze začátku mívají děti problémy s porozuměním angličtiny v mateřské škole, ale později se vše usadí a angličtina se pro ně stává přirozenější a také prioritou. Používají ji například i při hře se svým sourozence, jak uvedla jedna z matek: „Na začátku spolu hovoří španělsky, ale jak si začnou hrát, tak začnou mluvit v angličtině.“

Další z respondentek uvedla, že když si hrají například na školu, tak si hrají v angličtině, („Kdy ji učily jako barvy, zvířata atd.“) jinak používají jejich mateřský jazyk. Také podotkla, že s pandemií se u její dcery angličtina zhoršila, protože není v anglickém prostředí. Samo dítě

vyžaduje angličtinu, například před pandemií četli knihy před spaním v jejich mateřském jazyce a nyní je čtou v angličtině.

8. Kategorie-Anglická mateřská škola

Respondentky uvádějí, že začátky v anglicky mluvící mateřské škole byly pro děti náročnější (smutné a zklamané, že nerozumí), ale adaptovaly se velmi rychle. Jedna z respondentek uvedla takovou zajímavost, že pokud učitelka nerozuměla dítěti, snažila se jeho slova přeložit pomocí překladáče.

Mateřské školy většinou na začátku roku poskytují rady, jak mají rodiče mluvit a jaké nastavit pravidla, aby to pro dítě bylo co nejpřirozenější. Například konverzace může u snídaně probíhat v mateřském jazyce a říci základní slova v angličtině. Další mateřská škola také dala radu, že by se mělo dodržovat pravidlo, že doma mateřský jazyk a ve škole angličtina.

Další respondentka sdílela názor, že „Já si prostě myslím, že oni jsou jak houby a nasají to od těch rodilých mluvčích“. Také je důležité, aby dítě poslouchalo správnou angličtinu nejlépe od rodilého mluvčího a tato respondentka nechala výuku angličtiny jen na mateřské škole a tím je učení nápodobou.

9. Kategorie – Angličtina v domácím prostředí

V této kategorii většina matek uvedla, že na dítě mluvily anglicky jen zřídka. Základní slova, aby v mateřské škole nebyly děti úplně ztracené. Jedna z respondentek uvedla, že četla se svým dítětem i anglické knížky, které obsahovaly základní slova (barvy, číslice...) Ale neučila své dítě anglicky, jako v mateřské škole.

Tato respondentka zná i případy, kdy její přátelé na dítě mluvili anglicky a učili je angličtinu doma a bohužel to nakonec dopadlo tak, že děti odmítaly doma mluvit mateřským jazykem a mluvili už jen v angličtině.

Další z respondentek uvedla, že přepne do angličtiny, pokud jí její dítě nerozumí, ale to je jen ve výjimečných případech.

10. Kategorie – Bilingvismus

Většina respondentek uvedla, že se nijak nezajímaly o bilingvismus. Nečetly žádné knihy a nijak jej nestudovaly. Jedna z respondentek bohužel uvedla, že to slovo ještě nikdy neslyšela a ani netušila, že něco takového existuje. Také tato respondentka uvedla, že bilingvismus pomůže dítěti, aby bylo chytré. Jedna z respondentek uvedla, že četla knihu o bilingvistice a v této problematice je aktivní a zajímá se o ni. Také uvedla, že je členkou několika skupin, které tuto problematiku řeší a vzájemně si radí.

Dále respondentky uvedly, že bilingvismus je pro dítě velká výhoda a všechny jej vnímají pozitivně. Výhodou bilingvismu také je, že děti mají tzv. otevřený svět a druhý jazyk je pro ně velmi důležitý.

Nyní autorka uvádí kategorie, které nejsou plně obsazeny všemi respondentkami.

11. Kategorie - Gramatika jazyka španělštiny, angličtiny a maďarštiny

Tato kategorie byla vyvozena z rozhovoru s matkou z Kolumbie, které uvedla, že její syn používá anglickou gramatiku, když mluví španělsky. Matka se rozhodla, že jej nebude učit španělskou gramatiku, ale bude opakovat věci, které například on řekne špatně do té doby, dokud neřekne správně.

Druhý příklad, který autorka v maďarském rozhovoru našla, se týkal gramatiky maďarštiny a angličtiny. Respondentka uvedla, že její syn nedělá téměř chyby v gramatice jazyka, který zrovna používá. Sama z toho byla překvapená, jak je to možné.

12. Kategorie – Hra

Pojem hra se vyskytl u tří respondentek, které jej vzpomenuly při rozhovoru. Jedna z respondentek uvedla, že její děti si rády hrají na školu. Nehrají si ovšem v jejich mateřském jazyce, ale v angličtině. Další z respondentek uvedla, že její děti si hrají doma v angličtině. Třetí z respondentek uvedla, že její dítě nemá problém si hrát v angličtině.

13. Kategorie – Domovská země

Tato kategorie se objevila opět u tří respondentek. První z respondentek uvedla, že jejím dětem chybí reálie, které se nacházejí v její zemi. Příklad, který uvedla „Když byly malé, viděly malé jablíčko na stromě, „Jé, mami, to je velký citrón“, Že jakoby nemají ty české reálie“. Matka také uvedla, že své děti vedla k jejich mateřskému jazyku i zemi, odkud ona sama pochází. Myslela si, že v Abu Dhabí budou krátce. Tři respondentky se shodly na tom, že jejich děti mluví se svými prarodiči pouze jejich mateřským jazykem.

14. Kategorie – Školství v domovské krajině

V této kategorii se objevily dvě respondentky. První z respondentek uvedla kritiku výuky angličtiny v českých školách. Nelíbí se jí přístup, jak výuka angličtiny probíhá. Další z respondentek uvedla, že existují v její zemi bilingvální školy a děti se zde učí základy angličtiny. Také uvedla, že hodinová dotace je malá.

15. Kategorie – Střet kultur

V této kategorii se nachází pouze jedna respondentka. Ta uvedla, že vidí rozdíl mezi svými dvěma syny ohledně adaptace na novou kulturu. Její první syn měl velký problém se

adaptovat v Abu Dhabi a jak řekla, bojoval s tím, Její druhý syn, který je zde narozen žádný problém s touto kulturou nemá. Také souhlasila s názorem, že jazyk a kultura spolu úzce souvisí.

16. Kategorie – Logopedie

Tato kategorie se týká pouze respondentek z Česka a z Maďarska. Respondetka z Česka uvedla, že její prostředí a nejmladší děti mají problém s logopedií. Také bohužel poznamenala, že najít českého klinického logopeda v Abu Dhabi je zcela nemožné, a tedy začít s dítětem pracovat na jeho problému není možné. Online setkávání s českým klinickým logopedem je velmi obtížné kvůli technickým problémům, které v Abu Dhabi jsou a také uvedla, že logopedové o toto setkávání neprojevují zájem. Pracuje s dětmi sama podle různých doporučení, které našla a největší problém vidí s výslovností českých hlásek. Také si nepřeje, aby její děti navštěvovaly místní logopedy, protože výslovnost hlásek je úplně jiná než česká.

Respondetka z Maďarska uvedla, že její syn má problém i s výslovností hlásek. Proto našli maďarskou logopedku, která mu s jeho správnou výslovností pomáhá. Celá výuka probíhá on-line.

17. Kategorie – Angličtina v rodné zemi

V této kategorii se objevilo pouze Japonsko. Respondetka uvedla, že její dcera chodila v Japonsku do anglické mateřské školy šest měsíců. Od jednoho a půl roku do dvou let.

18. Kategorie – Jiný mateřský jazyk

Jak bylo zmíněno již v předchozích kategoriích, respondentka z Malajsie uvedla, že děti považují za svůj mateřský jazyk angličtinu, ne matčin a otcův mateřský jazyk.

19. Kategorie – Rodina

V této kategorii se objevuje jen zástupce z České republiky. Respondetka uvedla, že bilingvismus může být jistou nevýhodou. A to takovou, že rodinu může roztrhnout, když dítě umí více jazyků, odstěhuje se do zahraničí a už se nevrátí. „Odjede studovat někde do Británie, tam se zamiluje a budu ji vídat jednou ročně.“

9 Výsledky výzkumného šetření – Dotazník

Dotazník vyplnilo celkem 11 respondentek (Asistentky učitele a učitelek) a to z Filipín, Sýrie, Řecka, Austrálie a Jihoafrické republiky, Nizozemí a Nigérie. Dotazník tvořil celkem 17 otevřených otázek, které byly následně kódovány, a vzniklo celkem 20 kategorií. U popisu některých kategorií autorka zvolila pro názornost tabulku s daty.

1. Kategorie – Země původu učitele

Celkem pět učitelek pochází z Filipín, následují dvě učitelky ze Sýrie, poté je jedna z Nizozemí, Řecka, Nigérie, z Austrálie a Jihoafrické republiky.

Země původu	Počet učitelek
Filipíny	5
Sýrie	2
Nizozemí	1
Nigérie	1
Řecko	1
Austrálie - Jižní Afrika	1

2. Kategorie – Mateřský jazyk učitele

Zde jsou velmi různorodé odpovědi. Dvě z učitelek hovoří jazykem Tagalog. Další dvě učitelky mají mateřský jazyk angličtinu a dvě učitelky ze Sýrie mají svůj mateřský jazyk arabštinu. Následují jazyky Igbo, Bisaya dialekt, Urdu, řečtina, filipiština.

3. Kategorie – Délka pobytu v Abu Dhabí

Učitelky bydlí v Abu Dhabí průměrně od 1 roku do 15 let.

Počet let v Abu Dhabí	Počet učitelek
0-3 let	6
3-6	1
6-9	2
9-15	2

4. Kategorie-Vzdělání učitele

Sedm z deseti učitelek dosáhlo vzdělání bakalář. Jedna učitelka dosáhla vzdělání vyššího odborného. Další dosáhla titulu magister a poslední z učitelek dosáhla postgraduálu. Jedna odpověď učitelky nebyla zcela jasná a zněla „Diploma“. Z toho autorka soudí, že dotyčná učitelka absolvovala vysokoškolské vzdělání.

Titul	Počet učitelů
Bc.	7
VoŠ	1
Mgr.	1
Postgraduál	1
„Diploma“	1

5. Kategorie – Specializace učitele

Učitelky se ve své praxi zaměřují na učení samotné, také se zaměřují na tělocvik, vědu, biologii, výtvarnou výchovu, informační technologie, obchod a speciální pedagogiku.

6. Kategorie – Délka praxe

Délka praxe učitelek v mateřské škole je od 10 měsíců až po 10 let.

Délka praxe	Počet učitelů
0-3	7
4-6	2
7-10	2

7. Kategorie – Vzdělávací systém mateřské školy

Většina učitelek pracuje s britským vzdělávacím systémem a to konkrétně 8 mateřských škol z 11. Další mateřské školy uplatňují Washington State Benchmark kurikulum, Massachusetts vzdělávací systém a American California Common Core vzdělávací systém.

8. Kategorie – Třída

Tři učitelky učí třídu předškolních dětí ve věku 4-5 let. Dvě učitelky učí starší děti ve věku 3-4. Jedna učitelka uvedla, že učí předškolní děti a starší děti. Další dvě učitelky uvedly, že učí třídu menších dětí ve věku 2–3 let a jedna učitelka uvedla, že učí děti ve věku 2,8 – 3,5

let. Jedna z učitelek bohužel neuvedla, jakou třídu učí, zda menší nebo straší děti, uvedla pouze, že učí speciální třídu. Poslední učitelka bohužel na tuto otázku neodpověděla.

Věk dětí	Počet učitelek
2-3	2
3-4	3
4-5	3

9. Kategorie – Počet dětí ve třídě

Počet dětí ve třídě je velmi různý. Pohybuje se od pěti dětí po třicet dětí ve třídě. Tři učitelky na tuto otázku neodpověděly.

10. Kategorie – Národnosti ve třídě

Zde je výčet všech zemí, které učitelky uvedly do dotazníků: Anglie, USA, Maroko, Filipíny, Itálie, Libanon, Amerika, Nigérie, SAE, Jordánsko, Čína, Korea, Indie, Česká republika, Francie, Španělsko, Palestina, Ukrajina, Rusko, Pákistán, Malajsie, Indonésie, Srí Lanka, Thajsko, Austrálie, Jižní Korea, Německo, Irák, Dánsko, Sýrie, Španělsko, Ukrajina, Egypt, Súdán, Norsko a Tunis. Nejvíce se v dotaznících objevovala Anglie, USA a děti z arabských krajin.

11. Kategorie – Odlišný jazyk

Pět učitelek z jedenácti uvedlo, že v jejich třídě mají odlišný mateřský jazyk všechny děti. Jedna z učitelek uvedla, že mnoho dětí má odlišný mateřský jazyk. Další čtyři učitelky uvedly přesný počet dětí, 8 z 30, 6 z 10, 8 z 9, 18 a 4.

12. Kategorie – Angličtina v mateřské škole

Angličtinu v mateřské škole používají do jisté míry všechny paní učitelky. Osm učitelek uvedlo, že výhradně používají jen angličtinu. Další paní učitelka uvedla, že ji používá převážně a občas použije i arabštinu. Poslední dvě učitelky uvedly, že ne vždy angličtinu používají.

Do této kategorie byly také zařazeny odpovědi na otázku: „Jak paní učitelky komunikují s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky.“ A to z toho důvodu, že některé odpovědi se týkaly právě angličtiny. Odpovědi se shodovaly v tom, že používají angličtinu, ať už základní slova nebo zcela plynulou (to se vyskytuje hlavně v případech, kdy se jedná o starší děti).

13. Kategorie – Porozumění angličtině

V návaznosti na přecházející kategorii děti nemají problém porozumět angličtině v osmi z jedenácti mateřských škol. Dvě paní učitelky odpověděly, že ne vždy děti rozumějí a jedna paní učitelka uvedla, že většinou rozumějí.

14. Kategorie – Jiný druh komunikace

V této kategorii se objevuje pouze sedm odpovědí a navazuje na druhou část kategorie číslo 12. Většina paní učitelek se snaží s dětmi komunikovat pomocí gest, dále se v odpovědích vyskytla i řeč těla, ukazování obrázků a používání základních slov z mateřského jazyka dítěte.

15. Kategorie – Možnost mluvení v mateřském jazyce

Většina učitelek se shodla na tom, že je možné s dítětem mluvit jeho mateřský jazykem. Jedna paní učitelka uvedla, že ne zcela a jde to jen v případě, když někdo ze zaměstnanců mluví arabským jazykem.

16. Kategorie – Aktivity pro podporu mateřského jazyka

Odpovědi do této kategorie byly od všech paní učitelek. Osm z nich odpovědělo, že mateřská škola poskytuje aktivity pro podporu mateřského jazyka. Jedna paní učitelka uvedla, že je to možné, ale pouze v arabském jazyce, další odpověděla, že mateřská škola poskytuje jazykový kurz a poslední paní učitelka uvedla, že to možné není a poskytují jen arabský jazyk.

17. Kategorie – Vědomosti o bilingvistice

V oblasti vědomostí se odpovědi paní učitelek lišily. Čtyři paní učitelky odpověděly, že se nijak nevzdělávaly v této oblasti. Další tři uvedly, že u nich probíhalo samostudium tohoto oboru. Další tři paní učitelky odpověděly, že v této oblasti vzdělávaly a četly knihy. Jedna paní učitelka odpověděla, že tuto problematiku také studovala.

18. Kategorie – Doporučení pro rodiče

Tři z učitelek uvedly, že doporučují rodičům, aby se s dětmi učili doma základní slova jako je například „mám hlad, mám žízeň“. Využívali k tomu například čtení pohádek nebo poslech hudby.

Další dvě učitelky odpověděly jen „Ano“. Jedna paní učitelka odpověděla na tuto otázku tak, že je důležité, aby rodiče dětem vysvětlily, proč se jeden jazyk používá doma a ten druhý například angličtinu ve školním prostředí. Také tato paní učitelka připomíná, že by se nemělo zapomínat na arabštinu a tu také procvičovat, co nejvíce to jde. Dodává také, že by učení mělo být podpořeno vizuálními a poslechovými technikami.

Jedna paní učitelka odpověděla, že by se děti měly vystavovat odlišným jazykům co nejvíce.

Další odpověď od jedné paní učitelky byla, že děti nejsou zmatené z jazyků proto, že mají dostatek neuronů.

Poslední paní učitelka, která na tuto otázku odpověděla, uvedla, že je důležité, aby si děti udržely svůj mateřský jazyk, protože ostatní jazyky se učí velmi rychle a jednoduše. Na začátku školního roku mohou nastat trochu problémy, ale vše se urovná.

10 Shrnutí výsledků kvalitativního výzkumu

Výsledky, které byly zjištěny naznačují, že jak matky dětí, tak i mateřské školy mají zájem o to, aby děti nezapomněly svůj mateřský jazyk a používali jej nejvíce, co to jde.

Z analýzy rozhovorů a dotazníků vyplývá, jaké postoje v podpoře mateřského jazyka uplatňuje rodina a jaké mateřská škola.

10.1 Rozhovory

První dílčí cíl, který si autorka stanovila byl, jaké prostředky rodiče používají k podpoře mateřského jazyka u dítěte. Všechny matky, které se rozhovoru účastnily se snaží co nejvíce u dítěte jeho mateřský podporovat. A to například tím, že stanovili pravidlo, že doma se bude používat a mluvit v jejich mateřském jazyce a mimo domácnost budou komunikovat v angličtině. Toto pravidlo také zůstává při komunikaci s prarodiči nebo při příjezdu do rodné země rodičů (zde se také mluví pouze mateřským jazykem). Další prostředky, které matky využívají je čtení knih v mateřském jazyce nebo sledování pohádek, videí a v jednom rozhovoru také zaznělo, že matka s dětmi vypracovává pracovní listy na podporu mateřského jazyka. Také se snaží setkávat s rodinami, které mají stejný mateřský jazyk jako oni, aby děti měly větší možnost tento jazyk používat. V jednom rozhovoru také zaznělo, že maminka doma děti učí jejich mateřský jazyk a po příjezdu do rodné země matky děti skládají zkoušky v tomto jazyce na základní škole.

Druhý dílčí cíl, který byl stanoven zní, jak dítě komunikuje v domácím prostředí. Většina matek odpověděla, že doma děti mluví jejich mateřským jazykem při společných snídaních, večerech. Také uvedly, že se svým sourozencem používají občas angličtinu při hře. Respondentky se svými dětmi mluvily anglicky před vstupem do mateřské školy, aby děti nebyly úplně ztraceny v cizím jazyce. Učily je základní slova jako například: „mám hlad, napít se, jít na toaletu“. Během Covid doby děti samy občas chtěly používat angličtinu, která jim chyběla. Angličtinu ve většině případu děti slyší od svého strašního sourozence. U jednoho případu, který byl popsán výše není úplně možné mluvit v domácím prostředí mateřským jazykem, používají mix (angličtina a mateřský jazyk rodičů).

Třetí dílčí cíl, který si autorka stanovila byl, zda dítě mělo problémy při osvojování druhého jazyka. Respondentky uvedly, že děti neměly žádný problém při osvojování angličtiny. Anglicky se naučily velmi rychle. Jejich angličtina byla nejdříve pasivní a poté začaly děti mluvit. Gramatika anglického jazyka nebyla hned správná, ale tu se dítě naučí časem. Velkou úlohu zde zastává mateřská škola, kde se děti angličtinu naučí nejvíce. Ta také dává rady, co

mají rodiče dělat před nástupem dítěte do mateřské školy. Pro dítě by učení druhého jazyka mělo být co nejpřirozenější a nijak stresové. Respondentky také zmínily, že je důležitý rodilý mluvčí pro dítě, aby se správně naučilo anglicky. U případu, který byl zmíněn výše, že děti mají jako mateřský jazyk angličtinu a nyní mají problém se naučit mateřský jazyk jejich rodičů.

Čtvrtým a posledním dílčím cílem, který si autorka stanovila, bylo zjistit, jak rodiče vnímají bilingvismus. Všechny respondentky uvedly, že vnímají bilingvismus pro děti jako výchovu. Na otázku, zda četly nějaké knihy o bilingvistu, byla odpověď opět jednoznačně záporná. V jednom případě matka ani o tomto slovu nikdy neslyšela.

10.2 Dotazníky

První dílčí cíl, který si autorka stanovila, se zabýval problematikou podpory mateřského jazyka dítěte v mateřské škole. Učitelky uvedly, že je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem a v jednom případě to možné není. Aktivita, které mateřská škola poskytuje pro podporu mateřského jazyka dětí jsou v podobě jazykových kurzů. V jedné z mateřských škol je možné se účastnit arabského jazykového kurzu.

Druhý dílčí cíl si pokládal otázku, kolik dětí je z rodin expatů, tedy jaké národnosti jsou zastoupeny v mateřské škole. Odpovědi byly velmi různorodé a národností je v mateřských školách opravdu hodně. Země: Anglie, USA, Maroko, Filipíny, Itálie, Libanon, Amerika, Nigérie, Jordánsko, Čína, Korea, Indie, Česká republika, Francie, Španělsko, Palestina, Ukrajina, Rusko, Pákistán, Malajsie, Indonésie, Srí Lanka, Thajsko, Austrálie, Jižní Korea, Německo, Irák, Dánsko, Sýrie, Španělsko, Ukrajina Egypt, Súdán, Norsko a Tunis. Tedy větší procento dětí je z expatských rodin.

Třetí a poslední dílčí cíl, který autorka zvolila, bylo zjistit, zda se učitelky vzdělávaly nebo vzdělávají v oblasti bilingvismu. Celkem sedm učitelů z jedenácti studovalo nebo se samo vzdělávalo v této oblasti pomocí knih, internetu a školy.

Závěr

Předkládaná rigorózní práce se snažila popsat situaci překškolních dětí, které žijí v multikulturní společnosti a jejich mateřský jazyk není jazykem společnosti. Samotné téma, které vzniklo úplně náhodou, zajímalo autorku do takové míry, že se bavila s matkami dětí, které tuto situaci prožívaly a rozhodla se o tom dozvědět více a napsat tuto práci. Lidé napsali spoustu velmi dobrých knih o bilingvismu a jeho výhodách, ovšem ne všichni se již na to dívali z druhé strany. Že je také možné, že dítě ztratí svůj mateřský jazyk (mateřský jazyk rodičů), jako se to v některých případech stalo. Rigorózní práce může být užitečná jak pro studenty, tak i pro rodiče, kteří se potákaají s podobnou problematikou jako naše respondentky.

Teoretická část obsahuje celkem pět kapitol. První kapitola se zaměřuje na rodinu, kde dítě vyrůstá a získává první povědomí o mateřském jazyce. Je to místo, kde se naučí mluvit a používat mateřský jazyk. Druhá kapitola se zabývá vývojem dítěte od jeho narození až po předškolní věk, přičemž předškolní věk je největší podkapitolou této kapitoly. Zabývá se potřebami dítěte, jeho hrou, učením a myšlením. Ve třetí kapitole se pojednává o vývoji jazyka již od prenatálního vývoje po předškolní období. Čtvrtá kapitola se zabývá problematikou bilingvismu. Jedná se o jednu z největších kapitol této rigorózní práce, která nastiňuje základní povědomí o bilingvismu jako takovém. V kapitole je také uvedeno základní členění a názvosloví bilingvismu. Jsou zde uvedeny výhody a nevýhody a také doporučení pro rodiče. Tato kapitola obsahuje menší podkapitolu o mateřském jazyce, jeho základní terminologii a jeho vysvětlení. Pátá tedy poslední kapitola popisuje vzdělávací systém v Abu Dhabí a jednu z nejstarších mateřských škol na území tohoto emirátu.

Empirická část je založena na výzkumu, při kterém byly použity kvalitativní metody. Výzkumný vzorek pro rozhovor tvořilo celkem pět matek a pro dotazník celkem jedenáct učitelek. Výzkum probíhal na území emirátu Abu Dhabí. Rozhovory s matkami se odehrály při osobním kontaktu a dotazníky byly rozeslány elektronicky.

Cílem výzkumu bylo zjistit, zda rodiče nějakým způsobem podporují jejich mateřský jazyk u dítěte a jestli vůbec chtějí tento jazyk podporovat. A jak tuto problematiku řeší mateřské školy. Autorka práce se snažila zjistit, jaké metody používají rodiče a zda existuje nějaká možnost podporovat mateřský jazyk v mateřských školách, popřípadě jakými aktivitami toto v mateřské škole řeší.

Rozhovory s matkami ukázaly, že mají velký zájem o to, aby jejich dítě neztratilo jejich mateřský jazyk. Snaží se s nimi doma mluvit pouze mateřským jazykem. Toto pravidlo uplatňují také při cestování do jejich rodné země. Prostředky, které nejvíce využívají jsou knihy,

videa, sledování pohádek a setkávání se s rodinami, které používají stejný mateřský jazyk. Bohužel, jak všechny uvedly, angličtina pomalu, ale jistě vytlačuje jejich mateřský jazyk, a tak později už je pro děti jednodušší mluvit v angličtině. Nicméně od matek je velmi pěkné, že nepřestávají dodržovat tato pravidla a snaží se jejich mateřský jazyk udržet aspoň na komunikační úrovni. Autorka se v rozhovorech také zajímala o to, jaký názor mají matky na bilingvistu. Všechny shodně odpověděly, že přináší pozitiva a možnosti pro dítě v jeho budoucím životě.

Dotazníkové šetření ukázalo, že je možné v mateřské škole podporovat mateřský jazyk dítěte. Je také možné, že tato podpora se týká jen arabského jazyka. Učitelky totiž uvedly, že je možné podporovat mateřský jazyk dítěte, ale již neuvedly, jaký jazykový kurz jejich mateřská škola poskytuje, objevilo se to jen v jedné odpovědi a ta zněla, že je to arabský jazykový kurz a jiné neposkytují. Učitelky také uvedly, že ve většině případů mluví jen anglicky na děti, tedy používat jejich mateřský nelze u dětí, které nemají angličtinu jako svůj mateřský jazyk. Autorku zklamaly odpovědi, které od učitelek přicházely a byly pouze jednoslovné. Z této odpovědi toho nelze moc zjistit a pro výzkum nejsou občas dostačující. Autorka v dotaznících také zjišťovala, zda se učitelky vzdělávaly v oblasti bilingvistu, který je v tomto případě velmi důležitý. Dále jak pracovat s dětmi na začátku školního roku nebo jaké tipy a rady dát rodičům těchto dětí, případně je nasměrovat na literaturu, která se touto problematikou zabývá.

Seznam použité literatury

1. ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 187 s. ISBN 80-7178-614-4
2. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. iii, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci. ISBN 978-80-251-2569-4
3. BOSMA, E., & BLOM, E. (2020). *Language activities in a minority–majority language context: Book-reading at home is more important for Frisian than for Dutch*. *Journal of Child Language*, 47(2), 289-308. doi:10.1017/S0305000919000023
4. BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Rozvoj komunikačních kompetencí u dětí předškolního věku*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4454-8.
5. ČERVENKOVÁ, Barbora. *Rozvoj komunikačních a jazykových schopností: u dětí od narození do tří let věku*. 1. vydání. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-2054-3.
6. *Člověk-prostředí-výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2
7. DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9
8. Explorer. *Abu Dhabi Residents' Guide*. 11. Dubai, 2014. ISBN 978-9948-20-260-8.
9. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4., rozš. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-223-2391-8.
10. HARDING-ESCH, Edith a Philip RILEY. *Bilingvní rodina*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 223 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-358-1
11. HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2. nezm. vyd. Praha: Portál, 2004. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8888-0.
12. HORŇÁKOVÁ, Katarína a Svetlana KAPALKOVÁ a Marína MIKULAJOVÁ. *Jak mluvit s dětmi: od narození do tří let*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 167 s. Rádcí pro rodiče a

- vychovatele.
ISBN 978-80-7367-612-4
13. INGHAM, Bruce a Jawad FAYADH. *Customs & Etiquette of Arabia and Gulf States*. Bravo, 2005. ISBN 1-85733-385-3.
14. *Inkluzivní pedagogika*. Vydání první. Praha: Portál, 2016. 463 stran.
ISBN 978-80-262-1123-5
15. KANTOROVÁ, Jana. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. V Olomouci: Hanex, 2008. 244 s. Vzdělávání.
ISBN 978-80-7409-024-0
16. KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. 224 s. Pedagogika.
ISBN 80-247-1110-9
17. KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada).
ISBN 978-80-247-1568-1.
18. KROPÁČOVÁ, Jitka. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 136, xxv s. Monografie. ISBN 80-244-1511-9.
19. KUTÁLKOVÁ, Dana. *Logopedická prevence: průvodce vývojem dětské řeči*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002. 213 s. Speciální pedagogika.
ISBN 80-7178-667-5
20. LACHOUT, Martin. *Bilingvismus a bilingvní výchova na příkladu bilingvismu česko-německého*. Vydání první. Praha: Togga: Metropolitan University Prague Press, 2017. 237 stran.
ISBN 978-80-7476-128-7
21. LANGMEIER, Josef. *Vývojová psychologie*. 3.v, přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 343 s. Psyché.
ISBN 80-7169-195-X
22. LANGMEIER, Josef. *Psychická deprivace v dětství*. Praha, 1974.
23. LECHTA, Viktor. *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 359 s.
ISBN 80-7178-801-5
24. LECHTA, Viktor. *Logopedické repetitóriium: teoretické východiská súčasnej logopédie, moderné prístupy k logopedickej starostlivosti o osoby s narušenou komunikačnou*

- schopnostíou*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1990, 278 s. ISBN 8008004479.
25. LECHTA, Viktor. *Symptomatické poruchy řeči u dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 191 s. ISBN 80-7178-572-5
26. MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013. 108 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-262-0398-8
27. MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996. 143 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-085-5
28. MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. 182 s. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1
29. MATĚJČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. Třetí, upravené vydání (ve Vyšehradu první). Praha: Vyšehrad, 2017. 353 stran. ISBN 978-80-7429-797-7
30. MORGENSTERNOVÁ, Monika a Lenka ŠULOVÁ a Lucie SCHOLL. *Bilingvismus a interkulturní komunikace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 125 s. ISBN 978-80-7357-678-3
31. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. 311 s. Studijní texty, sv. 38. ISBN 80-86429-58-X
32. MURPHY, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Vyd. 2. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2004. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-808-6429-250.
33. *Osvojení a pěstounská péče*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 155 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-637-3
34. PRŮCHA, Jan. *Dětská řeč a komunikace: poznatky vývojové psycholingvistiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 199 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3603-7

35. PRŮCHA, Jan a Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2003. 322 s.
ISBN 80-7178-772-8
36. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. 247 s.
ISBN 978-80-7367-627-8
37. *Průručka k provádění výběru metodou sněhové koule (Snowball sampling)*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. Metodika, no. 1. ISBN 80-86734-08-0.
38. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8
39. ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]: přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014. 390 s.
ISBN 978-80-262-0772-6
40. SMOLÍK, Filip. *Věda a výzkum: Akademie věd České republiky*. Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., Národní 1009/3, 110 00 Praha 1, 2020, 4(2). ISSN 2533-784 X.
41. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezm. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. Pedagogika (Grada). ISBN 80-244-0629-2.
42. ŠMELOVÁ, Eva. *Mateřská škola. Teorie a praxe I*. Teorie a praxe 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0945-3.
43. ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě v předškolním období*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2004. 71 s. Žijeme s dětmi, sv. 13.
ISBN 80-204-1187-9
44. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 377 s.
ISBN 978-80-7367-313-0
45. THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2015. 575 s.
ISBN 978-80-262-0714-6
46. ZICH, František. *Úvod do sociologického výzkumu*. Vyd. 2. Praha: Eupress, 2004. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-867-5419-7.

Internetové zdroje:

1. Jana. *Https://www.bilingvni-vychova.com/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.bilingvni-vychova.com/francois-grosjean-myty-o-bilingvismu/?subscribe=success#457>
2. *Https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/bilingual_1?q=bilingual
3. *Https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/expatriate_1?q=expatriate
4. *Https://www.ezilon.com/maps/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.ezilon.com/maps/asia/united-arab-emirates-maps.html>
5. KRMELA, David. *Https://www.statnivlajky.cz/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.statnivlajky.cz/spojene-arabske-emiraty>
6. Poulson, Marissa. "Pearl Diving in the United Arab Emirates" *traveltips.usatoday.com*, <https://traveltips.usatoday.com/pearl-diving-united-arab-emirates-27520.html>. 10 May 2021.
7. *Https://www.edarabia.com/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.edarabia.com/population-uae/>
8. *Https://worldpopulationreview.com/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/world-cities/abu-dhabi-population>
9. *Https://u.ae/#/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://u.ae/en/about-the-uae/the-uae-government/government-leaders/hh-sheikh-khalifa-bin-zayed-al-nahyan>
10. *Https://www.adek.gov.ae/* [online]. [cit. 2021-5-10]. Dostupné z: <https://www.adek.gov.ae/Education-System>

12. *Http://www.uaecd.org/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <http://www.uaecd.org/k-12-education>
13. *Https://www.edarabia.com/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://www.edarabia.com/universities/abu-dhabi/>
14. *Https://www.adek.gov.ae/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://www.adek.gov.ae/Education-System/Private-Schools/Curriculum>
15. *Https://web.archive.org/web/20100612080415/http://www.adec.ac.ae/en* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20100620200727/http://www.adec.ac.ae/en/news/36-winners-awarded-at-abu-dhabi-public-schools-jiu-jitsu-cup.html>
16. *Https://www.adek.gov.ae/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://www.adek.gov.ae/Education-System/Nurseries>
17. *Https://britishorchardnursery.com/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://britishorchardnursery.com/profile>
18. *Https://vandanagandhi.net/index.php* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://vandanagandhi.net/index.php?module=about-us>
19. *Https://britishorchardnursery.com/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://britishorchardnursery.com/iso-certification>
20. *Https://britishorchardnursery.com/* [online]. [cit. 2021-5-11]. Dostupné z: <https://britishorchardnursery.com/faq>

Seznam příloh

1. Multikulturní společnost Abu Dhabí a UAE
2. Přepisy rozhovorů v anglickém jazyce a překlad do českého jazyka
3. Otevřené kódování a kategorizace jednotlivých rozhovorů
4. Jednotlivé kategorie v číslech – rozhovor
5. Otázky k dotazníkovému šetření
6. Dotazníky v anglickém jazyce a jejich překlad do českého jazyka
7. Otevřené kódování + kategorizace dotazníků
8. Jednotlivé kategorie v číslech – dotazník
9. Email zasláný mateřské škole v Abu Dhabí
10. Souhlas s rozhovorem

Příloha č. 1 Multikulturní společnost (UAE, Abu Dhabi)

Arabské Spojené Emiráty (UAE) se skládají ze sedmi emirátů, jimiž jsou: Abu Dhabí, Ajman, Dubai, Fujairah, Ras Al Khaimah, Sharjah a Umm Al Quwain. Jsou umístěny v samém srdci Středního Východu, kde sousedí se Saudskou Arábií a Ománským Sultanátem. (Ingham, 2005)

Jejich rozloha je 83,600² km. Měnou ve všech sedmi arabských emirátech je dirham (Dhs., AED) (Explorer, 2011) Arabské emiráty leží na Arabském poloostrovu, který se nachází v jihozápadní Asii. Ze západní části ho obklopuje Rudé moře a z jižní strany Arabské moře. Arabský poloostrov je domovem Arabů, kteří emigrovali. Po příchodu islámu v 17. století rozšiřovali své území do Persie, Turecka, severní Afriky, Španělska a dalších částí Asie. (Ingham, 2005)

Obr. 3 Mapa Spojených Arabských Emirátů.

Zdroj: (<https://www.ezilon.com/maps/asia/united-arab-emirates-maps.html>)

Obr. 4 Státní vlajka UAE

Zdroj: (<https://www.statnivlajky.cz/spojene-arabske-emiraty>)

Před objevením ropy v roce 1930, byl arabský poloostrov (města okolo Golského proudu) proslulý chytáním ryb a hledáním perel. (Ingham, 2005) Právě obchod s perlami byl klíčovým odvětvím a lidé pro něj

Vlajka nese Pan-Arabské barvy, kterými jsou červená, černá, zelená a bílá symbolizující arabskou jednotu. Byla zavedena 2.12.1971. (Explorer, 2011)

riskovali i své životy (byl možný útok žraloka), aby zajistili své rodiny. Toto povolání bylo jedním z nejlukrativnějších. (<https://traveltips.usatoday.com/pearl-diving-united-arab-emirates-27520.html>)

Většina měst byla situována tam, kde se mohlo rozvinout zemědělství, jako bylo pěstování datlových palm a chov ovcí. Tuto pouštní krajinu obývali především beduíni, kteří se s příchodem ropy přestěhovali do větších měst. (Ingham, 2005)

Arabské státy používají Hijra lunární kalendář. V tomto kalendáři je Hijra rok, který má 12 měsíců, ale je o 11 dnů kratší než západní (gregoriánský) kalendářní rok. Proto události jako je Eid nebo Ramadan (slaví se 9. měsíc v roce) jsou vždy každý rok posunuty o 11 dní dříve než předchozí rok. Autor uvádí tento příklad, že rok 2000 našeho letopočtu koresponduje s 1421 Hijra letopočtu. Tímto Hijra rokem se začínají muslimové řídit od roku 622. To je také rok, kdy prorok Mohamed (zakladatel islámu) putuje z Mekky do Mediny a hlásá islám. Důvodem jeho putování byla aristokracie v jeho rodném městě Mekka. (Ingham, 2005)

V zemích, kde byly zasazeny kořeny katolické církve se jako svatý den považuje neděle. V muslimském světě je za tento den považován pátek. (Explorer, 2011) Tedy víkend v UAE připadá na pátek a sobotu, neděle je zde normálním pracovním dnem.

Nynější kultura UAE je stále zakořeněna v islámské tradici a Spojené Arabské Emiráty jsou také největším kosmopolitním místem na Středním Východě. Populace arabských emirátů se prudce zvedla po příchodu expatů. V roce 1972 byl počet obyvatelstva okolo 322 439 tisíc a v roce 2002 se počet vyšplhal na 3,2 milionů. (Explorer, 2011) Celkový počet obyvatel UAE se pohybuje okolo 9 milionů z toho okolo 88 % tvoří expati a 12 % místní Emirátčané. Největší zastoupení v populaci tvoří lidé z Indie, poté následuje Pákistán, Bangladěš a Filipíny. Jsou zde ovšem lidé nejen z Asie, ale z celého světa jako je například USA, Evropa i Austrálie. Také je zde velká převaha mužů nad ženami (72 % x 28 %). (<https://www.edarabia.com/population-uae/>)

UAE má velké bohatství uhlovodíku a jeden z nejvyšších HDP na osobu. Většinu těchto zdrojů vlastní Abu Dhabi. Je držitelem 9 % světových zásob ropy a 5 % zemního plynu. V roce 2010 produkce ropy činila 2,3 milionu barelů denně. Zároveň se snaží o to, aby nezůstal emirát závislý pouze na těch příjmech, ale investuje do průmyslu, cestovního ruchu, nemovitostí a maloobchodu.

(https://web.archive.org/web/20120217233022/http://www.geoexpro.com/article/The_Abu_Dhabi_Oil_Discoveries/a3b23f12.aspx)

Abu Dhabi je hlavním městem Spojených Arabských Emirátů. Je jednou z částí největšího emirátu Abu Dhabi. Toto město je považováno za druhé největší město a největší emirát spojených arabských emirátů o rozloze 67, 340 km². Obrázek Abu Dhabi city je vložen do příloh. (Explorer, 2011)

K roku 2021 v městě Abu Dhabi žije 1,511,768 obyvatelstva. Dvě třetiny z obyvatelstva tvoří muži. Obyvatel emirátského původu je 550 000. (<http://worldpopulationreview.com/world-cities/abu-dhabi-population/>) Sídlí zde vládní úřady, které vykonávají všechny povinnosti související s vládou UAE. Je zde sídlo prezidenta Spojených arabských emirátů z rodu Al Nahyan jeho výsosti Sheikh Khalifa bin Zayed bin Sultan Al Nahyan, který se jím stal 3.11. 2004. (<https://u.ae/en/about-the-uae/the-uae-government/government-leaders/hh-sheikh-khalifa-bin-zayed-al-nahyan>).

Obr. 2 Jeho výsost Sheikh Khalifa bin Zayed bin Sultan Al Nahyan Dostupné z
:(<https://www.thenational.ae/uae/sheikh-khalifa-stable-after-recovering-from-stroke-1.686381>)

Obr.3 Abu Dhabi city

Dostupné z : (<https://www.khaleejtimes.com/coronavirus-pandemic/reopening-of-more-uae-public-parks-beaches-announced-with-covid-safety-measures->)

Město Abu Dhabí se nachází na jihovýchodní straně Arabského poloostrova a je sousedící s Perským zálivem. Je ostrovním městem, které je spojeno s pevninou několika mosty (nejznámější a nejnovější je most Sheikh Zayed Bridge). Největšími ostrovy jsou Reem Island a Saadiyat Island.

(<https://web.archive.org/web/20110203041343/http://www.adm.gov.ae/En/home/index.aspx>).

Obr. 4 Al Reem Island

Dostupné z :(<https://www.betterwalls.com/en/pg/premium-photo-wallpaper-night/p/photo-wallpaper-al-reem-mangroves-190000>)

Příloha č. 2 Přepisy rozhovorů v anglickém jazyce a překlad do Českého jazyka

Kolumbie

R: Okay, can we start?	R: Okay, můžeme začít?
M: Yes.	M: Ano.
R: Perfect. So. Where are you from?	R: Perfektní, tak. Odkud pocházíte?
M: I'm from Colombia.	M: Já jsem z Columbie.
R: Can you tell me how many children do you have?	R: Můžete mi říci, kolik máte dětí?
M: I have only one child.	M: Já mám pouze jedno dítě.
R: What is your level of English?	R: Jakou máte úroveň angličtiny?
M: I think intermediate.	M: Já myslím, že středně pokročilou.
R: Yes, I agree with you. How long have you been in Abu Dhabi?	R: Ano, souhlasím s Vámi. Jak dlouho jste v Abu Dhabí?
M: Two years.	M: Dva roky
R: Do you like it?	R: Líbí se Vám Abu Dhabí?
M: Yes. Yes. I really like it.	M: Ano, ano, líbí se mi.
R: What is your the highest education degree?	R: Jaké je Vaše nevyšší vzdělání?
M: Okay, I don't know how to say that in English about I'd start University.	M: Okay, nevím jak to říci v angličtině. Studovala jsem univerzitu.
R: How old is your child?	R: Kolik roků má Vaše dítě?
M: He has three years.	M: Má tři roky.
R: What is your mother tongue.	R: Jaký je Váš rodný jazyk?
M: Spanish.	M: Španělština.
R: In the household do you speak with your child in his mother tongue?	R: V domácím prostředí mluvíte na dítě jeho rodným jazykem?
M: The most time possible. Sometimes I speak in English when he say something in English. I try to respond him in English. Maybe when I notice that I have that I tell him something in Spanish and I see like he doesn't understand so I have to say in English, but the most time I think 98 percent of the time we speak in Spanish.	M: Hodně často. Občas musím mluvit v angličtině, když on něco v angličtině řekne. Občas, když mu něco řeknu ve španělštině a on nerozumí, musím mu to zopakovat v angličtině. Ale 98% mluvíme ve španělštině.
R: So you prefer your mother tongue in household	R: Takže v domácím prostředí preferujete Váš mateřský jazyk.
M: Yes. Yes. Yes.	M: Ano, ano, ano.
R: Does your child have an issue with language switching?	R: Má Vaše dítě problémy se střídáním jazyků?
M: I think the problem is that he recognized when is when we talking in English or when current will when we talk in a Spanish. For example, I say can you count these toys and he start in English one two, three and I say now in Spanish and it's like What are you solving. So I have to start	M: Myslím, že problém pro něj, že nerozezná jazyky, když mluvíme anglicky nebo když mluvíme španělsky. Například: řeknu mu, můžeš počítat tyto hračky a on začne v angličtině. Jedna, dva, tři. A já mu řeknu, teďka ve španělštině. Tak musím začít počítat ve španělštině a on

counting in spanish and he can continue but that he has this I mean, I think he doesn't recognize that. This is Spanish - this is English, but he can we talk in English and then we can talk in Spanish and he automatically do it but he's not like that. He knows when he's speaking in Spanish. Oh wait, he's speaking English. I do know if I.	pokračuje. Ale myslím, že jazyky nerozezná, toto je angličtina a toto je španělština. Když mluvíme ve španělštině, automaticky v ní mluví také, ale nemá to rád. Ví kdy mluví španělsky a kdy anglicky.
R: Yeah. Don't worry because every child has different thinking about language and he is so small. He is three years old. So it is...	R: Ano. Nemusíte mít žádné starosti. Každé dítě je jiné a jinak přemýšlí o jazycích a on je malý. Má tři roky, tak...
M: Yeah. He doesn't identify like this is Spanish and this is an English no. It's like for example, he tell me one color of the red car and I said now in Spanish.	M: Yes. On neidentifikuje, že toto je španělština a toto angličtina. Například: On mi řekl jednu barvu. Toto je červené auto a teď mi to řekni ve španělštině.
R: But when you start speak with...	R: Ale vy musíte začít.
M: So I have to say (spanish words) or asking him in a Spanish the for example poem which color is the car but I say in Spanish, so he understand what I can say and done and then he say me the color in Spanish.	M: Já musím říct (španělské slovo) nebo se ho zeptat ve španělštině. Například: Jakou barvu má toto auto ve španělštině. On mi rozumí a řekne mi barvu ve španělštině.
R: Yeah, perfect. Your child doesn't have siblings. So. How do you support your child's mother tongue? For example, some video shows in native language or reading books or audio toys, something...	R: Ano, perfektní. Vaše dítě nemá sourozence. Takže. Jak podporujete u dítěte jeho mateřský jazyk? Například nějaké videa v rodném jazyce nebo knihy nebo zvukové hračky?
M: I bring with me some books in Spanish. Mostly popular poems of popular storytail and I tried to sing in a Spanish. Sometimes we have these up Duolingo. I don't know if you know it and.	M: Přinesla jsem nějaké knihy ve španělštině. Populární pohádky a básničky. Snažím se mu zpívat ve španělštině. Občas používáme aplikaci Duolingo. Nevím, jestli to znáte.
R: Yes I know it.	R: Ano, znám to.
M: Yeah, so we that that application we have in Spanish.	M: Ano, tak tuto aplikaci máme ve španělštině.
R: Only?	R: Jen ve španělštině?
M: Only. We have other other application in English, but they have duolingo and other remember the only one in Spanish. So there's like a time like okay, we're gonna try this one the Spanish, but they mostly maybe that sometimes we see movies or or maybe YouTube videos in Spanish.	M: jen ve španělštině. Také máme další aplikace v angličtině. Vzpomám si, že duolingo a nějaké další mají jen ve španělštině. Občas sledujeme filmy a youtube videa ve španělštině.
R: Yeah. Could you describe how the mother tongue was developed in your child?	R: Mohla by jste popsat. Jak se vyvíjel mateřská jazyk u Vašeho dítěte?
M: I don't know.	M: Nevím.
R: Okay. Can you describe how your mother tongue.	R: Okay. Můžete popsat jak váš mateřský jazyk.
M: How is the learning for him?	M: Jaké bylo učení pro něho?
R: When he was born. So you like...	R: Když se narodil, ta Vy jste...
M: Okay. We have a problem because when we moved here, he was only one year and four months. So he doesn't speak too much only few words mom (spanish words) that they like...	M: Okay. Měli jsme problém, protože když jsme se přestěhovali sem, náš syn měl jeden rok a čtyři měsíce. On moc nemluvil, jen pár slov (španělská slova) jako...
R: Key words.	R: Klíčové slova.

M: Yes. Yes. So at the beginning it was kind of frustrating because I feel like he doesn't have like a speech development. But at the same time I read that when you move to a country that have another language, maybe it was the speech skills were more. I don't know was a slow development because they like a try to understand both languauges. When he started at the nursery. We see that he speak more English.	M: Ano, ano. V začátcích byl trochu flustrovaný protože jeho řeč se nerozvíjela. Četla jsme, že když se přestěhujete do země, kde je jiný jazyk, jazykové schopnosti budou větší. Nevím, rozvoj je pomalejší, když se snaží rozumět oběma jazykům. Když začal chodil do školky, pozorovali jsme, že smluví více anglicky.
R: Yes, sure.	R: Ano, jistě.
M: So that's when I started like that. Okay, we will we have to stop talking to him in English in the house. We have to start speaking in Spanish. And now he was like, I think he's speak more English obviously, but at the same time notice that he have more vocabulary in Spanish because we have a friends they have two kids and they speak Spanish too. So when he Plays with with him. He tried to speak in English, but sometimes they speak in Spanish and did he try to repeat in Spanish.	M: Když se to začalo, přestali jsme doma mluvit anglicky. Začali jsme mluvit španělsky. A nyní mluví více anglicky, ale zaznamenala jsem, že má také více španělských slov ve slovní zásobě, protože máme kamarády a oni mají dvě děti a ony také mluví španělsky. Hrají si spolu a on se snaží mluvit anglicky, ale občas mluví španělsky a on se snaží to opakovat.
R: That is perfect.	R: To je perfektní.
M: Yeah, but I think it's I think in general is okay because he only had three years and he really liked out one year. He started like a speak clearly so it's okay.	M: Ano, myslím, že obecně je to v pořádku, on má tři roky. Začal mluvit mnohem správněji, je to v pořádku.
R: Did you read some books about bilingvism?	R: Četla jste nějaké knihy o biligvismu?
M: No. Not at the moment.	M: Ne, ne nyní.
R: And what is your view on bilingvism. Do you like it or do you think that is advantage or not?	R: Jaký je váš pohled na bilingvismus? Líbí se Vám nebo myslíte si, že to výhoda nebo ne?
M: Sorry, can you?	M: Omlouvám se, můžete?
R: What is your view on biligvism? Do you...	R: Jaký je Váš pohled na bilingvismus?
M: I think is what it my opinion on biligvism?	M: Jaký mám názor na bilingvismus?
R: Sorry.	R: Omouvám se.
M: What I think about the biligvism?	M: Co si myslím o biligvismu?
R: Yes.	R: Ano.
M: I think it's a I think that we have to be more open it with that because you know now it's more easy for us to move to another country. And sometimes we have I mean we have to learn another language besides the mother language. For example in Colombia we have we learn English but is not like billing.	M: Myslím si, že musíme být více otevření protože nyní je mnohem více jednodušší přestěhovat se do jiné země. Myslím, že učit jiný jazyk je důležité. Například v Columbii se učíme anglicky, ale ne bilinguálně.
R: Yes, I understand.	R: Ano, rozumím.
M: It is okay. Basic things. Some school are bilingual but in the I started now, so when I came here, I feel we flustrated at the beginning because like I don't understand I don't understand but at the same time is like a I don't know the environment and because in Colombia and you speak maybe	M: Je to v pořádku. Základní věci. Někaké školy jsou bilinguální. Začala jsem nyní, když jsme se přestěhovali a cítila jsem se frustrovaná, jako začátečník jsem nerozuměla, ale to prostředí. V Columbii se můžeš učit anglicky v institutu nebo ve škole, ale jazyk procvičuješ jenom dvě

you learn English in an institute or in your school, but only practice in one hour two hours three hours done is in the school. When you go out no speaking. So I understand and I really understand I can hear and understand but I can speak it. So I we took this opportunity and mostly thinking about some future because we know that he was to grow up in a bilingual. In Environment he wants to learn English with the school. But with the he wants to learn he has to learn Spanish in home. So I think is very important is very important. Maybe we can learn through to language besides of the mother tongue is really important.	nebo tři hodiny. Když odejdeš ze školy, už anglicky nemluvíš. Takže rozumím a mluvím. Když jsme přijali tuto nabídku a přemýšleli o naší budoucnosti, veděli jsme, že on bude tady vyrůstat a bude bilingvní. V prostředí školy se učí anglicky a doma se učí španělštinu. Je to velmi důležité.
R: Okay. Your child is using English in Nursery.	R: Okay. Vaše dítě používá angličtinu ve školce.
M: Yes.	M: Ano.
R: Did he have an issue to learn the English language?	R: Měl problémy naučit se anglický jazyk?
M: I think that the beginning about is like was like a first two months maybe because the teachers don't understand him also, so it's kind of late. Tell me that he can come frustrating. I think it's the work. He looks frustrated because he tried to say something and understand but then I think he was so easy for him. Yeah every day he gains with a new word in like, okay.	M: Myslím, že v začátcích, v prvním, druhém měsíci, protože učitelka mu nerozuměla. Řekla, že může být frustrovaný. Vypadal frustrovaný, protože se snažil něco říct a rozumět. Potom to pro něho bylo jednoduché. Každý den získával nové a nové slova.
R: It's perfect for him, because.	R: Je to pro něho velmi dobré.
M: I think the kids it is more easy for them you know. The other two kids go from the other two families it's really okay. So there are in the school and when they went her with his mother take him to the school. He like talking in English like okay. Okay, and the pronunciation is very good compared to ours. Like...	M: Myslím, že pro děti je mnohem více jednodušší. Ty dvě děti z druhé rodiny nemají žádný problém. Když je jejich matka vyzvedne ze školy, mluví anglicky a angličtinu mají na dobré úrovni. Když srovnám naši...
R: Because usually they have native speakers in school.	R: Protože obvykle mají rodilého mluvčího ve škole.
M: Yeah.	M: Ano.
R: It's totally different. How long did it take to learn the English your child? So it was three four months. You can say.	R: Je to velmi rozdílné. Jak dlouho se Vaše dítě učilo angličtinu? Bylo to tři, čtyři měsíce. Můžete říci...
M: Yes. Yes from the side. Obviously the development is speaks to be more but I think he speak very very well. Liked Precisely before the Covid. I see that he has more the sentence in more complete like a six seven eight months complete sentence. He said complete sentence.	M: Ano, ano na jednu stranu. Převážně rozvoj jazyka a myslím, že mluví velmi dobře. Tedy předtím, než přišel Covid. Pozoruji, že jeho věty jsou mnohem více úplné po šesti, sedmi, osmi měsících.
R: So complete sentences he created like seven months, when he was in kindergarten or nursery.	R: Takže kompletní věty začal tvořit po sedmi měsících, když byl ve školce.
M: After now he was like a one year, one year and half in the nursery.	M: Nyní je ve školce jeden a půl roku.
R: When he started with the completely sentences? Ater seven months in nursery or it was...	R: Kdy začal s úplnými větami? Po sedmi měsících ve školce?

M: One year.	M: Jeden rok.
R: Did you speak to your child in English before he went to a kindergarten or nursery?	R: Mluvila jste na dítě anglicky předtím, než šlo do školky?
M: Yes, maybe, oh well. I try to because we decide to put in the nursery. So we try to say I try to talk to him like key words both in English and Spanish this I like. This is the diaper. I want water or this is your food it's time to eat, things. So I say in English saying the Spanish first and then on English. Like a.	M: Ano. Zkoušela jsem to, protože jsme se rozhodli ho dát do školky. Snažili jsme se s ním mluvit v klíčových slovech a to jak v angličtině, tak ve španělštině. Toto je plenka. Chci vodu, toto je tvoje jídlo, je čas jíst. První jsem to řekla ve španělštině a potom v angličtině.
R: I think it's good idea. Did you research for some guides or recommendations for bilingual education?	R: Myslím, že to dobrý nápad. Hledala jste nějaké doporučení nebo průvodce pro biligualní vzdělávání.
M: Okay right now, when the start the covid think I have to research something but I don't have like this. I don't know how to say that teach side is too complicated for me to teach something. So I try my best I try to follow like like a program of week activities for him in English because I don't want you to lose that thing because he next year he enters to school Kinder.	M: Okay, právě teď, když začal Covid, myslím, že musím hledat. Nevím, jak to říct. Učit je pro mě velký problém. Snažím se dělat co nejvíc můžu. Plnit program ze školky s aktivitami v angličtině. Nechci, aby ztratil angličtinu, protože příští rok nastupuju do školy. (FSY1)
R: Like kindergarden.	R: Školka.
M: Yes, We learn Spanish which is different the way they learn or teach English because in Spanish we have like each letter have a sound for example, but in English if the letter is before that another letter the pronunciation is different if they. So it's difficult for me to teach him well things but I tried, I tried to do my best and I'm not to complicate it about the things maybe I try to learn to teach him words show him words in English. Show him words in Spanish. Like I don't know this piece of paper.	M: Ano, učit se španělky vyžaduje jiný přístup než učit angličtinu, protože španělština a angličtina mají jinou výslovnost. Proto je pro mě těžké učit ho správně jak angličtinu, tak i španělštinu. Snažím se dělat, co můžu. Zkouším ho učit a ukazovat mu ty slova v angličtině i ve španělštině. Nevím, toto je kousek papíru.
R: I know the application.	R: Poznám tu aplikaci.
M: Yeah, so I try to show him. That's the thing that I do right now. Maybe the vocabulary teaching in both sounds in English and Spanish and he sometimes mixed sometimes he it's hard to say the vocabulary in Spanish. I show him and maybe one letter he doesn't remember in English. So he's saying in Spanish or he doesn't remember in Spanish so he say in English.	M: Ano, zkouším mu to ukazovat, to dělám nyní. Občas se přízvuky jazyků promáchají, španělská slova říká s anglickým přízvukem. Je to velmi náročné říkat slova ve španělštině. Ukážu mu jedno písmeno z angličtiny a on si jej nepamatuje, tak jej nahradí v španělském a naopak.
R: Yeah. Are you meeting any other bilingual families?	R: Ano. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?
M: Yeah. Yeah, we have the thing when my husband came here. He came to because one co-worker back in Colombia told him. Hey, we have these proposals and then we can another we are like a five families.	M: Ano, ano. Když můj manžel přišel sem znal tady své spolupracovnice a jejich rodiny z Kolumbie. Je nás celkem pět rodin.
R: Yeah, that is nice.	R: To je pěkné.

M: They they husband needed before in Columbia and we have three of the families have kids so we try to renounce, you know the weekend so maybe the birthday.	M: Jsme tři rodiny, které mají děti, setkáváme se o víkendu nebo na nějakých narozeninách.
R: So the families are from Colombia.	R: Takže to jsou rodiny z Columbie?
M: Yes, from Colombia.	M: Ano, jsou z Columbie.
R: So they speak in your mother tongue.	R: Takže oni hovoří Vaším rodným jazykem.
M: Yes. Yes.	M: Ano.
R: Yes, is perfect for children.	R: Je to velmi dobré pro děti.
M: Yeah. Yes, yes it is perfect. But sometimes they speak in English, but when we try to not get play together something like that and we try to talk with them in Spanish when we are with the kids because we want to learn Spanish. We say they're learning English in the school. So why why we have to talk in English we have to talk then in Spanish because we want to learn that.	M: Ano, ano je to pro ně velmi dobré. Občas spolu mluví anglicky. My se snažíme na ně mluvit ve španělštině. Řekneme jim, že angličtinu se učí ve škole, proč musíme mluvit v angličtině, měli by jsme mluvit ve španělštině, protože je chceme naučit španělštinu.
R: Okay, perfect. I think we are in our end. So, Yes, I do want to say something more about about bilingualism or about like for example what is difficult you for you with bilingualism here or for your son or something like that? Maybe some think I forgot here. So you have some idea about.	R: Okay. Myslím, že jsme u konce. Chcete něco více říci o biligvismu nebo například co je pro vás obtížné nebo jsem možná na něco zapomněla. Máte nějaký nápad?
M: Is the why he understand because sometimes I mean. Two days ago he is that he tell me in Spanish like go outside and close the door in a Spanish. Okay? And the same day he tell me he same thing but in English. Mami go outside and close the door. So I was like amazed how he understand how he proces they ideas because and he doesn't repeat in English. Because I ask him do you say that in english and he said no. And I said do you say in Spanish and how he procening how he undertand that word or that phrase. Mean this in English and I repeat in English. So I don't know I think for then is more easy to come to understand your language. I don't know but I'm really amazed it about about how easy for he is to speak more languages like a do the switched sometimes and sometimes he is big like we say Spanglish. This is a phrase like a he say two words in Spanish and two words in English. Like a I want (spanish word). I want an apple. I don't want to (spanish word) - I know I want to go (spanish word) I want to go outside. But I noticed too that when he's speaking in Spanish, sometimes they order way the sentence he said is like in English. For example in English you said the red car also the color first and then they the subject. In spanish we say switch we have to say the	M: Je to o tom jak rozumí. Před dvěma dny mi ve španělštině řekl: „Jdi ven a zavři dveře“. Ten samý den mi říká v angličtině: „Mami, jdi ven a zavři dveře“. Je úžasné, jak rozumí, jak probíhají procesy, nápady. Zeptám se, jestli by toto mohl říci v angličtině, on mi řekne, že ne. Můžeš to tedy říci ve španělštině? Jak rozumí slovům? Jsem v úžasu z toho, jak je to pro něj jednoduché mluvit ve dvou jazycích a přepínat je. Například řekne dvě slova ve španělštině a dvě slova v angličtině. Například: I want (španělské slovo). Zaznamenala jsem, že když mluví ve španělštině, používá anglickou gramatiku. V angličtině řeknete červené auto, ve španělštině je to naopak.

subject and then the color (spanish word), but he said (spanish word).	
R: Oh, so he like speak with (how to say) with good grammar.	R: Takže mluví správnou gramatikou.
M: Yes, in english. When he tried to speak in Spanish, he applied the grammar in English, but with a Spanish word, so I have to say is not they (spanish word). Okay, and he repeat but two days after his a the sing. I don't know. It's like I think it's maybe because he is more familiar with the English because the nursery because the TV show something like that and actually because he has this Panic that I teach him is not grammatically. It's most likely he understand what I'm saying. He knows that words maybe he's the worst the time verse is not correct, but I try to decide is not like this is like they are correct. And I tried that he repeat repeat repeat until I see that he understand because sometimes you say then something and yeah repeat all the time and maybe two or three days. He say another. I think he was more difficult than he is start to understand both language, but I think it's easy.	M: Ano v angličtině. Když zkouší mluvit ve španělštině, používá anglickou gramatiku, ale španělskými slovy. Takže ho musím opravit a opakovat. Nevím, proč to tak je, možná je pro něho angličtina více známější. Má ji ve školce, v televizi. Nyní jak přišla pandemie neučím ho gramatiku. On pozná slova, není možná všechno správně, ale rozhodla jsem a zkouším mu všechno opakovat do té doby, než to není správně. Na začátku to pro něho bylo náročné rozumět oběma jazykům, ale nyní už je to jednodušší.
R: Everything needs time so.	R: Všechno potřebuje čas.
M: Yeah. Is more difficult for us because like you say we learn mother tongue that's it. And that's it. And maybe we start to learning another language when we are bigger. So it's more difficult to us learn something new and we are like complicated, okay, okay. Okay. This is the this is .	M: Ano. Je to náročné pro nás. My umíme náš mateřský jazyk a to je vše. Učíme se druhý jazyk až jsme větší. Je to mnohem více náročnější a komplikovanější učit se něco nového. Toto je toto a toto zas toto.
R: Because we learned grammatic and phrases words and	R: Protože se my se učíme gramatiku, nepravidelná slovesa....
M: Yeah, because we learn like grammar like this this this and the kids no. The kids learn English like a mother tongue I think it is easy way.	M: Ano, gramatika a toto a toto. Ale děti ne. Děti se učí angličtinu, jako jejich mateřský jazyk. Myslím si, že toto mnohem více jednodušší.
R: It is true. They have brain like sponge.	R: To je pravda. Mají mozek jako houbu.
M: Yeah.	M: Přesně.
R: Everything is easy for them. Yeah it is true. But I think that will be good, If you like continue this way Spanish at home and English in school. It is nice idea for him.	R: Všechno je pro ně jednodušší. Ano to je pravda. Myslím si, že bude dobré, když budete v tomto poračovat. Španělky mluvit doma a angličtina bude ve škole.
M: Yes, that we try to do. I talked with my husband. I don't want maybe he he doesn't learn like a hundred percent in Spanish. Maybe he doesn't write well, maybe he doesn't read well, maybe when he speaks also speak well because the words and this all the things but I want that he'll understand and when we told me he understand he came he can be able to talk Spanish and I at the moment I feel great. I feel right because I see that he understand and maybe sometimes he	M: Ano, zkoušíme to takto dělat. Mluvila jsem se svým manželem, nevím, možná neumí španělky na 100%. Možná neumí dobře psát, možná neumí dobře číst, ale rozumí a já se cítím dobře. Vidím, že rozumí, občas neřekne všechny slova správně, ale snaží se a já jsem šťastná.

doesn't say the things correctly, but he tried but he tries so I really happy with it.	
R: Perfect. Thank you again.	R: Pekfertní! Ještě jednou díky.

Ekvádor

R: Okay, can we start?	R: Okay, můžeme začít?
M: Yes.	M: Ano.
R: Perfect. So. Where are you from?	R: Perfektní, tak. Odkud pocházíte?
M: I'm from Colombia.	M: Já jsem z Columbie.
R: Can you tell me how many children do you have?	R: Můžete mi říci, kolik máte dětí?
M: I have only one child.	M: Já mám pouze jedno dítě.
R: What is your level of English?	R: Jakou máte úroveň angličtiny?
M: I think intermediate.	M: Já myslím, že středně pokročilou.
R: Yes, I agree with you. How long have you been in Abu Dhabi?	R: Ano, souhlasím s Vámi. Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
M: Two years.	M: Dva roky
R: Do you like it?	R: Líbí se Vám Abu Dhabi?
M: Yes. Yes. I really like it.	M: Ano, ano, líbí se mi.
R: What is your the highest education degree?	R: Jaké je Vaše nevyšší vzdělání?
M: Okay, I don't know how to say that in English about I'd start University.	M: Okay, nevím jak to říci v angličtině. Studovala jsem univerzitu.
R: How old is your child?	R: Kolik roků má Vaše dítě?
M: He has three years.	M: Má tři roky.
R: What is your mother tongue.	R: Jaký je Váš rodný jazyk?
M: Spanish.	M: Španělština.
R: In the household do you speak with your child in his mother tongue?	R: V domácím prostředí mluvíte na dítě jeho rodným jazykem?
M: The most time possible. Sometimes I speak in English when he say something in English. I try to respond him in English. Maybe when I notice that I have that I tell him something in Spanish and I see like he doesn't understand so I have to say in English, but the most time I think 98 percent of the time we speak in Spanish.	M: Hodně často. Občas musím mluvit v angličtině, když on něco v angličtině řekne. Občas, když mu něco řeknu ve španělštině a on nerozumí, musím mu to zopakovat v angličtině. Ale 98% mluvíme ve španělštině.
R: So you prefer your mother tongue in household	R: Takže v domácím prostředí preferujete Váš mateřský jazyk.
M: Yes. Yes. Yes.	M: Ano, ano, ano.
R: Does your child have an issue with language switching?	R: Má Vaše dítě problémy se střídáním jazyků?
M: I think the problem is that he recognized when is when we talking in English or when current will when we talk in a Spanish. For example, I say can you count these toys and he start in English one two, three and I say now in Spanish and	M: Myslím, že problém pro něj, že nerozezná jazyky, když mluvíme anglicky nebo když mluvíme španělsky. Například: řeknu mu, můžeš počítat tyto hračky a on začne v angličtině. Jedna, dva, tři. A já mu řeknu, teďka ve

it's like What are you solving. So I have to start counting in spanish and he can continue but that he has this I mean, I think he doesn't recognize that. This is Spanish - this is English, but he can we talk in English and then we can talk in Spanish and he automatically do it but he's not like that. He knows when he's speaking in Spanish. Oh wait, he's speaking English. I do know if I.	španělštině. Tak musím začít počítat ve španělštině a on pokračuje. Ale myslím, že jazyky nerozezná, toto je angličtina a toto je španělština. Když mluvíme ve španělštině, automaticky v ní mluví také, ale nemá to rád. Ví kdy mluví španělsky a kdy anglicky.
R: Yeah. Don't worry because every child has different thinking about language and he is so small. He is three years old. So it is...	R: Ano. Nemusíte mít žádné starosti. Každé dítě je jiné a jinak přemýšlí o jazycích a on je malý. Má tři roky, tak...
M: Yeah. He doesn't identify like this is Spanish and this is an English no. It's like for example, he tell me one color of the red car and I said now in Spanish.	M: Yes. On neidentifikuje, že toto je španělština a toto angličtina. Například: On mi řekl jednu barvu. Toto je červené auto a teď mi to řekni ve španělštině.
R: But when you start speak with...	R: Ale vy musíte začít.
M: So I have to say (spanish words) or asking him in a Spanish the for example poem which color is the car but I say in Spanish, so he understand what I can say and done and then he say me the color in Spanish.	M: Já musím říct (španělské slovo) nebo se ho zeptat ve španělštině. Například: Jakou barvu má toto auto ve španělštině. On mi rozumí a řekne mi barvu ve španělštině.
R: Yeah, perfect. Your child doesn't have siblings. So. How do you support your child's mother tongue? For example, some video shows in native language or reading books or audio toys, something...	R: Ano, perfektní. Vaše dítě nemá sourozence. Takže. Jak podporujete u dítěte jeho mateřský jazyk? Například nějaké videa v rodném jazyce nebo knihy nebo zvukové hračky?
M: I bring with me some books in Spanish. Mostly popular poems of popular storytail and I tried to sing in a Spanish. Sometimes we have these up Duolingo. I don't know if you know it and.	M: Přinesla jsem nějaké knihy ve španělštině. Populární pohádky a básničky. Snažím se mu zpívat ve španělštině. Občas používáme aplikaci Duolingo. Nevím, jestli to znáte.
R: Yes I know it.	R: Ano, znám to.
M: Yeah, so we that that application we have in Spanish.	M: Ano, tak tuto aplikaci máme ve španělštině.
R: Only?	R: Jen ve španělštině?
M: Only. We have other other application in English, but they have duolingo and other remember the only one in Spanish. So there's like a time like okay, we're gonna try this one the Spanish, but they mostly maybe that sometimes we see movies or or maybe YouTube videos in Spanish.	M: jen ve španělštině. Také máme další aplikace v angličtině. Vzpomám si, že duolingo a nějaké další mají jen ve španělštině. Občas sledujeme filmy a youtube videa ve španělštině.
R: Yeah. Could you describe how the mother tongue was developed in your child?	R: Mohla by jste popsat. Jak se vyvíjel mateřská jazyk u Vašeho dítěte?
M: I don't know.	M: Nevím.
R: Okay. Can you describe how your mother tongue.	R: Okay. Můžete popsat jak váš mateřský jazyk.
M: How is the learning for him?	M: Jaké bylo učení pro něho?
R: When he was born. So you like...	R: Když se narodil, ta Vy jste...
M: Okay. We have a problem because when we moved here, he was only one year and four months. So he doesn't speak too much only few words mom (spanish words) that they like...	M: Okay. Měli jsme problém, protože když jsme se přestěhovali sem, náš syn měl jeden rok a čtyři měsíce. On moc nemluvil, jen pár slov (španělská slova) jako...

R: Key words.	R: Klíčové slova.
M: Yes. Yes. So at the beginning it was kind of frustrating because I feel like he doesn't have like a speech development. But at the same time I read that when you move to a country that have another language, maybe it was the speech skills were more. I don't know was a slow development because they like a try to understand both languauges. When he started at the nursery. We see that he speak more English.	M: Ano, ano. V začátcích byl trochu flustrovaný protože jeho řeč se nerozvíjela. Četla jsme, že když se přestěhujete do země, kde je jiný jazyk, jazykové schopnosti budou větší. Nevím, rozvoj je pomalejší, když se snaží rozumět oběma jazykům. Když začal chodil do školky, pozorovali jsme, že smluví více anglicky.
R: Yes, sure.	R: Ano, jistě.
M: So that's when I started like that. Okay, we will we have to stop talking to him in English in the house. We have to start speaking in Spanish. And now he was like, I think he's speak more English obviously, but at the same time notice that he have more vocabulary in Spanish because we have a friends they have two kids and they speak Spanish too. So when he Plays with with him. He tried to speak in English, but sometimes they speak in Spanish and did he try to repeat in Spanish.	M: Když se to začalo, přestali jsme doma mluvit anglicky. Začali jsme mluvit španělsky. A nyní mluví více anglicky, ale zaznamenala jsem, že má také více španělských slov ve slovní zásobě, protože máme kamarády a oni mají dvě děti a ony také mluví španělsky. Hrají si spolu a on se snaží mluvit anglicky, ale občas mluví španělsky a on se snaží to opakovat.
R: That is perfect.	R: To je perfektní.
M: Yeah, but I think it's I think in general is okay because he only had three years and he really liked out one year. He started like a speak clearly so it's okay.	M: Ano, myslím, že obecně je to v pořádku, on má tři roky. Začal mluvit mnohem správněji, je to v pořádku.
R: Did you read some books about bilingvism?	R: Četla jste nějaké knihy o biligvismu?
M: No. Not at the moment.	M: Ne, ne nyní.
R: And what is your view on bilingvism. Do you like it or do you think that is advantage or not?	R: Jaký je váš pohled na bilingvismus? Líbí se Vám nebo myslíte si, že to výhoda nebo ne?
M: Sorry, can you?	M: Omlouvám se, můžete?
R: What is your view on biligvism? Do you...	R: Jaký je Váš pohled na bilingvismus?
M: I think is what it my opinion on biligvism?	M: Jaký mám názor na bilingvismus?
R: Sorry.	R: Omouvám se.
M: What I think about the biligvism?	M: Co si myslím o biligvismu?
R: Yes.	R: Ano.
M: I think it's a I think that we have to be more open it with that because you know now it's more easy for us to move to another country. And sometimes we have I mean we have to learn another language besides the mother language. For example in Colombia we have we learn English but is not like billing.	M: Myslím si, že musíme být více otevření protože nyní je mnohem více jednodušší přestěhovat se do jiné země. Myslím, že učit jiný jazyk je důležité. Například v Columbii se učíme anglicky, ale ne bilinguálně.
R: Yes, I understand.	R: Ano, rozumím.
M: It is okay. Basic things. Some school are bilingual but in the I started now, so when I came here, I feel we flustrated at the beginning because like I don't understand I don't understand but at the same time is like a I don't know the	M: Je to v pořádku. Základní věci. Někaké školy jsou bilinguální. Začala jsem nyní, když jsme se přestěhovali a cítila jsem se frustrovaná, jako začátečník jsem nerozuměla, ale to prostředí. V Columbii se můžeš učit anglicky

<p>environment and because in Colombia and you speak maybe you learn English in an institute or in your school, but only practice in one hour two hours three hours done is in the school. When you go out no speaking. So I understand and I really understand I can hear and understand but I can speak it. So I we took this opportunity and mostly thinking about some future because we know that he was to grow up in a bilingual. In Environment he wants to learn English with the school. But with the he wants to learn he has to learn Spanish in home. So I think is very important is very important. Maybe we can learn through to language besides of the mother tongue is really important.</p>	<p>v institutu nebo ve škole, ale jazyk procvičujeteš jenom dvě nebo tři hodiny. Když odejdeš ze školy, už anglicky nemluvíš. Takže rozumím a mluvím. Když jsme přijali tuto nabídku a přemýšleli o naší budoucnosti, veděli jsme, že on bude tady vyrůstat a bude bilingvní. V prostředí školy se učí anglicky a doma se učí španělštinu. Je to velmi důležité.</p>
<p>R: Okay. Your child is using English in Nursery.</p>	<p>R: Okay. Vaše dítě používá angličtinu ve školce.</p>
<p>M: Yes.</p>	<p>M: Ano.</p>
<p>R: Did he have an issue to learn the English language?</p>	<p>R: Měl problémy naučit se anglický jazyk?</p>
<p>M: I think that the beginning about is like was like a first two months maybe because the teachers don't understand him also, so it's kind of late. Tell me that he can come frustrating. I think it's the work. He looks frustrated because he tried to say something and understand but then I think he was so easy for him. Yeah every day he gains with a new word in like, okay.</p>	<p>M: Myslím, že v začátcích, v prvním, druhém měsíci, protože učitelka mu nerozuměla. Řekla, že může být frustrovaný. Vypadal frustrovaný, protože se snažil něco říct a rozumět. Potom to pro něho bylo jednoduché. Každý den získával nové a nové slova.</p>
<p>R: It's perfect for him, because.</p>	<p>R: Je to pro něho velmi dobré.</p>
<p>M: I think the kids it is more easy for them you know. The other two kids go from the other two families it's really okay. So there are in the school and when they went her with his mother take him to the school. He like talking in English like okay. Okay, and the pronunciation is very good compared to ours. Like...</p>	<p>M: Myslím, že pro děti je mnohem více jednodušší. Ty dvě děti z druhé rodiny nemají žádný problém. Když je jejich matka vyzvedne ze školy, mluví anglicky a angličtinu mají na dobré úrovni. Když srovnám naši...</p>
<p>R: Because usually they have native speakers in school.</p>	<p>R: Protože obvykle mají rodilého mluvčího ve škole.</p>
<p>M: Yeah.</p>	<p>M: Ano.</p>
<p>R: It's totally different. How long did it take to learn the English your child? So it was three four months. You can say.</p>	<p>R: Je to velmi rozdílné. Jak dlouho se Vaše dítě učilo angličtinu? Bylo to tři, čtyři měsíce. Můžete říci...</p>
<p>M: Yes. Yes from the side. Obviously the development is speaks to be more but I think he speak very very well. Liked Precisely before the Covid. I see that he has more the sentence in more complete like a six seven eight months complete sentence. He said complete sentence.</p>	<p>M: Ano, ano na jednu stranu. Převážně rozvoj jazyka a myslím, že mluví velmi dobře. Tedy předtím, než přišel Covid. Pozorují, že jeho věty jsou mnohem více úplné po šesti, sedmi, osmi měsících.</p>
<p>R: So complete sentences he created like seven months, when he was in kindergarthen or nursery.</p>	<p>R: Takže kompletní věty začal tvořit po sedmi měsících, když byl ve školce.</p>
<p>M: After now he was like a one year, one year and half in the nursery.</p>	<p>M: Nyní je ve školce jeden a půl roku.</p>

R: When he started with the completely sentences? After seven months in nursery or it was...	R: Kdy začal s úplnými větami? Po sedmi měsících ve školce?
M: One year.	M: Jeden rok.
R: Did you speak to your child in English before he went to a kindergarten or nursery?	R: Mluvila jste na dítě anglicky předtím, než šlo do školky?
M: Yes, maybe, oh well. I try to because we decide to put in the nursery. So we try to say I try to talk to him like key words both in English and Spanish this I like. This is the diaper. I want water or this is your food it's time to eat, things. So I say in English saying the Spanish first and then on English. Like a.	M: Ano. Zkoušela jsem to, protože jsme se rozhodli ho dát do školky. Snažili jsme se s ním mluvit v klíčových slovech a to jak v angličtině, tak ve španělštině. Toto je plenka. Chci vodu, toto je tvoje jídlo, je čas jíst. První jsem to řekla ve španělštině a potom v angličtině.
R: I think it's good idea. Did you research for some guides or recommendations for bilingual education?	R: Myslím, že to dobrý nápad. Hledala jste nějaké doporučení nebo průvodce pro biligualní vzdělávání.
M: Okay right now, when the start the covid think I have to research something but I don't have like this. I don't know how to say that teach side is too complicated for me to teach something. So I try my best I try to follow like like a program of week activities for him in English because I don't want you to lose that thing because he next year he enters to school Kinder.	M: Okay, právě teď, když začal Covid, myslím, že musím hledat. Nevím, jak to říct. Učit je pro mě velký problém. Snažím se dělat co nejvíc můžu. Plnit program ze školky s aktivitami v angličtině. Nechci, aby ztratil angličtinu, protože příští rok nastupuju do školy. (FSY1)
R: Like kindergarten.	R: Školka.
M: Yes, We learn Spanish which is different the way they learn or teach English because in Spanish we have like each letter have a sound for example, but in English if the letter is before that another letter the pronunciation is different if they. So it's difficult for me to teach him well things but I tried, I tried to do my best and I'm not to complicate it about the things maybe I try to learn to teach him words show him words in English. Show him words in Spanish. Like I don't know this piece of paper.	M: Ano, učit se španělky vyžaduje jiný přístup než učit angličtinu, protože španělština a angličtina mají jinou výslovnost. Proto je pro mě těžké učit ho správně jak angličtinu, tak i španělštinu. Snažím se dělat, co můžu. Zkouším ho učit a ukazovat mu ty slova v angličtině i ve španělštině. Nevím, toto je kousek papíru.
R: I know the application.	R: Poznám tu aplikaci.
M: Yeah, so I try to show him. That's the thing that I do right now. Maybe the vocabulary teaching in both sounds in English and Spanish and he sometimes mixed sometimes he it's hard to say the vocabulary in Spanish. I show him and maybe one letter he doesn't remember in English. So he's saying in Spanish or he doesn't remember in Spanish so he say in English.	M: Ano, zkouším mu to ukazovat, to dělám nyní. Občas se přízvuky jazyků promáčkají, španělská slova říká s anglickým přízvukem. Je to velmi náročné říkat slova ve španělštině. Ukážu mu jedno písmeno z angličtiny a on si jej nepamatuje, tak jej nahradí v španělským a naopak.
R: Yeah. Are you meeting any other bilingual families?	R: Ano. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?
M: Yeah. Yeah, we have the thing when my husband came here. He came to because one co-worker back in Colombia told him. Hey, we have these proposals and then we can another we are like a five families.	M: Ano, ano. Když můj manžel přišel sem znal tady své spolupracovníky a jejich rodiny z Kolumbie. Je nás celkem pět rodin.
R: Yeah, that is nice.	R: To je pěkné.

M: They they husband needed before in Columbia and we have three of the families have kids so we try to renounce, you know the weekend so maybe the birthday.	M: Jsme tři rodiny, které mají děti, setkáváme se o víkendu nebo na nějakých narozeninách.
R: So the families are from Colombia.	R: Takže to jsou rodiny z Columbie?
M: Yes, from Colombia.	M: Ano, jsou z Columbie.
R: So they speak in your mother tongue.	R: Takže oni hovoří Vaším rodným jazykem.
M: Yes. Yes.	M: Ano.
R: Yes, is perfect for children.	R: Je to velmi dobré pro děti.
M: Yeah. Yes, yes it is perfect. But sometimes they speak in English, but when we try to not get play together something like that and we try to talk with them in Spanish when we are with the kids because we want to learn Spanish. We say they're learning English in the school. So why why we have to talk in English we have to talk then in Spanish because we want to learn that.	M: Ano, ano je to pro ně velmi dobré. Občas spolu mluví anglicky. My se snažíme na ně mluvit ve španělštině. Řekneme jim, že angličtinu se učí ve škole, proč musíme mluvit v angličtině, měli by jsme mluvit ve španělštině, protože je chceme naučit španělštinu.
R: Okay, perfect. I think we are in our end. So, Yes, I do want to say something more about about bilingualism or about like for example what is difficult you for you with bilingualism here or for your son or something like that? Maybe some think I forgot here. So you have some idea about.	R: Okay. Myslím, že jsme u konce. Chcete něco více říci o biligvismu nebo například co je pro vás obtížné nebo jsem možná na něco zapomněla. Máte nějaký nápad?
M: Is the why he understand because sometimes I mean. Two days ago he is that he tell me in Spanish like go outside and close the door in a Spanish. Okay? And the same day he tell me he same thing but in English. Mami go outside and close the door. So I was like amazed how he understand how he proces they ideas because and he doesn't repeat in English. Because I ask him do you say that in english and he said no. And I said do you say in Spanish and how he procening how he undertand that word or that phrase. Mean this in English and I repeat in English. So I don't know I think for then is more easy to come to understand your language. I don't know but I'm really amazed it about about how easy for he is to speak more languages like a do the switched sometimes and sometimes he is big like we say Spanglish. This is a phrase like a he say two words in Spanish and two words in English. Like a I want (spanish word). I want an apple. I don't want to (spanish word) - I know I want to go (spanish word) I want to go outside. But I noticed too that when he's speaking in Spanish, sometimes they order way the sentence he said is like in English. For example in English you said the red car also the color first and then they the subject. In spanish we say switch we have to say the	M: Je to o tom jak rozumí. Před dvěma dny mi ve španělštině řekl: „Jdi ven a zavři dveře“. Ten samý den mi říká v angličtině: „Mami, jdi ven a zavři dveře“. Je úžasné, jak rozumí, jak probíhají procesy, nápady. Zeptám se, jestli by toto mohl říci v angličtině, on mi řekne, že ne. Můžeš to tedy říci ve španělštině? Jak rozumí slovům? Jsem v úžasu z toho, jak je to pro něj jednoduché mluvit ve dvou jazycích a přepínat je. Například řekne dvě slova ve španělštině a dvě slova v angličtině. Například: I want (španělské slovo). Zaznamenala jsem, že když mluví ve španělštině, používá anglickou gramatiku. V angličtině řeknete červené auto, ve španělštině je to naopak.

subject and then the color (spanish word), but he said (spanish word).	
R: Oh, so he like speak with (how to say) with good grammar.	R: Takže mluví správnou gramatikou.
M: Yes, in english. When he tried to speak in Spanish, he applied the grammar in English, but with a Spanish word, so I have to say is not they (spanish word). Okay, and he repeat but two days after his a the sing. I don't know. It's like I think it's maybe because he is more familiar with the English because the nursery because the TV show something like that and actually because he has this Panic that I teach him is not grammatically. It's most likely he understand what I'm saying. He knows that words maybe he's the worst the time verse is not correct, but I try to decide is not like this is like they are correct. And I tried that he repeat repeat repeat until I see that he understand because sometimes you say then something and yeah repeat all the time and maybe two or three days. He say another. I think he was more difficult than he is start to understand both language, but I think it's easy.	M: Ano v angličtině. Když zkouší mluvit ve španělštině, používá anglickou gramatiku, ale španělskými slovy. Takže ho musím opravit a opakovat. Nevím, proč to tak je, možná je pro něho angličtina více známější. Má ji ve školce, v televizi. Nyní jak přišla pandemie neučím ho gramatiku. On pozná slova, není možná všechno správně, ale rozhodla jsem a zkouším mu všechno opakovat do té doby, než to není správně. Na začátku to pro něho bylo náročné rozumět oběma jazykům, ale nyní už je to jednodušší.
R: Everything needs time so.	R: Všechno potřebuje čas.
M: Yeah. Is more difficult for us because like you say we learn mother tongue that's it. And that's it. And maybe we start to learning another language when we are bigger. So it's more difficult to us learn something new and we are like complicated, okay, okay. Okay. This is the this is .	M: Ano. Je to náročné pro nás. My umíme náš mateřský jazyk a to je vše. Učíme se druhý jazyk až jsme větší. Je to mnohem více náročnější a komplikovanější učit se něco nového. Toto je toto a toto zas toto.
R: Because we learned grammatic and phrases words and ...	R: Protože se my se učíme gramatiku, nepravidelná slovesa....
M: Yeah, because we learn like grammar like this this this and the kids no. The kids learn English like a mother tongue I think it is easy way.	M: Ano, gramatika a toto a toto. Ale děti ne. Děti se učí angličtinu, jako jejich mateřský jazyk. Myslím si, že toto mnohem více jednodušší.
R: It is true. They have brain like sponge.	R: To je pravda. Mají mozek jako houbu.
M: Yeah.	M: Přesně.
R: Everything is easy for them. Yeah it is true. But I think that will be good, If you like continue this way Spanish at home and English in school. It is nice idea for him.	R: Všechno je pro ně jednodušší. Ano to je pravda. Myslím si, že bude dobré, když budete v tomto poračovat. Španělky mluvit doma a angličtina bude ve škole.
M: Yes, that we try to do. I talked with my husband. I don't want maybe he he doesn't learn like a hundred percent in Spanish. Maybe he doesn't write well, maybe he doesn't read well, maybe when he speaks also speak well because the words and this all the things but I want that he'll understand and when we told me he understand he came he can be able to talk Spanish and I at the moment I feel great. I feel right because I see that he understand and maybe sometimes he	M: Ano, zkoušíme to takto dělat. Mluvila jsem se svým manželem, nevím, možná neumí španělky na 100%. Možná neumí dobře psát, možná neumí dobře číst, ale rozumí a já se cítím dobře. Vidím, že rozumí, občas neřekne všechny slova správně, ale snaží se a já jsem šťastná.

doesn't say the things correctly, but he tried but he tries so I really happy with it.	
R: Perfect. Thank you again.	R: Pěkferťní! Ještě jednou díky.

Japonsko

R: I hope that it's working maybe yes. So please can you tell me where are you from?	R: Doufám, že to funguje, možná ano. Prosim, můžete mi říci, odkud pocházíte?
M: I'm from Japan.	M: Já jsem z Japonska.
R: Japan. Can you tell me how many children do you have?	R: Japonsko. Můžete mi říci, kolik máte dětí?
M: I have one.	M: Mám jedno dítě.
R: One. Okay. What is your level English?	R: Jedno. Okay. Jaká je Vaše úroveň angličtiny?
M: Very very very beginner.	M: Začátečník.
R: Okay, Thank you. How long have you been here in Abu Dhabi?	R: Dobře, děkuji. Jak dlouho bydlíte v Abu Dhabi?
M: Okay. One year and half. I live in Abu Dhabi one and a half year.	M: Okay. Jeden a půl roku žiji v Abu Dhabi.
R: One and half year. Okay. Do like it Abu Dhabi?	R: Jeden a půl roku. Líbí se Vám tady?
M: Yes, I like Abu Dhabi.	M. Ano, líbí se mi tady.
R: And what is your the highest educational level?	R: Jaké je Vše nejvyšší vzdělání?
M: I go to university in Japan.	M: Chodila jsem na univerzitu v Japonsku.
R: Perfect. And how old is your child?	R: Velmi dobré. Kolik roků má Vaše dítě?
M: My child is three years old.	M: Moje dítě má tři roky.
R: Three years old. What is your mother tongue?	R: Tři roky. Jaký je Váš mateřský jazyk?
M: Japanese.	M: Japonština.
R: In the household. Do you speak with your children in his mother tongue or English?	R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem nebo anglicky?
M: Japanese.	M: Japonsky.
R: Just your mother tongue. Just only in Japanese you talk with your daughter.	R: Jen Vaším mateřským jazykem. Mluvíte s Vaší dcerou jen Japonsky.
M: I can't speak English well, so.	M: Nemluví anglicky příliš dobře.
R: Okay, perfect. Does your child have an issue with language switching? Like switch the Japanese and English? Does she problem with this thing?	R: Dobře. Má Vaše dítě problém přepínat jazyky. Přepínat japonštinu a angličtinu. Má problém s touto věcí?
(Speaking with translator)	Mluví Japonsky s překladatelkou.
M: So some words. Somewords just some words. She just come up with the English not Japanese. Only a few words. Only some words.	M: Jen nějaká slova. Někdy nějaká slova. Začne s angličtinou a ne japonštinou, ale jen pár slov.
R: Okay, and does she problem like switch if you want to if you want to speak in English, for example, does she problem with this?	R: Dobře. Má problém s přepínáním, jestli chcete mluvit v angličtině? Má s tím to problém?
M: (translator) If she speaks in English?	M: Překladatelka: Jestli mluví anglicky.

R: Yeah.	R: Ano.
M: (translator) And then she has a problem to think. Yeah.	M: Překladatelka: Má problém s přemýšlením.
(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.
M: Translator: She said: Her child is too young to understand a whole sentence and the to speak whole sentence, but she only she can speak like English and Japanese mixed. So some words in Japanese some words in English, and than because her mother she cannot speaks English very well, that's why she doesn't have any change too.	M: Překladatelka: Má problém s tím, aby rozuměla celým větám, protože je příliš malá. Mluví anglicky i japonsky (mix). Pár slov v angličtině a pár slov v japonštině. Její matka nehovoří příliš dobře anglicky, takže nemá moc příležitostí střídat jazyky.
R: Yeah, she doesn't have problems.	R: Dobře, nemá s tímto problémy.
M: (Translator) She doesn't have a problem.	M: Překladatelka: Nemá problém.
R: Yeah, perfect.	R: Dobře.
M: (Translator) But only some words she can she speak English first not Japanese first. Some words.	M: Překladatelka: Pokud začne mluvit v angličtině, tak užívá pouze pár slov.
R: Okay. Thank you. How do you support your child mother tongue. For example, you can use some video shows or fairy tales or you can read the books in your mother tongue or just some toys with the voice from Japanese.	R: Dobře, děkuji. Jak podporujete mateřský jazyk Vašeho dítěte. Například používáte nějaká videa nebo pohádky nebo jí čtete knihy ve Vašem mateřském jazyce nebo nějaké zvukové hračky s japonštinou?
M: She she show some videos in Japanese.	M: Ukazuje jí nějaká videa v japonštině.
R: In Japanese and another things like toys or books.	R: V japonštině a nějaké jiné věci jako hračky nebo knihy.
M: Books? But only Japanese for example is books.	M: Knihy? Ale jen v japonštině.
R: Everything. Everything is in Japanese everything like toys with the voice.	R: Všechno je v japonštině, všechno jak hračky s hlasem.
(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.
M: (Translator) Not like everything.	M: Překladatelka: Ne všechno.
R: Yeah, but a lot of things.	R: Dobře, ale hodně věcí.
M: Yeah most most of things arch in Japanese.	M: Ano, hodně věcí je v japonštině.
R: Okay.	R: Okay.
M: Do you know a Hungry Caterpillar?	M: Znáte Hungry Caterpillar?
R: I don't know.	R: Neznám.
M: So some so this is very famous book. So Japanese povídky and in English version I have so I read a book post for her.	M: Je to velmi známá kniha. Japonské povídky v angličtině. Mám tuto knihu a čtu jí.
R: Okay. Nice idea. Can you describe how their mother tongue was developed in your child? I mean she doesn't have or doesn't without no problem or everything will be good and she speak fluently in your mother tongue. Yeah, she daughter .	R: Okay. Velmi pěkný nápad. Můžete mi popsat, jak se u Vaší dcery vyvíjel její mateřský jazyk. Myslím tím, zda neměla žádné problémy s mateřským jazykem a mluví plyně v jejím mateřském jazyku.
M: (Translator) So she doesn't have any problem in mother tongue.	M: Překladatelka: Nemá problémy s mateřským jazykem.
R: Yeah. I asked you.	R: Dobře, na to se ptám.
(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.

M: No.	M: Ne.
R: Okay, without problem. Did you read some books about bilingualism?	R: Dobře, nemá žádné problémy. Četla jste nějaké knihy o bilingvistu?
Translator: Is like the Korean and Japanese? They can speak both in .	Překladatelka: Je to jak Korea a Japonsko. Mohou mluvit oběma jazyky.
M: (translator) No she, no.	M: Překladatelka: Ne.
R: So, no. Okay.	R: Takže ne. Dobře.
M: (Translator) She doesn't know that it exists.	M: Překladatelka: Ona nevím, že existuje.
R: Like bilingualism? So now, you can you can start if you want as many many things there are.	R: Jako bilingvistu? Nyní můžete začít, jestli chcete, je zde mnoho věcí.
M: In Japan?	M: V japonštině?
R: I know only in English, but maybe you can just research you know in Google just put bilingualism children and bilingualism, family bilingualism or something like that. And you have many many articles. I think. So. What do you think about bilingualism? Or what is your view on bilingualism? Do you think that this is good or this is not good.	R: Poznám pouze v angličtině, ale můžete hledat na Googlu, jen zadáte bilingvní děti, bilingvní rodiny nebo něco takového a máte mnoho, mnoho článků. Co si myslíte o bilingvistu? Nebo jaká je Váš pohled na něj? Myslíte si, že dobrý nebo ne?
M: Very good.	M: Velmi dobrý.
R: Very good? Okay.	R: Velmi dobrý?
(Speaking in Japan language)	Mluví japonsky.
M: (Translator) She thinks the children will be very very smart.	M: Překladatelka: Myslí si, že děti budou velmi chytré.
R: Okay. Sure. I agree. Your child is using English in a nursery. Did she had an issue to learn the English language?	R: Dobře, souhlasím. Vaše dítě používá angličtinu ve školce. Měla nějaké problémy naučit se anglicky?
(Speaking Japanese)	Mluví japonsky.
M: no	M: No.
R: So She didn't, she doesn't have problem with learn English in the nursery.	R: Takže Vaše dcera nemá problémy s angličtinou ve školce.
M: No problem.	M: Nemá problémy.
R: Okay. Do you know how long did it take to learn the English? I mean she learned English just she needs only one month two month half year or one year. How long did it take to learn to English.	R: Dobře. Víte, za jak dlouho se naučila anglicky? Zda potřebovala jeden měsíc, dva, půl roku nebo jeden rok. Za jak dlouhou dobu se naučila anglicky.
M: (Translator) You mean in the nursery?	M: Překladatelka: Myslíte ve školce?
R: Yes, for example just because in a household your mother usually speak with her in Japanese in Japanese. So that is I mean in nursery.	R: Ano. Protože doma mluví pouze japonsky, takže proto myslí v mateřské škole.
(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.
M: (Translator) Until six years old maybe if she learned English. Maybe it'll be okay for her to speak English.	M: Překladatelka: Do šesti let by se měla naučit anglicky. Bude to pro ni dobré mluvit anglicky.
R: So after, yeah, after after six year, maybe she can speak like fluently.	R: Po šesti letech může mluvit plynule anglicky.
M: (Translator) because she's already.	M: Protože ona již.

R: I just want to ask, if she needs a lot of time for when she in nursery because she needs understand to teacher in the nursery in English. So she's understand?	R: Jen se chci zeptat, zda potřebuje hodně času, když byla v mateřské škole, protože mluví s učitelkou anglicky. Tajže ona rozumí?
M: No. Yeah, understand.	M: Ne, ano, rozumí.
R: She understand, so she understand and she can do everything like another children. So she doesn't have a problem just like learn English. Just listen for example for listening. So but she doesn't speak fluent English. Yeah, of course because no yeah.	R: Takže rozumí, rozumí i jiným dětem. Takže nemá problém se učit angličtinu. Například rozumět. Nemluví plynně, protože, ano.
M: (Translator) But she doesn't have any problem to play with other kids.	M: Překladatelka: Nemá ale problémy si hrát s ostatními dětmi.
R: Yeah.	R: Dobře.
M: (Translator) Right, no problem, because there are playing in English.	M: Překladatelka: Nemá problémy, protože si s dětmi hraje v angličtině.
R: Okay. So no problem. And did you spoke to your children child in English before she went to the nursery?	R: Dobře, žádný problém. Mluvila jste se svým dítětem anglicky předtím, než začalo chodit do mateřské školy?
M: (Translator) Before?	M: Překladatelka: Předtím?
R: Before nursery.	R: Před mateřskou školou.
(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.
M: (Translator) In Japanese she sent her to the nursery in English in Japan.	M: Překladatelka: Když byli v Japonsku, dala ji do anglické mateřské školy.
R: Like English nursery.	R: Anglická mateřská škola.
M: (Translator) Only English nursery for six months. So that that time she was one and half year old until two years. So it is six months.	M: Anglická mateřská škola na šest měsíců. V tomto čase měla rok a půl a byla v mateřské škole do dvou let. Takže to je šest měsíců.
R: Six months with.	R: Šest měsíců.
M: (Translator) In the English Nursery in Japan.	M: Překladatelk: Anglická mateřská škola v Japonsku.
R: But you didn't you didn't speak with her with English.	R: Ale nemluvila jste s ní anglicky.
M: Maybe Japanese mom or. Everyone only speaks in Japanese	M: Možná nějaké japonské mámy. Každý mluví japonsky.
R: So the answer is no no. Okay. Did you did you research for some guides or recommendation for bilingual education. Maybe no because.	R: Takže odpověď je ne. Hledala jste nějaké doporučení pro bilingvní výchovu? Možná ne, protože.
M: (Translator) Maybe no, because she doesn't know about the bilingual.	M: Překladatelka: Možná ne, protože nevěděla o bilingvismu.
R: Yes, sure and are you meeting any other bilinguals families?	R: Ano, jistě. Potkáváte se s jinými bilinguálními rodinami?
M: yo-yo. Yeah Japanese married Canadian or Japanese married...	M: Ano. Jedna Japonka si vzala muže z Canady nebo Japonka si vzala...
R: Okay, and so yes, and you can you can meet some families like only the Japanese and the children speak like Japanese and English.	R: Dobře, můžete se potkat s japonskými rodinami, které mluví japonsky a jejich děti také mluví jen japonsky a anglicky?
M: Yes. Oooo	M: Ano. Oooo.

(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.
M: (Translator) what she said is there they prefer to use English.	M: Co řekla, tak, že děti preferují angličtinu.
R: I mean the bilingual families like a Japanese family with children and the children speak like Japanese and English are both of language. So is possible to meet some families in this case?	R: Myslím, bilingvní rodiny jako japonské rodiny s dětmi a jejich děti mluví japonsky a anglicky, oběma jazyky. Je možné se potkat s těmito rodinami?
(Speaking in Japanese)	Mluví japonsky.
R: Like with same mother tongue.	R: Myslím, ve stejném mateřském jazyce.
M: Children are very good speaker in English.	M: Děti velmi dobře mluví anglicky.
R: Okay. And the children when, for example if you are with the Japanese family and the children speak in English, so the children, just only children speak together with English or they use the Japanese.	R: Dobře. Například když jste s ostatními japonskými rodinami, tak děti mluví anglicky, jen děti mluví anglicky mezi s sebou nebo používají jejich mateřská jazyk?
M: Mix.	M: Mix.
R: Mix. So just a few words in Japanese few words in English.	R: Mix. Takže používají pár slov z japonštiny a pár slov z angličtiny.
M: Yeah, yeah and my daughter that cannot understand so they speak Japanese. Understand it is okay.	M: Ano, ano, a když moje dcera nerozumí, tak začne mluvit v japonštině.
R: Okay. I think that we are in the end. I don't have more.	R: Dobře, myslím, že jsme u konce. Nemám už více otázek.
M: Okay.	M: Okay.
R: I don't have more. So thank you so much again for your time, you for your translate.	R: Nemám více. Ještě jednou moc děkuji. Tobě děkuji za překlad.

Maďarsko

R: Let's begin. So. Where are you from?	R: Tak začneme. Odkud pocházíte?
M: I'm from Hungary.	M: Já jsem z Maďarska.
R: Can you tell me how many children do you have?	R: Můžete mi říci kolik máte dětí?
M: I have two children.	M: Mám dvě děti.
R: Okay, What is your level of English?	R: Jaká je úroveň Vaší angličtiny.
M: It's a beginner.	M: Začátečník.
R: No. How long have you been here in Abu Dhabi?	R: Ne. Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
M: One and half year.	M: Jeden rok a půl.
R: And do you like Abu Dhabi, life here?	R: Líbí se Vám Abu Dhabi?
M: Yeah, it's hard. It's hard. Leaving another country. Not my home country, but yes, it's nice.	M: Ano, je to náročné žít v jiné zemi. Není to má domovská země, ale ano, je pěkná.
R: What is your the highest educational level?	R: Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání?
M: University	M: Vysokoškolské.

R: Okay. Can you tell me how old is your child? I mean, you're son or younger child.	R: Můžete mi říci, jak staré je vaše dítě? Myslím, vaše mladší dítě.
M: My son is five five years old?	M: Můj syn má pět let.
R: Yes. What is your mother tongue?	R: Jaký je Váš mateřský jazyk?
M: It's hungrien.	M: Je to maďarština.
R: In the household or at home, do you speak with your child, in his mother tongue?	R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem?
M: Yes.	M: Ano.
R: Or Sometimes use the English.	R: Nebo občas použijete angličtinu?
M: We sometimes use the English also say, since, two months. But we are speaking Hungarian.	M: Občas použijeme angličtinu, začali jsme ji používat před dvěma měsíci. Ale mluvíme maďarsky.
R: Mostly.	R: Převážně?
M: Mostly.	M: Převážně.
R: So during the dinner, during the breakfast.	R: Takže během večeře, snídaně?
M: Yes. Yes.	M: Ano.
R: And which, which kind of situation you use english.	R: V jakých situacích používáte angličtinu?
M: It's random if you're failing playing or something but between the diner	M: Je to náhodné. Během hry, občas během večeře.
R: Okay, so English is just a few sentences, a few words.	R: Dobře, takže angličtina je jen pár vět a pár slov?
M: Yes, few sentences and 99% we are speaking Hungarian.	M: Ano, pár vět ale z 99 % mluvíme maďarsky.
R: Does your child have any issue with the language switching, like if the son or boy, has to switch the languauge from Hungarian to to English it´s problem there. Or no?	R: Má vaše dítě problémy při přepínání jazyků jako, když váš syn musí přepínat z maďarštiny do angličtiny? Je zde problém nebo není?
M: No it was easy. It was easy at the time. And so yeah.	M: Ne, bylo to jednoduché.
R: It´s easy. How do you support your child's mother tongue? You use some books?	R: Je to jednoduché. Jak podporuje mateřský jazyk vašeho dítěte? Používáte nějaké knihy?
M: Yeah, I am reading every every day, all day long. If the	M: Ano, čtu knihy každý den.
R: It's very nice.	R: To je velmi pěkné.
M: If you are here with me so So a lot of books and we have a teacher from Hungary twice a week and she can support him in the mother tongue. So the phonetic and and say loud and clearly mother tongue because he is too small. So need to learn and well.	M: Máme zde hodně knih a učitelku z Maďarska dvakrát týdně. Podporuje jeho mateřský jazyk, jeho fonetiku a hlasitý a čistý mateřský jazyk, protože je malý. Potřebuje se dobře učit.
R: So the teacher comes to your	R: Takže učitelka přijde do vašeho bytu?
M: No, i tis on-oline	M: Ne, je to on-line.
R: I tis on-line.	R: Je to on-line.
M: Yeah, it's on-line. We have no choice because she's from Hungary.	M: Ano, on-line. Nemáme na vybranou, protože je z Maďarska.
R: So you use Zoom or something ..	R: Takže používáte Zoom nebo něco...
M: Zoom.	M: Ano, Zoom.

R: And she teaches him everything. Some topics or something like that. That is very nice. I tis very nice idea.	R: A ona ho učí všechno? Nějaká témata nebo něco takového? To je velmi dobrý nápad.
M: Because he can't soak your speaking. And, and here is the Arabic, and here is the the English. So it's hard.	M: Nemůže se naučit vaše mluvení a tady je arabština a angličtina. Je to náročné.
R: Yeah, very nice. So you have a teacher. Do you have some fairy tales or something in Hungarien.	R: Velmi pěkné. Takže máte učitelku. Máte doma nějaké pohádky nebo něco v maďarštině?
M: Yeah, lot of books.	M: Ano, hodně knih.
R: Lot of books.	R: Hodně knih.
M: We waiting that he will alone reading.	M: Čekáme, až bude samostatně číst.
R: Yeah,	R: Ano.
M: Yeah.	M: Ano.
R: Okay. And also do have some toys.	R: Dobře. A nějaké hračky?
M: Yes. Yes.	M: Ano.
R: Like audio toys with mother tongue?	R: Audio hračky v mateřském jazyce?
M: Yeah, we have everything.	M: Ano, máme všechno.
R: Perfect.	R: Skvělé.
M: It's important for us.	M: Je to pro nás důležité.
R: Yeah. If the child has a sibling which language do they use to communicate?	R: Ano. Jestli má dítě sourozence, který jazyk používají ke komunikaci?
M: Yes, he has a sister a older sister. She's a nine she really a 9 in the summer and since three or four months ago they speaking with each other English when they playing. But they using the Hungarian language, by the way.	M: Ano, on má starší sestru. Ona má devět let. Tak 3-4 měsíce zpět začali spolu mluvit v angličtině při hře, ale používají i maďarštinu.
R: So during the play, they use the english.	R: Takže během hry používají angličtinu.
M: Yeah, it's funny. It's funny.	M: Ano je to zábavné.
R: And they, they can play with everything but I mean, because I have experienced that children usually used in English between like together, if they play for example to school. Yeah, you play to school I ´m teacher, you are pupil and they use the English. So they what kind	R: Hrají si se vším, myslím, protože má zkušenosti, že děti používají angličtinu mezi s sebou, když si například hrají na školu. Takže oni si hrají na školu, například já jsem učitel, ty jsi žák a používají angličtinu. Takže při jakém druhu hry?
M: Maybe the writing they writing a diary or a comic comic or a poem. It's fancy at home and they're using the English language or puppet show. Yeah. Or I don't know playing with cars or they have a horse, a horse toy.	M: Možná při psaní diáře anebo komiksů nebo básniček, loutkové divadlo. Je to luxusní doma a používají angličtinu. Ano, nevím, při hraní karet nebo s při hře s koňmi.
R: So just playing the?	R: Takže si hrají?
M: Yeah.	M: Ano.
R: Everything like I don ´t know shop or something like that doctor or and they use English with.	R: Všechno, jako já nevím, na obchod nebo něco jako na lékaře a používají angličtinu?
M: Yeah, If they have a problem during the playing, they changing the language. So because it's faster to speak Hungarien when you need something fast.	M: Ano, když mají problém, během hry změní jazyk. Protože když potřebují říct něco rychle, použijí maďarštinu.

R: Yes, Yes. I understand. Ok, is interenting. Could you describe how the mother tongue was developed in your child? I mean your son. Some issue or is okay everything.	R: Ano rozumím. Zajímavé. Můžete popsat, jak se vyvíjet mateřský jazyk u vašeho dítěte? Myslím tím, vašeho syna. Někjaké problémy nebo všechno je v pořádku?
M: So we have this teacher because if you arrived one and a half year ago, they so he could say the words very well. But A, S so this, this Voice is not stable, the better since we are speaking also English, it's harder, so that's why it. It was worst speak Hungarian. It was harder and we needed to teach him again for the words.	M: Máme učitelku, protože když jsme sem před rokem a půl přijeli, mluvil velmi pěkně, ale A a S tyto hlásky nejsou ustáleny a od té doby, co používáme angličtinu je to těžší. Maďarsky nemluvil už tak dobře. Bylo to těžké a my jdme potřebovali učit ho slova znovu.
R: Okay? So he needs like speech therapy?	R: Dobře. Takže potřebuje logopedii.
M: Yes.	M: Ano.
R: But in Hungarien not from English.	R: Ale v maďarštině ne v angličtině.
M: Yeah, not from English.	M: Ano, ne v angličtině.
R: So, just Hungarien.	R: Takže jen maďarština.
M: Yeah, it was answer for your question.	M: Ano, byla odpověď na vaši otázku?
R: Yes. Yes I think he had to develop how like I mean, you are here one and a half. You ´ve been here?	R: Ano, myslím vývoj jazyka. Jste tady rok a půl?
M: Yeah.	M: Ano.
R: So he spoke before in Hungarien.	R: Takže mluvil maďarsky.
M: Yeah.	M: Ano.
R: So he didn ´t have problem switch English and Hungarien.	R: Takže neměl problem přepínat angličtinu a maďarštinu?
M: Yes.	M: Ano.
R: So everything was good, but since you are here he has problem with pronunciation.	R: Takže všechno bylo v pořádku do té doby. Problém začal s výslovností?
M: Yeah, yeah,	M: Ano.
R: Okay, great. Did you read some books about bilingualism or ?	R: Dobře, skvělé. Četla jste nějaké knihy o bilingvistu nebo?
M: Mm, yes, I had a book, I don't know, bilingualism in brain or I don't know the title, yes,	M: Ano. Měla jsem knihu bilingvistu v mozku. Nevím ten název.
R: Yes, don ´t worry.	R: Ano, žádný problém.
M: but I have a lot of groups in on Facebook, so it's funny.	M: Ale mám hodně Facebook skupin, je to zábavné.
R: So you are active in this problem.	R: Takže jste v tomto problému aktivní.
M: Yes. Yes, yes. Yes.	M: Ano.
R: Just read some articles and speak with other moms or teachres	R: Takže jste četla nějaké články a mluvila s jinými matkami nebo učiteli?
M: Yes. Yes. Yes.	M: Ano.
R: Okay, great. What do you think about bilingvism? Do you think that is good for childern?.	R: Dobře, skvělé. Co si myslíte o bilingvistu? Myslíte, že je dobrý pro děti?
M: It is good. It's hard. But good. Yeah, because you are another person if you speak another language a little bit. So I can, my boy is very funny in Hungarian, but not so funny in English, yes. And he is more hard so hard to speak	M: Je dobrý. Je to náročné, ale dobré. Ano. Protože jste jiný člověk, když mluvíte jiným jazykem trochu. Takže, můj syn byl velmi zábavný v maďarštině, ale už není tak zábavný v angličtině. Je to pro něho náročné mluvit. On to

words not funny. He's try to say something funny, but it's not funny in the other language. So he's that is a little bit shy, so here's another person. Yeah, I don't, I know that it's too early to say, but I see me.	zkouší, říct něco zábavného, ale není to zábavné v jiném jazyce. Takže je troche plachý a je jiným člověkem. Nevím, je brzo to říct, ale zdá se mi to.
R: Yes. And yeah, but you can compare.	R: Ano, můžete to srovnat?
M: Yeah.	M: Ano.
R: Beacause If you want say to for me also, it's too hard if I want to say something in English.	R: Protože když chcete něco říci, pro mě je to take těžké, když chci něco říci v angličtině.
M: Yeah,	M: Ano.
R: And i stoo difficult for me and I'm quiet because.	R: Je to pro mě hodně náročné.
M: Yeah,	M: Ano.
R: I don't know how to describe situation in the English. So, I understand. But he's five and it will be better.	R: Nevím, jak popsat situaci v angličtině. Takže rozumím, ale má pět let a bude to lepší.
M: Yes. We will see.	M: Ano, uvidíme.
R: Okay, your child is using English in nursery.	R: Dobře. Vaše dítě používá angličtinu v mateřské škole?
M: Yes. Yes, only English.	M: Ano, pouze angličtinu.
R: Did he had an issue to learn the English language?	R: Měl váš syn nějaké problémy s angličtinou?
M: No, not at all. No,	M: Ne, vůbec.
R: It was easy.	R: Bylo to jednoduché.
M: He was early a little bit mad. He doesn't understand the voice and he wanted to hear the stories and the poems and he didn't understand. But, but it was, it was easy. It was difficult because the Covid time, you know? So this is.	M: Dříve byl trochu našťvaný. Nerozuměl a chtěl poslouchat příběhy a básničky, ale nerozuměl. Ale bylo to jednoduché. Potom to bylo náročné kvůli Covidu.
R: Speacilly now. Oh, yeah. Was he angry that he didn't understand.	R: Ano, zvláště nyní. Ano, byl našťvaný, že nerozuměl.
M: Yeah,	M: Ano.
R: Or he was maybe	R: Nebo byl možná.
M: And sad that,	M: A smutný.
R: Dissapoint	R: Zklamáný.
M: Yeah, he's not the silent boy, but he needed to be a silent as because he can't.	M: Není tiché dítě, ale musel.
R: So maybe few months maybe September, October	R: Takže pár měsíců, možná září, říjen.
M: It was three months.	M: Byly to tři měsíce.
R: How long did it take to learn the English for him?	R: Za jak dlouho se váš syn naučil anglicky?
M: It was three and a half months. Then he started to speak words and after his fear. So after six months started saying sentences, correct senteces.	M: Bylo to tři a půl měsíce. Potom začal používat slova. Takže po šesti měsících začal mluvit správnými větami.
R: Correct senteces?	R: Správnými větami?
M: Yeah, It was one day, wake up and saying English and I don't know how.	M: Ano, jednoho dne vstal a mluvil anglicky, já nevím jak.
R: So he doen't mix like grammar from Hungarien to English?	R: Takže on nemíchá maďarskou gramatiku s anglickou?
M: No.	M: Ne.

R: No , it is corret Hungarie senteces and English sentences.	R: Ne, maďarské vĕty jsou správnĕ, anglické také.
M: Yes, almost.	M: Ano, téměř.
R: Yeah, but he is five.	R: Ano, je mu pĕt.
M: Yeah.	M: Ano.
R: You know sometimes children use the grammar their mother tongue put to english sentence. Just.	R: Víte obĕas dĕti pouŹivají gramatiku z jejich mateřského jazyka a vloŹí ji do anglické vĕty.
M: Yeah, the teacher message me. It's funny because	M: Ano, uĉitelka mi psala. Je to zábavné.
R: It's it's I think it is really interesting and not to often.	R: Zajímavé, opravdu zajímavé a ne tak ěasté.
M: Yeah.	M: Ano.
R. You know, usually is different different case. Yeah. Did you spoke to your child in English before he went to kindergarten?	R: Víte, obvykle je to to jiný pŹípad. Mluvila jste na vaše dĕtĕ anglicky, než začal chodit do mateřské školy?
M: No, no, no, not at all. It was a fault. I think now, but no, nothing no words.	M: Ne, vŹbec. Byla to chyba myslím si, Źádná slova.
R: Nothing. Okay. Did you research some guides or some recommendation for bilingual education?	R: Nic, dobĕe. Hledala jste nějaká doporuĉení pro bilingvní vŹchovu?
M: Yes.	M: Ano.
R: Like what it's good for child, what isn 't good, or how to work with language.	R: Jako co je dobĕe pro dĕtĕ, co není dobĕe nebo jak pracovat s jazykem?
M: Yes. That's why we have this teacher and	M: Ano, proto máme tu uĉitelku.
R: Yeah. Okay. Are you meeting any other bilingualism families?	R: Ano, dobĕe. Setkáváte se s jinými bilingvními rodinami?
M: Yeah they found me on Facebook	M: Ano, našli mĕ pomocí Facebooku.
R: I mean families with the same mother tongue.	R: Myslím rodiny se stejným mateřským jazykem.
M: Yes. Yes.	M: Ano.
R: Like Hungarie.	R: Jako maďarština.
M: We have three friends family in here in the UAE and they have speak also Hungarian.	M: Máme tŹi rodiny, se kterými se stýkáme zde v UAE a oni také mluví maďarsky.
R: And children between together they speak in English or in Hunagarien?	R: A dĕti mezi sebou mluví anglicky nebo maďarsky?
M: Also Enhlish also Hungarien.	M: Anglicky i maďarsky.
R: So is mix. The kindergarten give you some recommendation how to work for example during the September when the child is new kindrgarden how works with him.	R: TakŹe je to mix. Dala vám mateřská škola nějaká doporuĉení, jak pracovat napŹíklad během záŹí s dĕtĕtem, které je nové v mateřské škole?
M: Yes.	M: Ano.
R: Because he didin 't understand few monts.	R: ProtoŹe několik mĕsícŹ nerozumĕl.
M: Yes.	M: Ano.
R: Kindergarten told you someting, the teacher?	R: Mateřská škola vám řekla nebo uĉitel?
M: Yes, almost every day so she is very nice, his teacher and yes.	M: Ano, téměř každý den, uĉitelka je velmi milá.
R: Any gave you some recommendations.	R: Dala nějaká doporuĉení?

M: Yeah. Also reccomedation.	M: Ano, take doporučení.
R: So you know how work witj your son.	R: Takže víte, jak pracovat s vaším synem.
M: Yes. I know everything.	M: Ano, vím vše.
R: Great. I don't know. Do you have something on your mind. Would you say me about about bilingualism about the language? Especially here. What I don't have in this questions. What is interesting and I don ´t asky ou.	R: Skvělé. Nevím, máte něco na mysli, co byste mi ráda řekla o bilingvistu nebo o jazyku? Co nemám v tady v otázkách? Co vás zaujalo a já jsem se nezeptala?
M: I don't know. Maybe it's I thought it's not good that we have Hungarian friends here because	M: Nevím, možná si myslím, že není dobré mít maďarské kamarády tady.
R: Really?	R: Opravdu?
M: it's because it's harder to speak the English. In this time, the hobby time. We've is we meet each other every week twice or I don't know. So we're speaking Hungarian. Every week, every week, and it's harder to speak the English language but now I see it's goodnto have. From the same mother tongue friends. Yeah.	M: Je to těžší mluvit anglicky. V tomto čase potkáváme je každý týden dvakrát, nevím. My mluvíme maďarsky každý týden, je to náročné mluvit anglicky, ale nyní vidím, že je to dobré, mít kamarády, kteří mluví stejným mateřským jazykem.
R: I agree. And also when you call to grandparents the children speak with them in Hungarien?	R: Souhlasím. A také když voláte s prarodiči děti mluví s nimi maďarsky?
M:Yes. Yes. Yes. Grandparents they can speak only Hungarien.	M: Ano. Prarodiče mluví jen maďarsky.
R:I think that we are in end. Okay. Okay. Thank you so much.	R: Myslím, že jsme u konce Moc děkuji.
M: You're welcome.	M: Prosím.

Příloha č. 3 Otevřené kódování a kategorizace jednotlivých rozhovorů

otevřené kódování, kategorizování, překladatelka - japonština

Kolumbie

R: Můžeme začít?

M: Ano.

R: Perfektní. Odkud pocházíte?

1 M: Já jsem z Columbie. Země původu Kolumbie.

Obecné informace

R: Můžete mi říci, kolik máte dětí?

2 M: Já mám pouze jedno dítě. Počet dětí je jedno.

Obecné informace

R: Jakou máte úroveň angličtiny?

3 M: Já myslím, že středně pokročilou. Jazyková zdatnost matky je pokračilá.

Obecné informace

R: Ano, souhlasím s Vámi. Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

4 M: Dva roky. Délka pobytu v Abu Dhabí je dva roky.

Obecné

informace

R: Líbí se Vám Abu Dhabí?

5 M: Ano, ano, líbí se mi. Spokojenost s místem.

Obecné informace

R: Jaké je Vaše nevyšší vzdělání?

6 M: Nevím jak to říci v angličtině. Studovala jsem univerzitu. Dosažené vzdělání matky. Obecné informace

R: Kolik roků má Vaše dítě?

7 M: Má tři roky. Věk dítěte je tři roky.

Obecné informace

R: Jaký je Váš rodný jazyk?

8 M: Španělština. Mateřský jazyk je španělština.

Mateřský jazyk rodiny

R: V domácím prostředí mluvíte na dítě jeho rodným jazykem?

9 M: Hodně často. Španělština v domácím prostředí. Mateřský jazyk rodiny

10 Občas musím mluvit v angličtině, když on něco v angličtině řekne. Občas, když mu něco řeknu ve španělštině a on nerozumí, musím mu to zopakovat v angličtině. Používání angličtiny při neporozumění. Ale z 98 % mluvíme ve španělštině. Angličtina v domácím prostředí

R: Takže v domácím prostředí preferujete Váš mateřský jazyk.

11 M: Ano, ano, ano. Mateřský jazyk prioritou.

Mateřský jazyk rodiny

R: Má Vaše dítě problémy se střídáním jazyků?

12 M: Myslím, že je to problém pro něj, že nerozpozná jazyky, když mluvíme anglicky nebo když mluvíme španělsky. Nerozlišování jazyků. Přepínání jazyků.

13 Například: řeknu mu, můžeš počítat tyto hračky ve španělštině a on začne v angličtině. Jedna, dva, tři. A já mu řeknu, teď ve španělštině. Angličtina prioritou u dítěte. Angličtina

14 Tak musím začít počítat ve španělštině a on pokračuje. Matka začne španělsky. Mateřský jazyk rodiny

15 Ale myslím, že jazyky nerozezná, toto je angličtina a toto je španělština. **Nerozlišuje jazyky.** **Přepínání jazyků**
Když mluvíme ve španělštině, automaticky v ní mluví také.

R: Ano. Nemusíte mít žádné starosti. Každé dítě je jiné a jinak přemýšlí o jazycích a on je malý. Má tři roky, tak...

16 M: Ano. On neidentifikuje, že toto je španělština a toto angličtina. **Nerozlišování jazyků.** **Přepínání jazyků**

17 Například: On mi řekl jednu barvu. Toto je červené auto a teď mi to řekni ve španělštině. **Angličtina prioritou**

Angličtina

R: Ale vy musíte začít.

18 M: Já musím říct (španělské slovo) nebo se ho zeptat ve španělštině. Například: Jakou barvu má toto auto ve španělštině? On mi rozumí a řekne mi barvu ve španělštině. **Vedení rodičů ke španělštině.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Ano, perfektní. Vaše dítě nemá sourozence. Takže. Jak podporujete u dítěte jeho mateřský jazyk? Například nějaká videa v rodném jazyce nebo knihy nebo zvukové hračky?

19 M: Přinesla jsem nějaké knihy ve španělštině. Populární pohádky a básničky. Občas používáme aplikaci Duolingo. Nevím, jestli to znáte. **Španělské knihy a technika.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Ano, znám to.

M: Ano, tak tuto aplikaci máme ve španělštině.

R: Jen ve španělštině?

20 M: Jen ve španělštině. Také máme další aplikace v angličtině. Vzpomínám si, že duolingo a nějaké další mají jen ve španělštině. Občas sledujeme filmy a youtube videa ve španělštině. **Španělské filmy a youtube.**

Mateřský jazyk rodiny

R: Mohla byste popsat, jak se vyvíjel mateřský jazyk u Vašeho dítěte?

M: Nevím.

R: Dobře. Můžete popsat váš mateřský jazyk?

M: Jaké bylo učení pro něho?

R: Když se narodil, tak Vy jste...

21 M: Ano. Měli jsme problém, protože když jsme se přestěhovali sem, náš syn měl jeden rok a čtyři měsíce.

Problém s mateřským jazykem **Vývoj mateřského jazyka**

22 On moc nemluvil, jen pár slov (španělská slova) jako... **Slabá španělština.** **Vývoj mateřského jazyka**

R: Klíčová slova.

23 M: Ano, ano. **Základní slova španělštiny.** **Vývoj mateřského jazyka**

24 V začátcích byl trochu frustrovaný, protože jeho řeč se nerozvíjela. **Flustrace z řeči.** **Vývoj mateřského jazyka.**

25 Četla jsme, že když se přestěhujete do země, kde je jiný jazyk, jazykové schopnosti budou větší. **Infomovanost matky o jazycích.** **Obecné informace**

26 Nevím, rozvoj je pomalejší, když se snaží rozumět oběma jazykům. **Obtížnější porozumění obou jazykům.** **Přepínání jazyků.**

27 Když začal chodit do školky, pozorovali jsme, že mluví více anglicky. **Angličtina se stává prioritou.**

Angličtina

R: Ano, jistě.

28 M: Když se to začalo, přestali jsme doma mluvit anglicky. **Konec angličtiny v domácím prostředí.**

Angličtina v domácím prostředí

29 Začali jsme mluvit španělsky. **Španělština v domácím prostředí.** **Mateřský jazyk rodiny**

30 A nyní mluví více anglicky, ale zaznamenala jsem, že má také více španělských slov ve slovní zásobě **rozvoj obou jazyků** **Přepínání jazyků**.

31 Protože máme kamarády a oni mají dvě děti a ony také mluví španělsky. **Učení španělštiny od kamarádů**.
Mateřský jazyk rodiny

32 Hrají si spolu a on se snaží mluvit anglicky, ale občas mluví španělsky a on se to snaží opakovat. **Angličtina prioritou**. **Angličtina**

R: To je perfektní.

33 M: Ano, myslím, že obecně je to v pořádku, on má tři roky. Začal mluvit mnohem správněji, je to v pořádku.
Postupný rozvoj obou jazyků **vývoj mateřského jazyka**

R: Četla jste nějaké knihy o bilingvistice?

34 M: Ne, ne nyní. **Bez četby knih**. **Bilingvistice**

R: Jaký je váš pohled na bilingvistiku? Líbí se Vám? Myslíte si, že to výhoda nebo ne?

M: Omlouvám se, můžete to zopakovat?

R: Jaký je Váš pohled na bilingvistiku?

M: Jaký mám názor na bilingvistiku?

R: Omouvám se.

M: Co si myslím o bilingvistice?

R: Ano.

35 M: Myslím si, že musíme být více otevření **otevřenost k bilingvistice** **Bilingvistice**

36 Protože nyní je mnohem více jednodušší přestěhovat se do jiné země. **Možnost cestování**. **Možnosti**

37 Myslím, že učit se jiný jazyk je důležité. **Důležitost druhého jazyka**. **Bilingvistice**

38 Například v Columbiu se učíme anglicky, ale ne bilingválně. **Porovnání s domovskou krajinou**. **Školství v domovské krajině**

R: Ano, rozumím.

39 M: Je to v pořádku. Základní věci. Některé školy jsou bilingvální. **Základní angličtina**. **Školství v domovské krajině**

40 Začala jsem nyní, když jsme se přestěhovali a cítila jsem se frustrovaná, jako začátečník jsem nerozuměla, ale to prostředí. **Angličtina všude okolo**. **Obecné informace**

41 V Columbiu se můžete učit anglicky v institutu nebo ve škole, ale jazyk procvičujete jenom dvě nebo tři hodiny. **Školní angličtina**. **Školství v domovské krajině**

42 Když odejdete ze školy, už anglicky nemluvíte. Takže rozumím a mluvím. Když jsme přijali tuto nabídku a přemýšleli o naší budoucnosti, věděli jsme, že on bude tady vyrůstat a bude bilingvní. **Bilingvní budoucnost dětí**.
Bilingvistice

43 V prostředí školy se učí anglicky a doma se učí španělštinu. Je to velmi důležité. **Angličtina = školka, domov = španělština**. **Přepínání jazyků**

R: Dobře. Vaše dítě používá angličtinu ve školce?

M: Ano.

R: Měl problémy naučit se anglický jazyk?

44 M: Myslím, že v začátcích, v prvním, druhém měsíci, protože učitelka mu nerozuměla. **Problém s angličtinou v začátcích**. **Angličtina**

- 45 Řekla, že může být frustrovaný. Vypadal frustrovaný, protože se snažil něco říct a rozumět. **Snaha o pochopení.**
Anglická škola
- 46 Potom to pro něho bylo jednoduché. Každý den získával nová slova. **Postupné zlepšování angličtiny.** Řekl mi, že má učitelku rád. **Anglická škola**
- R: Je to pro něho velmi dobré.
- 47 M: Myslím, že pro děti je to mnohem jednodušší. **Bezproblémové učení jazyků u dětí.** **Obecné informace**
- 48 Ty dvě děti z druhé rodiny nemají žádný problém. Když je jejich matka vyzvedne ze školy, mluví anglicky a angličtinu mají na dobré úrovni. Když srovnám naši... **Výborná angličtina.** **Obecné informace**
- R: Protože obvykle mají rodilého mluvčího ve škole.
- 49 M: Ano. **Rodilý mluvčí v MŠ.** **Anglická škola**
- R: Je to velmi rozdílné. Jak dlouho se Vaše dítě učilo angličtinu? Byly to tři, čtyři měsíce? Můžete říci...
- 50 M: Ano, ano na jednu stranu. Převážně rozvoj jazyka a myslím, že mluví velmi dobře. Tedy předtím, než přišel Covid. Pozoruji, že jeho věty jsou mnohem více úplně po šesti, sedmi, osmi měsících. **Doba naučení se angličtiny.**
Angličtina
- R: Takže kompletní věty začal tvořit po sedmi měsících, když byl ve školce.
- 51 M: Nyní je ve školce jeden a půl roku. **Délka pobytu v MŠ.** **Anglická škola**
- R: Kdy začal s úplnými větami? Po sedmi měsících ve školce?
- 52 M: Jeden rok. **Anglické věty v jednom roce.** **Angličtina**
- R: Mluvila jste na dítě anglicky předtím, než šlo do školky?
- 53 M: Ano. Zkoušela jsem to, protože jsme se rozhodli ho dát do školky. **Angličtina v domácím prostředí.**
Angličtina doma
- 54 Snažili jsme se s ním mluvit v klíčových slovech, a to jak v angličtině, tak ve španělštině. Toto je plenka. Chci vodu, toto je tvoje jídlo, je čas jíst. Nejdříve jsem to řekla ve španělštině a potom v angličtině. **Učení obou jazyků v domácím prostředí.** **Přepínání jazyků**
- R: Myslím, že je to dobrý nápad. Hledala jste nějaké doporučení nebo průvodce pro biligualní vzdělávání?
- 55 M: Ano, právě teď, když začal Covid, myslím, že musím hledat. **Bez informací o bilingvní výchově.**
Bilingvismus
- Nevím, jak to říct. Učit je pro mě velký problém. Snažím se dělat, co nejvíc můžu. **Práce s dítětem.**
- 56 Plnit program ze školky s aktivitami v angličtině. Nechci, aby ztratil angličtinu, protože příští rok nastupuje do školy. (FSY1) **Aktivity v angličtině.** **Angličtina**
- R: Školka.
- 57 M: Ano, učit se španělsky vyžaduje jiný přístup než učit angličtinu, protože španělština a angličtina mají jinou výslovnost. **Odlišnost jazyků.** **Přepínání jazyků**
- 58 Proto je pro mě těžké učit ho správně jak angličtinu, tak i španělštinu. Snažím se dělat, co můžu. Zkouším ho učit a ukazovat mu ta slova v angličtině i ve španělštině. Nevím, toto je kousek papíru. **Názorné ukázky v obou jazycích.** **Přepínání jazyků**
- R: Poznám tu aplikaci.
- 59 M: Ano, zkouším mu to ukazovat, to dělám nyní. Občas se přízvuky jazyků promíchají, španělská slova říká s anglickým přízvukem. **Mix přízvuků.** **Přepínání jazyků**

60 Je to velmi náročné říkat slova ve španělštině. Ukážu mu jedno písmeno z angličtiny a on si jej nepamatuje, tak jej nahradí španělským a naopak. **Půjčování písmen z druhého jazyka** **Přepínání jazyků.**

R: Ano. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?

61 M: Ano, ano. Když sem můj manžel přicestoval, znal tady své spolupracovníky a jejich rodiny. **Potkávání se s španělskými rodinami.** **Rodiny se stejným mateřským jazykem**

R: To je pěkné.

62 M: Jsme tři rodiny, které mají děti, potkáváme se o víkendech nebo na nějakých narozeninách. **Setkávání rodin z Kolumbie.** **Rodiny se stejným mateřským jazykem**

R: Takže to jsou rodiny z Kolumbie?

M: Ano, jsou z Kolumbie.

R: Oni hovoří Vaším rodným jazykem?

M: Ano.

R: Je to velmi dobré pro děti.

63 M: Ano, ano je to pro ně velmi dobré. Občas spolu mluví anglicky. My se snažíme na ně mluvit ve španělštině. Řekneme jim, že angličtinu se učí ve škole, proč musíme mluvit v angličtině, měli bysme mluvit ve španělštině, protože je chceme naučit španělštinu. **Snaha o španělštinu.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Dobře. Myslím, že jsme u konce. Chcete něco více říci o bilingvismu nebo například, co je pro vás obtížné nebo jsem možná na něco zapoměla. Maté nějaký nápad?

64 M: Je to o tom, jak rozumí. Před dvěma dny mi ve španělštině řekl: „Jdi ven a zavři dveře“. Ten samý den mi říká v angličtině: „Mami, jdi ven a zavři dveře“. **Používání obou jazyků** **Přepínání jazyků.**

65 Je úžasné, jak rozumí, jak probíhají procesy, nápady. Zeptám se, jestli by toto mohl říci v angličtině, on mi řekne, že ne. Můžeš to tedy říci ve španělštině? Jak rozumí slovům? Jsem v úžasu z toho, jak je to pro něj jednoduché mluvit ve dvou jazycích a přepínat je. **Úžas matky nad přepínáním jazyků** **Přepínání jazyků.**

66 Například řekne dvě slova ve španělštině a dvě slova v angličtině. Například: I want (španělské slovo). **Míchání jazyků.** **Přepínání jazyků.**

67 Zaznamenala jsem, že když mluví ve španělštině, používá anglickou gramatiku. V angličtině řekne červené auto, ve španělštině je to naopak. **Míchání gramatiky.** **Přepínání jazyků.**

R: Takže mluví správnou gramatikou.

68 M: Ano v angličtině. Když zkouší mluvit ve španělštině, používá anglickou gramatiku, ale se španělskými slovy. **Míchání gramatiky** **Přepínání jazyků.**

69 Takže ho musím opravit a opakovat. Nevím, proč to tak je, možná je pro něho angličtina více známější. **Priorita angličtiny.** **Angličtina**

70 Má ji ve školce, v televizi. Nyní jak přišla pandemie, neučím ho gramatiku. On pozná slova, není možná všechno správně, ale rozhodla jsem se. Zkousím mu všechno opakovat do té doby, než je to správně. Na začátku to pro něho bylo náročné rozumět oběma jazykům, ale nyní už je to jednodušší. **Snaha matky o správnou gramatiku.** **Gramatika jazyka**

R: Všechno potřebuje čas.

71 M: Ano. Je to náročné pro nás. My umíme náš mateřský jazyk, a to je vše. Učíme se druhý jazyk, až jsme starší. Je to mnohem více náročnější a komplikovanější učít se něco nového. Toto je toto a toto zas toto. **Pozdější věk je náročný pro druhý jazyk.** **Vzdělávání**

R: Protože se my se učíme gramatiku, nepravidelná slovesa....

72 M: Ano, gramatika. Ale děti ne. Děti se učí angličtinu jako jejich mateřský jazyk. Myslím si, že to je mnohem více jednodušší. **Pasivní učení angličtiny.** **Angličtina**

R: To je pravda. Mají mozek jako houbu.

73 M: Přesně. **Nasávání informací.** **Vzdělávání**

R: Všechno je pro ně jednodušší. Ano to je pravda. Myslím si, že bude dobré, když budete v tomto poračovat. Španělsky mluvit doma a angličtina bude ve škole.

74 M: Ano, zkusíme to takto dělat. Mluvila jsem se svým manželem, nevím, možná neumí španělky na 100 %. Možná neumí dobře psát, možná to neumí dobře říct, ale rozumí a já se cítím dobře. **Spokojenost matky se španělštinou.** **Mateřský jazyk rodiny**

75 Vidím, že rozumí, občas neřekne všechna slova správně, ale snaží se a já jsem šťastná. **Základy španělštiny.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Pekfertní! Ještě jednou díky.

Ekvádor

R: Položím telefon zde, protože je tu trochu rušněji. Později to budu přepisovat a bude pro mě jednodušší.

M: Dobře.

R: Tak, první otázka. Odkud jste?

1 M: Já jsem z Ekvádoru. **Původ rodiny Ekvádor.** **Obecné informace**

R: Můžete mi říci, kolik máte dětí?

2 M: Mám dvě děti, dva chlapce. **Počet dětí 2.** **Obecné informace**

R: Jaká je úroveň Vaší angličtiny?

3 M: Myslím, že moje úroveň angličtiny je dobrá, protože jsem ji studovala v Ekvádoru. **Jazyková zdatnost matky je dobrá.** **Obecné informace**

(Smích)

R: Perfektní. Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

4 M: Šest let. **Délka pobytu Abu Dhabí je šest let.** **Obecné informace**

(Smích)

R: Šest let? Wow. Líbí se Vám?

5 M: Miluji ho. **Spokojenost s Abu Dhabí.** **Obecné informace**

R: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

6 M: Já jsem inženýr. **Dosažené vzdělání matky.** **Obecné informace**

R: Inženýr a nyní začneme o Vašich dětech. Jak staré je Vaše dítě?

7 M: Má pět let. **Věk dítěte.** **Obecné informace**

R: Jaký je Vás mateřský jazyk?

8 M: Je to španělština. My mluvíme španělsky. **Mateřský jazyk.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem nebo preferujete angličtinu?

9 M: Ne, mluvíme španělsky. **Mateřský jazyk v domácnosti.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Dobře. Má Vaše dítě problémy se střídáním jazyků? Když musíte občas přepnout do angličtiny?

10 M: Ne, jen v případě, když si nějaké slovo nepamatuje nebo neví ve španělštině, tak jej řekne v angličtině.
Přepínání jazyků bez problémů. **Přepínání jazyků**

R: Dobře.

11 M: Ne celé věty, jen slova. **Anglická slova.** **Angličtina**

R: Paráda. Jestliže má dítě sourozence, jaký jazyk používá pro komunikaci?

M: Mezi nimi?

R: Ano, mezi sourozenci.

12 M: Znáte to, je to trochu divné. Během snídaně každý den mluví španělsky, **s rodiči španělština**
Mateřský jazyk rodiny

13 Ale když si hrají, používají angličtinu. **Mezi sourozenci angličtina.** **Hra**

R: Možná je to pro ně jednodušší.

14 M: Je to pro ně normální, nevím proč. (Smích) **Běžnost angličtiny.** **Angličtina**

R: Dobře. Další otázka. Jak podporujete u Vašich dětí jejich mateřský jazyk? Můžete jim ukázat nějaká videa nebo pohádky ve španělštině nebo nějaké hračky ve španělštině.

15 M: Co zkouším, je, že se díváme na filmy ve španělštině. Tohle zkouším dělat, aby slyšeli španělštinu. **Poslech španělštiny.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Čtete dětem nějaké pohádky?

16 M: Ano, ano. Čteme knihy. Máme je ve španělštině. **Španělské knihy.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Dobře, perfektní. Mohla byste popsat, jak se vyvíjel mateřský jazyk u Vašeho dítěte? Bylo to normální nebo má nějaké problémy. Protože každý mluví v angličtině a doma je španělština.

17 M: Je to pro něho normální. **Bezproblémový vývoj mateřského jazyka.** **Vývoj mateřského jazyka.**

18 V našem případě jsme já i můj manžel z Ekvádoru a oba dva mluvíme španělsky. Denní věci řešíme a probíráme ve španělštině. **Doma španělština.** **Mateřský jazyk rodiny**

19 Možná zpočátku měl problémy, když začal chodit do mateřské školy. **Težší začátky v MŠ.** **Anglická škola**

R: Ano, jistě je to odlišné.

M: Ano.

R: Dobře. Četla jste nějaké knihy o bilingvistu?

20 M: Ne, ne. **Bez četby.** **Bilingvistus**

R: Další otázka je možná trochu zvláštní. Jaký je Váš pohled na bilingvistu? Myslíte, že je pro děti dobrý nebo ne?

21 M: Myslím, že je dobrý. Občas jsou zmateni, protože mluví dvěma jazyky, ale je to pro ně jednoduché. **Výhoda i zmatenost.** **Bilingvistus**

R: Myslíte, že to pro děti velká výhoda?

22 M: Ano. **Pozitivní přístup k bilingvistu.** **Bilingvistus**

R: Protože další otázka je, jaký je Váš pohled na bilingvistu. Je to výhoda nebo nevýhoda?

M: Výhoda, ano.

R: Vaše dítě používá angličtinu v mateřské škole. Měl problémy naučit se anglicky?

23 M: Ne velké, protože je to pro něho přirozené. Celé okolí mluví anglicky a velmi rychle se naučil mluvit anglicky, **převaha anglického prostředí.** **Angličtina**

24 Ale na začátku měl samozřejmě problémy. **Problémy jen na začátku.** **Angličtina**

R: Ano, jistě.

25 M: Učitelky používaly překladač, aby mu rozuměly, protože občas nemluvil srozumitelně ve španělštině a snažily se mu rozumět. Používání překladače v MŠ. Anglická škola

R: Ano, rozumím.

M: Ony překládaly.

R: Proč ne, dobrý nápad.

M: Ano.

R: Když chcete rozumět dětem, tak musíte použít všechno, co můžete.

M: Ano.

R: Víte, jak dlouho mu trvalo se naučit anglicky?

26 M: Myslím, že pro něho to bylo to tak jeden měsíc, jeden a půl měsíce. Doba naučení se anglicky.

Angličtina

R: Rychle.

27 M: Ano, ano. Nevěděl nic. Žádné základy angličtiny. Angličtina

R: Mluvila jste s Vaším dítětem anglicky, předtím, než šel do mateřské školy?

28 M: Ne, nemluvila. Zpívali jsme, četli jsem, ale nepoužívali jsme ji pořád. Minimum angličtiny.

Angličtina v domácím prostředí

R: Pěkné. Myslím, že je to dobrá cesta. Hledala jste nějaké doporučení něco příručky o bilingvistu?

29 M: Nedělali jsme to, protože jsme měli zkušenosti od našeho prvního dítěte. Zkušenosti od staršího sourozence.

Sourozenec

30 U prvního dítěte jsem dostala pár doporučení od učitelky. Snídat ve španělštině a říci i něco v angličtině, aby to pro něj bylo přirozené. Rady z MŠ. Anglická škola

R: Můžete stáhnout všechno.

31 M: Ale pro mého staršího syna to bylo velmi náročné. Když jsme se sem přestěhovali, byli mu čtyři roky. Težší přechod u staršího sourozence. Sourozenec

R: Ano, protože všechno pro něho bylo nové, prostředí...

32 M: Bojoval s tímto i s ostatními dětmi. Náročná adaptace. Sourozenec

R: Rozdílná kultura.

33 M: Ano, ale je to rozdíl. Můj druhý syn se narodil tady a je to velký rozdíl. Rozdílná kultura. Střet kultur

R: Protože jazyk spolupracuje s kulturou.

34 M: Ano. Kultura a jazyk. Střed kultur

R: Víte, když je oddělíte, je to pro dítě náročné.

M: Ano.

R: Rozumím. Setkáváte s jinými španělskými rodinami?

35 M: Ano. Setkávání se španělskými rodinami. Rodiny se stejným mateřským jazykem

R: Když si spolu děti hrají, tak jaký jazyk používají?

36 M: Na začátku spolu hovoří španělsky, ale jak si začnou hrát, tak začnou mluvit v angličtině. Oba jazyky, priorita angličtina. Angličtina + mateřský jazyk

R: Takže si hrají v angličtině.

37 M: Je to pro ně jednodušší. Přirozenost angličtiny. Angličtina

R: Jedna otázka navíc. Přemyslím například o prarodičích. Když cestujete do Ekvádoru, Vaše děti mluví anglicky?

38 M: Musí mluvit španělsky, protože moji rodiče nemluví anglicky. Moje děti to ví a musí mluvit španělsky, protože moji rodiče jim anglicky nerozumí. Španělština v Ekvádoru. Domovská země

R: Mají jeden důvod, proč musí mluvit španělsky, protože ví, že prarodiče jim rozumět nebudou.

39 M: Můj první syn vždycky s nimi zkouší mluvit anglicky, znáte děti. Pokouší se o angličtinu. Sourozenec

R: V pořádku.

40 M: Řekla jsem mu, že nemůže, že jsme v Ekvádoru a mluvíme španělsky. Španělština. Mateřský jazyk rodiny

R: Je to pravidlo.

41 M: Ano, je to pravidlo. Pravidlo Ekvádoru. Domovská země

R: Dobře. Jsme u konce. Moc děkuji.

M: Pěkně prosím.

Japonsko

R: Doufám, že to funguje, možná ano. Prosím, můžete mi říci, odkud pocházíte?

1 M: Já jsem z Japonska. Původ matky Japonsko. Obecně informace

R: Japonsko. Můžete mi říci, kolik máte dětí?

2 M: Mám jedno dítě. Počet dětí 1. Obecně informace

R: Jedno. Dobře. Jaká je Vaše úroveň angličtiny?

3 M: Začátečník. Jazyková zdatnost matky je začátečník. Obecně informace

R: Dobře, děkuji. Jak dlouho bydlíte v Abu Dhabi?

4 M: Jeden a půl roku žiji v Abu Dhabi. Délka pobytu v zahraničí v Abu Dhabi.

Obecně informace

R: Jeden a půl roku. Líbí se Vám tady?

5 M: Ano, líbí se mi tady. Spokojenost s Abu Dhabi. Obecně informace

R: Jaké je Vše nejvyšší vzdělání?

6 M: Chodila jsem na univerzitu v Japonsku. Dosažené vzdělání matky. Obecně informace

R: Velmi dobré. Kolik roků má Vaše dítě?

7 M: Moje dítě má tři roky. Věk dítěte. Obecně informace

R: Tři roky. Jaký je Váš mateřský jazyk?

8 M: Japonština. Mateřský jazyk. Mateřský jazyk rodiny

R: V domácnosti mluvíte s Vaším dítětem jeho mateřským jazykem nebo anglicky?

9 M: Japonsky. Mateřský jazyk v domácím prostředí. Mateřský jazyk rodiny

R: Jen Vaším mateřským jazykem. Mluvíte s Vaší dcerou jen Japonsky?

10 M: Nemluvím anglicky příliš dobře. Nízká úroveň angličtiny. Obecně informace

R: Dobře. Má Vaše dítě problém přepínat jazyky. Přepínat japonštinu a angličtinu. Má problém s touto věcí?

Mluví Japonsky s překladatelkou.

11 M: Jen nějaká slova. Někdy nějaká slova. Začne angličtinou a ne japonštinou, ale jen pár slov. Občas začátky vět v angličtině. Angličtina

R: Dobře. Má problém s přepínáním, pokud chcete mluvit v angličtině? Má s tím to problém?

M: Překladatelka: Jestli mluví anglicky.

R: Ano.

M: Překladatelka: Má problém s přemýšlením.

Mluví japonsky.

12 M: Překladatelka: Má problém s tím, aby rozuměla celým větám, protože je příliš malá. Neporozumění anglickým větám z důvodu věku. Angličtina

13 Mluví anglicky i japonsky (mix). Bere si slova z angličtiny i japonštiny. Přepínání jazyků++

Pár slov v angličtině a pár slov v japonštině. Její matka nehovoří příliš dobře anglicky, takže nemá moc příležitostí střídat jazyky.

R: Dobře, nemá s tímto problémy.

14 M: Překladatelka: Nemá problém. Přepínání není problém. Přepínání jazyků

R: Dobře.

15 M: Překladatelka: Pokud začne mluvit v angličtině, tak užívá pouze pár slov. Základy mluvené angličtiny. Angličtina

R: Dobře, děkuji. Jak podporujete mateřský jazyk Vašeho dítěte. Například používáte nějaká videa nebo pohádky nebo jí čtete knihy ve Vašem mateřském jazyce nebo nějaké zvukové hračky s japonštinou?

16 M: Ukazuje jí nějaká videa v japonštině. Japonská videa. Mateřský jazyk rodiny

R: V japonštině a nějaké jiné věci jako hračky nebo knihy.

17 M: Knihy? Ale jen v japonštině. Japonské knihy. Mateřský jazyk rodiny

R: Všechno je v japonštině, všechno jak hračky s hlasem.

Mluví japonsky.

18 M: Překladatelka: Ne všechno. Angličtina zřídka v domácím prostředí. Angličtina v domácím prostředí.

R: Dobře, ale hodně věcí.

M: Ano, hodně věcí je v japonštině.

R: Dobře.

M: Znáte Hungry Caterpillar?

R: Neznám.

19 M: Je to velmi známá kniha. Japonská... v angličtině. Mám tuto knihu a čtu jí. Japonská literatura v angličtině. Mateřský jazyk rodiny

R: Dobře. Velmi pěkný nápad. Můžete mi popsat, jak se u Vaší dcery vyvíjel její mateřský jazyk? Myslím, zda neměla žádné problémy s mateřským jazykem a mluví plyně v jejím mateřském jazyku.

20 M: Překladatelka: Nemá problémy s mateřským jazykem. Mateřský jazyk zvládá. Vývoj mateřského jazyka

R: Dobře, na to se ptám.

Mluví japonsky.

M: Ne.

R: Dobře, nemá žádné problémy. Četla jste nějaké knihy o bilingvistu?

Překladatelka: Je to jak Korea a Japonsko. Mohou mluvit oběma jazyky.

M: Překladatelka: Ne.

R: Takže ne. Dobře.

21 M: Překladatelka: Ona neví, že existuje. Neznalost bilingvismu. Bilingvismus

R: Jako bilingvismus? Nyní můžete začít, jestli chcete, je zde mnoho věcí.

M: V japonštině?

R: Poznám pouze v angličtině, ale můžete hledat na Googlu, jen zadáte bilingvní děti, bilingvní rodiny nebo něco takového a zobrazí se mnoho článků. Co si myslíte o bilingvismu? Nebo jaký je Váš pohled na něj? Myslíte si, že je dobrý nebo ne?

22 M: Velmi dobrý. Pozitivní pohled na bilingvismus. Bilingvismus

R: Velmi dobrý?

Mluví japonsky.

23 M: Překladatelka: Myslí si, že děti budou velmi chytré. Bilingvismu = chytrost a výhoda Bilingvismus

R: Dobře, souhlasím. Vaše dítě používá angličtinu ve školce. Měla nějaké problémy naučit se anglicky?

Mluví japonsky.

M: No.

R: Takže Vaše dcera nemá problémy s angličtinou ve školce.

24 M: Nemá problémy. Angličtina bez problému. Anglická škola

R: Dobře. Víte, za jak dlouho se naučila anglicky? Zda potřebovala jeden měsíc, dva, půl roku nebo jeden rok. Za jak dlouhou dobu se naučila anglicky?

M: Překladatelka: Myslíte ve školce?

R: Ano. Protože doma mluví pouze japonsky, takže proto myslím v mateřské škole.

Mluví japonsky.

25 M: Překladatelka: Do šesti let by se měla naučit anglicky. Bude to pro ni dobré mluvit anglicky. Věk, kdy bude mluvit plyně. Angličtina

R: Po šesti letech může mluvit plyně anglicky.

M: Ano.

R: Jen se chci zeptat, zda potřebuje hodně času. Když je v mateřské škole, mluví s učitelkou anglicky. Takže ona rozumí?

26 M: Ne, ano, rozumí. Pasivní znalost angličtiny. Anglická škola

R: Takže rozumí, rozumí i jiným dětem. Takže nemá problém se učit angličtinu. Například rozumět. Nemluví plyně, protože, ano.

M: Překladatelka: Nemá ale problémy si hrát s ostatními dětmi.

R: Dobře.

27 M: Překladatelka: Nemá problémy, protože si s dětmi hraje v angličtině. Hra v angličtině. Hra

R: Dobře, žádný problém. Mluvila jste se svým dítětem anglicky předtím, než začalo chodit do mateřské školy?

M: Překladatelka: Předtím?

R: Před mateřskou školou.

Mluví japonsky.

28 M: Překladatelka: Když byli v Japonsku, dala ji do anglické mateřské školy. Anglická školka v Japonsku. Angličtina v rodné zemi

R: Anglická mateřská škola.

M: Anglická mateřská škola na šest měsíců.

29 V té době měla rok a půl a byla v mateřské škole do dvou let. Takže šest měsíců. **Délka pobytu v MŠ v Japonsku.** **Angličtina v rodné zemi**

R: Šest měsíců.

M: **Překladatelka: Anglická mateřská škola v Japonsku.**

R: Ale nemluvila jste s ní anglicky.

30 M: Možná nějaké japonské mámy. Každý mluví japonsky. **Japonština v domácím prostředí.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Takže odpověď je ne. Hledala jste nějaké doporučení pro bilingvní výchovu? Možná ne.

M: **Překladatelka: Možná ne, protože nevěděla o bilingvistice.**

R: Ano, jistě. Potkáváte se s jinými bilingvními rodinami?

M: Ano. Jedna Japonka si vzala muže z Kanady.

R: Dobře, můžete se potkat s japonskými rodinami, které mluví japonsky a jejich děti také mluví jen japonsky a anglicky?

31 M: Ano. Oooo. **Setkávání s japonskými rodinami.** **Rodiny se stejným mateřským jazykem**
Mluví japonsky.

32 M: Řekla, že děti preferují angličtinu. **komunikace v angličtině.** **Angličtina**

R: Myslím, bilingvní rodiny jako japonské rodiny s dětmi a jejich děti mluví japonsky a anglicky, oběma jazyky. Je možné se potkat s těmito rodinami?

Mluví japonsky.

R: Myslím, ve stejném mateřském jazyce.

M: Děti velmi dobře mluví anglicky.

R: Dobře. Například, když jste s ostatními japonskými rodinami, tak děti mluví anglicky, jen děti mluví anglicky mezi sebou nebo používají jejich mateřský jazyk?

33 M: Mix. **Používání obou jazyků.** **Přepínání jazyků.**

R: Mix. Takže používají pár slov z japonštiny a pár slov z angličtiny.

34 M: Ano, ano. **přepínání mezi jazyky** **Přepínání jazyků**

35 Když moje dcera nerozumí, tak začne mluvit v japonštině. **Japonština má převahu.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Dobře, myslím, že jsme u konce. Nemám už více otázek.

M: Dobře.

R: Ještě jednou moc děkuji. Tobě děkuji za překlad.

Česká republika

R: Odkud jste?

1 M: Jak to myslíte. Odkud pocházím v České republice? (smích)

R: Že jste z České Republiky.

2 M: Jsem z České Republiky. **Matka pochází z Česka.**

Obecné informace

R: Kolik máte dětí?

3 M: Tři. **Počet dětí 3.**

Obecné informace

R: Jaká je úroveň angličtiny?

4 M: pauza, pokročilý (smích) **Jazyková zdatnost pokročilá.** **Obecné informace**

R: Dobře. Jak dlouho bydlíte tady v Abu Dhabi?

5 M: Jedenáctým rokem. **Délka pobytu v zahraničí 11 let.** **Obecné informace**

R: Očividně se Vám tady asi líbí.

6 M: Ne, no, jako vždycky jsme tady na dva roky a pak si vždycky řekneme, ještě dva, ještě dva. **Prodlužování pobytu** **Obecné informace**

7 Líbí se nám tady, ale zároveň vidíme ty limity, samozřejmě po těch osmi letech. **Klady a zápory pobytu.** **Obecné informace**

R: Vaše dosažené nejvyšší vzdělání?

8 M: Vysokoškolské. **Dosažené vysokoškolské vzdělání.** **Obecné informace**

R: Teď přejedeme k dětem.

9 M: Já jsem bohemista. **Obor Bohemistika.** **Obecné informace**

R: O jej.

M: Takže já (smích)

R: Ach. (smích) Kolik má Vaše dítě roků? Budeme se bavit vlastně asi o tom posledním.

10 M: Dobře, to nejmladší má pět. **Stáří dítěte 5 let.** **Obecné informace**

11 Prostřední a ta nejmladší se narodili tady. **Místo narození UAE.** **Sourozenci**

R: Dobře.

12M: Jsou přímo narozeni tady. Nejstarší bylo narozené v Česku, ale první rok jsme žili v Rusku. Takže ta žila první rok v Rusku. **Pozadí staršího dítěte v Rusku.** **Sourozenci**

R: Jaký je Váš mateřský jazyk?

13 M: Čeština. **Mateřský jazyk čeština.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: V domácím prostředí mluvíte s dítětem...

14 M: Výhradně česky. **Mateřský jazyk čeština.** **Mateřský jazyk rodiny.**

R: A má problém s přepínáním jazyků, když přepínáte z češtiny do angličtiny?

15 M: Ne, v tom vůbec nemá problém. Prostě doma se mluví česky. Ve škole a ve školce teda mluví anglicky. **Přepínání jazyku podle prostředí.** **Přepínání jazyků.**

16 Nicméně musím říct, že teď s pandemií, když byla od března uzavřena školka, tak je to hodně poznat na angličtině. **Problém s angličtinou.** **Angličtina**

17 Vlastně půl roku byla v ryze českém prostředí, takže vlastně jakoby teď převládá v tuhle chvíli čeština. **Převaha češtiny.** **Mateřský jazyk rodiny.**

R: Pokud má dítě sourozence, jaký jazyk oni používají ke komunikaci spolu, když si hrají?

18 M: Běžně používají češtinu, někdy si hrají prostě na školu a pak si většinou hrají v angličtině. **školka angličtina.** **Angličtina**

19 Ale v naprosto běžném hraní jenom češtinu. **Denní věci čeština.** **Mateřský jazyk rodiny.**

R: A třeba v běžných věcech jako u snídaně, u oběda.

20 M: Čeština. Pouze čeština. **Čeština v domácím prostředí** Akorát když něco vypráví ze školy, **Mateřský jazyk rodiny**

21 třeba, když vypráví ze školy, tak jakoby některá slovíčka, třeba ta, která se týkají školního prostředí nebo některé skutečnosti, které se týkají školním prostředím, třeba nejdříve naskočí v angličtině. **Zážitky ze školky v angličtině.** **Angličtina**

22 Takže někdy používají czech-anglismy, ale to se týká hlavně těch starších, přece jen ta malá, ta čtyřletá, respektive pětiletá, ta ještě tolik tu angličtinu nemá tak úplně vžitou. **Česko anglická slova.**

Přepínání jazyků++

R: Zakořeněnou.

23 M: Ta nejstarší, ta už mluví vlastně úplně anglicky, včetně přízvuku. To byste nepoznala, že je Češka. Jo. **Plynulá angličtina u staršího dítěte** **Sourozenci**

R: A jak u dítě, tak podporujete mateřský jazyk?

24 M: Tak my od malička dětem čteme i v češtině i v angličtině někdy ta nejmenší preferuje čtení v angličtině. **České knihy.** **Mateřský jazyk rodiny**

25 Myslím si, že jí chybí ta angličtina. Právě výpadek kvůli Covidu. Takže ta před spaním preferuje angličtinu, nicméně od malička čteme česky, zpíváme česky. **Potřeba angličtiny.**

Angličtina

R: Nějaké pohádky?

26 M: Díváme se na pohádky většinou v češtině. Když se díváme celá rodina tak v češtině. **Společně se dívají v češtině** **Mateřský jazyk rodiny**

27 Když si holky vybírají třeba samy, tak si vyberou. Ta starší už raději v angličtině, ale ty menší jak kdy. Jim to je v podstatě jedno, ony nevidí rozdíl. (smích) **O samotě si vybírají angličtinu.** **Angličtina**

R: Můžete nám popsat, jak se u dětí vyvíjela čeština? Měly nějaké problémy?

28 M: Já musím říct, že ohledně češtiny jako komunikačního jazyka to opravdu nebyl vůbec problém. Od dětství byla jejich první slova česká, začínaly mluvit česky, komunikují česky. **Vývoj bez problému.**

Vývoj mateřského jazyka

29 Já jsem u dvou svých mladší dětí, pětiletého syna a teď i osmileté holčičky/ která tady žije od narození/ měla největší problém v oblasti logopedie. **Problém s logopedií.** **Logopedie**

30 Tady vlastně nemáte přístup k českému klinickému logopedovi, takže nemáte absolutně šanci jakoby začít včas pracovat s tím dítětem. **Nedostupný český logoped.** **Logopedie**

31 Sice existují nějaký online, ale většinou vám ani neodpoví, prostě pro někoho to není zajímavé dlouhodobě pracovat s někým. Navíc tady nefunguje Skype, takže je problém sehnat nějakého logopeda, takže jsme na tom pracovali spolu. Nejstarší dcera, ta neměla v této oblasti vůbec problém, všechno se naučila sama, přirozeně. S druhou dcerou a s tou nejmladší je to komplikované. Problém je správná výslovnost českých hlásek. Já nechci využívat místní speech therapy, protože nechci, aby je učila místní osoba. **Domácí logopedie.**

Logopedie

R: Jasně, protože ty hlásky jsou jiné než v češtině.

32 M: Chtěla bych, aby jako základ měla českou výslovnost, tak máme každý den procvičování jazyka spolu, ale je to náročné. **Chybějící základy češtiny** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Já se k tomu potom vrátím, až dokončíme rozhovor.

M: Dobře.

R: Četla jste knihy o bilingvistu?

33 M: Ne. Nečetla, protože já se nepovažuji, nás nepovažují za bilingvní rodinu. **Bez četby. Necítí se jako bilingvní výchova.** **Bilingvismus**

34 Já i děti se považujeme za českou rodinu. A prostě jako druhý jazyk mají angličtinu. **Angličtina jako druhý jazyk** **Angličtina**

35 U staršího je pravda, že my jsme totiž z počátku ani neuvažovali, že tady budeme tak dlouho, tak jsem ani neřešila školu, do které bude chodit. Prostě jsem vybrala tu nejbliž domu, je docela dobrá, ale neřešila jsem to dál. **Škola blízko bydliště** **Obecné ++**

36 Teď už se to změnilo a už vlastně vidím, že pro ni a pro budoucnost ve školním prostředí je angličtina prostě první volba. **Důležitost angličtiny** **sourozenec**

37 Ona je schopna napsat 3000 slov do eseje v angličtině, ale v češtině už by to byl problém. **Prioritní angličtina u sourozence** **Sourozenec**

38 Bilingvismus jsem moc neřešila, spíš jakoby u těch malých dětí. Pro mě je základní logopedie, protože to je v zahraničí problém. **Problémy s logopedií** **Logopedie**

R: A jen okrajově. Jak se Vám líbí bilingvismus? Myslíte si, že pro děti je to výhoda nebo nevýhoda?

39 M: Stoprocentně výhoda, **Bilingvismus je výhoda** **Bilingvismu**

40 protože vidím na sobě. Jsem tady 10 let a stejně nikdy moje angličtina nebude taková jako je mojí desetileté dcery. **Porovnání se sebou.** **Obecné informace**

41 Takže pro ně to je výhoda. Obecně pro rodinu, možná do budoucna to výhoda nemusí být, protože díky tomu bilingvismu je otevřený celý svět. Když se rozhodne, že bude studovat v Austrálii nebo v Americe, prostě pro ni je to úplně bez problémů. **Otevřený svět.** **Obecné**

42 To znamená, že možná existuje to riziko, že se pak rodina jako trochu rozdělí. **Obava z rozdělení rodiny** **Rodina**

43 Že vlastně, když umíte jen česky nebo mizerně anglicky, tak je větší šance, že děti zůstanou někde blízko vás (úsměv) A vím, že to hodně řešíme i s kamarádkama, jestli je to do budoucna dobře, že děti jsou takové světoběžníci. **Budoucnost v česku vs zahraničí** **Výhody bilingvismu**

R: Vidíte, to mě vůbec nenapadlo.

44 M: To je tak snadné. Odjede studovat někde do Británie, tam se zamiluje a budu ji vídat jednou ročně. **Odloučení od rodiny** **Rodina**

45 Nevím, jestli to je dobře nebo špatně. Pro tradiční model rodiny i ten český, kdy se staráte o prarodiče a tak dál se to může docela narušit, ale jinak pro jejich život výhoda. **Tradice vs životní příležitosti.** **Výhody bilingvismu**

R: Dobře. Takže v mateřské škole používá angličtinu. Měla problém se tu angličtinu naučit nebo to zvládla rychle, bez problémů a za půl roku už uměla anglicky?

45 M: Já jsem děti dávala do školy, školky na místní poměry relativně pozdě **pozdě do školy** všechny kolem dvou let, aby byly nejdříve v českém prostředí. **Anglická škola**

46 Češtinu měli jako mateřský jazyk a protože nepracují, tak do těch přibližně dvou let byli jen se mnou, víceméně v českém prostředí. **mateřský jazyk prioritá.** **Mateřský jazyk rodiny**

47 Takže na češtinu byli opravdu zvyklí. **zakořenění češtiny** **Mateřský jazyk rodiny**

48 Když jsem viděla, že už potřebují sociální kontakt **Potřeba sociálního kontaktu**, tak šli do školky. U nejmenší dcery to bylo v podstatě stejné. **Anglická škola**

49 Relativně rychle se vytvořila pasivní znalost angličtiny. Ona rozuměla, vždycky mi říkaly učitelky, že rozumí, co má udělat přesně. **Porozumění angličtině nejdříve**, **Angličtina**

50 Ale u aktivní angličtiny to trvalo relativně dlouho, to až třeba po roce se začaly samy vyjadřovat, že měly potřebu vyprávět. **Mluvení v angličtině později**, **Angličtina**

R: Po tom roce používaly jenom slova nebo nějakou větu, aspoň ze tří slov?

51 M: Jo. Jo. Věty jo. Začly hned větami, **Angličtina ve větách** protože ony rozuměly pasivně.

Angličtina

52 Jednotlivá slova znaly a potom začaly používat věty i když samozřejmě gramatika nebyla správná. **Gramatika nepodstatná**, **Angličtina**

R: Určitě.

53 M: Ale funguje to, protože to vidím na svých třech dětech, jak to jde, ony jsou přesně o tři roky od sebe. Vidím přesně, jak to vlastně funguje. **Stejný vývoj u všech**, **Angličtina**

54 A ta nejstarší najednou přibližně kolem sedmi, osmi let vše zvládá a už to pro ni není problém najednou. **Přelom v angličtině**, **Sourozenec**

R: Mluvila jste na svoji dceru anglicky předtím, než šla do školky nebo byla výhradně jenom čeština?

55 M: Četli jsme některé knížky v angličtině třeba takové ty základní barvy, počítání. **Anglické knihy**,

Angličtina v domácím prostředí

56 A asi slyšela angličtinu třeba od svojí starší sestry, **Angličtina od sourozenců** **Sourozenci + angličtina**

57 když si někdy děti hrály v angličtině třeba na školu. Speciálně když nejmladší dcera začala chodit do školky už začala více mluvit, tak si začaly hrát najednou víc na školu. **Hra na školu**, **Hra**

58 Kdy jí učily názvy barev, zvířata atd. Hodně je to bavilo. **Učení základních slov**, **Angličtina + sourozenci**

R: Nějaká slovíčka.

59 M: Nějaká slovíčka, ale jako, že bych ji vyloženě nutila, aby uměla anglicky, to ne. **Učení bez tlaku**,

Angličtina v domácím prostředí

60 Ale vím, že to některé maminky dělají, že se snaží i na děti mluvit anglicky, že jim chtějí pomoci s angličtinou naopak jim můžu spíš uškodit. **Uškození špatnou angličtinou**, **Angličtina + obecně**

61 Já si prostě myslím, že oni jsou jak houby a nasají to od těch rodilých mluvčích **nasávání jazykových vědomostí**

Anglická škola

62 a já jsem tady proto, abych jim dala rodilou češtinu. Taky díky tomu, když přijedeme do Čech, na přízvuku a na slovní zásobě není poznat, že žijí v cizině. **Příprava na české prostředí**, **Mateřský jazyk rodiny**

63 Když byly děti mladší, řekli například: já mamí, to je velký citrón. Bylo to jablíčko na stromě. **Chybějící české reálie**, **Domovská země**

64 Ale na slovní zásobě to není poznat. **Dostatečná slovní zásoba**, **Mateřský jazyk rodiny**

R: Není problém.

M: Ne.

R: Hledala jste nějaká doporučení pro bilingvní výchovu? Čeština byla doma, angličtina byla ve školce nebo to šlo po citu, že jste cítila, že takhle to bude nejlepší, tak jste to takto udělala?

65 M: Asi po citu. Brala jsem to tak, že jsme tady jenom na chvíli a že naše rodná země i rodný jazyk jsou v Česku. **Původ rodiny, jazykový cit**, **Domovská země + mateřský jazyk rodiny**

66 Ale hodně jsem přemýšlela i radila se ohledně speech Therapy, jestli to nemá cenu tady, ale v podstatě jsem se nějak jako rozhodla, že to tady nebudu vyhledávat. **Logopedie v zahraničí.** **Logopedie**

R: Dobře. Stýkáte se s nějakými jinými českými rodinami, které tu jsou?

67 M: Intenzivně. **Časté stýkání s českými rodinami.** **Rodiny se stejným mateřským jazykem**

R: Ve stejném rozpoložení. Čeština doma a angličtina ve škole a okolním prostředí.

68 M: Intenzivně, i když za těch deset let se rodin vystřídalo v našem okolí hodně. Vždycky přijedou, odejedou.

Ale instinktivně děti vyhledávají české kamarády. (delší pauza) **Potřeba dětí stýkat se s češtinou.**

Mateřský jazyk rodiny + rodiny se stejným mateřským jazykem

R: A bavíte se spolu česky?

69 M: Česky. **Používání mateřského jazyka.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Jenom česky?

70 M: Baví se spolu česky, ale vždycky, když je tam někdo třetí, třeba kamarád některého z nich třeba, který je v mimojazyčný, tak automaticky přepnou na angličtin, není to pro ně sebemenší problém. **Bezproblémové**

přepínání jazyka. **Přepínání jazyků**

R: Uděláme model, že jsou jenom české rodiny a české děti.

71 M: Baví se česky. **České prostředí = Mateřský jazyk.** **Mateřský jazyk rodiny**

R: Dobře. S prarodiči používají si myslím jenom češtinu.

72 M: Výhradně. **V rodině čeština.** **Domovská země**

R: Když jste říkala, že nemají problém. Vlastně vaše nejmladší dcera začala chodit do školky přibližně kolem dvou až tří let?

73 M: Nene. Dřív. Ona je narozená v září, takže začala v září těsně před svými druhými narozeninami. **Věk začátku MŠ.** **Anglická škola**

R: Takže před druhými.

74 M: Ano. Dva roky chodila. **Délka chození do MŠ.** **Anglická škola**

R: Na co se ptám pokaždé. Máte ještě nějakou informaci, cítíte, že je potřeba něco sdělit? Za tu dobu, co tu žijete? V rámci bilingvismu pozorujete ještě něco, na co jsem se já nezeptala?

75 M: Hodně jsem pozorovala u přátel ze Slovenska, že se snažili dětem ulehčit vstup do toho anglicky vzdělávacího systému v angličtině, respektive a snažili se jakoby na ně mluvit doma anglicky. **mluvení na děti v angličtině**

Angličtina v domácím prostředí

76 Děti potom vlastně odmítaly rodný jazyk. Že vlastně jako by už najednou ho nepotřebovaly. **Rodný jazyk není potřeba.** **Mateřský jazyk rodiny**

77 Což já si myslím, že to je prostě chyba. Děti se jsou schopny naučit opravdu dva jazyky na srovnatelné úrovni.

Schopnost dětí učit se. **Bilingvismus**

78 A navíc si myslím, že pokud angličtina není můj rodný jazyk, tak vlastně dítěti nejsem schopná s angličtinou nijak pomoci. Myslím v té první fázi, když to dítě pouze odposlouchává, učí se. **učení angličtiny jen od rodilého**

mluvčího **Angličtina + obecné**

79 U rodin, které sem přijely a měly děti už relativně větší asi ve věku osmi let, které se angličtinu začaly učit, tak tam je to podle mě daleko větší problém. Rodiče se snaží děti učit jazyk tak, jak se učili oni ve škole. To znamená, gramatiku a tak dále. **Problémy s angličtinou v pozdějším věku.** **Obecné**

R: Učebnicově.

80 M: Což je vlastně podle mě zvláštní. Nevím, jak bych jednala, kdybych byla v takové situaci. Já jsem v té situaci nikdy nebyla, ale pro ty děti je to více stresující, když se vlastně od nich očekává, že budou fungovat v obou jazycích rovnocenně a teď je i rodiče učí slovíčka i gramatiku. **Učení angličtiny v pozdějším věku. Obecné**

81 Já jsem tohle nikdy nedělala, my jsme je nechali, ať se učí jazyk jako rodný jazyk. **Ponechání angličtiny na školu. Anglická škola**

82 Ať se to učí nápodobou, nikdy jsem s dětmi neřešila gramatiku. **Učení nápodobou. Anglická škola**

83 Naopak, je to pro mě jako pro člověka, který se učil z učebnice v Česku problém. Třeba přijmout, jakým způsobem oni se učí spelling. **Porovnání s českým školstvím. Školství v domovské krajině**

84 Pro mě to je úplně nepřijatelné. Akceptují to, že děti spelling neumí, není to pro ně prioritní. Pro ně je důležité, aby psaly, ale je jim jedno, že to dělají špatně. Já u toho trpím, protože já jsem se učila ve škole slovíčka, však to víte. **Kritika metod učení angličtiny. Školství v domovské krajině.**

R: Dokážu si to představit.

85 M: Takže věřím, že je to jiný přístup, když přiletíte do země v pozdějším věku dítěte. Důležité je zvolit správný postup, protože oni to ve škole musí zvládnout. **Učení angličtiny v pozdějším věku dítěte. Obecné**

R: Musí to být náročnější každopádně pro rodiče a pro celou rodinu. Dobře, děkuji moc.

Příloha č. 4 Jednotlivé kategorie v číslech – rozhovor

Vysvětlivky: CZ (Česko), EC (Ekvádor), JP (Japonsko), CO (Kolumbie), HU Maďarsko (<https://asep-portal.lib.cas.cz/pro-zpracovatele/manual/kody-zemi/>) – zkratka zemí

První je tedy uvedena země a následuje řádek, kde se jednotlivé kategorie nacházejí.

1. Kategorie-Obecné informace

CZ - 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 35, 40, 41, 60, 78, 79, 80, 85

EC - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

JP - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10

CO - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 25, 40, 47, 48

HU - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 23, 27, 56, 67

2. Kategorie – Sourozenci

CZ - 11, 12, 23, 36, 37, 54, 56, 58,

EC - 29, 31, 32, 39

JP-nemá sourozence

CO - nemá sourozence

HU - 30, 31

3. Kategorie – Mateřský jazyk rodiny

CZ - 13, 14, 17, 19, 20, 24, 26, 28, 32, 46, 47, 62, 64, 65, 68, 69, 71, 76

EC - 8, 9, 12, 15, 16, 18, 36, 40

JP - 8, 9, 16, 17, 19, 30, 35

CO - 8, 9, 11, 14, 18, 19, 20, 29, 31, 63, 73, 74, 75

HU - 10, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 22, 24, 26, 28, 29, 32, 35, 38, 41, 43, 69, 81

4. Kategorie – Vývoj mateřského jazyka

CZ – 28
EC – 17
JP – 20
CO – 21, 22, 23, 24, 33
HU – 36

5. Kategorie – Rodiny se stejným mateřským jazykem

CZ – 67, 68
EC – 35
JP – 31
CO – 61, 62
HU - 73

6. Kategorie – Přepínání jazyků (mateřský x angličtina)

CZ – 15, 22, 70
EC – 10
JP – 13, 14, 33, 34
CO – 12, 15, 16, 26, 30, 43, 54, 57, 58, 59, 60, 64, 65, 66, 67, 68
HU - 70, 71, 72, 78, 80, 82

7. Kategorie – Angličtina

CZ – 16, 18, 21, 22, 25, 27, 34, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 58, 60, 78
EC – 11, 14, 23, 24, 26, 27, 36, 37
JP – 11, 12, 15, 25, 32
CO – 13, 17, 27, 32, 44, 50, 52, 56, 68, 69, 71, 72
HU - 14, 15, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 66, 79

8. Kategorie – Anglická mateřská škola

CZ – 48, 61, 73, 74, 81, 82
EC – 19, 25, 30
JP – 24, 26
CO – 45, 46, 49, 51
HU – 75, 76

9. Kategorie – Angličtina v domácím prostředí

CZ – 55, 59, 75
EC – 28
JP – 18
CO – 10, 28, 53
HU – 11

10. Kategorie – Bilingvismus

CZ – 33, 39, 43, 45, 77
EC – 20, 21, 22

JP – 21, 22, 23

CO – 34, 35, 37, 42, 55

HU – 44, 45, 46, 47, 48, 68, 74, 77

11. Kategorie – Gramatika jazyka

CZ – nic

EC – nic o gramatice jazyka

JP – nic o gramatice jazyka

CO – 70 - španělština

HU – 63, 64, 65

12. Kategorie – Hra

CZ – 57

EC – 13

JP – 27

CO – nic o hře

HU – 33, 34

13. Kategorie – Domovská země

CZ – 63, 65, 72

EC – 38, 41

JP – nic o domovské zemi

CO – nic o domovské zemi

HU - 83

14. Kategorie – Školství v domovské krajině

CZ – 83, 84

EC – nic o školství v domovské krajině

JP – nic o školství v domovské krajině

CO – 38, 39, 41

HU – nic o školství v domovské krajině

15. Kategorie – Střet kultur

Pouze Ekvádor – 33, 34

16. Kategorie – Logopedie

CZ – 29, 30, 31, 38, 66

HU – 21, 37, 39, 40,

17. Kategorie – Angličtina v rodné zemi

Japonsko – 28, 29

18. Kategorie – Rodina

CZ – 42, 44

Příloha č. 5 Otázky k dotazníkovému šetření

V úvodní části byla napsána prosba o vyplnění dotazníku s představením, kdo autorka je a byl tam uveden i popis, čeho se výzkum týká. V první části dotazníku se autorka ptala na obecné informace týkající se osoby, která dotazník vyplňuje. Například jak dlouho žije v Abu Dhabi, jaké je její vzdělání. Další otázky zjišťovaly informace o mateřské škole a dětech, které tam docházejí. V další oblasti otázek se autorka zaměřila na komunikaci mezi učitelem a dítětem a jako poslední oblast byla podpora mateřského jazyka a bilingvismus.

Otázky, které byly uvedeny v dotazníku a položeny respondentkám.

1. Odkud pocházíte?
2. Jaký je Váš mateřský jazyk?
3. Jak dlouho bydlíte v Abu Dhabi?
4. Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
5. Jaká je Vaše specializace?
6. Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
7. Jaké kurikulum poskytuje Vaše mateřská škola?
8. Jakou učíte třídu a kolik máte dětí ve třídě.
9. Můžete prosím popsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?
10. Kolik dětí ve Vaší třídě mluví odlišným mateřským jazykem, kterým není angličtina?
11. Mluvíte s dětmi pouze anglicky?
12. Rozumějí Vám?
13. Jak komunikujete na začátku školního roku s dětmi, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
14. Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
15. Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
16. Četla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
17. Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě mluvení více jazyky na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem při používání více jazyků u dítěte?

Příloha č. 6 Dotazníky v anglickém jazyce a jejich překlad do českého jazyka

Filipíny 1

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Philippines	Z Filipín. Země původu Filipíny.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
Bisaya dialect	Bisaya dialekt. Mateřský jazyk
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
1 year and 1 month	1 rok a 1 měsíc.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Bachelor's degree	Bakalář.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Teaching	Učení.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
6 years	Šest let.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
British Curriculum	Britské kurikulum.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
30	Třicet dětí ve třídě.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím popsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?
Brithish, Arab, Morocco, Syrian, Filipino, Italian, Lebano, American, Nigerian, etc.	Anglie, Maroko, Filipíny, Itálie, Libanon, Amerika, Nigérie, Arabové.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
8	Osm dětí.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Most of the time I am speaking in English, sometimes I do speak a little Arabic.	Většinu času mluvím anglicky, občas mluvím trochu arabsky.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Yes	Ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
I will speak to them using very common or basic english words. Or even speaking with them through body language.	Při komunikaci používám základní slova anglická. A také používáme řeč těla.

14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Yes it is possible.	Ano, je to možné.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
Yes we do have but only Arabic language.	Ano, děláme to, ale jen v arabském jazyku.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educate yourself in this field? *	Četla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
Yes of course most of the time.	Ano, samozřejmě a velmi.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
I will recommend that the learning itself starts from home, so they should teach the child even a basic words. Also try to engage the kids through listening to music and read story to them using that particular language.	Doporučuji se začít učit už doma, aby se děti naučily aspoň základní slova. Také zkusit zařazovat poslech hudby anebo čtení pohádek v daném jazyce.

Filipíny 2

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Philippines	Z Filipín. Země původu Filipíny.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
Bisaya dialect	Bisaya dialekt. Mateřský jazyk
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
1 year and 1 month	1 rok a 1 měsíc.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Bachelor's degree	Bakalář.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Teaching	Učení.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
6 years	Šest let.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
British Curriculum	Britské kurikulum.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
30	Třicet dětí ve třídě.

9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím popsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?
Brithish, Arab, Morocco, Syrian, Filipino, Italian, Lebano, American, Nigerian, etc.	Anglie, Maroko, Filipíny, Itálie, Libanon, Amerika, Nigérie, Arabové.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
8	Osm dětí.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Most of the time I am speaking in English, sometimes I do speak a little Arabic.	Většinu času mluvím anglicky, občas mluvím trochu arabsky.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Yes	Ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
I will speak to them using very common or basic english words. Or even speaking with them through body language.	Při komunikaci používám základní slova anglická. A také používáme řeč těla.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Yes it is possible.	Ano, je to možné.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
Yes we do have but only Arabic language.	Ano, děláme to, ale jen v arabském jazyku.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educated yourself in this field? *	Četla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
Yes of course most of the time.	Ano, samozřejmě a velmi.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
I will recommend that the learning itself starts from home, so they should teach the child even a basic words. Also try to engage the kids through listening to music and read story to them using that particular language.	Doporučuji se začít učit už doma, aby se děti naučily aspoň základní slova. Také zkusit zařazovat poslech hudby anebo čtení pohádek v daném jazyce.

Filipíny 3

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Philippines	Z Filipín.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?

Tagalog	Tagalog.
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
10 years	10 let.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Bachelor of science in secondary education	Bakalář ve vědě pro druhý stupeň.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Physical education	Tělocvik.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
10 years	Deset let.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
Bristish curriculum	Britské kurikulum.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
3 to 4 16 children and toddlers 10 children	Třída od 3–4 let a mladší děti. Deset dětí ve třídě.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národnosti máte ve třídě?
Emirate and expat children	Lokální děti a děti expatů.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
6	Šest dětí.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Yes	Ano.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Most of them	Většinou ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
No	Ne.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Yes	Ano.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
Yes	Ano.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educated yourself in this field? *	Četla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
No	Ne.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	
Yes	Ano.

Filipíny 4

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Philippines	Z Filipín.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
English	Angličtina.
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabí?
7 YEARS	7 let.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
COLLEGE	Vyšší odborné vzdělání.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
COMPUTER	Počítače.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
2 YEARS	Dva roky.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
BRITISH	Britské kurikulum.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
FOUNDATION OR TODDLER	Mladší děti 2–3 roky.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím popsat, jaké národnosti máte ve třídě?
GERMAN, JORDAN, PALESTINE, EMARATE, INDIAN, EGYPTIAN, CAMBODIAN,	Německo, Jordánsko, Palestina, lokální děti, Indie, Egypt,
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
4	Čtyři děti.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
NO	Ne.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
YES	Ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
ACTIONS	Gesty.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

YES	Ano.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
YES	Ano.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educate yourself in this field? *	Četla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
YES	Ano.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
Yes	Ano.

Filipíny 5

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Philippines	Z Filipín.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
Filipino	Filipínština.
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
9 years	9let.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Bachelor's Degree	Bakalář.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Special Education	Speciální pedagogika.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
9 years	Devět let.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
American- California Common Core	Kalifornský vzdělávací systém.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
Special Ed	Speciální třídu.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím popsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?
UAE, Jordanian, Syrian, Lebanese	UAE, Jordánsko, Sýrie, Libanon.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina? Všechny děti.
All	Všichni
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?

Yes	Ano.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Yes	Ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
Pictures, gestures, Translation apps	Obrázky, gesta, aplikace k překládání.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Yes	Ano.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
Yes	Ano.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educate yourself in this field? *	Četla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
Taugh myself	Samostudium.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
Watch shows/movies with subtitles, read books with translations	Sledování filmů, seriálů s titulky, čtení knih s překladem.

Australie-Jihoafrická republika

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Australia and South Africa	Z Austrálie a Jižní Afriky.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
English	Angličtina.
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabí?
10 months	10 měsíců.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Post graduate - honours	Postgraduál.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Commerce	Obchodní vzdělání.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
Since March 2020	Od března 2020.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

Massachusetts	Massachusetts
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
KG1 - 24	Starší děti.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?
All Emirates	Ze všech emirátů.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
All	Všechny.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Yes	Ano.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Partly	Částečně.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
In english	V angličtině.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Not really (only the arabic teachers may)	Ne zcela (jen arabsky, učitelé možná).
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
Yes	Ano.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educated yourself in this field? *	Čtla jste nějaké knihy o bilingvistice nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
Both	Čtla i studovala.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
Expose them to the different languages as much as possible	Vystavit dítě odlišným jazykům, co nejvíce to jde.

Řecko

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Greece	Z Řecka.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
Greek	Řečtina.

3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabí?
1 year	1 rok.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Bachelor's	Bakalář.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Science	Věda.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
1 year	Jeden rok.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
British	Britské.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
Preschool 15 kids in the class	Předškolní třída a je v ní 15 dětí.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím napsat, jaké národnosti máte ve třídě?
Lebanon, Iraq, Denmark, Syria, Spain, Italy, Ukraine	Libanon, Irák, Dánsko, Sýrie, Španělsko, Itálie, Ukrajina.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
All of them	Všichni.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Yes	Ano.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Yes	Ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
I teach older kids and they already speak English as a second language good enough to communicate	Učím starší děti a ty mají angličtinu jako druhý jazyk a postačuje jim to ke komunikaci.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Yes	Ano.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
No, just arabic class once weekly	Ne, jen arabský jazyk, jednou týdně.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educated yourself in this field? *	Četla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
No books	Ne, žádné knihy.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	
They need to explain to the kids when and why we speak each language. For example, in the house we speak our mother language and we practice a lot of English and Arabic. At school we communicate and practice English. And when we communicate with Arabic-speaking people we can try to speak Arabic as much as we can. Explain everything and support kids to practice with visual, audio and all teaching techniques as much as possible	Rodiče musejí dětem vysvětlit kde a proč tímto jazykem mluvit. Například doma mluvíme naším mateřským jazykem a hodně procvičujeme angličtinu a arabštinu. Ve škole procvičujeme angličtinu a když komunikujeme s lidmi, kteří mluví arabsky, měli bychom arabštinu procvičovat, co nejvíce to jde. Vše by mělo být vysvětleno a podpořeno vizuálními a poslechovo-učícími technikami, jak jen to nejvíce jde.

Nizozemsko

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Greece	Z Řecka.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
Greek	Řečtina.
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
1 year	1 rok.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Bachelor's	Bakalář.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Science	Věda.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
1 year	Jeden rok.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
British	Britské.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
Preschool 15 kids in the class	Předškolní třída a je v ní 15 dětí.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím napsat, jaké národnosti máte ve třídě?
Lebanon, Iraq, Denmark, Syria, Spain, Italy, Ukraine	Libanon, Irák, Dánsko, Sýrie, Španělsko, Itálie, Ukrajina.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
All of them	Všichni.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Yes	Ano.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Yes	Ano.

13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
I teach older kids and they already speak English as a second language good enough to communicate	Učím starší děti a ty mají angličtinu jako druhý jazyk a postačuje jim to ke komunikaci.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
Yes	Ano.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
No, just arabic class once weekly	Ne, jen arabský jazyk, jednou týdně.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educate yourself in this field? *	Čtla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
No books	Ne, žádné knihy.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
They need to explain to the kids when and why we speak each language. For example, in the house we speak our mother language and we practice a lot of English and Arabic. At school we communicate and practice English. And when we communicate with Arabic-speaking people we can try to speak Arabic as much as we can. Explain everything and support kids to practice with visual, audio and all teaching techniques as much as possible	Rodiče musejí dětem vysvětlit kde a proč tímto jazykem mluvit. Například doma mluvíme naším mateřským jazykem a hodně procvičujeme angličtinu a arabštinu. Ve škole procvičujeme angličtinu a když komunikujeme s lidmi, kteří mluví arabsky, měli bychom arabštinu procvičovat, co nejvíce to jde. Vše by mělo být vysvětleno a podpořeno vizuálními a poslechovo-učícími technikami, jak jen to nejvíce jde.

Nigérie

1. Where are you from? *	Odkud pocházíte?
Nigeria.	Z Nigérie.
2. What is your mother tongue? *	Jaký je Váš mateřský jazyk?
Igbo Language.	Igbo jazyk.
3. How long have you been in Abu Dhabi? *	Jak dlouho jste v Abu Dhabi?
Three years (3).	Tři roky.
4. What is your the highest education level? *	Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
Master's in education (in view)	Magister.
5. What is your specialization? *	Jaká je Vaše specializace?
Early year practitioner.	Předškolní pedagogika.
6. How long have you been working as a teacher or teacher assistant in nursery, kindergarten? *	Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

I have been working as a nursery teacher for 3 years.	Pracuji v mateřské škole jako učitelka tři roky.
7. What curriculum does your nursery, or kindergarten follow? *	Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
Washington State Benchmark.	Washington State Benchmark kurikulum.
8. What class do you teach and how many children is in the class? *	Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
2.8 to 3.5years / 9 Children.	Od 2,8 let do 3,5 let a 9 dětí ve třídě.
9. Can you please list nationalities of the children in your class? *	Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?
USA, United Arab Emirates, Thailand, Italy, Austria and South Korea.	USA, SAE, Thajsko, Itálie, Austrálie, Jižní Korea.
10. How many children in your class have a different mother tongue than the English? *	Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
Eight children (8).	Osm dětí.
11. Do you speak to children only in English? *	Mluvíte s dětmi jen anglicky?
Yes.	Ano angličtina.
12. Do they understand you? *	Rozumějí Vám?
Yes.	Ano.
13. How do you communicate with the children at the beginning of the school year, who cannot speak English and only using their mother tongue? *	Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
We keep giving them the words in English and importantly gestures to help me understand you.	Dáváme jim anglická slova, která jsou doplněna gesty pro lepší pochopení.
14. Is it possible to speak with a child in his mother tongue, if one of the staff speaks it? *	Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo ze zaměstnanců mluví tímto jazykem?
It is possible, up until the child is able to hear and understand English. The assistant can use the child's mother tongue.	Ano, je to možné, pokud dítě nerozumí angličtině. Asistenti mohou použít jeho mateřský jazyk.
15. Does the nursery have a program for supporting a mother tongue of a child? (Language course, after-school activities) *	Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
Language course.	Jazykový kurz.
16. Did you read some books about bilingualism, or did you educate yourself in this field? *	Čtla jste nějaké knihy o bilingvistice nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
Read, researched about it most of the time.	Čtla a většinou jsem se věnovala samostudiu.
17. Do you have some recommendations, or guidelines for parents, on how to process the multiple languages at the beginning of a school year, in order to avoid potential confusion and language issues of a child? *	Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
The child do not have confusions with language because they children have more than enough neurons to process languages.	Děti nejsou zmatené z jazyků, protože mají dostatek neuronů pro zpracování jazyků.

Příloha č. 7 Otevřené kódování + kategorizování dotazníků

Filipíny 1

Odkud pocházíte?

1 R: Z Filipín. **Země původu Filipíny.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Bisaya dialekt. **Mateřský jazyk Bisay.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabi?

3 R: 1 rok a 1 měsíc. **Rok pobytu v Abu Dhabi je 1 rok.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Bakalář. **Stupeň vzdělání bakalář.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Učení. **Zamření na učení.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Šest let. **Délka práce v MŠ 6 let.** **Délka praxe.**

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 Britské kurikulum. **BritskýVzdělávací program.** **Vzdělávací systém školky.**

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Třicet dětí ve třídě. **Počet dětí ve třídě 30.** **Počet dětí.**

Můžete prosím napsat, jaké národnosti a kolik dětí máte ve třídě?

9 R: Anglie, Maroko, Filipíny, Itálie, Libanon, Amerika, Nigérie, arabové. **Národnosti dětí.** **Národnosti ve třídě.**

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

10 R: Osm dětí. **Osm dětí s odlišným mateřským jazykem.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

11 R: Většinu času mluvím anglicky, občas mluvím trochu arabsky. **Převážně angličtina, občas použití arabštiny.** **Angličtina v MŠ.**

Rozumějí Vám?

12 R: Ano. **Děti bez problému rozumějí.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

13 R: Při komunikaci používám základní slova anglická slova. **Základní angličtina.** **Angličtina v MŠ.**

14 R: A také používáme řeč těla. **Komunikace pomocí řeči těla.** **Jiný druh komunikace**

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

15 R: Ano, je to možné. **Možnost používání mateřského jazyka v mateřské škole.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

16 R: Ano, děláme to, ale jen v arabském jazyce. **Podpora pouze v arabském jazyku.** **Aktivita pro podporu mateřského jazyka.**

Čtla jste nějaké knihy o bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

- 17 R: Ano, samozřejmě a velmi hodně. **Vědomosti o bilingvistu.** **Vědomosti o bilingvistu.**
- Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli zmatení jazyků u dětí?
- 18 R: Doporučuji se začít učit už doma, aby se děti naučily aspoň základní slova. **Základní anglická slova doma.**
Doporučení pro rodiče.
- 19 R: Také zkusit přistupovat k dětem skrz poslech hudby nebo čtení pohádek v daném jazyce. **Doporučení poslechu hudby nebo čtení.** **Doporučení pro rodiče.**

Filipíny 2

Odkud pocházíte?

1 R: Z Filipín. **Země původu Filipíny.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Tagalog. **Mateřská jazyk Tagalog.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

3 R: 4 roky. **Doba pobytu 4 roky.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Bakalář. **Dosažené vzdělání bakalář.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Učení. **Specializace v mateřské škole je učení.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Čtyři roky. **Doba práce v mateřské škole je 4 roky.** **Délka praxe.**

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Britské kurikulum. **Britský vzdělávací systém.** **Vzdělávací systém.**

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Předškolní třída. **Práce v předškolní třídě.** **Třída.**

Můžete prosím popsat, jaké národnosti máte ve třídě?

9 R: SAE, Anglie, Jordánsko, Libanon, Čína, Korea, Indie, Česká republika, Francie, Španělsko, Palestina, Ukrajina, Rusko, Amerika, Pákistán, Malajsie, Indonésie, Srí Lanka. **Jednotlivé národnosti dětí.**
Národnosti ve třídě.

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

10 R: Osmnáct dětí. **Počet dětí s jiným jazykem je 18.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

11 R: Ne. **Nepoužívání angličtiny vždy.** **Angličtina ve školce.**

12 R: Občas se musím zeptat rodičů na základní slova z jejich jazyka a občas musím použít psaný jazyk.

Základní slova z mateřských jazyků od dětí. **Jiný jazyk.**

Rozumějí Vám?

13 R: Ano. **Porozumění dětí bez problému.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

14 R: Psaný jazyk a **Používání psané formy angličtiny.** **Psaná angličtina.**

- 15 R: ukazování věci. Používání gest a ukazování na věci. Jiný druh komunikace.
 Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
- 16 R: Ano. Možnost užívání mateřského jazyka dítěte. Možnost mluvení v mateřském jazyce.
 Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
- 17 R: Ano. Program podpory mateřského jazyka je možný. Aktivity pro podporu mateřského jazyka.
 Čtla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
- 18 R: V tomto oboru jsem se sama vzdělávala pomocí googlu. Samostudium o bilingvistu pomocí Google. Vědomosti o bilingvistu.
 Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
- 19 R: Učit děti doma základním anglickým sloům jako je například: „mám hlad, potřebuji jít na toaletu, mám žízeň“. Základní anglická slova. Doporučení pro rodiče.

Filipíny 3

- Odkud pocházíte?
- 1 R: Z Filipín. Země původu Filipíny. Země původu.
 Jaký je Váš mateřský jazyk?
- 2 R: Talog. Mateřský jazyk Talog. Mateřský jazyk.
 Jak dlouho jste v Abu Dhabí?
- 3 R: 10 let. 10 let pobytu v Abu Dhabí. Délka pobytu.
 Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
- 4 R: Bakalář ve vědě pro druhý stupeň. Dosažené vzdělání je bakalář. Vzdělání učitele.
 Jaká je Vaše specializace?
- 5 R: Tělocvik. Zaměření na tělocvik. Specializace učitele.
 Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
- 6 R: Deset let. Délka práce v mateřské škole. Je 10 let. Délka praxe.
 Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
- 7 R: Britské kurikulum. Britský vzdělávací systém. Vzdělávací systém v MŠ.
 Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?
- 8 R: Třída od 3–4 let a mladší děti. Třída menších dětí. Třída.
 9 R: Deset dětí ve třídě. Počet dětí ve třídě 10. Počet dětí.
 Můžete prosím popsat, jaké národnosti máte ve třídě?
- 10 R: Lokální děti a děti expatů. Emirátské děti a expatské děti. Národnosti ve třídě.
 Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
- 11 R: Šest dětí. Počet dětí s odlišným mateřským jazykem 6. Odlišný jazyk.
 Mluvíte s dětmi jen anglicky?
- 12 R: Ano. Pouze angličtina v mateřské škole. Angličtina v MŠ.
 Rozumíte Vám?
- 13 R: Většinou ano. Rozumění učitele. Porozumění angličtině.

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

R: Ne. **Nelze počítat**

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

14 R: Ano. **Možnost mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

15 R: Ano. **Možnost aktivity pro podporu mateřského jazyka.** **Aktivity pro podporu v mateřského jazyka.**

Četla jste nějaké knihy o bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

16 R: Ne. **Bez studia problematiky bilingvistu.** **Vědomosti o bilingvistu.**

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

17 R: Ano. **Mají doporučení.** **Doporučení pro rodiče.**

Filipíny 4

Odkud pocházíte?

1 R: Z Filipín. **Země původu Filipíny.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Angličtina. **Mateřský jazyk angličtina.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabi?

3 R: 7 let. **Délka pobytu v Abu Dhabi 7 let.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Vyšší odborné vzdělání. **Dosažené vzdělání VOŠ.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Počítače. **Zaměření na počítače.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Dva roky. **Délka práce v mateřské škole 2 roky.** **Délka praxe.**

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Britské kurikulum. **Britský vzdělávací systém.** **Vzdělávací systém v MŠ.**

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Mladší děti ve věku 2–3 roky. **Děti ve věku 2-3 roky.** **Třída.**

Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?

9 R: Německo, Jordánsko, Palestina, lokální děti, Indie, Egypt. **Jednotlivé národnosti dětí.** **Národnosti ve třídě.**

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

10 R: Čtyři děti. **Odlišný mateřský jazyk mají 4 děti.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

11 R: Ne. **Angličtina ne vždy prioritou.** **Angličtina v MŠ.**

Rozumějí Vám?

12 R: Ano. **Porozumění dětí.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

13 R: Gesty. Komunikace pomocí gest. Jiný druh komunikace.

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

14 R: Ano. Možnost mluvení mateřským jazykem s dítětem. Možnost mluvení v mateřském jazyce.

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

15 R: Ano. Poskytování aktivit pro podporu mateřského jazyka. Aktivity pro podporu mateřského jazyka.

Čtla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

16 R: Ano. Učitelka se vzdělávala v této oblasti. Vědomosti o bilingvismu.

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli zmatení jazyků u dětí?

17 R: Ano. Ano mají doporučení pro rodiče. Doporučení pro rodiče.

Filipíny 5

Odkud pocházíte?

1 R: Z Filipín. Země původu Filipíny. Země původu.

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Filipínština. Mateřský jazyk Filipínština. Mateřský jazyk.

Jak dlouho jste v Abu Dhabi?

3 R: 9 let. 9 let pobytu v Abu Dhabi. Délka pobytu.

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Bakalář. Dosažené vzdělání je bakalář. Vzdělání učitele.

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Speciální pedagogika. Zaměření na speciální pedagogiku. Specializace učitele.

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Devět let. Délka práce v mateřské škole je 9 let. Délka praxe.

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Kalifornský vzdělávací systém. Kalifornský vzdělávací systém. Vzdělávací systém v MŠ.

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Speciální třída. Speciální třída. Třída.

Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?

9 R: UAE, Jordánsko, Sýrie, Libanon. Děti z UAE, z Jordánska, Sýrie, Libanonu. Národnosti ve třídě.

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

10 R: Všechny děti. Všechny děti mají odlišný jazyk. Odlišný jazyk.

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

11 R: Ano. Pouze angličtina v mateřské škole. Angličtina v MŠ.

Rozumějí Vám?

12 R: Ano. Porozumění angličtině bez problémů. Porozumění angličtině.

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

13 R: Obrázky, gesta, aplikace k překládání.

Komunikace pomocí obrázků, gest a aplikací k překládání.

Jiný druh komunikace.

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

14 R: Ano.

Možnost mluvení mateřským jazykem dítěte.

Možnost mluvení v mateřském jazyce.

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

15 R: Ano.

Poskytování aktivit pro podporu mateřského jazyka.

Aktivity pro podporu mateřského

jazyka.

Četla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

16 R: Samostudium.

Samostudium bilingvistu.

Vědomosti o bilingvistu.

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

17 R: Sledování filmů, seriálů s titulky, čtení knih s překladem.

Sledování filmů a čtení knih.

Doporučení

pro rodiče.

Řecko

Odkud pocházíte?

1 R: Z Řecka.

Země původu Řecko.

Země původu.

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Řečtina.

Mateřský jazyk řečtina.

Mateřský jazyk.

Jak dlouho jste v Abu Dhabi?

3 R: 1 rok.

Délka pobytu v Abu Dhabi 1 rok.

Délka pobytu.

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Bakalář.

Dosažené vzdělání bakalář.

Vzdělání učitele.

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Věda.

Specializace učitele je věda.

Specializace učitele.

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Jeden rok.

Délka práce v mateřské škole 1 rok.

Délka praxe.

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Britské.

Britský vzdělávací systém.

Vzdělávací systém MŠ.

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Předškolní třída a je v ní

Předškolní děti.

Třída.

9 R: 15 dětí.

Počet dětí ve třídě 15.

Počet dětí.

Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?

10 R: Libanon, Irák, Dánsko, Sýrie, Španělsko, Itálie, Ukrajina.

Jednotlivé národnosti ve třídě.

Národnosti ve třídě.

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

11 R: Všichni.

Všechny děti mají jiný mateřský jazyk.

Odlišný jazyk.

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

- 12 R: Ano. **Priorita angličtina ve třídě.** **Angličtina v MŠ.**
 Rozumějí Vám?
- 13 R: Ano. **Děti rozumění bez problému.** **Porozumění angličtině.**
 Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
- 14 R: Učím starší děti a ty již anglický umí. **Předškolní děti mluví anglicky.** **Angličtina v MŠ.**
 Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
- 15 R: Ano. **Možnost mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**
 Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
- 16 R: Ne, jen arabský jazyk jednou týdně. **Podpora arabštiny.** **Arabský jazyk v MŠ.**
 Čtla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
- 17 R: Ne, žádné knihy. **Bez studia bilingvismu.** **Vědomosti o bilingvismu.**

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

- 18 R: Rodiče musejí dětem vysvětlit, kde a proč tímto jazykem mluvit. **Vysvětlení, kdy se jazyky používají.**
Doporučení pro rodiče.
- 19 R: Například, doma mluvíme naším mateřským jazykem a hodně procvičujeme angličtinu a arabštinu. **Doma mateřský jazyk.** **Doporučení pro rodiče.**
- 20 R: Ve škole procvičujeme angličtinu **Angličtina v MŠ.** **Angličtina v MŠ.**
 a když komunikujeme s lidmi, kteří mluví arabsky, měli bychom arabštinu procvičovat, co nejvíce to jde.
- 21 Vše by mělo být vysvětleno a podporováno vizuálními a poslechovo-učícími technikami, jak jen to nejvíce jde. **Podpora jazyka vizuálními a poslechovými pomůckami.** **Doporučení pro rodiče.**

Sýrie

Odkud pocházíte?

- 1 R: Ze Sýrie. **Země původu Sýrie.** **Země původu.**
 Jaký je Váš mateřský jazyk?
- 2 R: Arabština. **Mateřský jazyk arabština.** **Mateřský jazyk.**
 Jak dlouho jste v Abu Dhabí?
- 3 R: Dva roky. **Délka pobytu v Abu Dhabí 2 roky.** **Délka pobytu.**
 Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?
- 4 R: Diploma **Vysokoškolské.** **Vzdělání učitele.**
 Jaká je Vaše specializace?
- 5 R: Biologie. **Zamření na biologii.** **Specializace učitele.**
 Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?
- 6 R: Dva roky. **Délka práce v MŠ je 2 roky.** **Délka praxe.**
 Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?
- 7 R: Britské kurikulum. **Uplatnění britského vzdělávacího systému.** **Vzdělávací systém MŠ.**
 Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

- 8 R: Menší děti 2–3leté, **Třída menších dětí.** **Třída.**
- 9 R: 5 ve třídě. **Počet dětí ve třídě je 5.** **Počet dětí.**
- Můžete prosím napsat, jaké národnosti máte ve třídě?
- 10 R: Egypt, Súdán, lokální dítě, Norsko a Tunis. **Jednotlivé národnosti dětí ve třídě.** **Národnosti ve třídě.**
- Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?
- 11 R: Všechny 5 dětí. **Odlišný jazyk, mají všechny děti.** **Odlišný jazyk.**
- Mluvíte s dětmi jen anglicky?
- 12 R: Ano. **Používání výhradně angličtiny.** **Angličtina v MŠ.**
- Rozumějí Vám?
- 13 R: Ne vždy. **Problém dětí s porozuměním angličtiny.** **Porozumění angličtině.**
- Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?
- 14 R: Snažím se je vést tak, jak potřebuji. **Komunikace pomocí gest a ukazování.** **Jiný druh komunikace.**
- Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?
- 15 R: Ano. **Možnost používání mateřského jazyka dítěte.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**
- Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?
- 16 R: Ne. **Bez aktivit pro mateřský jazyk dítěte.** **Aktivity pro podporu mateřského jazyka.**
- Čtla jste nějaké knihy i bilingvistu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?
- 17 R: Ano. **Učitelka je seznámena s problematikou bilingvistu.** **Vědomosti o bilingvistu.**
- Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?
- 18 R: Měli by je učit základy angličtiny pomocí pohádek nebo vzdělávacích videí. **Učení základů angličtiny doma.** **Doporučení pro rodiče.**

Sýrie 2

Odkud pocházíte?

- 1 R: Ze Sýrie. **Země původu učitele Sýrie.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

- 2 R: Arabština. **Mateřský jazyk učitele arabština.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

- 3 R: Dva roky. **Délka pobytu v Abu Dhabí 2 roky.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

- 4 R: Bakalář. **Vzdělání učitele je bakalář.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

- 5 R: Učení a překlad. **Specializace učitele je učení a překlad.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

- 6 R: Dva a půl roku. **Délka působení v mateřské škole je 2 roky.** **Délka praxe.**

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Britské kurikulum. **Britský vzdělávací systém.** **Vzdělávací systém MŠ.**

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: KG1 starší děti ve věku 3–4 let. **Děti ve věku 3 – 4.** **Třída.**

9 R: 8 dětí ve třídě. **Počet dětí je 8.** **Počet dětí.**

Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?

10 R: Arabové, Indové, Filipínci. **Národnosti ve třídě.** **Národnosti ve třídě.**

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

11 R: Všech 8 dětí. **Všechny děti ve třídě mají jiný odlišný jazyk.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

12 R: Ano. **Užívání jen angličtiny.** **Angličtina v MŠ.**

Rozumějí Vám?

13 R: Ano. **Porozumění bez problému.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

14 R: Snažím se mluvit jejich jazykem, dokud nezačnou mluvit anglicky. **První mateřský jazyk poté přechod do angličtiny.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

15 R: Ano. **Možnost mluvení mateřským jazykem.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

16 R: Ne. **Bez aktivit v mateřském jazyce.** **Aktivity pro podporu mateřského jazyka.**

Čtla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

17 Ne. **Bez četby a studia bilingvismu.** **Vědomosti o bilingvismu.**

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

18 R: Snaha o učení společného jazyka země. **Učení angličtiny** **Doporučení pro rodiče.**

Australie-Jihoafriická republika

Odkud pocházíte?

1 R: Z Austrálie a Jižní Afriky. **Země původu Austrálie a Jižní Afrika.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Angličtina. **Mateřský jazyk učitelky angličtina.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

3 R: 10 měsíců. **Délka pobytu v Abu Dhabí je 10 měsíců.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Postgraduál. **Dosažené vzdělání učitelky je postgraduální studium.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Obchodní. **Obchodní vzdělání.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Od března 2020. **Délka praxe v MŠ je 10 měsíců.** **Délka praxe.**

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Massachusetts **Massachusettský vzdělávací systém.** **Vzdělávací systém v MŠ.**

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: KG 1. **Třída předškolních dětí.** **Třída.**

9 R: 24 dětí **Počet dětí ve třídě je 24.** **Počet dětí.**

Můžete prosím napsat, jaké zastoupení národností máte ve třídě?

10 R: Ze všech emirátů. **Děti ze všech sedmi emirátů.** **Národností ve třídě.**

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

11 R: Všechny. **Všechny děti mají odlišný jazyk.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

12 R: Ano. **Výhradně používání angličtiny.** **Angličtina v MŠ.**

Rozumějí Vám?

13 R: Částečně. **Částečné porozumění dětí angličtině.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

14 R: V angličtině. **Pouze angličtina.** **Angličtina v MŠ**

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

15 R: Ne zcela (jen arabsky, učitelé možná). **Podpora možná jen od arabských učitelů.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

16 R: Ano. **Aktivity k podpoře mateřského jazyka.** **Aktivity pro podporu mateřského jazyka.**

Četla jste nějaké knihy o bilingvistice nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

17 R: Četla i studovala. **Vzdělání učitele v oblasti bilingvistice.** **Vědomosti o bilingvistice.**

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

18 R: Vystavit dítě odlišným jazykům, co nejvíce to jde. **Doporučení vystavit dítě cizím jazykům**
Doporučení pro rodiče.

Nigérie

Odkud pocházíte?

1 R: Z Nigérie. **Země původu Nigérie.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Igbo jazyk. **Mateřský jazyk je Igbo.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabí?

3 R: Tři roky. **Délka pobytu v Abu Dhabí je 3 roky.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Magister. **Dosažené vzdělání je magistr.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Předškolní pedagogika. **Specializace učitele je předškolní pedagogika.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: Pracuji v mateřské škole jako učitelka tři roky. **Délka práce v mateřské škole je tři roky.**

Délka praxe.

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Washington State Benchmark kurikulum. **Washington State Benchmark vzdělávací systém.**

Vzdělávací systém v MŠ.

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Od 2,8 let do 3,5 let **Děti ve věku 2,8 let do 3,5 let.** **Třída.**

9 R: a 9 dětí ve třídě. **Počet dětí ve třídě je 9.** **Počet dětí.**

Můžete prosím popsat, jaké národnosti máte ve třídě?

10 R: USA, SAE, Thajsko, Itálie, Austrálie, Jižní Korea. **Jednotlivé národnosti ve třídě jsou USA, SAE,**

Thajsko, Itálie, Austrálie, Jižní Korea. **Národnosti ve třídě.**

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

11 R: Osm dětí. **Většina dětí má jiný mateřský jazyk.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

12 R: Ano angličtina. **Prioritou je angličtina.** **Angličtina v MŠ.**

Rozumějí Vám?

13 R: Ano. **Děti rozumějí bez problému.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

14 R: Dáváme jim anglická slova, která jsou doplněna gesty pro lepší pochopení. **Užívání angličtiny**

společně s gesty. **Jiný druh komunikace.**

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

15 R: Ano, je to možné, dokud dítě nerozumí angličtině. Asistenti mohou použít jeho mateřský jazyk.

Užívání mateřského jazyku při nepochopení angličtině. **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

16 R: Jazykový kurz. **Možnost jazykového kurzu.** **Aktivita pro podporu mateřského jazyka.**

Čtla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

17 R: Čtení a vzdělávání se samostudiem. **Studium bilingvismu.** **Vědomosti o bilingvismu.**

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

18 R: Děti nejsou zmatené z jazyků, protože mají dostatek neuronů pro zpracování jazyků. **Děti nemají**

problém s jazyky **Doporučení pro rodiče**

Nizozemsko

Odkud pocházíte?

1 R: Z Nizozemska. **Země původu Nizozemsko.** **Země původu.**

Jaký je Váš mateřský jazyk?

2 R: Urdu. **Mateřský jazyk učitele je Urdu.** **Mateřský jazyk.**

Jak dlouho jste v Abu Dhabi?

3 R: 15 let. **Délka pobytu v Abu Dhabi je 15 let.** **Délka pobytu.**

Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání?

4 R: Bakalář. **Dosažené vzdělání učitele bakalář.** **Vzdělání učitele.**

Jaká je Vaše specializace?

5 R: Výtvarka. **Zaměření učitele na výtvarnou činnost.** **Specializace učitele.**

Jak dlouho pracujete jako učitel nebo asistent učitele v mateřské škole?

6 R: 3 roky. **Působení v MŠ 3 roky.** **Délka praxe.**

Jaké kurikulum uplatňuje Vaše mateřská škola?

7 R: Britské kurikulum. **Britský vzdělávací systém.** **Vzdělávací systém v MŠ.**

Jakou třídu učíte a kolik máte ve třídě dětí?

8 R: Starší děti **Starší děti ve třídě.** **Třída.**

9 R: a ve třídě jejich 25. **Počet dětí ve třídě 25.** **Počet dětí.**

Můžete prosím popsat, jaké národnosti máte ve třídě?

10 R: Arabové, Britové, Evropani a Američani. **Národnost dětí.** **Národnosti ve třídě.**

Kolik dětí má ve Vaší třídě odlišný mateřský jazyk, než je angličtina?

11 R: Mnoho. **Hodně dětí má jiný mateřský jazyk.** **Odlišný jazyk.**

Mluvíte s dětmi jen anglicky?

12 R: Ano. **Výhradně angličtina.** **Angličtina v MŠ.**

Rozumějí Vám?

13 R: Ano. **Porozumění angličtině bez problémů.** **Porozumění angličtině.**

Jak komunikujete s dětmi na začátku školního roku, které nemluví anglicky a používají pouze svůj mateřský jazyk?

14 R: V naší škole všechny děti mluví anglicky, **Všichni mluví anglicky.** **Angličtina v MŠ.**

15 R: když nerozumějí, ukazujeme jim obrázky. **Dorozumívání pomocí obrázků.** **Jiný druh komunikace.**

Je možné mluvit s dítětem jeho mateřským jazykem, pokud někdo se zaměstnanců mluví tímto jazykem?

16 R: Ano. **Mateřský jazyk v MŠ.** **Možnost mluvení v mateřském jazyce.**

Poskytuje mateřská škola program pro podporu mateřského jazyka dítěte?

17 R: Ano. **Program v mateřském jazyce.** **Aktivita pro podporu mateřského jazyka.**

Čtla jste nějaké knihy i bilingvismu nebo jste se vzdělávala v tomto oboru?

18 R: Ne. **Bez vzdělání o bilingvismu.** **Vědomosti o bilingvismu.**

Máte nějaké doporučení pro rodiče, jak postupovat v případě více jazyků na začátku školního roku, aby předešli nesrovnalostem?

19 R: Myslím si, že je pro děti velmi důležité mluvit mateřským jazykem, **Důležitost mateřského jazyka.**
Doporučení pro rodiče.

20 R: protože děti se učí jazyky velmi jednoduše a rychle. **Učení jazyků u dětí bez problému.** **Porozumění angličtině.**

21 R: Na začátku roku mohou být trochu zmateni, ale všechno bude dobré. **Problémy na začátku školního roku.** **Odlišný jazyk.**

Příloha č. 8 Jednotlivé kategorie v číslech - dotazník

Vysvětlivky: AU + ZA (Austrálie + Jihoafrická republika), PH (Filipíny), NG (Nigérie), NL (Nizozemí), GR (Řecko), SY (Sýrie). (<https://asep-portal.lib.cas.cz/pro-zpracovatele/manual/kody-zemi/>)

Nejdříve je tedy uvedena země a následuje řádek, kde se jednotlivé kategorie nacházejí.

1. Kategorie – Země původu učitele

AU+ZA - 1

PH1 – 1

PH2 – 1

PH3 – 1

PH4 – 1

PH5 - 1

NG – 1

NL – 1

GR – 1

SY1- 1

SY2 – 1

2. Kategorie – Mateřský jazyk učitele

AU+ZA - 2

PH1 – 2

PH2 – 2

PH3 – 2

PH4 – 2

PH5 - 2

NG – 2

NL – 2

GR – 2

SY1- 2

SY2 – 2

3. Kategorie – Délka pobytu v Abu Dhabí

AU+ZA - 3

PH1 – 3

PH2 – 3

PH3 – 3

PH4 – 3

PH5 - 3

NG – 3

NL – 3

GR – 3

SY1- 3

SY2 – 3

4. Kategorie-Vzdělání učitele

AU+ZA - 4

PH1 – 4

PH2 – 4

PH3 – 4

PH4 – 4

PH5 - 4

NG – 4

NL – 4

GR – 4

SY1- 4

SY2 – 4

5. Kategorie-Specializace učitele

AU+ZA - 5

PH1 – 5

PH2 – 5

PH3 – 5

PH4 – 5

PH5 - 5

NG – 5

NL – 5

GR – 5

SY1- 5

SY2 – 5

6. Kategorie-Délka praxe

AU+ZA - 6

PH1 – 6

PH2 – 6

PH3 – 6

PH4 – 6

PH5 - 6

NG – 6

NL – 6

GR – 6

SY1- 6

SY2 – 6

7. Kategorie-Vzdělávací systém mateřské školy

AU+ZA - 7

PH1 – 7

PH2 – 7
PH3 – 7
PH4 – 7
PH5 - 7
NG – 7
NL – 7
GR – 7
SY1- 7
SY2 – 7

8. Kategorie-Třída

AU+ZA - 8
PH1 –
PH2 – 8
PH3 – 8
PH4 – 8
PH5 - 8
NG – 8
NL – 8
GR – 8
SY1- 8
SY2 – 8

9. Kategori-Počet dětí ve třídě

AU+ZA - 9
PH1 – 8
PH2 –
PH3 – 9
PH4 – 9
PH5 -
NG – 9
NL – 9
GR – 9
SY1- 9
SY2 – 9

10. Kategorie – Národnosti ve třídě

AU+ZA - 10
PH1 – 9
PH2 – 10
PH3 – 10
PH4 – 10
PH5 - 9
NG – 10

NL – 10
GR – 10
SY1- 10
SY2 – 10

11. Kategorie – Odlišný jazyk

AU+ZA - 11
PH1 – 10
PH2 – 10, 12
PH3 – 11
PH4 – 11
PH5 - 10
NG – 11
NL – 11, 21
GR – 11
SY1- 11
SY2 – 11

12. Kategorie – Angličtina v mateřské škole

AU+ZA - 12, 14
PH1 – 11, 13
PH2 – 11
PH3 – 12
PH4 – 12
PH5 - 11
NG – 12, 14
NL – 12, 14
GR – 12, 14, 20
SY1- 12
SY2 – 12

13. Kategorie – Porozumění angličtině

AU+ZA - 13
PH1 – 12
PH2 – 13
PH3 – 13
PH4 – 13
PH5 - 12
NG – 13
NL – 13, 20
GR – 13
SY1- 13
SY2 – 13

14. Kategorie – Jiný druh komunikace

AU+ZA -

PH1 – 14

PH2 – 15

PH3 –

PH4 – 14

PH5 - 13

NG – 15

NL – 15

GR –

SY1- 14

SY2 –

15. Kategorie – Možnost mluvení v mateřském jazyce

AU+ZA - 15

PH1 – 15

PH2 – 16

PH3 – 14

PH4 – 15

PH5 - 14

NG – 16

NL – 16

GR – 15

SY1- 15

SY2 – 14, 15

16. Kategorie – Aktivita pro podporu mateřského jazyka

AU+ZA - 16

PH1 – 16

PH2 – 17

PH3 – 15

PH4 – 16

PH5 - 15

NG – 17

NL – 17

GR –

SY1- 16

SY2 – 16

17. Kategorie – Vědomosti o bilingvistice

AU+ZA - 17

PH1 – 17

PH2 – 18

PH3 – 16
PH4 – 16
PH5 - 16
NG – 18
NL – 18
GR – 17
SY1- 17
SY2 – 17

18. Kategorie – Doporučení pro rodiče

AU+ZA - 18
PH1 – 18, 19
PH2 – 19
PH3 – 17
PH4 – 17
PH5 - 17
NG – 19
NL – 19
GR – 18, 19, 21
SY1- 18
SY2 – 18

19. Kategorie – Psaná angličtina

PH2 – 14

20. Kategorie – Arabský jazyk v MŠ

GR - 16

Příloha č. 9 Email zaslaný mateřské škole v Abu Dhabi

Dear Mr. or Mrs.,

My name is Anna Drabova and I'd like to ask you for a help with my research.

I'm doing a post-gradual research about mother tongue support in Abu Dhabi from parent's and Nursery/Kindergarten's perspective. Since, you have one of the longest tradition, I'd like to use your nursery as an example of pre-school educational system in UAE.

I have found plenty of information on your website, although, I'd like to add some more to my thesis, mostly regarding your organization structure. I would be glad, if it would be possible to meet in person. However, regarding the current Covid-19 restrictions, I assume it would be complicated.

Would you be so kind and answer the below additional questions, to which I haven't find the answer to.

- What are the opening hours of the nursery?
- How many classrooms does your nursery has?
- How many children are currently attending your nursery?
- How many teachers and assistants do you employ?
- What is your daily schedule?

Thank you very much.

Best regards,

Anna Drabova

Příloha č. 10 Souhlas s rozhovorem

Interview Agreement

I,, agree with the interview, which is part of Anna Drabova's research, Support of mother tongue in multicultural society of Abu Dhabi from parent and school perspective. I acknowledge that the interview will be recorded, transcribed and translated into the Czech language. Neither my name, nor my child's name will be published and everything will remain anonymous.

Date

Signature